

Gaziantep Kültür Dergisi'nde Türk Müziği ve Gaziantep Müzik Kültürü

Zeyneb Türkoğlu

Gaziantep Kültür Dergisi'nde Türk Müziği ve Gaziantep Müzik Kültürü

Zeyneb Türkoğlu

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Gaziantep Kültür Dergisi'nde Türk Müziği ve Gaziantep Müzik Kültürü

Zeyneb Türkoğlu

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (Paperback): 978-975-447-414-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub508>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Türkoğlu, Z. (2024). *Gaziantep Kültür Dergisi'nde Türk Müziği ve Gaziantep Müzik Kültürü*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub508>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Önsöz

Gaziantep, edebiyattan sanata, mutfak kültüründen dokumacılık, bakırcılık kültürüne kadar birçok alanda nevi şahsına münhasır bir yapıya sahiptir. Coğrafi konumu itibariyle de Gaziantep, Mezopotamya toprakları arasında yer alması ve İpek Yolu ile bölgenin geçiş güzergahı olması açısından merkezi bir konumda yer almaktadır. Bu nedenle kendisinden önceki medeniyetlerin kalıntılarına da ev sahipliği yapmaktadır. Bu durum şehrin her yönüyle farklı bir kültür mirasına sahip olduğunu göstermektedir. Birçok alanda öncü Gaziantep’li isimleri de yetiştirmiş olan bu şehir, kendi kültürünü yaşatmak ve gelecek nesillere aktararak kalıcı hale getirmek için üzerine düşen çabayı da her zaman sarf etmiştir. Nitekim 1930’lu yıllardan bugünlere Gaziantep kültürünü anlatan dergi ve kitap olmak üzere birçok eser yayınlanmıştır. Bu eserler, içerisinde Gaziantep’in siyasi, sosyal ve kültürel yapısını anlatmakta ve dönemin yaşam biçimi konusunda önemli ip uçları taşımaktadırlar.

1957 yılında yayınlanmaya başlayan ve 16 yıl boyunca devam ederek 13 ciltlik bir Gaziantep kültürü külliyyatı haline gelen Gaziantep Kültür Dergisi, önemli bir vazife üstlenmektedir. Özellikle şehrin müzik kültürü adına, uygulamaları ve eğilimleri, dönemin bestekâr ve müzisyenleri, yerel mûsikîye ait eser derlemeleri gibi konularda geniş bir bilgi ağı sağlamaktadır. Dergiler bundan 60 yıl önce bir akşam icrâ edilen bir konserde, başlangıcından sonuna kadar hangi eserlerin hangi sırayla çalındığına kadar ayrıntılı bilgi sunmaktadır. Bu durum günümüz eserlerine de örnek teşkil etmektedir. Nitekim her ne kadar teknoloji, müzik alanında yapılan tüm etkinlik, konser ve icraatları an be an kayıt almamıza olanak tanısa da teknolojik bir cihaz içerisinde kaydedilen bilgiler, o cihazların açılmaması ya da bozulması halinde ulaşılamaz duruma gelebilmektedir. Bu nedenle de video ya da ses kaydı alınsa bile, özellikle müzik kültürümüze ait her şeyin yazıya da aktarılması önem taşımaktadır. Bu kültürün gelecek nesillere aktarılması açısından yazı, okuma kültürünün de aktarılması anlamına gelebilir. Bu çalışma da Gaziantep Kültür Dergisi örneğiyle bir müzik kültürünün aktarılması ve daha görünür

hale gelmesi gayesiyle, dergi içerisinde yer alan ve Gaziantep müzik kültürü adına yer alan her bilgiyi bir araya getirmektedir.

Kitabın giriş kısmında Gaziantep ve kültüründen, özel olarak da mûsikî kültüründen ve 1957-1973 yıllarında aylık olarak yayınlanan bir dergi olan Gaziantep Kültür'den kısaca bahsedilmekte ve dergi içerisinde konu hakkında yer alan içerikler hakkında bilgi veren bir tablo yer almaktadır. Sonrasında kitap dört bölüme ayrılmıştır. Birinci bölüm dergilerde haber olarak yer alan içerikler konu edilmiştir. Dergide yazı olarak görülse de bir sayı içerisinde o ay gerçekleşen etkinliklerden bahseden içerikler de bu çalışmada haber olarak yer almaktadır. İkinci bölüm, dergide mûsikî hakkında bilgi veren yazılar yer almaktadır. Gaziantep'teki Türk müziği ve bu alanda yapılan etkinlikler ve uygulamalar ile Batı müziği hakkında bilgiler, uygulamalar yer almaktadır. Üçüncü bölüm dergide yayınlanan ve konu hakkında yapılan mektup, röportaj gibi içerikleri kapsamaktadır. Dördüncü bölüm ise derlemelerin yer aldığı kısımdır. Dînî mûsikî, Türk sanat müziği ve halk müziği olarak ayrılmıştır. Dergilerin tüm sayılarında bu alanlarda yapılan derleme çalışmalarına ait eserlerin sözleri yer almaktadır. Yekûn olarak bakıldığında, bu çalışma Gaziantep Kültür'ün içerisindeki tüm mûsikî konularını ele alması açısından okuyanların Gaziantep'in geçmiş müzik kültürü hakkında geniş kapsamlı bilgi sahibi olmaları açısından önem taşımaktadır. Nitekim elli yıl öncesinde dahî burada yapılan bir etkinlik hakkında bilgi sahibi olmak, bu şehrin bakış açısı, yaşam biçimi konusunda fikir sahibi olabilmek anlamına gelmektedir. Bu çalışma da bu amaçla okuyucuya sunulmuştur. Okuyucular, dergiler hali hazırda ulaşılabilir durumda olmasına rağmen bu çalışmayla birlikte dergi içerisindeki tüm müzik bilgisine, ciltleri tek tek inceleme ihtiyacı duymadan ulaşabilecektir.

İçindekiler

Önsöz	iii
Giriş	1
1. GAZİANTEP KÜLTÜR DERGİSİ'NDE MÛSİKÎ HABERLERİ	10
Dernek bünyesinde Gaziantep Gençlik Tiyatrosu'nun kurulması	10
Gaziantep Filarmoni Derneği Kurulması	11
Gaziantep Türk Mûsikîsi Cemiyeti Kongresi'nin Yapılması	11
Türk Mûsikîsi Konseri	11
Bir San'at Gecesi	13
Dernek Haberleri (Tiyatro ve Mûsikî kolunun büyük başarısı)	14
Kültür Derneği'nin Tiyatro ve Mûsikî gösterisi	14
Dernek Haberleri (Bir Mûsikî Kitabı Hakkında)	15
Gençlerin Tiyatro ve Mûsikî Gösterileri	15
Şahane Konser: Prof. Zuckmayer yönetimindeki Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Korosu	15
Gaziantep'in Kurtuluşunun 42. Yıldönümü kutlamaları	15
Türkiye Turizm Mecmuası'nın Gaziantep Sayısı	16
2. GAZİANTEP KÜLTÜR DERGİSİ'NDE MÛSİKÎ YAZILARI	16
Mûsikî Hayatında Gaziantep "Büyük Mûsikîşinaslarımızdan Mehmet Bey (Ayıntabi)"	17
Gaziantep Mânileri ve Türküleri	19
Gaziantep Kültür Derneği'nin tiyatro ve mûsikî gösterileri	19
Türk Mûsikîsi Tarihine Dair	19
"Türkler ve Baraklar" Üzerine	20
Gaziantep Filarmoni Derneği Genel Kurul Toplantısı	21

Mûsikîsinas Ayıntabî Mehmet Bey Hakkında Bir Açıklama	22
Gaziantep Kına Gecesi: Koro (tiyatro)	23
Gaziantep Filarmoni Derneği Yıllık Çalışma Raporu	28
Gaziantep Belediyesi Tarihi (Bando hakkında bilgi)	29
Gaziantep Halk Mûsikîsi	29
Akordiyonu org gibi kullanan sanatçı Mr. Lloyt La Vaux'un Konseri	30
Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konseri	31
Gaziantep Düğünlerinde "Kara Hava"	32
Gaziantep'te Halk Bilgisi Yayınları	38
Gaziantep'te UNESCO Haftası (Konser ve Kına gecesi)	41
Gece Toplantıları (Mevlit, ilahî, gazel okunması)	43
Bezek ve Leblebisi Kara (Sultan Abdulhamit'in döneminde bando ve marşları)	44
Gaziantep Radyosu 1965 yılı programı hakkında (Türizm ve Tanıtma Bakanı Ali İhsan Göğüş'e)	45
Halk Bilgisi Haberleri Dergisi'nde Gaziantep Folkloru	46
Gaziantep'te Yeni Bir Kabiliyet: Sonten Top	48
Folklor: İkinci Seyahat (Halk Bilgisi Haberleri Dergisi'nden)	49
Tanıtmadığımız Örnek Şehir Gaziantep	50
Bundan Elli Beş Sene Evvel Gaziantep'ten Notlar	50
Gaziantep'te Sinemanın Kuruluşu ve Gelişmesi (Mûsikî Uygulama Örnekleri)	53
Gaziantep Folklor Yaşantısı	54
Gaziantep'te Klasik Türk Sanat Mûsikîsi Çalışmaları	57
Ünlü Halk Türkücü ve Sazcılarında Örnekler	59
Gaziantep'te Batı Müziği Çalışmaları	60
3. GAZİANTEP KÜLTÜR DERGİSİ'NDE MUSİKİ MEKTUP ve ROPÖRTAJLAR	62
Şakir Sabri Yener'in Gaziantep İl Radyosu Hakkındaki Mektubu	62
Hilmi Rit'in Tanbûrî Necdet Yaşar Ropörtajı	64
4. GAZİANTEP KÜLTÜR DERGİSİ'NDE DERLEMELER	67
4.1. GAZİANTEP HALK MÜZİĞİ DERLEMELERİ	67
Gaziantep Halk Mûsikîsi – 10 Ağustos 1963	67
Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler – 10 Ekim 1964	71
Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler – 10 Kasım 1964	77

Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler – 10 Aralık 1964	83
Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler – 10 Ocak 1965	89
Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler – 10 Şubat 1965	95
Gaziantep Halk Şairleri: Deli Boran – 10 Mart 1965	97
Gaziantep'te Halk Mûsikîsi – 10 Nisan 1965	104
Gaziantep'te Halk Mûsikîsi – 10 Mayıs 1965	108
Gaziantep'te Halk Mûsikîsi – 10 Haziran 1965	116
Gaziantep'te Derlenen Bir Türkü: Deniz Altı Minare – 10 Haziran 1965	120
Köyden Derleme: Durantaş Türküleri – 10 Nisan 1966	122
Memleket Türküleri – 10 Mayıs 1966	123
Gaziantep Türkülerinden Derlemeler – 10 Haziran 1966	124
Gaziantep Türkülerinden Derlemeler – 10 Temmuz 1966	137
Gaziantep'i Güldürenler: Komik Abdullah Efendi ve Türküsü – 10 Ağustos 1966	143
Gaziantep Derlemelerinden Türküler – 10 Şubat 1967	145
Gaziantep Derlemelerinden Türküler – 10 Mart 1967	150
Gaziantep Derlemelerinden Türküler – 10 Nisan 1967	156
Kelpinli Nahsen Türküsü – 10 Haziran 1967	164
Gaziantep'ten 9 Parça Ezgi – 10 Ekim 1967	166
Araştırmalar: Bebek Hikâyesi – 10 Haziran 1968	176
Hamide Gelin Türküsü ve Türkünün Hikayesi – 10 Eylül 1968	179
Gaziantep Türkülerinden Derlemeler – 10 Aralık 1968	182
Gaziantep Türkülerinden Derlemeler – 10 Şubat 1969	189
Gaziantep Türkülerinden Derlemeler – 10 Mart 1969	191
Gaziantep Ezgileri ve Haco Gelin – 10 Nisan 1969	195
Gaziantep Halk Müziği – 10 Mayıs 1969	197
Gaziantep Halk Müziği – 10 Haziran 1969	201
Gaziantep Türkülerinden Derlemeler – 10 Temmuz 1969	212
Türkü Düden'den Çıkar Barağa Gelir Ağız Olur – 10 Kasım 1969	216
4.2. GAZİANTEP DİNÎ MÛSİKÎ DERLEMELERİ	224
Gaziantep'te Derlenen Türkçe İlâhiler: Benim Şanlı Halilim – 10 Ağustos 1964	224
Gaziantep'te Derlenen Türkçe İlâhiler: Allah de Gönül Allah de – 10 Eylül 1964	226
Gaziantep'te Derlenen Türkçe İlâhiler: Ceddim İbrahim Halil – 20 Aralık 1965	227

Zeki Savcı'nın Dini Manzumeleri – 10 Aralık 1967	229
Nuri Mehmet Paşa Divanı ve Bazı Şiirleri – 10 Ocak 1969	231
4.3. GAZİANTEP SANAT MÜZİĞİ DERLEMELERİ	232
Nuri Mehmet Paşa Divanı ve Bazı Şiirleri – 10 Ocak 1969	232
Sonuç	235
Kaynakça	237

Giriş

Türkiye'nin hem coğrafi konumu itibariyle hem de sosyal ve kültürel olarak önemli şehirlerden biri olan Gaziantep, bu topraklarda yaşamış medeniyetler itibariyle de zengin bir tarihe sahiptir. Önceleri Hantap, Entab ya da Hamtab gibi çeşitli isimler almıştır. Daha sonraları ise Ayıntab ismi çıkış noktası konusunda çeşitli görüşlere muhatap olmakla birlikte, su kaynaklarına işaret eden görüş daha yaygındır. Buna göre Arapça olan “ayn” kelimesi pınar anlamına gelmekte, Farsça kökenli “tâb” ise iyi, güzel anlamı taşımaktadır.¹ Güzel su kaynağı anlamı taşıyan Ayıntab, Cumhuriyet sonrasındaki yıllara kadar bu adıyla bilmektedir.²

Mezopotamya uygarlıklarının ortaya çıktığı ve uzun yıllar hüküm sürdüğü yerler arasında bulunan Gaziantep, birçok alanda merkezi bir konumda bulunmaktadır. Tarihi İpek Yolu'nun da yer aldığı önemli bir geçiş noktası olan bu şehrin bilinen ilk yerleşim yeri Dülük olup, ilk yaşam izleri burada görülmektedir. Gaziantep, 5600 yıldan fazla tarihiyle günümüze kadar ulaşan en eski şehirlerin başında yer almaktadır. Nitekim çevresindeki tepelerde bulunan ve M.Ö. 9000 yıllık bir geçmişe sahip kalıntılar bu durumu destekler niteliktedir.³ Kaynaklarda Gaziantep'teki fetih hareketleri, şehirde yaşamış medeniyet ve topluluklar, dini inanışlar, dokumacılık, bakırcılık gibi şehrin geçmişinde yer edinmiş geleneksel meslekler ile bu şehrin adı ile anılan mutfak lezzetleri gibi pek çok konuda detaylı bilgiye ulaşmak mümkündür. Özellikle kültürel açıdan bakıldığında M.Ö. 1200-700'lü yıllar arasında Hitit şehirlerinden biri olmuş ve sonrasında da Asur, İran, Helen ve Roma kültürlerini yaşamış olan Gaziantep'te, sonraki süreçte Hristiyanlığın yayılmasının da etkisi olarak kilise ve manastır gibi eserler yer

1 Burhan Bozgeyik, Her Yönüyle “Gaziantep” Tarih-Kültür-Folklor, Ziya Ofset, Gaziantep, 1996 s.28-29

2 Selahattin Köroğlu, Umut Alağöz, Bilgehan Pamuk, Gaziantep Tarihi, (Kitap: Şehr-i Ayntab-ı Cihan Gaziantep), ed. Ergün Özusu, Dumat Ofset Matbaacılık, 2016 s.110

3 M. Birol Güngör, Antep Harbi, Eren Yayıncılık, İstanbul, 2004, s.19

almıştır. Şehir, M.S. 395 yılı sonrasında Bizans himayesi altındayken 638 yılında Hz. Ömer döneminde Müslümanlıkla tanışmış ve İslâm dinine ait eserlere ev sahipliği yapmaya başlamıştır.⁴ Bu durum şehrin mimarisinde tarihsel nitelikte eserler barındırması açısından önem taşımaktadır. Bununla birlikte kültürel anlamda sahip olduğu birçok değer şehri sanatsal yönden de zengin kılmaktadır. Özellikle Gaziantep müzik kültürü, genel anlamda Türk müziğine sağladığı katkılar açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışma da Gaziantep müzik kültürünün dokusuna, geleneğine katkı sağlaması açısından “Gaziantep Kültür” dergisini konu edinmektedir. Gaziantep Kültür Derneği'nin bir ürünü olarak yayınlanmıştır. Gaziantep Kültür Derneği 22 Ağustos 1947'de kurulmuş, 15 Eylül 1957'de adı Gaziantep Yüksek Tahsil Okutma ve Kültür Derneği olarak değiştirilmiştir. 26 Ağustos 1962 tarihinde de adı tekrar Gaziantep Kültür Derneği olmuştur. Dernek bünyesinde ise “Gaziantep Kültür” adı ile 10 Kasım 1957 yılında aylık fikir ve sanat dergisi yayınlanmaya başlamıştır. 10 Kasım 1963'ten 10 Ağustos 1973 tarihine kadar ise üç ayda bir basılmış ve 1973'te 156. Sayı ile son bulmuştur.

Her ayın onunda yayınlanan dergi 13 ciltlik 156 sayıdan oluşmaktadır. Derginin dernek adına sahibi Avukat Hulûsi Yetkin, Sorumlu Müdür ise S. Söylemez'dir. Hulûsi Yetkin'in adına dergi içerisinde de sıkça rastlanmaktadır. Kendisi 1928'de Gaziantep'te doğmuş olup babası şehrin eski Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Kâmil Yetkin'dir. 1968 yılında derginin 125. sayısı yayımlandığı sıralarda belediye başkanlığına aday olmuştur. O dönemde bir seçim konuşmasının metni dergide yayımlanmıştır. Konuşmada kendisini de tanıtırken Yetkin, ilkokul yaşlarında bir öğrenciyken Gaziantep ve Türkiye tarihi, coğrafyası, ekonomisi ve sosyal yapısı hakkındaki yayınları okuduğunu belirtmektedir. 1950'de İstanbul Kabataş yatılı erkek lisesi, 1954'te İstanbul Hukuk Fakültesi'nden mezun olup meslek hayatına Gaziantep'te başladığını ve derginin her yönüyle Gaziantep hakkında bir ansiklopedi mahiyetinde olduğunu ayrıca kendisinin Gaziantep'i konu alan çok sayıda kitap yazdığını ifade etmektedir.⁵ Yayınları sayesinde Gaziantep kültürünün kalıcı hale gelmesinde önemli katkılar sunan Yetkin, 88 yaşındayken 3 Mart 2016 tarihinde vefat etmiştir.⁶ Gaziantep Savaşı Hatıralarından Derlemeler⁷,

4 Zeyneb Türkoğlu, Gaziantep'te Dinî Müsiki, Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2020 s.3

5 Hulûsi Yetkin, A.P. Belediye Başkan Adaylarından Hulûsi Yetkin Kimdir, G.K.D. Cilt 11, Sayı 125

6 Yakup Aksoy, Cumhuriyet Taşrasında Bir Aydın Profili: Hulûsi Yetkin, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Gaziantep Üniversitesi-Gaziantep, Ocak 2024, s.23

7 Hulûsi Yetkin, Gaziantep Savaşı Hatıralarından Derlemeler, Gaziantep Kültür Derneği Baskı ve Broşür Yayınları, Işık Matbaası, Gaziantep, 1962

Gaziantep'te Derlenen Halk Masalları⁸, Gaziantep Tarihi ve Davaları⁹ ve Gaziantep Türkçülüğünün Bayrak Şhidi Şahin Bey¹⁰ kitaplarından bazılarıdır. Gerek kitapları gerekse süreli yayınlardaki yazılarıyla Gaziantep kültür tarihinin kayıt altına alınmasında önemli katkıları olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim Gaziantep Kültür Dergisi de bu amaç doğrultusunda Gaziantep'in çok yönlü olarak ele alındığı bir yayındır.

Dergi içeriğinde özellikle Gaziantep'te o ay içerisinde yaşanan olaylar, ortaya çıkan gelişmeler, şehrin geçim kaynakları, nüfus yapısı gibi sosyal, tarihsel, siyasal ve kültürel birçok konuya değinilmektedir. Gaziantep Kültür, 13 cilt ve 156 sayıya ulaşan yayımı ile Gaziantep'te başta dönemin sosyal, kültürel, siyasal konuları olmak üzere pek çok alan hakkında bilgiler vermektedir. Bu kültürü gelecek nesillere aktarmayı hedefleyen bir dergi olarak yayımlandığı süreçte şehrin bütün mûsikî faaliyet ve oluşumlarını da konu edinmiştir. Yazıldıkları dönemlerin yerel mûsikîşinas, bestekâr ve icracıları, konser etkinlikleri gibi bilgiler de dergi içerisinde yer almaktadır.

Bu araştırmada, derginin tüm sayıları içerisinde mûsikî adına yayınlanmış olan her bilgi haber, yazı ve derleme çalışmaları olarak ayrılmıştır. Haberler her ay yayınlanan sayılar içerisinde o aya ait faaliyetler hakkında bilgi vermektedir. Yazılar ise yine mûsikî faaliyetlerini konu edinmekle birlikte onları daha ayrıntılı ele almaktadır. Ayrıca Gaziantep'teki mûsikî uygulamalarını yürüten oluşumlardan, o günün mûsikîşinaslarından ve geleneksel olarak mûsikînin icra edildiği ortamlardan bahsedebilmektedir. Derleme çalışmaları ise Gaziantep'te geçmişten o döneme (1963-1973) kadar okuna gelen dînî mûsikî ve halk mûsikîsi eserlerinin sözlerinin derlenmesini kapsamaktadır. Derlemelerin çoğu Gaziantep halk türkülerine aittir. Bunların dışında mûsikî ile alakalı bir röportaj ve bir mektup yer almaktadır. Dergideki mûsikî yayınları bu çalışma içerisinde türlere ve yayın tarihi sıralamasına riayet ederek ayrılmıştır.

-
- 8 Hulûsi Yetkin, Gaziantep'te Derlenen Halk Masalları, Gaziantep Kültür Derneği Baskı ve Broşür Yayınları, Işık Matbaası, Gaziantep, 1962
 - 9 Hulûsi Yetkin, Gaziantep Tarihi ve Davaları, Gaziantep Kültür Derneği Kitap ve Broşür Yayınları, Yeni Matbaa, Gaziantep 1968
 - 10 Hulûsi Yetkin, Gaziantep Türkçülüğünün Bayrak Şhidi Şahin Bey, Gaziantep Kültür Derneği Baskı ve Broşür Yayınları, Yeni Matbaa, Gaziantep, 1978.

GAZİANTEP KÜLTÜR DERGİLERİNDE MÜSİKİ

Müzik kültürüne yönelik olan dergi içerisindeki her içerik, yayınlanma sırasına riayet edilerek cilt, sayı, tarih, sayfa numarası, tür, içerik ve müellif bilgilerinin yer aldığı tabloda gösterilmektedir.

Tablo 1. Gaziantep Kültür'de Müzik

CİLT	SAYI	TARİH	SAYFA	TÜR	İÇERİK	MÜELLİF
1	1	10 Kasım 1957				
1	2	10 Aralık 1957	18	Haber	Dernek bünyesinde Gaziantep Gençlik Tiyatrosu'nun kurulması	
1	3	10 Ocak 1958				
1	4	10 Şubat 1958	Kapak arkası	Haber	Gaziantep Filarmoni Derneği Kurulmak üzere	Hulusi Yetkin
1	5	10 Mart 1958	12	Haber	Gaziantep Filarmoni Derneği kuruldu	
1	6	10 Nisan 1958	7	Yazı	Müzik Hayatında Gaziantep "Büyük Müzikşinaslarımızdan Mehmet Bey (Ayıntabi)"	Şakir Sabri Yener
1	7	10 Mayıs 1958	19	Haber	Gaziantep Türk Müzikî Cemiyeti Kongresi'nin yapılması	Şahap Karşılıgil
			22	Yazı	Gaziantep Mânileri ve Türküleri	Cemil Güçyetmez
1	8	10 Haziran 1958				
1	9	10 Temmuz 1958	14-15	Haber	Türk Müzikîsî Konseri	Dr. Şahap Karşılıgil
			21-22	Haber	Bir San'at Gecesi	Faik Muhsinoğlu
			23	Haber	Kültür Derneği'nin tiyatro ve müzikî gösterisi	Mehmet Tahmişçi
				Haber	Tiyatro ve Müzikî kolunun büyük başarısı	
1	10	10 Ağustos 1958		Yazı	G.K.D.'nin tiyatro ve müzikî gösterileri	Sabahattin Kazanasmaz
1	11	10 Eylül 1958				
1	12	10 Ekim 1958				
2	13	10 Kasım 1958				
2	14	10 Aralık 1958				
2	15	10 Ocak 1959				
2	16	10 Şubat 1959	4-23	Yazı	Türk Müzikîsî Tarihine Dair	Dr. Operatör Cemil Özbay
			4	Yazı	"Türkler ve Baraklar" Üzerine	Ömer Asım Aksoy
			23	Haber	Dernek Haberleri	
2	17	10 Mart 1959	19-20	Yazı	Gaziantep Filarmoni Derneği Genel Kurul Toplantısı	Hulusi Yetkin

2	18	10 Nisan 1959	4-22	Yazı	Mûsikîşinas Ayıntabî Mehmet Bey Hakkında bir açıklama	Op. Dr. Cemil Özbay
2	19	10 Mayıs 1959				
2	20	10 Haziran 1959	16-17-18	Yazı	Gaziantep Kına Gecesi: Koro (tiyatro)	Cabir Tekin
2	21	10 Temmuz 1959				
2	22	10 Ağustos 1959	23	Haber	Gençlerin Tiyatro ve Mûsikî Gösterileri	
2	23	10 Eylül 1959				
2	24	10 Kasım 1959				
3	25	10 Ocak 1960				
3	26	10 Şubat 1960				
3	27	10 Mart 1960	17-18	Yazı	Gaziantep Filarmoni Derneği Yıllık Çalışma Raporu	Gaziantep Kültür Derneği Yönetimi
3	28	10 Nisan 1960				
3	29	10 Mayıs 1960				
3	30	10 Haziran 1960				
3	31	10 Temmuz 1960				
3	32	10 Ağustos 1960	15	Yazı	Gaziantep Belediyesi Tarihi (Bando hakkında bilgi...)	H. Uğuroğlu Barlas
3	33	10 Eylül 1960				
3	34	10 Ekim 1960				
3	35	10 Kasım 1960				
3	36	10 Aralık 1960				
4	37	10 Ocak 1961				
4	38	10 Şubat 1961				
4	39	10 Mart 1961				
4	40	10 Nisan 1961				
4	41	10 Mayıs 1961				
4	42	10 Haziran 1961				
4	43	10 Temmuz 1961				
4	44	10 Ağustos 1961				
4	45	10 Eylül 1961				
4	46	10 Ekim 1961				
4	47	10 Kasım 1961				
4	48	10 Aralık 1961				
5	49	10 Ocak 1962				
5	50	10 Şubat 1962				
5	51	10 Mart 1962				
5	52	10 Nisan 1962				
5	53	10 Mayıs 1962				

5	54	10 Haziran 1962		Haber	Şahane Konser: Prof. Zuckmayer yönetimindeki Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Korusu	
5	55	10 Temmuz 1962				
5	56	10 Ağustos 1962				
5	57	10 Eylül 1962				
5	58	10 Ekim 1962				
5	59	10 Kasım 1962				
5	60	10 Aralık 1962				
6	61	10 Ocak 1963				
6	62	10 Şubat 1963				
6	63	10 Mart 1963				
6	64	10 Nisan 1963				
6	65	10 Mayıs 1963				
6	66	10 Haziran 1963				
6	67	10 Temmuz 1963	7-8	Mektup	Gaziantep İl Radyosu ve Müzik	Şakir Sabri Yener
6	68	10 Ağustos 1963	7-8-24	Yazı (Derleme)	Gaziantep Halk Müsikişi	Cemil Cahit Güzelbey
			22-23	Röportaj	Necdet Yaşar	Hilmi Rit
6	69	10 Eylül 1963				
6	70	10 Ekim 1963	19-22	Yazı	Akordiyonu org gibi kullanan sanatçı Mr. Lloyt La Vaux'un Konseri	Nadir Gül
			23-24	Yazı	Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konseri	Ferit Ginol
6	71	10 Kasım 1963	5-6	Yazı	Gaziantep Düğünlerinde "Kara Hava"	Hulusi Yetkin
			10-17	Yazı	Gaziantep'te Halk Bilgisi Yayınları	Prof. Mahmut R. Gazimihal
6	72	10 Aralık 1963				
7	73	10 Ocak 1964	3-4	Yazı	Gaziantep'te UNESCO Haftası (Konser ve Kına gecesi)	Abdullah Özer
			24	Haber	Gaziantep'in Kurtuluşunun 42. Yıldönümü kutlamaları	
7	74	10 Şubat 1964	2	Haber	Gaziantep Gençlik Tiyatrosu gecesinde Halkevi korusu konseri	
				(Haber) Yazı	Türkiye Turizm Mecmuası'nın Gaziantep Sayısı	Hulusi Yetkin
			19	Yazı	Gece Toplantıları (Mevlit, ilahi, gazel okunması)	Ali Nadi İner
7	75	10 Mart 1964				

7	76	10 Nisan 1964	16	Yazı	Sultan Abdulhamit'in döneminde bando ve marşlarından bahseder (Bezek ve Leblebisi Kara)	Şakir Sabri Yener
7	77	10 Mayıs 1964				
7	78	10 Haziran 1964				
7	79	10 Temmuz 1964				
7	80	10 Ağustos 1964	20	Derleme (İlahi)	Firdevs Yetkin'in Derlediği "Benim Şanlı Hilalim" İlahi sözleri	Hulusi Yetkin
7	81	10 Eylül 1964	8	Derleme (İlahi)	"Allah de Gönül Allah de" ilahi sözleri	Firdevs Yetkin
7	82	10 Ekim 1964	5-6	Derleme (Türkü)	Gaziantep'te Türkülerinden Derlemeler	Erol Güneyligil
7	83	10 Kasım 1964	17-18	Derleme (Türkü)	Gaziantep Türküleri sözleri ve kimlerden derlendiğine dair bilgiler	Erol Güneyligil
7	84	10 Aralık 1964	9-10	Derleme (Türkü)	Gaziantep Türküleri sözleri ve kimlerden derlendiğine dair bilgiler	Erol Güneyligil
8	85	10 Ocak 1965	3-4	Yazı	Gaziantep Radyosu 1965 yılı programı hakkında (Turizm ve Tanıtma Bakanı Ali İhsan Göğüş'e)	Hulusi Yetkin
			19-20	Yazı	Halk Bilgisi Haberleri dergisinde Gaziantep Folkloru	Şakir Sabri Yener
			14-15	Derleme	Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler	Erol Güneyligil
8	86	10 Şubat 1965	2-24	Yazı	Gaziantep'te Yeni Bir Kabiliyet: Sonten Top	Hulusi Yetkin
			9-16	Yazı	Folklor: İkinci Seyahat (1 Eylül 1930 11. Nüsha Halk bilgisi Haberleri Dergisi'nden alıntı)	Gönderen: Şakir Sabri Yener
			16	Derleme	Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler	Erol Güneyligil
8	87	10 Mart 1965	7-8	Derleme	Gaziantep Halk Şairleri: Deli Boran	Ali Rıza Yalçın
8	88	10 Nisan 1965	7-8	Derleme	Gaziantep'te Halk Müsikisi	Erol Güneyligil
8	89	10 Mayıs 1965	7	Yazı	Tanıtamadığımız Örnek Şehir Gaziantep (müzikli etkinlik)	Fazıl Kafadar
			11-12-13	Derleme	Gaziantep'te Halk Müsikisi	Erol Güneyligil
8	90	10 Haziran 1965	12	Derleme	Gaziantep'te Halk Müsikisi	Erol Güneyligil
			16	Derleme	Gaziantep'te Derlenen Bir Türkü: Deniz Altı Minare	Hulusi Yetkin

8	91	10 Temmuz 1965				
8	92	10 Ağustos 1965				
8	93	10 Eylül 1965				
8	94	20 Ekim 1965				
8	95	10 Kasım 1965				
8	96	20 Aralık 1965	6	Derleme	Gaziantep'te Derlenen Türkçe İlahiler: Ceddim İbrahim Halil	Firdevs Yetkin
			7-8	Yazı	Bundan 55 Sene Evvel Gaziantep'ten Notlar: Fındık Bahçesi-Maarif Bahçesi-İlk Kulüp (müzik uygulamaları)	Mustafa Güzelhan
9	97	10 Ocak 1966				
9	98	10 Şubat 1966	19	Yazı	Gaziantep'te Sinemanın Kuruluşu ve gelişmesi (müzik uygulama örnekleri)	Haydar Gökoglu
9	99	10 Mart 1966				
9	100	10 Nisan 1966	22	Derleme	Köyden Derleme: Durantaş Türküleri	Mehmet Hanifi Taş
9	101	10 Mayıs 1966	13	Derleme	Memleket Türküleri (H.B.H. Dergisinden alıntı)	Hikmet Turhan Dağlıoğlu (Alan: Şakir Sabri Yener)
9	102	10 Haziran 1966	7-8-17-18	Derleme	Gaziantep Halk Türküleri'nden Derlemeler	Erol Güneyligil
9	103	10 Temmuz 1966	14-15-16	Derleme	Gaziantep Halk Türküleri'nden Derlemeler	Erol Güneyligil
9	104	10 Ağustos 1966	9-10	Derleme	Gaziantep'i Güldürenler: Komik Abdullah Efendi ve Türküsü	Mustafa Güzelhan
9	105	10 Eylül 1966				
9	106	10 Ekim 1966				
9	107	10 Kasım 1966				
9	108	10 Aralık 1966				
10	109	10 Ocak 1967				
10	110	10 Şubat 1967	13-14	Derleme	Gaziantep Derlemelerinden Türküler	Erol Güneyligil
10	111	10 Mart 1967	11-12	Derleme	Gaziantep Türkülerinden Derlemeler	Erol Güneyligil
10	112	10 Nisan 1967	13-14-15	Derleme	Gaziantep Türkülerinden Derlemeler	Erol Güneyligil
10	113	10 Mayıs 1967				
10	114	10 Haziran 1967	19-20	Derleme	Kelpinli Nahsen Türküsü	Mehmet Solmaz
10	115	10 Temmuz 1967				

10	116	10 Ağustos 1967				
10	117	10 Eylül 1967				
10	118	10 Ekim 1967	11-12-13-14-15	Derleme	Gaziantep'ten 9 Parça Ezgi	Erol Güneyligil
10	119	10 Kasım 1967				
10	120	10 Aralık 1967	7-8-19-20	Derleme	Zeki Savcı'nın Dini Manzumeleri	Mustafa Güzelhan
11	121	10 Ocak 1968				
11	122	10 Şubat 1968				
11	123	10 Mart 1968				
11	124	10 Nisan 1968				
11	125	10 Mayıs 1968				
11	126	10 Haziran 1968	12-13-14-15-16-17	Yazı	Gaziantep Folklor Yaşantısı	Erol Güneyligil
				Derleme (Ninni)	Bebek Hikayesi	Cemil Cahit Güzelbey
11	127	10 Temmuz 1968				
11	128	10 Ağustos 1968				
11	129	10 Eylül 1968	9-10	Derleme	Gelin Hamide Türküsü ve türkünün yazılma hikayesi	Mehmet Solmaz
11	130	10 Ekim 1968				
11	131	10 Kasım 1968				
11	132	10 Aralık 1968	5-6-19-20	Derleme	Gaziantep Türkülerinden Derlemeler	Erol Güneyligil
12	133	10 Ocak 1969	17-18-19-2-21-22-23	Derleme (İlahi, Şarkı)	Nuri Mehmet Paşa Divanı ve Bazı Şiirleri	Cemil Cahit Güzelbey
12	134	10 Şubat 1969	5-6-24	Yazı	Gaziantep'te Klasik Türk Sanat Müsiki Çalışmaları	Ali Çelikbaş
			7-8	Derleme	Gaziantep Türkülerinden Derlemeler	Erol Güneyligil
12	135	10 Mart 1969	11-12	Yazı	Gaziantep'te Batı Müziği Çalışmaları	Nadir Gül
			12-13-14	Derleme	Gaziantep Türküleri'nden Derlemeler	Erol Güneyligil
12	136	10 Nisan 1969	11-12	Derleme	Gaziantep Ezgileri ve Haco Gelin	Erol Güneyligil
12	137	10 Mayıs 1969	8-18-19	Derleme	Gaziantep Halk Müziği	Gaziantep Valiliği Raporları
12	138	10 Haziran 1969	11-12-13-14-15	Derleme	Gaziantep Halk Müziği	Gaziantep Valiliği Raporları
12	139	10 Temmuz 1969	9-10	Derleme	Gaziantep Türkülerinden Derlemeler	Erol Güneyligil
12	140	10 Ağustos 1969				

12	141	10 Kasım 1969	11-12-13-14	Derleme	Türkü Düden'den Çıkar Barağa Gelir Ağız Olur	Erol Güneçgil
12	142	10 Şubat 1970				
12	143	10 Mayıs 1970				
12	144	10 Ağustos 1970				
13	145	10 Kasım 1970				
13	146	10 Şubat 1971				
13	147	10 Mayıs 1971				
13	148	10 Ağustos 1971				
13	149	10 Kasım 1971				
13	150	10 Şubat 1972				
13	151	10 Mayıs 1972				
13	152	10 Ağustos 1972				
13	153	10 Kasım 1972				
13	154	10 Şubat 1973				
13	155	10 Mayıs 1973				
13	156	10 Ağustos 1973				

Tabloda da görüldüğü üzere 13 cilt ve 156 sayılı dergideki 57 sayı içerisinde mûsikî hakkında ilgiler taşıyan içerik yer almaktadır. 57 sayı içerisinde de 79 ayrı içerik yer almaktadır. Derginin bazı sayılarında konu hakkında herhangi bir içerik yer almazken, bazı sayılarda birden fazla görülmektedir.

1. GAZİANTEP KÜLTÜR DERGİSİNDE MÛSİKÎ HABERLERİ

Kültür Dergisi içerisinde yer alan mûsikî hakkındaki yayınların bir kısmı çalışmamızda haber olarak tasnif edilmiştir. Kimisi derginin içerisinde de haber başlığı ile yer almıştır. Kimisi de yazı olarak yer almakta fakat yayınlandığı ay içerisinde gerçekleşen güncel etkinliklerden bahsetmesi açısından bu çalışmada haber kısmında yer almaktadır.

Dernek bünyesinde Gaziantep Gençlik Tiyatrosu'nun kurulması

Derginin mûsikî haberleri 1957 yılının aralık ayında 2. sayıdan itibaren karşımıza çıkmaktadır. Bünyesinde bulunduğu Gaziantep Kültür Derneği'nin, Tiyatro ve Mûsikî kolunun ilk gençlik birliği olarak ifade edilen "Gaziantep Gençlik Tiyatrosu" nu kurduğu haberi yer almaktadır.¹¹

11 G.K.D. Haberler 10 Aralık 1957 Cilt 1, Sayı 2, sy. 18

Gaziantep Filarmoni Derneği Kurulması

4. sayıda ise bu kolun faaliyetleri haberi görülmektedir. Türk Mûsikîsi Cemiyeti'nin kuvvetlenmesinin yanı sıra haberde şehir halkına çok sesli Batı müziğinin sevdirmesi amacıyla "Gaziantep Filarmoni Derneği" nin kurulmak üzere olduğu ifade edilmektedir.¹² Nitekim bir sonraki ay 5. sayıdaki bilgeye göre dernek kurulmuştur. Gaziantep'in Batı müziği sever aydınları olarak ifade edilen kişilerce, şahsi çabalarla Amerika ve Avrupa'dan yüksek kaliteye sahip klasik müzik plakları getirtilmiştir. İçlerinde önemli orkestra şefleri ve virtüözlerin de bulunduğu bu plaklar, dost meclisleri ve kalabalık aile toplantıları gibi ortamlarda bu müziğe meraklı kişilerle beraber dinlenilmiştir.¹³

Gaziantep Türk Mûsikîsi Cemiyeti Kongresi'nin Yapılması

10 Mayıs 1958 tarihli 7. sayıda, ayrıntılı bilgi bulunmamakla birlikte "Gaziantep Türk Mûsikîsi Cemiyeti Kongresi" yapıldığı ifade edilmektedir.¹⁴

Türk Mûsikîsi Konseri

10 Temmuz 1958 tarihli 9. sayıda, dergideki yazıları dışında "Sağlık Bilgisi"¹⁵ kitabıyla tanınan Dr. Şahap Karşılığil tarafından ayrıntılı bir şekilde anlatılan "Türk Mûsikîsi Konseri" haberi yer almaktadır (1939'da Gaziantep'te doğan Karşılığil, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunu olmuştur. Arşiv kayıtlarına göre Gaziantep İlköğretmen Okulu'nda da sağlık şefi olarak görev yapmıştır.¹⁶). Konser, 21 Mayıs 1958 Çarşamba günü Şehir Sineması'nın salonunda gerçekleşmiştir. Haberde, Gaziantep Türk Mûsikîsi Cemiyeti'nin hocaları ve icra heyeti olarak 33 kişilik bir ekibin sahne aldığı konserin oldukça başarılı olduğu ifade edilmektedir. Bu başarıda ekibin çalışmalarını ve konseri organize eden Gaziantep'in genç bestekârlarından mûsikî öğretmeni Ali Çelikbaş'ın önemli bir rolü olduğu vurgulanmıştır. Ek olarak, çalışmalara destek olan Dr. Cemil Özbal ve diğer hocaların da katkıları ifade edilmiştir. Konserin çalışmaları Akyol İlkokulu'nda yapılmıştır. Bu süreçte ise yaşanan en büyük zorluğun, şehirde böylesi bir konser etkinliğinin sahnelenebileceği uygun bir mekânın bulunmayışı olduğu vurgulanmaktadır. Çok elverişli olmasa da konser bu zaruri durum nedeniyle Şehir Sineması'nın salonunda

12 G.K.D. Hulusi Yetkin, Tiyatro ve Mûsikî kolu faaliyetleri, 10 Şubat 1958, Cilt 1, Sayı 4, sy.

13 G.K.D. Haberler 10 Mart 1958 Cilt 1, Sayı 5, sy. 12

14 G.K.D. Haberler 10 Mayıs 1958 Cilt 1, Sayı 7 sy. 19

15 Şahap Karşılığil, Sağlık Bilgisi, Gaziyurt Matbaası, İstanbul, 1973

16 Ayşe Sağlam, Gaziantep Öğretmen Okulları, Yayınlanmamış YL Tezi, Niğde Üniversitesi, 2007, s.89

yapılmıştır. Konsere önemli davetliler katılmış olsa da yazarın ifadesine göre konserin duyurulması ve bilet satışındaki bazı aksaklıklardan dolayı müziğe ilgi duyan halkın katılımı yeterli sayıya ulaşmamış ve salon tam anlamıyla dolmamıştır. Karşılığ bu duruma ek olarak, salonun ses ve mikrofon sisteminin yeterli olmamasından kaynaklanan aksaklıklar yaşandığını vurgulamaktadır. Saat 21:00'da başlayan konserin açılış konuşması dönemin önemli bestekârlarından olan Türk Müsiki Cemiyeti Başkanı Dr. Cemil Özbal tarafından yapılmıştır. Konuşmada cemiyet çalışmalarının yanı sıra, bu konserde eserine yer verilen 16. yüzyılda yaşamış olan Gaziantepi bestekâr Ayıntabî Mehmet Bey hakkında bilgi verilmiştir. Karşılığ, 1958'de gerçekleştirilen bu konserin akışını ayrıntılı bir şekilde şöyle anlatmaktadır:

“Konser beş kısımda icra edilmiştir. Birinci kısımda Veli Dede'nin iki hane Hicaz Hümayun Peşrevi'nden sonra Lemi Atlı'nın, Ali Efendi'nin hicaz şarkıları ve Mustafa Çavuş ile Şakir Ağa'nın Şehnaz Buselik ve Buselik şarkıları yer almıştır. Eserler tam bir mükemmeliyet ve ses abengi içinde icra edilmiş, bilhassa hicaz şarkılardan “Yüceldikçe yüceldi yüce dağlar” da pek muvaffak olmuştur. Konserin ikinci kısmı tamamıyla Antepli bestekârlara hasredilmiştir. Ervela Mehmet Bey Ayıntabî'nin Irak Kâr'ı Behîst' inden yalnız ufak bir kısmı icra edilmiştir. Haddizatında çok uzun olan bu eserin tamamının böyle bir konserde pek fazla vakit alacağı düşünülerek bu şekilde hareket edilmiştir. İcra edilen bu kısım gayet muvaffakiyetli olmuş, bir iki ufak ses hatasından maada memleketimizde en mükemmel korolara bile nasip olmayacak bir mükemmeliyetle icra edilmiştir. İkinci olarak müzik hocamız Ali Çelikbaş'ın Evcara makamında bestelemiş olduğu “Severiz gördüğümüz âfeti dilber diyerek” adlı eseri okunmuştur. Bu da bestenin zorluğuna rağmen meyan kısmındaki bir hatadan maada muvaffakiyetle okunmuş sayılabilir. Üçüncü eser Hacı Hüdâ oğlu Tevfik Bey'in “Kıskanç” isimli eseriydi. İkinci kısma Cemiyet Başkanı Dr. Cemil Özbal'ın muvaffakiyetle icra edilen Suzidil Saz Semaisi ile son verilmiştir. Konserin üçüncü kısmında bağlama ekibi yer almıştır. Bir darbukanın iştirak ettiği altı kişilik saz heyeti refakatinde Orhan Şanlı, muhtelif memleket havalarından beş türkü okudu. Bilhassa Orhan Şanlı'nın gayet rahat ve pürüzsüz okuduğu ve bağlama ekibinin mükemmel şekilde refakat ettiği bu türküler radyo sanatkarlarından hiç de geri kalmayacak bir şekilde icra edildi.

Konserin dördüncü kısmı solo şarkılara ayrılmıştı. Bu kısımda Nevzat Akın, İsmail Hakkı Bey'in Rast Yürük semaisini ve Tanburi Küçük Osman Bey'in rast şarkısını; Sami Arı, Hacı Arif Bey'in Saba şarkısını ve Şekerci Cemil Bey'in Bestenigâr şarkısını; Adil Sinanoğlu ise Çorlu'nun Muhayyer Divan'ı ile Ali Çelikbaş'ın Bayatı şarkısını gayet muvaffakiyetle okudular. Daha sonra saz takımı, İsmail Hakkı Bey'in Ferahfeza Peşrevi ile Aziz Dede'nin Yegâh Saz Semaisini icra etti.

Beş dakika ara verildikten sonra konserin beşinci ve son kısmına geçildi. Bu kısımda Zekai Dede'nin Hicazkâr Yürük Semaisi, Hacı Arif Bey'in Kürdilihicazkâr Yürük Semaisi yer almıştı. Konserin hatasız, en başarılı, en güzel icra edilen kısmı da bu son kısım oldu. Bilhassa Hacı Arif Bey'in Kürdilihicazkâr makamındaki "Gurup Etti Güneş Dünya Karardı" adlı eseri birinci sınıf koroları bile kuskandıracak bir mükemmeliyette idi." 17

Karşılığil, o dönemde yapılan konserin içeriğini ayrıntılı bir şekilde yazarak bugüne kadar ulaşmasına vesile olmakla birlikte, bu konserin dinleyenler tarafından çok beğenildiğini ve Türk Müsîkîsî Cemiyeti'nin varlığından ve faaliyetlerinden duyulan memnuniyeti dile getirmiştir (Konser haberinde adı geçen Dr. Cemil Özbal ve Ali Çelikbaş Gaziantep'li bestekârlardır. Ayrıca dergi içerisinde de müsîkî hakkındaki yazılarıyla katkıları görülmektedir. Provaların yapıldığı Akyol İlköğretim Okulu 1950 yılında açılmış¹⁸ ve Gaziantep'te bulunduğu yer olan Akyol semtinin adını almıştır. Konserin icra edildiği 500 kişilik Şehir Sineması da 1951'de açılmıştır.¹⁹).

Bir San'at Gecesi

Aynı tarihlere denk düşen diğer bir etkinlik yazısı, haber niteliğinde olup "Bir Sanat Gecesi" olarak adlandırılmıştır. Yazının altında Faik Muhsinoğlu adıyla birlikte "Yeni Ülkü 9.7.958" ifadesinin yer alması Kültür Dergisine Yeni Ülkü dergisinden alındığını göstermektedir. Yazıda, 1958 yılı Milletlerarası Brüksel Sergisi'ne folklor, dans ve müzikleri yapacak olan Türk folklor ekipleri arasında, Ankara'da derece alarak katılmaya hak kazanan Gaziantep ekibinden bahsedilmektedir. Ekip için Gaziantep'te son olarak düzenlenen gösteri Öğretmen Okulu bahçesinde gerçekleştirilmiştir. Kültür Derneği yönetiminin, müzik ve tiyatro kollarının katıldığı etkinliğin müzikle ilgili kısımları şu şekildedir:

"...Gece pek neşeli geçti. Ekibimizi teşkil eden kızlarımızdan Gönül Özbal, Gaye Dinler, Özden Alp, Nuray Akdoğan, Filiz Tunç, gençlerimizden Vasıf Güllü, Osman Bozkurt, meşhur davulcumuz Ali Kaplı, zurnacı Kazım Kaplı, aynı soydan Vakkas Kaplı, Aziz Kaplı, Ekip Başkanımız Ferit Ginol tarafından isimleri söylenerek misafirlere takdim edildiler.

17 G.K.D., Dr. Şahap Karşılığil, Türk Müsîkîsî Konseri, Cilt 1, Sayı 9, Sy. 14-15, 10 Temmuz 1958

18 Gaziantep Akyol Ortaokulu, İnternet sitesi Erişim (12.09.2024): https://akyolortaokulu.meb.k12.tr/meb_ays_dosyalar/27/08/716252/icerikler/tarihcemiz_2480523.html?CHK=449e1c-650121f539ec4cc233b9f88128

19 Ali Sait Liman, Gaziantep'te Sinema, Seyir ve Seyirci (1923-1980) İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2014/II 47 97-124 s.107 DOI: 10.17064/iitifhd.37946

Briüksel için diktirilmiş, mavi elbiseleri içinde ekibimiz, Avrupa'da Türkleri, kıyafetleri ile de temsilde kusur etmeyecekler! Hissini veriyordu. Ekip bu sırada bol bol alkışlandı.

Kültür Derneği Müzik Kolu üyesi Ömer Gök'den cümbüşle halk türkükleri dinledik."

*"...Hele Gaziantep mûsikî cemiyetinden Orhan Şanlı pek takdir edildi. Müzik zayıf olmakla beraber, güzeldi."*²⁰

Dernek Haberleri (Tiyatro ve Mûsikî kolunun büyük başarısı)

Aynı sayının ilerleyen kısımlarında Kültür Derneği'nin Tiyatro ve Mûsikî Kolu etkinliklerine yer verilmektedir. "Dernek Haberleri" başlığı altında 30 Haziran 1958'in akşamı Öğretmen Okulu'na ait müsamere salonunda dördüncü gösterisini yapmış olan kolun, 7 Temmuz 1958 Pazartesi akşamı beşinci gösterisini eski Halkevi aile bahçesinde gerçekleştirdiği ve büyük başarı gösterdiği ifade edilmektedir.

Kültür Derneği'nin Tiyatro ve Mûsikî gösterisi

Aynı sayfanın üst kısmında 30 Haziran'da gerçekleştirilen gösterinin ayrıntıları Mehmet Tahmişçi tarafından kaleme alınmıştır. Tiyatro ve mûsikî faaliyetini ayrıntılı bir şekilde ifade eden yazının mûsikî ile ilgili bölümü şu şekildedir:

"30 Haziran 1958 akşamı saat 20.30'dan itibaren Kültür Derneği'ne bağlı Gençlik Birlikleri'nin eski Halkevi salonunda dördüncü gösterisi vardı. Salon dolmuştu. Çoğunluğu gençler teşkil ediyordu.

Cümbüş çalan ve okuyan Ömer Gök ile darbukacı Durdu Saydam isimli gençler çok beğenildiler ve iki defa sahneye çıkmak zorunda kaldılar. Yine kültür derneği Mûsikî Kolu'ndan Mehmet Akyüz'ün okuduğu şarkı ve türküler büyük takdir topladı. Geceye Türk Mûsikîsi Cemiyeti Folklor ekibi de iştirak etmişti. Fazal Muhsinoğlu idaresindeki heyette: Adil Koca, Hüseyin Dülük, Sedat Çolak, Hacı ve Orhan Şanlı çok muvaffak oluyorlardı." Yazının devamında ikinci kısım olarak Şen Tiyatro ekibi ve oyunun ayrıntıları yer almaktadır.²¹

20 G.K.D. Faik Muhsinoğlu, Bir Sanat Gecesi, Cilt 1, Sayı 9, Sy. 21-22, 10 Temmuz 1958

21 G.K.D. Mehmet Tahmişçi, Kültür Derneği'nin Tiyatro ve Mûsikî Gösterisi, Cilt 1, Sayı 9, Sy. 23, 10 Temmuz 1958

Dernek Haberleri (Bir Mûsikî Kitabı Hakkında)

Derginin 2. cilt, 16. sayısında “Dernek Haberleri” içerisinde Maarif Vekâleti’nin 1959 bütçe yılında “Türkmenler ve Baraklar”, “Gaziantep Kitabeleri” isimli kitaplarla beraber “Gaziantep’te Derlenen Türküler ve Maniler” kitabını da satın alacağı ifade edilmektedir.²²

Gençlerin Tiyatro ve Mûsikî Gösterileri

Bir diğer haber yine tiyatro ve mûsikî etkinlikleri üzerine olup 11 Ağustos 1959 Salı günü saat 20.30’da gerçekleşmiştir. Mehtap Tiyatrosu’nda tertip edilen bu gösteride “Kahveci” isimli bir folklor gösteriminin yanı sıra gençlerin amatör halk mûsikîsi programı sundukları da ifade edilmektedir.²³

Şahane Konser: Prof. Zuckmayer yönetimindeki Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Korosu

Mayıs 1962’de mûsikî adına Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Korosu’nun sunduğu “Şahane Konser” olarak ifade edilen bir haber göze çarpmaktadır:

“Şahane Konser: Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Korosu Prof. Zuckmayer yönetiminde 14 Mayıs 1962 günü akşamı Öğretmen Okulu salonunda, Öğretmen Okulu Öğrenci Koruma Derneği yararına bir konser vermiştir. Konser Gaziantep’te son senelerde yapılan sanat hareketleri arasında bir sanat hadisesi ve şaheseri olmuştur.”²⁴

Gaziantep’in Kurtuluşunun 42. Yıldönümü kutlamaları

Gaziantep’in kurtuluşunun 42. Yıldönümü kutlamalarıyla ilgili haber 10 Ocak 1964’te yayınlanan derginin 73. sayısında yer almaktadır. Saatler süren kutlamalarda, tören alanının tıklım tıklım dolu olduğu ve törene İkinci Ordu ve Ankara Sıkı Yönetim Komutanı Orgeneral Cemal Tural, komşu iller valileri ile eski muharip ve gazileri, İskenderun 39. Tümen ve Deniz Kuvvetleri komutanları, subayları ve Ege subaylarının katıldığı bilgilerine yer verilmiştir. Törendeki mûsikî etkinliği ise Ordu Mehter Takımı’nın gösterileri olmuştur. Mehter takımı heyecan ve coşkuyla dinlenmiş ve halk tarafından uzunca bir süre alkışları toplamıştır. Ayrıca haberde Orgeneral Tural’ın, Vali

22 G.K.D. Dernek Haberleri, Cilt 2, Sayı 16, s.23, 10 Şubat 1959

23 G.K.D. Haber, Gençlerin Tiyatro ve Mûsikî Gösterileri, Cilt 2, Sayı 22, sy: 23, 10 Ağustos 1959

24 G.K.D. Haber, Cilt 5, Sayı 54, 10 Haziran 1962

Tanyeri'nin ve Belediye Başkanı Kutlar'ın yer aldığı bir fotoğraf ile Gaziantep Savaşının bir sahnesinin canlandırıldığı bir fotoğrafa yer verilmiştir.²⁵

Gaziantep Gençlik Tiyatrosu gecesinde Halkevi korusu konseri

Gaziantep Gençlik Tiyatrosu Gecesi olarak ifade edilen bir haberde 8 Şubat 1964 akşamı Gaziantep Kültür Derneği'ne bağlı tiyatro ekibince oynanan piyeslere yer verilmiştir. Öncesinde ise gazilik gününün anılması adına bir konuşma yapılmış ve Ferit Ginol yönetiminde Halkevi Korusu bir konser vermiştir.²⁶

Türkiye Turizm Mecmuası'nın Gaziantep Sayısı

Konser haberinin yer aldığı derginin 74. Sayısında, Hulusi Yetkin tarafından kaleme alınan bir yazıda, Ankara'da yayınlanan Türkiye Turizm aylık mecmuasına ait Kasım 1963 tarihli 15. Sayısı konu edinilmiştir. Zira bu sayıda Gaziantep müzik kültürüne yer verilmiş olup "Gaziantep Sayısı" olarak basılmıştır. Bu sayı, Gaziantep'ten her yönüyle bahsetmekle birlikte mehter takımından ve halk türkülerinden de söz edilmektedir.²⁷

Görüldüğü üzere Gaziantep Kültür Dergisi içerisinde yer alan müzik haberleri, çoğunlukla Kültür Derneği'ne bağlı Tiyatro ve Müzik kolunun etkinliklerini konu edinmektedir. Bununla birlikte şehir dışından Gaziantep'e gelen ekiplerin konserlerinden bahsedilmektedir. Ayrıca dergide bu etkinliklerin gün, saat ve yer bilgisinden program içerik ve akışına kadar ayrıntılı bilgilerin yazılmış olması, dönemin müzik kültürü ve etkinliklerini gözlemlemek açısından önem taşımaktadır.

2. GAZİANTEP KÜLTÜR DERGİSİNDE MÜSİKİ YAZILARI

Dergide yer alan müzik yazıları Gaziantep müzikşinas ve bestekarlar, dönemin genç ve ümit vaat eden sanatçıları, müzik oluşumları ve etkinlikleri gibi pek çok konuda bilgiler vermektedir.

25 G.K.D. Haber, Gaziantep Kurtuluşunun 42. Yıldönümü Heyecanla Kutlandı, Cilt 7, Sayı 73, s. 24, 10 Ocak 1964

26 G.K.D. Gaziantep gençlik tiyatrosu gecesi, Cilt 7, Sayı 74, sy. 2, 10 Şubat 1964

27 G.K.D. Hulusi Yetkin, Türkiye Turizm Mecmuası'nın Gaziantep Sayısı Cilt 7, Sayı 74, 10 Şubat 1964, s.12-13

Mûsikî Hayatında Gaziantep “Büyük Mûsikîşinaslarımızdan Mehmet Bey (Ayıntabi)”

Karşımıza çıkan ilk mûsikî yazısı 10 Nisan 1958 de yayınlanan 6. sayıda yer alan “Mûsikî Hayatında Gaziantep” isimli bölümdedir. “Büyük Bestekârlarımızdan: Mehmet Bey (Ayıntabî)” başlığıyla Şakir Sabri Yener tarafından kaleme almıştır. Derginin birçok sayısında yer bulan yazılarıyla Gaziantep ve müzik kültürü açısından önemli katkılarda bulunmaktadır. Türk Dil Kurumu’nun derleyici üyelerinden biri olan Yener, emekli bir öğretmen olmasının yanı sıra şair, yazar ve folklor araştırmacısıdır. 1887’de Gaziantep’te doğmuş ve burada öğretmenlik yapmıştır. Emekli olunca Ankara’ya yerleşmiştir. Yerel konulardaki araştırmalarıyla tanınmış ve yazıları Gaziantep’in çeşitli gazete ve dergilerinde yayınlanmıştır. 28 Mart 1973’te vefat etmesinin ardından Türk Dili Dergisi, 1973 yılının mayıs ayında vefatını “*Değerli bir üyemizi yitirdik.*” başlıklı bir yazıyla duyurmuştur.²⁸ Yener, Gaziantep’te öğretmen ve başöğretmen olarak yıllarca görev yapmıştır. Aynı zamanda Hulûsi Yetkin’in ilkökul öğretmenidir.²⁹ Derginin birçok sayısında özellikle Gaziantep’in önemli şahsiyetleri hakkında bilgiler vermektedir. Kimi zaman o kişilerle olan anılarını anlatarak hem bahsi geçen isimlerin daha iyi tanınmasını sağlamakta hem de yazılarındaki anlatımlarında kendisi hakkında da bilgi edinmemize olanak sağlamaktadır. Bunun bir örneği Mayıs 1969’da dergide yayınlanan (Çolak) Hafız Abdülaziz Efendi hakkında yazdığı yazıdır. Yazıda Abdülaziz Efendi’nin bülbül sedalı bir hafız olduğu, kendisinin de Kur’an hocası olduğunu ifade etmektedir. Kendisinden bu konuda ilim tahsil ederek dostluk kurduğunu belirten Yener, birlikte mevlitlere gittiklerini ve hocası olan Hafız’ın mevlid sonlarındaki aşr-ı şerifleri kendisine okuttuğunu, birlikte ilahiler söylediklerini dile getirmektedir.³⁰ Bu bilgilerden hareketle Yener’in yalnızca müzik kültürünün kayıt altına alınması görevini ifâ etmediği, aynı zamanda mûsikîye yatkınlığı olduğu da anlaşılmaktadır.

Yener, Nisan 1958 tarihli dergideki yazısında büyük mûsikîşinas olarak tanıttığı Ayıntabî Mehmet Bey ve eserlerinden bahsetmektedir:

“18 numaralı Mûsikî Mecmuasının 20. sayfasında şunları okuyoruz:

28 Türk Dil Kurumu, Değerli Bir Üyemizi Yitirdik Şakir Sabri Yener (1887-28 Mart 1973), Türk Dili Dergisi, Cilt 28, Sayı 260, Mayıs 1973, (Kayıt No: 8577) s.131.

29 Aksoy, s.60

30 Ş. S. Yener, Hafız Abdülaziz Efendi (Çolak Hafız), G.K.D., Cilt 12, Sayı 137, Mayıs 1969, s.102

‘-Mehmet Bey (Ayıntabî), Antep’te doğmuş, İstanbul’da yerleşmiştir. Alaybeyleri zümresindedir. Dördüncü Sultan Mehmet (1648-1687) devrinde meşhur olmuştur. Müsikîyi, bu sanatın üstadlarından tahsil ederek kendisi de üstad payesine erişmiş, hatta zamanındaki müsikîşinasların ilim ve amel bakımından en yükseği olarak tanınmıştır. Sesi güzel ve dokunaklı idi. Evc makamından Türki Darp usulünde olmak üzere Gulâm Şâdî’nin Kâr-ı Geysû’suna nazire diyerek bestelediği Kâr’ın Farsça güftesi şudur:

Peri veş dil-i divane mî keşed hûyeş

Ki nîst hadd-i beşer seyr-i dâden-i rûyeş

Hüseynî makamından nim sakil usulindeki diğer kâr’ının yine Farsça olan güftesi şudur:

Khiz ve cilve âb kün servi çemen-tırazrâ

Âb-ü hava ziyade kün bağçe-i niyazra

Bunlardan başka Kâr, nakış, murabba (yani beste) ve şarkı olmak üzere 100 den ziyade eseri vardır. Eserlerin çoğu meşhur bestekârların parçalarından naziredir ama taklidin asıldan aşağı kalacağı hakkındaki kaaidenin yanlışlığını isbat edecek kadar güzeldir...’

Mehmet Bey Ayıntabî hakkındaki bu bilgi, yine Müsikî Mecmuası’nın 9. Sayısının 19. Sayfasında belirtildiği üzere Şeyh-ül İslam Esat Efendi’nin Atrâül âsâr Fî Tezkiret-i Urefâ-il-edvâr adlı eserinin bugünkü Türkçemize tercümesinin ‘M’ harfinden alınmıştır.

Bu eserin nüshaları Yıldız Kütüphanesinde Hal Tercümelere kısmının 13. Numarasında ve Hâlis Efendi Kütüphanesi’nin 1594 numarasında kayıtlı olduğu, yine aynı mecmuanın aynı sayfasında belirtilmektedir.

Takriben bundan 371 sene evvel yaşamış olan Mehmet Bey Ayıntabî’nin zamanımıza ulaşmış olan Hafif usulindeki Kâr-ı Behişt adlı Irak makamındaki Kâr-ı (Kâr; Türk müsikisinde beste şekillerinin en büyük olanıdır) Gaziantep Türk Müsikîsi Cemiyetinde mevcuttur. Bu eseri, Gaziantep’in meşhur operatörlerinden Dr. Cemil Özbal’ın Bestekâr Ali Rifat veyahut Rauf Yekta’dan aldığı rivayet edilmektedir.

Aynı eser Dr. Suphi Ezgi’nin Türk Müsikîsi Nazariyatı adlı eserinde de ve biraz değişik bir halde mevcuttur.

Güftesi yine Farsça olan bu Kâr-ı Behişt Gaziantep Türk Müsikîsi Cemiyeti’nin haftada iki defa mutad toplantısında geçilmek suretiyle üzerinde çalışılmaktadır.

*Cemiyetin yakında vereceği büyük konserde bize büyük bestekarımızın bu eserini dinletecek olan genç müzisyenlerimizin konserini hasretle bekliyoruz...*³¹

Yazının sonunda ise 14.3.1958 tarihi yer almaktadır.

Gaziantep Mânileri ve Türküleri

Cemil Güçyetmez tarafından yazılan “Gaziantep Mânileri ve Türküleri” başlıklı yazı, aslında yine Güçyetmez’e ait “Gaziantep’te Derlenen Mâniler ve Türküler” kitabının yakında bastırılacağından bahsetmekte ve içerisinden birkaç örnek eserin sözlerine yer vermektedir.³²

Gaziantep Kültür Derneği’nin tiyatro ve mûsikî gösterileri

“Derneğimizin Tiyatro ve Mûsikî Gösterileri” başlığıyla yer alan bir sonraki yazı Sabahattin Kazanasmaz’a aittir. Bu yazıda birçok olumsuzluğa ve imkansızlığa rağmen Gaziantep Kültür Derneği’nin mûsikî ve tiyatro alanındaki çalışmalarına ve halk tarafından ilgi görmesine değinilmektedir. Sahnelenen tiyatro oyunlarının yanı sıra mûsikî ekiplerince sergilenen gösterilerin halkın beğenisini topladığı ve Türk Mûsikîsi’ne meraklı 54 amatör gencin bu etkinliklerde halkın alkışını topladığı ifade edilmektedir.³³

Türk Mûsikîsi Tarihine Dair

“Türk Mûsikîsi Tarihine Dair” başlıklı yazı derginin 2. cildinde yer almaktadır. Dr. Cemil Özbal tarafından kaleme alınan yazı, 1 Şubat 1959 tarihinde Gaziantep Türk Mûsikîsi Derneği’nin konserinin açılışında okunmuştur:

“Tarih bakımından Türk mûsikîsinin hüviyetini tetkik etmek isteyince gözlerimizi gayet eski zamanlara, hatta beş altı bin sene geriye yani Sümer Türklerinin yaşadıkları devre tevcih etmeliyiz.

Sümerlileri bundan altmış asır evvel Mezopotamya’da büyük bir medeniyet kurmuşlar ve kurdukları medeniyeti Mısırlılara, eski Yunanlılara, Romalılara ve nihayet şimdiki Garp alemine intikal etmiş bir millettir. Sümer medeniyetinin yeryüzünde en eski medeniyet olduğunu herkes tasdik ediyor. Çin medeniyetinden de, Hint medeniyetinden de, Yunan ve Roma medeniyetinden de çok eski, milattan 3500 sene evvel Sümer medeniyeti tam inkişaf ve terakki safhasında idi. Şimdiye

31 G.K.D. Şakir Sabri Yener, Mûsikî Hayatında Gaziantep “Büyük Bestekârlarımızdan: Mehmet Bey (Ayıntabî), Cilt 1, Sayı 6, sy. 7, 10 Nisan 1958

32 Cemil Güçyetmez, Gaziantep Mânileri ve Türküleri, G.K.D. Cilt 1, Sayı 7 Mayıs 1958, s. 22.

33 G.K.D. Sabahattin Kazanasmaz, Derneğimizin Tiyatro ve Mûsikî Gösterileri, Cilt 1, Sayı 10, 10 Ağustos 1958

kadar dünyanın en eski medeniyeti sanılan Mısır medeniyeti o zaman mevcut değildi ve Mısır ülkesi vahşet halinde idi.

Bütün bu sözleri, Sümer ülkesinde senelerce hafriyat yapan fen heyetinin başkanı Sir Leonard Woody söylüyor.

Sümerlilerin Türk oldukları ise Etnoloji, Etnoğrafı, Antropoloji, Lengüvistik, Fonetik vs gibi muhtelif cephelerden yapılan tetkiklerle sabit olmuştur.

Francis Golki adlı İngiliz alimi Sümer müzikisini inceleyerek Sümerlilerin Müzikisi adlı büyücek bir kitap yazmıştır. Bu zatın kitabında anlattığına göre Milattan önce 2800 senesinde, yani zamanımıza nisbetle 4700 küsur sene evvelden kalma bir mezar içinde keşfedilerek Amerika'nın Filadelfiya Üniversitesi müzesine konulmuş olan kamuştan mamul bir Sümer flütünün, yani neyinin ölçüsüne tıpatıp uygun bir eşini yaptırmış ve bizzat çalmak sureti ile tecrübesine girişmiş, bir de bakmış ki Sümer nayından çıkan sesler: do, re, mi, fa diyez, sol, la, si dizisini vücuda getiriyor. Bu dizi bizim şimdi pencügah adıyla kullanmakta olduğumuz mürekkep makamı göstermektedir.

İngiliz alimi, Berlin müzesinde bulunan bir kitabenin üzerindeki üç sütunluk çivi yazılarından bir sütunun nota olduğunu istilâl etmiş ve uzun mesai neticesinde bu notayı çözmeye muvaffak olarak kitabına batı notası ile tercümesini koymuştur. Nota bir Sümer ilahisine aittir.

Eğer İngiliz müellifin buluşu doğru ise şaşılacak bir hakikatle karşılaşırız ki o da İtrî merhumun "Ya Hazreti Mevlana" diye başlayan meşhur Mevlevi Naatı ile Sümer ilahisi arasında müteaddit noktalardan yakınlığın mevcudiyetidir.

Müzikimizi Acemlere, Araplara ve hatta Yunanlılara mal etmek isteyen bazı kimselerin ne kadar aldandıklarını isbata bir arz ettiğim hakikatler kafidir.³⁴

"Türkler ve Baraklar" Üzerine

Ömer Asım Aksoy tarafından kaleme alınan bir yazı "Türkmenler ve Baraklar Üzerine" başlığıyla paylaşılmıştır. Aksoy 1898 yılında Antep'te doğmuş İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur. Ayrıca 1922 ile 1925 yılları arasında Gaziantep'te çeşitli kurumlarda Türkçe ve matematik öğretmenliği, katiplik, başyazarlık gibi farklı alanlarda görev almış ve kitaplar yazmıştır.³⁵ Yazısında "Türkmenler ve Baraklar" isimli kitaptan söz etmekte olup, o dönemde gazetede peyderpey yayınlanmakta olan eserin Gaziantep Kültür Derneği tarafından kitap haline getirildiği ifade edilmektedir. 112 sayfalık bu araştırma ve derleme kitabı Barak

34 G.K.D. Dr. Cemil. Özbal, Türk Müzikisine Dair, Cilt 2, Sayı 16, Sy. 4-23, 10 Şubat 1959

35 Hulusi Yetkin, Ömer Asım Aksoy, G.K.D., Cilt 2, Sayı 22, s.5-6-7-24

Türkmenlerinin nereden geldiği, nerelerde yaşadıkları gibi bilgileri içermekle birlikte, onların kültürü hakkında da önemli veriler taşımaktadır. Barak Türkmenlerine ait türküler, deyişler ve maniler de o dönemde Gaziantep'te yaşayan Türkmenlerden derlenmiş olup, bu kültürün mûsikî bilgileri açısından önem taşımaktadır.³⁶

Gaziantep Filarmoni Derneği Genel Kurul Toplantısı

“Gaziantep Filarmoni Derneği Genel Kurul Toplantısı” başlıklı yazıda, adı geçen derneğin amacı ve etkinliklerinden, yıllık yönetim kurulu çalışma raporundan bahsedilmektedir. Gaziantep Filarmoni Derneği, çok sesli müziğin Gaziantep'lilere sevdirmesini amaçlayan, şehrin özellikle aydın kesimine hitap eden ve yurtdışından getirilen çeşitli Batı müziği plaklarının dinletilmesiyle faaliyet gösteren bir dernektir. Yazıda ifade edilen konserlerden kasıt, plaklardan yapılan dinletilerdir. Zira yıl içerisinde 17 açıklamalı plak, birisi keman resitali olmak üzere 18 konser tertiplendiği, bu konuda Ankara ve İstanbul gibi büyük şehirlerde daha geniş imkanlara sahip müzik topluluklarının birkaç yılda ortaya koydukları faaliyetlerin bir yıla sığdırıldığı başarıları ifade edilmektedir. 11 adet senfoni, 6 uvertür, 4 suit, 10 senfonik şiir, 9 konçerto, 2 oratoryo, 2 Sonat, 3 koro ve liedler, 13 çeşitli eserler, 6 opera, 4 Operet konseri yani plak dinletisi sunulmuştur. Bu plaklar yurtiçi ve yurtdışı olmak üzere çeşitli yerlerden bu dinletiler için özel olarak getirilmiştir:

“ ... Derneğimizin çalışmaları Ankara gibi kültür merkezlerinde takdir ve hayranlıkla karşılanmış, Milli Kütüphane derneğimiz adına bir dosya açtığım ve her türlü yardıma hazır olduğumu bildirdiği gibi müzik tenkitçisi Faruk Güvenç ile Amerika Birleşik Devletleri Ankara Kültür Ateşeliği de derneğimizle yakından ilgilenmişler, müzikle ilgili her çeşit isteklerimizi bütün güçleriyle karşılamayı arzu ettiklerini ibzar etmişlerdir.

Derneğimiz birinci çalışma yılının son konserini şehrimizde geçici olarak vazifeli bulunan ve büyük şehirlerimizin sanat çevrelerinde tanınmış amatör kemancı Coşkun Irvalı'nın keman resitali ile vermiş bu da derneğimizin amaçlarından birisi olan canlı konserlere bir ilk adım teşkil etmiştir.”

“Konserlerde çalınan eserler için önceleri sözlü açıklamalar yapıldığı gibi sonradan açıklamalar davetiyelerle birlikte bastırılarak veya teksir ettirilerek üyelerle dağıtılmıştır.”

36 G.K.D. Ömer Asım Aksoy, “Türkmenler ve Baraklar” Üzerine, Cilt 2, Sayı 16, s.4, 10 Şubat 1959

Bunlarla birlikte Gaziantep Filarmoni Derneği faaliyetleri ve gelir gider durumları gibi pek çok konuda ayrıntılar paylaşılmıştır. Yazının sonunda şu ifadeler yer almaktadır:

“Raporumuza tanınmış bir Ankara mecmuasının sanat sayfalarından aldığımız şu cümlelerle son vermek istiyoruz: Geçenlerde Gaziantep'te bir Filarmoni derneğinin bulunduğunu haber alınca hayretler içinde kaldık. Bizce 1958 yılının sanat alanındaki en önemli olayı, Türkiye'nin bir ucunda, kendi kendine böyle bir müzik derneğinin kurulmuş olmasıdır.”³⁷

Mûsikîşinas Ayıntabî Mehmet Bey Hakkında Bir Açıklama

Gaziantep Kültür Dergisi'nin sonraki mûsikî yazısı Dr. Cemil Özbal'ın “Mûsikîşinas Ayıntabî Mehmet Bey” hakkındadır. Özbal bu yazıda, önceki Mehmet Bey (Ayıntabi) yazısından sonra bu bestekar hakkında yeni bilgiler edindiğini ve bunları paylaşmak istediğini ifade etmektedir:

“Birkaç gün evvel muhterem hocam Şakir Sabri Yener Bey ‘Gaziantep Meşairi’ adlı bir eserde Ayıntabî Mehmet Bey hakkında bazı tarihi malumat bulunduğunu söyleyince pek sevinerek kitabı kendilerinden rica ettim. Eseri lütfettiler. Sayın Hikmet Turhan Dağlıoğlu'nun telifi olan bu eserin 51. Sayfasında Ayıntabî Mehmet Bey Hakkında tarihî bir malumat kaydedildikten sonra Rast makamından bir şarkısını yazıyorum, diyorlar: Şarkının güftesi şudur:

Bugün hiç bakmadın ey meh yüzüme!

Haram oldu bu şeb uyku gözüme.

Gelirsin birgün olur da sözüme,

Haram oldu bu şeb uyku gözüme.

Ayıntabî Mehmet Bey'in eserlerinin güfteleri çok Farsça ve Arapça kelimelerden mürekkep ağır üslupta eserlerdir. Bu güfte bana daha sonraki zamanlara ait görüldüğünden tetkik ettim. Ve Türk Musikî Lügatı'nda bu eserin Nâî Zade Mehmet Bey'e ait olduğunu gördüm. Türk Müsikî Lügatı'nda Nâî Mehmet Bey hakkında şu malumat mevcuttur:

19. asır ortalarında tanınmış bir mûsikîşinastır. Şu iki şarkı onundur. Rast Sofyan:

Bu gün hiç bakmadın ey meh yüzüme

ve şevkefza:

37 G.K.D., Hulusi Yetkin, Gaziantep Filarmoni Derneği Genel Kurul Toplantısı, Cilt 2, Sayı 17, Sy. 19-20, 10 Mart 1959

Lütfeyle canım söyle, nedir bu?

Sayın Hikmet Türhan Dağlıoğlu'nun yanıldığı bir diğer nokta da şudur: Eserinin 52. Sayfasında:

Gösterüp rûyun esîr-i la'l-i nâb ettin beni;

Mübtelâ-yi neşe-i câm-i şarâp ettin beni!

Mahur bestenin de Ayıntabî Mehmet Bey'e ait olduğunu yazıyorlar. Bu eser Eyyubî Mehmet Bey'indir. Yine Mûsikî Lügatı'nda Eyyubî Mehmet Bey hakkında şu malumat mevcuttur:

Eyyubî Mehmet Bey (1805-1863) tanınmış Türk bestekârı ve Dede Efendi'nin talebesi, Zakâi Dede'nin, Arîf Bey'in, Rifât Bey'in ve diğer bazı mühim bestekârların hocasıdır. Mâhurdan ağır aksak semâî:

Gösterüp rûyun esir-i lâl-i nâb ettin beni,

onun olup faslın diğer iki eserini Dede Efendi bestelemiştir. Ayrıca Ayıntabî Mehmet Bey'e izafe edilen bu iki eserin matbû hânende ve Hâşim Bey mecmualarında Ayıntabî Beymet Bey'e ait olmadığı ve bunların sahiplerinin yukarıda arzettiğim gibi Nâî Zade Mehmet Bey'e ve Eyyubî Mehmet Bey'e ait oldukları kayıtlıdır.”³⁸

Gaziantep Kına Gecesi: Koro (tiyatro)

Gaziantep düğün kültüründen ve bu kültür içinde yer alan mûsikî uygulamalarından örnekler taşıyan bir yazı olarak Cabir Tekin tarafından yazılan “Gaziantep Kına gecesi (Koro)” karşımıza çıkmaktadır. 1 perdelik bir oyunun ayrıntılı anlatıldığı yazıda, oyun içerisinde bağlama ve darbuka yer aldığı, geleneksel bir kına gecesi adetlerinin uygulandığı ve 5 türkünün okunduğu ifade edilmekte ve bu türküler sözleriyle birlikte paylaşılmaktadır.

“Önsöz: Sahnenin dekoru bir düğün evini andıracaktır. Ön sırada 5 bağlama, 1 darbuka olacaktır. Koro sahneye giriş sırasıyla altışar kişilik 5 adet peyke olacak ve her peyke sahneye teker teker girecektir. Her peykenin okuduğu türküler aşağıda gösterilmiştir. Koronun giyimi Gaziantep'in yerli giyimi olması şarttır.

PERDE AÇILIR

Ön sırada dizili olan bağlamalar önce bir Gaziantep havası ve arkasından da bir çiçek dağı havası çalarak düğün evini coştururlar. Kız evine kınaya gitmiş olan öbür genç erkeklerin sesleri dışarıdan yavaş yavaş gelmeye başlar, ‘yah, yah, yah...’ Bunu kadınların zılgıtı takip eder; uzaktan gelen türkülerin sesi gittikçe

38 G.K.D., Dr. Cemil Özbal, Mûsikîşinas Ayıntabî Mehmet Bey Hakkında Bir Açıklama, Cilt 2, Sayı 18, Sy. 4-22, 10 Nisan 1959

artar. Önce sahneye iki çocuk ve çocukların ellerinde iki büyük fennus onların arkasından 20 yaşlarında iki genç, onların da ellerinde birer tepsi ve tepsinin içerisinde mumla süslenmiş çiçeklerle sanki bir çatı halini alan ışıkların altında kız evinden gelen kınalar görülmektedir. Onların arkasından türkü okuyarak 1. peyke içeri girer; sahnenin ortasında dizilerek türkülerini okumaya devam ederler. Başlamalar da okudukları türkünün temposuna uyarlar. Her peyke türküsünü bitirdikten sonra oraya oturur ve öbürlerinin okuduğu türkülerini dinlerler. Şayet okuyucu az olursa 1. veyahut 2. peykenin adamlarından birkaçı sahnedeki kimseye görünüp hissettirmeden çıkar ve öbür peykelere yardım ederler. 5. peykeye hitaben 'hey aslanlar nerede kaldılar yoksa yollarını mı şaşırdılar? Ulan oğlum Ali çık dışarıya da şu bizim aslanlara bak'. 10-15 yaşlarında olan Ali şu cevabı verir: 'Yok Hasan emmi yollarını falan şaşırmadılar; güve kaybolmuş onu arıyorlar; şimdi nerede ise gelirler". Tekrar düğün sahibi olan Hasan emmi yukarı pencereye kafasını kaldırarak şöyle söyler: 'Kızım Fatma, dediğim çiğköfteyi yoğurdun mu, yoğurdunsa başına bir örtü al da acele bana getir, ayranın içine buz koymayı unutma'. Yukarıdan gelen bir ses 'Baba baba köftenin etini az almışsın 2 kilo daha al da, buz da burada sıcaktan yarısı eridi, buz da aldırmanı unutma'.

5. peyke sahneye girerken güveyi de beraber getirirler. Güveyin ellerinden sınıksız tutmuştur ve ite kalka sahnenin ortasına getirirler; tabii ki güvey ne de olsa biraz nazlı ve utangaç olur; 5. peyke türküsünü okurken güveyi şingir şingir oynatırlar. Türkü bittikten sonra güveyi meydana daire içine alırlar ve ellerine kınayı birisi yakmaya başlar. Güveyin eline kına yakılırken sesi güzellerden birisi de mani söyler; maninin her mısrasında 'yah'lar basılır ve zalgıtlar çalınır. Bir yandan da düğün sahibi şeker dağıtır. Böylece yah ve zalgıtlar ve türküler arasında perde yavaş yavaş kapanır.

Her peykenin okuduğu türkü ve maniler:

1. peykenin türküsü:

Kamayı çektim kından

Gel yakından yakından

Elimdeki şişenin

Ben gelirim hakkından

Ah mendil hele hele mendil

Kaldır kollarını indir

Her sözlerin yalandır

Gel yanuma inandır

*Hovarda şaşkın yârım
Sen söyle ben yazayım
Ettiğin günahları
Baş deftere yazayım*

*Ah mendil hele hele mendil
Kaldır kollarımı indir
Her sözlerin yalandır
Gel yanıma inandır*

2. *peykenin türküsü:*
*Lambada şışesiz yanmaz mı
Cicim bana yar bulunmaz mı
Ben bu dertten ölürsem
Bana da acıyan olmaz mı
Alamadım kaşları karayı
Süremedim zevk ile sefayı*

*Asmadan gel asmadan
Cicim fistan giymiş basmadan
Gel sarılıp yatalım
Bizi de devriyeler basmadan
Alamadım kaşları karayı
Süremedim zevk ile sefayı*

3. *peykenin türküsü*
*Hana girdim han değil
Penceresi cam değil
Bugün ben yâri gördüm*

Ölürsem de gam değil

Aman yandım tiren

Yok mu yâre giden

Seherin vakti yârim

Bir yıldız aktı yârim

Yüzünde ben izi var

Sana kim baktı yârim

Aman yandım posta

Selam söyle dosta

4. *peyke -Nizip- türküsü:*

Sandığımı açamadım lo lo

Çebezimi saçamadım lolo

Ne kara talihim varmış lolo

Sevdiğimi seçemedim lolo

Lolo sana hayran olsun lolo

Lolo siye kurban olsun lolo

Ezme ile üzme ile lolo

Yar bulunmaz gezme ile lolo

Gümül saplı kazma ile lolo

Kızlar eşsin mezarımı lolo

Lolo siye hayran olsun lolo

Lolo siye kurban olsun lolo

Bir tarlada pamuk ektirdim lolo

Dalında bülbül öttürdüm lolo

Gümüştene ine döktürdüm lolo

*Kızlar diksin kefenimi lolo
Lolo siye hayran olsun lolo
Lolo siye kurban olsun lolo
Elma attım yuvarlandı lolo
Yar ayağına dayandı lolo
Sandım ki Alim uyandı lolo
Uyan Alim sabah oldu lolo
Lolo siye hayran olsun lolo
Lolo siye kurban olsun lolo*

5. *peykenin türküsü:*

*Antep'tir dedikleri
Baklavadır yedikleri
Hiç aklımdan gitmiyor
Nişlinyorum dedikleri
Arabi fellahi
Sevmeyiz billahi
Arayıp da bulamazsak
Çekeriz silahı*

*Nizip'tir dedikleri
Çiğköftedir yedikleri
Hiç aklımdan gitmiyor
Levule levlev dedikleri
Arabi fellahi
Sevmeyiz billahi
Arayıp bulamazsak
Çekeriz silahı.³⁹*

39 G.K.D. Cabir Tekin, Gaziantep Kına Gecesi (Koro), Cilt 2, Sayı 20, Sy. 16-17-18, 10 Haziran 1959

Gaziantep Filarmoni Derneği Yıllık Çalışma Raporu

1960 yılının Mart sayısında “Gaziantep Filarmoni Derneği Yönetim Kurulu Yıllık Çalışma Raporu” yer almaktadır. 21 Şubat 1960 tarihinde Gaziantep Kız Enstitüsü'nün kütüphanesinde derneğin 3. genel kurul toplantısı yapılmıştır. Kongre başkanlığına, önceki genel kurulda da olduğu gibi Hulusi Yetkin seçilmiştir. Genel kurul toplantısında konuşulan ve raporda yer alan konular, bir yıl içerisinde dernek bünyesinde gerçekleştirilen etkinlikleri ve derneğin mali durumunu kapsamakta olup; konserler, müzikli filmler, basın-yayın, gelir-gider durumu olarak dört başlık altında açıklanmıştır. Etkinlik içerikleri şu şekilde ifade edilmiştir:

A- Konserler

Yönetim kurulumuz geçen çalışma yılında altısı açıklanmalı plak, birisi koral ve enstrümantal olmak üzere 7 konser tertip edilmiştir. Bu konserlerde özet olarak şu çeşit eserler dinletilmiştir: 1 senfoni, 4 keman konçertosu, 1 piyano konçertosu, 6 senfonik şiir, 1 uvertür, 4 operadan seçmeler, 8 koral parça, 2 suit, 3 lied, 9 çeşitli eserler (tek keman veya piyano için)

Yönetim kurulumuz yukarda özeti verilen eserleri en iyi icraları ile ve en şöhretli virtüözlerinden vermiş, ayrıca konserlerin akışını bozmamak için eserleri müzik bandlarına alarak üyelerine sunmuştur.

Derneğimiz Müzik Öğretmeni Sayın Ferit Ginol ve korosunun katılımıyla kurduğu vokal ve enstrümantal bir toplulukla 3 ay süren bir çalışmadan sonra başarılı bir koro ve enstrüman konserini şehrimiz sanatseverlerine 27 Mayıs 1959 tarihinde sunmuş bulunmaktadır.

B- Müzikli Filmler

Yönetim kurulumuz, şehrimiz sanatseverlerinden Sayın Abdullah Özer'le işbirliği yaparak derneğimizin çalışmalarıyla ilgili müzikli, kısa dokuimanter filmleri getirtmiş ve konserlerde üyelerine göstermiştir. Bu filmlerden İngilizce olanları tercüme edilmiş olup sağlamıp gösterilmesi konusunda büyük emeği geçen Sayın Abdullah Özer'e huzurunuzda teşekkür ederiz.

Bugüne kadar gösterilen filmler:

- 1- Beethoven ve Müziği
- 2- Mozart ve Müziği
- 3- Schubert ve Müziği
- 4- Egmont Uvertürü
- 5- Pablo Casals Birleşmiş Milletlerde

C- Basın - Yayın

Konserlerde çalınan eserler için hazırlanan açıklamalar davetiyelerle birlikte bastırılarak üyelere önceden gönderilmiştir.

23 Aralık 1959 tarihli konserde üyelere dinletilen Carl Orff'un "Catulli Carmina" adlı oratoryo – operasının birinci perdesi manzum olarak tercüme edilip Latincesiyle birlikte üyelere sunulduğu gibi aynı konserde çalınan Schubert'in Ihlamur Ağacı, Posta ve Karga adlı Lied'lerinin manzum çevirileri de konser programına dahil edilmiştir.

Konser davetiyeleri ve programlarından birer örnek muntazaman Güzel Sanatlar Müdürlüğü, Milli Kütüphane ve müzik tenkitçilerine gönderilmiştir.⁴⁰

Filarmoni Derneği'nin raporları, dernekle ilgili bilgi vermenin yanı sıra, o dönemde yapılan etkinliklerden, 27 Mayıs 1959 tarihinde Ferit Ginol yönetimindeki koro ve saz ekibinin konseri gibi icralardan bahsetmesi açısından da önemlidir.

Gaziantep Belediyesi Tarihi (Bando hakkında bilgi)

Derginin 10 Ağustos 1960 tarihli 32. Sayısında yer alan bir yazıda Gaziantep Belediye Başkanlığı yapmış olan Hamdi Kutlar'dan bahsedilmekte, onun döneminde bando teşkilat yapısından söz edilmektedir. Hamdi Kutlar, Gaziantep'in 17. Belediye Başkanı olarak 3 Ağustos 1931 ile 29 Mayıs 1946 yılları arasında görev yapmıştır. Kendisinin döneminde yapılan icraatlar arasında bando yapılanmasındaki değişiklikler göze çarpmaktadır. Gaziantep'in ilk Belediye Başkanı Mustafa Ağa zamanından Kutlar dönemine kadar âtıl halde bulunan bando, Kutlar döneminde 12 kişilik bir kadro olarak görev yapacak şekilde yapılandırılmıştır.⁴¹

Gaziantep Halk Müsikîsi

Gaziantep kültürünü yazarak, birçok kitabı ile bu şehrin değerlerinin geleceğe aktarılmasında önemli rol oynayan Cemil Cahit Güzelbey, Kültür Dergisi yayınlarında da görülmektedir. Ağustos 1963'te "Gaziantep Halk Müsikîsi" başlıklı yazısında hem halk müsikîsi görüşlerine hem de Gaziantep türkülerine yer verilmiştir. Şimdi görüşlerinden bahsederken, derlemeler bölümünde de bu yazıda paylaşılan türkü sözlerini aktaracağız.

"Gaziantep folkloru üzerinde inceleme yapanlar görmüşlerdir ki bu sınır bölgesindeki Halk Müsikîsi hayrete değer bir renklilik ve zenginlik göstermektedir.

40 G.K.D., Gaziantep Filarmoni Derneği Yönetim Kurulu Yıllık Çalışma Raporu, Cilt 3, Sayı 27, sy. 17-18, 10 Mart 1960

41 H. Uğuroglu Barlas, Gaziantep Belediyesi Tarihi G.K.D. Cilt 3, Sayı 32, sy.15, 10 Ağustos 1960

Gaziantep'in diğer folklor dallarında olduğu gibi müzik alanındaki bu önemli durumu da onun tarih ve coğrafyasının vergisidir.

Gaziantep Halk Müsiki, şehir ve köyde ayrı ayrı karakter gösterir. Birincide san'at, ikincide halk lirizmi hakimdir. Şehir müsikisinde öyle ezgiler var ki, dinlenince insanda bir san'at müsikisi üstadının kafasından çıkmış duygusunu uyandırır. Bunlar san'at müsikisindeki bütün özellikleri ve incelikleri taşırlar..."

"... Halk müsikisinin esas karakteri san'at müsikisindeki makam ve kaidelere bağlı kalmamasıdır. İşte bir şehir müsikisi ezgisi ki, terennüme başlanınca bir san'at müsikisi eseri karşısında olduğumuz hissini verir. Halbuki halk müziğinin tam özelliklerini verir..."

"... Köy Halk Müsikisinin asıl karakteristik tarafı halk lirizminin açık olarak görüldüğü uzun havalardır. Özellikle Barak muntikasındaki ezgilerin pentatonik sisteme dayanması ve bu sistemin Orta Asya'dan neşet etmesi sebebi ile buradaki ezgilerin gözlerle, eski ülkelerden intikal ettiği ortadadır. Esasen bu bölge sakinlerinin Asya'dan gelme Türkler olduğu bellidir. Barak havaları içinde uzun havalar büyük bir yer tutmaktadır. Karacaoğlan, Kılıncoğlu Hurşit Bey, Mayıl, Köroğlu, Garip, Gençosman ve genel olarak iskan türküleri bunların bellileridir.

Uzun havalar köylerde daha çok rağbette olmakla beraber şehirde de yok değildir. Bir Ceren, bir Antep'in etrafı ezgisi vardır ki, söz ve saz bakımından uzun havaların en güzellerindendir.

Sayısı yüzün çok üstünde olan Gaziantep Halk türkülerinin sözleri ve notaları toplanıp basılması folklor kütüphanemiz için büyük bir kazanç olduğu kadar, Halk Türkülerini zaman zaman değiştirip kendi besteleriymişçesine san'at cambazlığına çıkanlara fırsat bırakmaması bakımından gereklidir.

Not: Bu yazının hazırlanmasında, değerli arkadaşım Tekel Baş Müdürü Bestekâr Ali Çelikbaş'ın çok büyük yardımları olmuştur."⁴²

Akordiyonu org gibi kullanan sanatçı Mr. Lloyt La Vaux'un Konseri

Ekim 1963'te Amerikalı Mr. Loyd La Vaux Gaziantep Halkevi adına bir konser vermiştir. Nadir Gül tarafından yazılan ve sonunda "Sabah'tan" notuyla paylaşılan, "Mr. Lloyf La Vaux'un Konseri, "Akordiyonu Org gibi Kullanan Bir Sanatçı" başlıklı yazıda bu sanatçının büyük ilgiyle dinlenen bir konser verdiği ifade edilmektedir. Hafif müzik çalgısı olarak bilinen

42 G.K.D., Cemil Cahit Güzelbey, Gaziantep Halk Müsikisi, Cilt 6, Sayı 68, sy. 7-8-24, 10 Ağustos 1963

akordiyonu adeta bir org gibi ustaca icra eden Mr. Loyd La Vaux, konser sonrası dönemin Valisi Salih Tanyeri ve dinlemeye gelen diğer sanatseverler tarafından tebrik edilmiştir. Akabinde Halkevi Başkanı ve Müzik Kolu üyeleri tarafından Şehir Kulübü'nde kendisine kahve ikram edilmiştir. Bu sırada alanıyla ilgili sorular sorulup sohbet ortamı oluşturulmuştur. Karşılaştığı ilgiden oldukça memnun kalmış olan sanatçı konserinde;

Malaguena adlı bir İspanyol süiti,
Türk ve Alman halk müziğinden hafif parçalar,
R. Korsakof'dan "Arıların uçuşu",
Amerikalı besteci J. Gershwin'den "Mavi Rapsodi" ile başlayan fantezi bir eser,

Goffre'den "Great Canlon Suiti",
Sibelius'dan "Finlandia" isimli senfonik bir şiir,
Franz Liszt'den ikinci Macar Rapsodisi,
Türk şarkı ve türkülerinden aranjmanlar,
Bir davetlinin isteği üzerine "Oçi Çorniya",
Sanatçının "Oklahoma" olarak takdim ettiği eser ile
Davetlilerin el çırparak tempo tuttıkları bir İskandinav eser icra etmiştir.
Aynı sayfanın sonunda Rıza Tevfik'e ait "Mûsikîye Dair" başlıklı bir dörtlük yer almaktadır:

"Hasret gönülde derin bir duygudur

Sözle ifadesi mümkün olamaz.

Söz belîğ olsa da tebliğ-i-i histe

*Şiir mûsikîden üstün olamaz.*²⁴³

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konseri

Aynı sayı içerisinde, akordeon virtüözünün konserini anlatan yazının hemen akabinde 27-28 Ekim 1963 tarihlerinde Gaziantep'e gelecek olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası yer almaktadır. Ferit Gınoğ tarafından kaleme alınan yazıda, Gaziantep'in kurulduğu günden bu yana ilk kez orkestra göreceği ifade edilmekte ve katılımın bunun hakkını verecek

43 G.K.D. Nadir Gül, Mr. Lloyd La Vaux'un Konseri "Akordiyonu Org Gibi Kullanan Bir Sanatçı", Cilt 6, Sayı 70, s.19-22, 10 Ekim 1963

düzeyde olması, konserin dinleme adabına uygun bir şekilde dinlenmesi ve Türk misafirperverliğinin gösterilmesi gerektiği gibi hususlar okuyucuların dikkatine sunulmuştur. Ayrıca bu konsere ve orkestraya gösterilecek ehemmiyet doğrultusunda gelecekte tertip edilecek konserlerin de artacağı, bu nedenle de şehrin bu konuya özel ihtimam göstermesi vurgulanmaktadır. Konser ayrıntılarına binaen o dönemde meşhur olduğu ifade edilen keman sanatçısı Ayla Erdura'dan bahsedilmektedir. Ayla Erdura, çok yetenekli ve genç bir sanatçı olmasının yanında, dünyada sayılı bulunan Stradivarius kemanlarından birine sahiptir. Bu konserde kendisini dinlemenin de bir ayrıcalık olduğu ifade edilmektedir.⁴⁴

Gaziantep Düğünlerinde “Kara Hava”

“Gaziantep Düğünlerinde Kara Hava” başlığı taşıyan yazı, Hulûsi Yetkin'in kaleminden çıkmış olup, kendisinin küçük yaşlardan itibaren gözlemlediği, düğünlerde def çalan, türküler söyleyen ve erkek gibi kalınca bir sese sahip bir kadın olan “Karahava”yı konu edinmektedir. Başlıkta Kara Hava ayrı yazılırken metin içinde bitişik yazılmıştır. Burada da dergide yer aldığı şekilde yazılmıştır. Karahava'yı 27 yıl önce tanıdığını söyleyen yazar, yazının Kasım 1963'te yayınlandığı göz önüne alınırsa kendisiyle 1936'lı yıllarda karşılaşmış olmalıdır. Bu da Karahava olarak bahsedilen kişinin yaşamının ve düğünlerde çalıp söyleme durumunun o yıllara kadar uzandığı ve o yıllarda yaşamış olduğu fikrine ulaştırmaktadır. Yetkin gözlemlerini şu şekilde anlatmaktadır:

“Karahava'yı ben, bundan 27 yıl evvel bir düğünde tanıdım. O zaman ben, 8 yaşlarımda bir çocuktum. Karahava'nın cildi siyah renkliydi. Karahava kadın olmasına rağmen sesi erkek gibiydi. Elinde bir zilli def vardı. Her iki yanında: zilli def ve darbuka çalan yardım kadınlar bulunuyordu. Karahava'nın sesi güzel değildi. Fakat o kadar abenkli bir def çalışı ve söyleyişi vardı ki, aradan uzun yıllar geçmesine rağmen bugün olmuş gibi hatırlıyorum.

Karahava, davranışıyla bütün düğüne hakimdi. Çok ciddi bir görünüşü vardı. Karahava çalıp söylerken misafir kadınların oynayışı ve düğünde bulunan bütün kadın ve çocukların tempo tutuşunu unutamiyorum. Kocası evine gelen gelinin ilk geldiği anlarda söylenen 'Aldır Abesi' diye başlayan gelin karşılama havasının abengi, bende ilk folklor merakının uyanmasına ve halkı candan sevmeme başlıca sebeplerden biri olmuştur. Amcam eşi Firdevs Yetkin'den tespit ettiğim Karahava'nın gelin karşılama havasını aynen aşığıya alıyorum. Ne yazık ki nota

44 G.K.D. Ferit Ginol, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, Cilt 6, Sayı 70, s. 23-24, 10 Ekim 1963

bilmediğimden sadece cümleleri yazabiliyorum. İl Radyosu sanatkarlarımızın bu havayı yeniden canlandırmalarını temenni ediyorum:

Aldır abesi

Mordur libası

Ağa babası

Sevdiğim

Canım hoş geldin

Sen sefa geldin

Ellerde yüssük

Kolda bilezik

Her yerin nazık

Sevdiğim

Canım hoş geldin

Sen sefa geldin

Gederim yola

Bakarım aya

Bir hanin

(yumuşak) maya

Sevdiğim

Canım hoş geldin

Sen sefa geldin

Geydiğin yeşil

Eteğin döşür

Takıp yakıştır

Sevdiğim

Canım hoş geldin

*Geydiğim aldır
Al dudak baldır
Saracak maldır
Sevdiğim canım hoş geldin
Sen sefa geldin*

*Geydiğim Atlas
İnneler batmaz
Yalnız yatmaz
Sevdiğim
Canım hoş geldin
Sen sefa geldin*

*Geydiğim beyaz
Geceler ayaz
Bu da bir miraz
Sevdiğim
Canım hoş geldin
Sen sefa geldin*

*Geydiğim sarı
Sallansan bari
Canımın camı
Sevdiğim hoş geldin
Sen sefa geldin*

*Geydiğim mordur
Uçkurun tordur
Gelinlik zordur*

Sevdiğim

Canım boş geldin

Sen sefa geldin

Kalem kaşında

Çarşı başında

Onbeş yaşında

Sevdiğim

Canım boş geldin

Sen sefa geldin

Karahavayı seyretmek ve dinlemek için annemin davet edildiği bütün düğünlere ben de gitmeyi candan arzu ederdim.

Karahava, Şirinnar türküsünü de çok iyi canlandırır ve düğün evini coştururdu. Firdavs Yetkin'den tespit ettiğim Karahava Şirinnar'ın sözlerini aynen aşağıya alıyorum:

Karahava:

Şirin nar dane dane

Gel güzel döne döne

Gelin olduğun gece

Ağlarım yane yane

Dinleyenler ve oynayanlar:

Şirin nar dana dane

Gel güzel döne döne

Karahava:

Tesbahına mercanım

Nerden geliyn canım

Cesette bir canım var

Satar sana harcarım

Dinleyenler ve oynayanlar:

Şirin nar dana dane

Gel Güzel döne döne

Gidin bulutlar gidin

Yarıma selam edin

Yarım tatlı uykuda

Uykusun halal edin

Şirin nar dane dane

Gel güzel döne döne

Giderim dur diyen yok

Kebap oldum yiyen yok

Ayrılık kögnegini

Benden başka giyen yok

Şirin nar dane dane

Gel güzel döne döne

Urfa'nın demir tahtı

Yağmur yağdı sel aktı

Urfa'nın güzelleri

Beni derde bıraktı

Şirin nar dane dane

Gel güzel döne döne

Bugün ayın on dördü

Kız saçını kim ördü

Ördüyse yarım ördü

Şahat getir kim gördü

Şirin nar dane dane

Gel güzel döne döne

Habbabımın kıçları

Çıkamam yokuşları

Selam söylen yarımına

Kamil beyin kuşları

Şirin nar dane dane

Gel güzel döne döne

Giderim elinizden

Kurtulam dilinizden

Yeşil başlı ördek olsam

Su içmem gölünüzden

Şirin nar dane dane

Gel güzel döne döne

Giderim bende bende

Bir ayvam kaldı sende

Ayva gibi sarardım

Hiç insaf yok mu sende

Şirin nar dane dane

Gel güzel döne döne

Çocukluğumun düğünlerinde erkekler ayrı, kadınlar ve çocuklar ayrı bir yerde toplanırlardı. Karahava, daha önceleri düğünlerde maşta imiş, aş döşer, erkeklerden kaçmaz, kılınç oyunu oynarmış. Karahavanın fakirlere karşı eli cömertmiş.

Karahava'nın Gaziantep'e nereden geldiğini tespit edemedim. Fakat Karahava'nın Gaziantep evlenme adetlerini en iyi şekilde canlandıran bir çalgıcı olduğunda kendini tanıyanlar ittifak ediyor. Taribini pek hatırlamıyorum, bir gün, Karahava ölmüş diye duydum ve içim sızlamıştı.²⁴⁵

Hulûsi Yetkin'nin bu yazısı aynı zamanda derleme niteliği de taşımaktadır. Fakat burada Karahava isimli şarkıcı ve çalgıcı olan kişi hakkında bilgiler anlatması açısından bu bölümde yer verilmiştir.

45 G.K.D. Hulûsi Yetkin, Gaziantep Düğünlerinde "Kara Hava", Cilt 6, Sayı 71, s.5-6, 10 Kasım 1963

Gaziantep'te Halk Bilgisi Yayınları

Karahava hakkındaki yazının dışında, bu yazının yayınlandığı 71. sayıda Gaziantep müzik kültürünü konu edinen bir yazı daha yer almaktadır ki bu yazı, Türk Folklor Araştırmaları Dergisi'nin 1963 yılı Ekim ayına ait olan 171. sayısından alınmıştır. Yazı Prof. Dr. Mahmut R. Gazimihal'e ait olup "Gaziantep'te Halkbilgisi Yayınları" başlığıyla yayınlanmıştır. Gaziantep Kültür Dergisi'nde paylaşılırken de "İstanbul Basımına göre Gaziantep Kültür Derneği çalışmaları" olarak ifade edilmiştir.

"Çoktandır Gaziantep Körler Okulu'nda öğretmen bulunan eski değerli talebem Hüdaferdi Gaffaroğlu kendisi gibi benim de yurt folkloru meraklısı olduğumu düşünerek ora Kültür Derneği yayımlarından dört kitabı göndereli epey oldu. Nakahatı ile dört ay süren bir hastalık geçirmiş olmak şu satırları yazmakta beni geciktirdi. Sonuncu kitabın arkasındaki eserler listesinde 26 sayısını gördüm. Gaziantep Kültür yayımının elimdeki dört parçadan ibaret kalmadığımı anlayıp memnun oldumsa da, başka bir bakımdan hayıflandım: Yurt merkezlerinde neler çıkıyor da adını bile duymuyoruz; acap ne yapacak? dedim." ifadelerinden sonra Gazimihal, elindeki dört kitaptan bahsetmektedir. Yayın sırasına göre bahsettiği kitapların ilki Cemil Güçyetmez'e ait olan "Gaziantep'te Derlenen Türküler ve Mâniler"⁴⁶ adı ile 77 sayfalık bir derlemedir. Kitap içerisindeki eserlerin alfabetik sırayla dizildiğini ifade ederken Gazimihal, bu eserlerden bazılarını örnekler vererek şu şekilde ifade etmektedir:

"Mesela D başlangıçlılarda şunlar var:

Damburamın düzeni

Damdan indir kazanı

Allah yardım eylesin

Kırktan sonra azanı.

Damburam rebap oldu

Ciğerim kebab oldu

Sevdim sevdim ayrıldım

Ömrüme sebep (sebep) oldu.

46 Cemil Güçyetmez, Gaziantep'de Derlenen Türküler ve Maniler, Gaziyurt Matbaası, Gaziantep, 1958.

Şunlar E harfindede:

Elindeki dambura

Çarkı beni yandıra

Yüz kuruşluk şalvarı

Çekmiş beyaz baldıra.

Elindeki baş bıçağı

Oynadırlar köçeği

Eller ne derse desin

Sevdiğim nar çiçeği

Şunu kendim tam elli yıl önceleri İstanbul'da söyledim ama "stasyon" veya onun yerine kimi kullandıklarını belirtilen "muhattada" demezdik de "Erzincan'da" denilirdi.

İstasyonda bir kuş var

Kanadında gümüş var

Gitti yârim gelmedi

Elbet bunda bir iş var.

Otuz yıl önce Erzincan'da bulunurken bu türkiyü hatırlayıp sormuştum. Birisi "yok, bilmeyiz." demişti. Demek Antep'liler kendilerinden sayıyor. Bana kalırsa umulmadık yerlerde izine düşülebilir.

Şu da G. Antep'te kemençenin varlığını anıyor:

Kemençemin telleri

Gezdim gurbet elleri

Kulağıma geliyor

Yârin tath dilleri"

Kitap hakkında şu ifadelerle de yorumda bulunmaktadır:

"Ozan, kopuz, yır, ıklığ gibi tarihi kelimeleri yaşatabilmiş örnekler bulunamamış. Böyle sözlerin nesilden nesile becayişe uğradığı çok olur. Kitapta kelime ve telaffuz açıklamaları da haşiyeler halinde var. Emek verimi bir başlangıç

kitabıdır. Devamında, özel harf seslerinin işaretleri de kullanılmaz mı? Mesela eski “h” yerine x.”

Gazimihal'in yazısında tanıttığı ikinci kitap ise Ömer Özbaş'a ait “Gaziantep Dolaylarında Türkmenler ve Baraklar”⁴⁷ kitabıdır. Gazimihal, kitabın basımını 1959 olarak ifade etmiş fakat kitap 1958'de basılmıştır. Kitabın içerisinde değerli bilgiler olduğunu belirten Gazimihal, Antep'in seçkin isimler yetiştirdiğini bunlardan birinin, Gaziantep Kültürü hakkındaki eserleriyle Ömer Asım Aksoy olduğunu, Özbaş'ın eserinin de ek mahiyetinde verimli olduğunu vurgulamaktadır. Yazıda tanıtılan üçüncü kitap ise Cemil Cahit Güzelbey'e ait olan “Gaziantep Folklorundan Notlar”⁴⁸ kitabıdır. Gazimihal, kitabın 86 sayfa olduğunu, içerisinde Gaziantep'in folklor dansları ve müzikîsi hakkında bilgiler yer aldığını, kendisinin konu hakkındaki araştırmacılarından olmasına rağmen bu konularda bilmediği şeyleri bu eserden öğrendiğini belirtmektedir. Yazarın ek kitapları devam ettirmesi halinde daha da kıymetli olacağını da ifade etmektedir.

Son olarak tanıtılan dördüncü kitap olarak 1959'da basılan “Gaziantep Halk Bilgisi Derlemeleri”⁴⁹ eserinden bahsedilmektedir. Gazimihal, kitapta muhtelif yazarların Gaziantep âdetleri hakkındaki yazılarının yer aldığını ve böyle kitapların çoğalması gerektiğini ifade etmektedir. Yazının sonunda ise bu eserlerden hareketle Gazimihal'in bir temennisi yer almaktadır:

“Kesilen halkevleri yayımına Gaziantep aydınlarının önemli ölçüde devam ettikleri anlaşılıyor. Oraları koyu Oğuzluk yatakları olduğu için bu kutlanmaya değer himmetin sıklıkla devamı fotoğrafa çok önem verilmesi temenni olunur.

(Türk Folklor Araştırmaları Dergisi – Ekim 1963 Sayı: 171)⁵⁰

Gazimihal'in kaleme aldığı ve Gaziantep Kültür'de yayımlanan bu yazı, dergi ve yayınlarının Gaziantep folkloru için önem taşıdığını ifade etmektedir. Gazimihal, Gaziantep Halk Müzikîsi hakkındaki kitaptaki derlemelerde nota bulunmadığını ifade etmektedir. Bununla birlikte Gaziantep Kültür Dergisi'nde yayınlanan hiçbir derlemede de nota bulunmamaktadır. Çok sayıda türkî sözleriyle derlenmiştir. Notaya alınabilmiş olsaydı, bugün icra edilmesi yönünde çok önemli kaynaklar olabilirdi.

47 Ömer Özbaş, Gaziantep Dolaylarında Türkmenler ve Baraklar, Gaziantep Kültür Kitap ve Büroşür Yayınları, Gaziyurt Matbaası, Gaziantep 1958.

48 Cemil Cahit Güzelbey, Gaziantep Folklorundan Notlar, Gaziantep Kültür Derneği Kitap ve Büroşür Yayınları, Gaziyurt Matbaası, Gaziantep 1959

49 Gaziantep Halk Bilgisi Derlemeleri, Gaziantep Kültür Derneği Kitap ve Büroşür Yayınları, Gaziyurt Matbaası, Gaziantep 1959

50 G.K.D. Prof. Dr. Mahmut R. Gazimihal, Gaziantep'te Halkbilgisi Yayınları, Cilt 6, Sayı 71, s.10-17, 10 Kasım 1963

Gaziantep'te UNESCO Haftası (Konser ve Kına gecesi)

Ocak 1964'te yayımlanan sayıda bir UNESCO Haftası etkinliği yer almaktadır. Gaziantep'te gerçekleştirilen bu etkinlikle ilgili yazıda UNESCO Türkiye Milli Komisyonu ile Gaziantep Halk Sağlığı Şubesi üyelerinin bulunduğu bir fotoğraf yer almakta olup, fotoğraftaki herkesin sırayla isimleri yazılmıştır. Fotoğrafta bulunanlar:

Ayaktakiler (Soldan sağa): Ressam Hulusi Mercan, Hadi Yaman, Rüstem Duyuran, Sabahattin Eyüpoğlu, Rauf İnan, Gaziantep Belediye Reis Muavini M. Ali Budak, Zeki Karaabuda, Dr. Kemal Ahı, Prof. Bahri Savcı, Gaziantep Maarif Müdürü Aziz Gözaçan, Abdullah Özer, Dr. Rauf Yılmaz ve Dr. Lütfü Söylemez.

Oturanlar (Soldan sağa): Adnan Ötügen Gaziantep Belediye Reisi İ. Tevfik Kutlar, Prof. Afet İnan, Gaziantep Valisi Salih Tanyeri, Prof. Bedrettin Tuncel, Sağlık Müdürü Cemal Alagöl.

UNESCO Haftası etkinliğini yazan aynı zamanda fotoğrafta yer alan Abdullah Özer'dir. Yazıda etkinliğin tüm akışı ayrıntılı bir şekilde görülmektedir. Etkinliğin içerisinde Güney'in Sesi Ekibi'nin "Gaziantep Kına Gecesi" seslendirmeleri ve bu hafta münasebetiyle Gaziantep'te gerçekleşen Ünlü Sanatçı Piyanist Mithat Fenmen Konseri'ne dikkat çekilmektedir (Mithat Fenmen, 1916'da İstanbul'da doğmuş olup, ailesinin müzisyenlerden oluşması sebebiyle küçük yaşlarda hem Türk müziği hem de Batı müziğine aşina olarak büyümüştür. Dokuz yaşında piyanoya başlamış, on üç yaşında Cemal Reşit Rey'in öğrencisi olmuştur. Almanya ve Fransa'da da önemli isimlerden dersler alarak alanında önemli bir yere ulaşan Fenmen, piyano eğitimciliği, orkestra sanatçılığı gibi vasıflarının yanı sıra müzik alanında kitap ve dergilerinin yayıncılığını yapmıştır.⁵¹). 1 Aralık 1963'te İlköğretmen Okulu Salonu'nda verilen konserin Fotoğrafı da yazı içerisinde yer almaktadır.

"28 Kasım 1963 tarihi ile 1 Aralık 1963 tarihleri arasında yapılan UNESCO haftası Gaziantep'liler için unutulmaz bir hafta oldu.

28 Kasım 1963 Perşembe günü, Öğretmen Okulu Salonu'nda saat 17:00'da Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşarı Nuri Kodamanoğlu'nun bir konuşmasıyla hafta açıldı.

51 Özgün Coşkuner, Mithat Fenmen'in Sanat Yaşamı ve Piyano Eğitimine Katkıları Üzerine Bir Araştırma, [Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi – Afyon Kocatepe Üniversitesi] Afyonkarahisar 2020, s. 24

Gaziantep Valisi Salih Tanyeri'nin kısa konuşmasından sonra da UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Bedrettin Tuncel mikrofona geldi.

Prof. Tuncel; UNESCO'nun gayesini, nasıl kurulup geliştiğini, teşkilatı ve çalışmalarını, gayet etraflı ve biraz da esprili şekilde anlattıktan sonra sözü UNESCO Haftası'na getirerek: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) Programı'nın çeşitli konularını ve bu konularda milli ve milletler arası alanlardaki çalışmalarını üye devletlerde geniş ölçüde tanıtmak amacıyla UNESCO haftaları tertiplemesi son yıllardaki UNESCO programlarının üzerinde önemle durduğu konulardan biri olmuştur.

UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yönetim Kurulu, bu konuya öteden beri önem vererek, geçen yıllarda Bursa, Antalya, Konya, İzmir, ve Manisa'da bu alanda derlemeler yapmış ve adı geçen şehirlerimizde uygulanan programlar büyük ilgiyle karşılanmıştı.

Yönetim Kurulumuz, yaptığı denemelerden kuvvet alarak bölgemizin tarih ve kültür bakımından zengin iki ilinde, Diyarbakır ile Gaziantep'te, 22 Kasım-1 Aralık 1963 tarihleri arasında "UNESCO Haftası" tertiplemeyi uygun ve önemli görmüştür.

UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yönetim Kurulu, haftanın her bakımından faydalı ve değerli olabilmesi için özellikle sanat ve kültür gösterileri üzerinde durmuştur. Çünkü Yönetim Kurulumuz sanat ve kültürün en değerli yakınlaştırma vasıtası olduğuna inanmıştır.

Haftanın programı tiyatro, bale, müzik, film, sergi, mahallî sanat ve folklor gösterilerini içine almakta, UNESCO konuları üzerinde konuşmalara, açık oturumlara yer vermektedir. Programın sanat ve kültür gösterileriyle ilgili bölümleri Devlet Tiyatro ve Operası, Devlet Konservatuarı ile iş birliği edilerek hazırlanmıştır. Bu münasebetle şu noktayı belirtmek isteriz ki, şüphesiz haftanın en önemli sanat gösterisi Devlet Tiyatrosu'nun Ankara'daki mevsim başı çalışmalarının bir kısmını bırakıp, tam kadrosu ile Diyarbakır ve Gaziantep'te dört oyun ve iki bale temsili vermeyi kabul etmesidir.

Millî eğitim bakanı Sayın Dr. Öktem, Devlet Bakanı Sayın Pirinçioğlu, Diyarbakır Valisi Sayın Namık Kemal Şentürk ile Gaziantep Valisi Sayın Salih Tanyeri yakın ilgileri ile bu ölçüde ilk defa hazırladığımız UNESCO haftasının başarılı geçmesini sağlayacak imkanları büyük bir anlayışla hazırlamışlardır. Kendilerine ayrı ayrı en samimi teşekkürlerimizi sunmayı borç biliriz.

Devlet Tiyatro ve Operası gibi değerli bir sanat ocağının genç ve güçlü yöneticisi Cüneyt Gökçer ve arkadaşlarına hayranlıklarımızı bir kere daha iletiriz. Ayrıca büyük emeklerle hazırlanan hafta programına katılan değerli müzik

sanatçalarımıza ve konuşmalarıyla programımızı zenginleştiren aydınlarımıza minnet duygularımıza sunarız.

UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, bu çeşitten sanat ve kültür haftalarının en etkili ve en olumlu yaklaşma ve gelişmelere yol açacak gösteriler olduğuna inanarak bunların zaman zaman başka bölgelerimizde de uygulanmasını candan diler, diye sözlerini bitirdi ve uzun uzun alkışlandı.

Haftanın bu şekilde açılışından sonra Öğretmen Okulu ve şehir kütüphanesi salonlarında tertiplenen resim sergileri açıldı, akşam saat 20:30'da da Devlet Tiyatrosu sanatkarları tarafından Foto Finiş oynandı.

29 Kasım Cuma günü Prof. Afet İnan, "Bizde ve Avrupa'da kadın teşekkülleri" konulu bir konferans, Devlet Tiyatrosu sanatkarları da akşam bale resitalini verdiler.

30 Kasım Cumartesi günü Prof. Bahri Savcı'nın "Türkiye'de Anayasa Hareketleri" konulu konferansından sonra Sabahattin Eyüpoğlu tarafından kültür filmleri gösterildi. Aynı gün akşamında da lise, Öğretmen Okulu, Gaziantep Radyosu'nun "Güney Sesi Ekibi" nin iştirakiyle "Gaziantep Kına Gecesi" yapıldı.

1 Aralık Pazar günü, Adnan Ötüken'in "Modern Kütüphanecilik ve Modern Kütüphane" konulu filmli konferansı çok ilgi çekici oldu. Akşam Değerli Sanatçı Mithat Fenmen'in piyano resitalini seçkin bir dinleyici kitlesi takip etti.

Böylece; UNESCO haftasında konferanslar, sergiler, tiyatro, film gösterileri, bale ve piyano resitaleri, kına gecesi, halka sanat ve kültür zevkini tattırarak birbirinden güzel günler yaşattı. Gönül ister ki, bu haftalar sık sık yapılsın.⁵²

Gece Toplantıları (Mevlit, ilahi, gazel okunması)

1964 yılının şubat ayında yayınlanan sayıda Gaziantep folklorunun bir parçası olarak ifade edilen "Gece Toplantıları" ndan bahsedilmektedir. Özellikle uzun kış gecelerinde kadın ve erkeklerin ayrı ayrı toplanarak güzel vakit geçirmek için tertip ettikleri bu toplantılar, mûsikî uygulamalarının da görüldüğü ortamlar oluşturmaktadır. Ali Nadi Ünler Şubat 1964'te kaleme aldığı yazıda sohbet ve muhabbet ortamının oluştuğu, Antep folklorunun izlerinin görüldüğü bu toplantılardan erkekler arasında yapılanlarının neredeyse terkedilmiş olduğunu, kadınların uygulamalarının ise tarihe karışmakta olduğunu ifade etmektedir (1895 yılında Gaziantep'te doğmuş olan Ali Nadi Ünler, Antep Harbi'nde de yer almış bir asker ve gazidir.⁵³ Savaş

52 G.K.D. Abdullah Özer, Gaziantep'te UNESCO Haftası, Cilt 7, Sayı 73, s.3, Ocak 1964

53 Cemil Güçyetmez, Ali Nadi Ünler'in Hatıraları, G.K.D. Cilt 3, Sayı 28, Nisan 1960, s. 15-23.

döneminde aktif rol oynayarak bacağından yaralanmış ve 1914'te başlayan askerlik hayatı, 1923 yılında Lozan Antlaşması akabinde sona ermiştir. Sonraki hayatında kamu kurumlarında müdürlük ve Halkevi Kütüphanesi ve yayın şubesinin başkanlığı olmak üzere çeşitli pozisyonlarda görevini ifa etmiştir. Gaziantep gazete ve dergilerinde de yazıları yayınlanmıştır.⁵⁴ 1969 yılında basılmış olan "Gaziantep Savunması" kitabı eserlerine örnek teşkil etmektedir.⁵⁵). Bu durum, gece toplantılarının 1964'ten öncesi bir gelenekte var olduğunu ve bu yılda da oldukça azaldığını göstermektedir. Eskilerdeki bu uygulamanın erkekler için içkili ve çalgılı alemlere, kadınların uygulamasının ise modern sosyete hayatına evrildiğini yazan Ünler, o günlerde yok olmaya yüz tutan geleneğin kayıt altına alınmasına katkı sağlamıştır. Erkeklerin gece toplantıları "Sıra Gezmek" olarak ifade edilmiştir. Haftanın belirli günlerinde sırayla bir arkadaşın evinde toplanılarak yemekler yenilmesi, oyunlar oynanıp eğlenilerek güzel vakit geçirilmesi ve sonunda herkesin evine dağılması ile son bulduğu toplantılar, kadınlarda bir vesile toplanılarak meydana gelmektedir. Bu vesileler arasında Gaziantep mûsikî kültürünün öğelerinin yer aldığı görülmektedir. Zira kadınların gece toplantıları arasında "Mevlit Gecesi" tertip edilmesi de önemli yer tutmaktadır. Bu toplanmalarda aileden birisinde var olan bir hastalığın defedilmesi, afet ve sıkıntılardan kurtulunması ile bir dileğin gerçekleşmesi ya da dilek gerçekleşmiş ise adak olması gibi nedenlerle mevlit okunmaktadır. Eş, dost, akrabadan kadınlar toplanır, bir hoca hanım davet edilerek mevlit okutulur. Bunun yanında ilahiler ve gazeller okunmaktadır.⁵⁶ Bu durum, dönemin dini mûsikî uygulamalarına örnek teşkil etmektedir.

Bezек ve Leblebisi Kara (Sultan Abdulhamit'in döneminde bando ve marşları)

10 Nisan 1964'te yayınlanan derginin 76. sayısında Şakir Sabri Yener'in "Bezек ve Leblebici Kara" yazısı yer almaktadır. Yener yazısında, çocukluğundan bahsederken o dönemin bandosu hakkında bilgi vermektedir. Sultan Abdulhamit döneminde henüz çocuk olan Yener, padişahın doğum ve tahta çıkma yıldönümlerinde her yerde kutlamalar yapıldığından, çeşitli etkinlikler tertip edildiğinden bahseder. Yazıda, o dönem etkinliklerinde "devlet davulu" olarak adlandırılan bandonun yer almasına ve marşlar icra etmesine değinilmiştir.⁵⁷

54 Cemil Güçyetmez, Ali Nadi Ünler'in Hatıraları 2, G.K.D., Cilt 3, Sayı 29, Mayıs 1960, s. 11-16.

55 Ali Nadi Ünler, Gaziantep Savunması, Kardeşler Matbaası, İstanbul 1969

56 G.K.D. Ali Nadi Ünler, Gaziantep Folkloru: Gece Toplantıları, Cilt 7, Sayı 74, s. 43, 10 Şubat 1964

57 G.K.D. Şakir Sabri Yener, Bezек ve Leblebici Kara, Cilt 7, Sayı 76, s. 16, 10 Nisan 1964

Gaziantep Radyosu 1965 yılı programı hakkında (Turizm ve Tanıtma Bakanı Ali İhsan Gögüş'e)

Gaziantep Kültür Derneği 2. başkanı olarak ifade edilen Hulusi Yetkin'in, Gaziantep İl Radyosu'nun 1965 yılı programıyla ilgili yapılan düzenlemeyi eleştirel bir üslupla ve dönemin Turizm ve Tanıtma Bakanı Ali İhsan Gögüş'e ithafen kaleme aldığı yazısı 8. cildin 85. sayısında yer almaktadır. Yazıda, Gaziantep'in yerel müzik kültürüne, sanatçılara yer veren programların kaldırılarak, Ankara radyosu programlarının tekrarlarının yayınlanması fikri üzerine Yetkin'in bu durumun düzeltilmesi temennisi yer almaktadır:

“29 Ekim 1962 tarihi Gaziantep halkı için mutlu bir gün olmuştur. Çünkü il radyolarına kavuşmuşlardı. Dinleye dinleye usanç getirdikleri Ankara radyosunu, devamlı dinlemekten kurtulmuşlardı. Artık radyolarının düğmelerini çevirerek yabancı radyoların Türkçe yayınlarını aramaya lüzum kalmayacaktı. Mahalli gazetelerin o zaman yazdıklarına göre; İl Radyomuz, Gaziantep Bölgesi halkının eğlence ve öğrenme ihtiyacını karşılayacak mahiyette düzenlenecek, başka bir deyişle Gaziantep halkı kültürünü dile getirecek ve geliştirecekti.

İl radyomuz çalışmaya başladıktan sonra, zaman zaman yeni hamlelere girişerek, Gaziantep'linin günlük hayatının bir parçası olmasını becermişti. Yüze yakın Gaziantep'li, il radyosu idarecilerine yardımcı olmaya çalışıyordu. Müzik alanında günün sesi ekibi, Türk Müsikisi Cemiyeti gibi teşekküller, Mahmut Keklik, Sonten Top gibi sanatkarlar, Gaziantep halkının vazgeçemeyeceği kıymetler haline gelmişlerdi. Çocuklara masallar, Türk ve Batı Müziği dinleyici istekleri, “Bu Şehrin Hikayesi” programı, edebiyat ve sanat sohbetleri, Gaziantep'linin davalarını dile getiren sağlık saati, ziraat saati, spor saati, mikrofonda 15 dakika, Turizm saati gibi programlar bir çok dinleyici tarafından ilgiyle izleniyordu. Şehirden haberler programını da Ankara'nın haberler bültenine tercih edenlere daha sık rastlanıyordu.

Gaziantep Radyosu'nun bu başarılı çalışması dahi, her şeyin güzelini, daha iyisini, daha doğrusunu arayan iyi niyetli tenkitçilerimiz tarafından yeterli bulunmuyor; programlarını bölge halkına daha faydalı hale getirilmesi, Gaziantep ve ilçelerimizde mevcut yeni değerlerden de istifade edilmesi isteniyordu. 1965 yılında Gaziantep Radyosu'nun mahalli değerlere daha çok yer vereceğini ümit ederken, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu bizleri büyük bir hayal sükutuna uğrattı.

1965 Gaziantep Radyosu programında mahalli yayınların hemen hemen hepsine son verildiğini hayretler içinde işittik. Gaziantep Radyosu'nun Ankara Radyosu programlarını tekrar eden bir papağan haline getirilmesi olayı karşısında, on binlerce radyo abonesi halen şaşkınlık devresi içinde bulunuyor. Bu duruma,

halkımızın daima üzüntü içine düşmesini arzu eden birkaç malum kişi hariç, sevilen yoktur.

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu merkezinin, Gaziantep Radyosu programları hakkında en ufak bir bilgi sahibi olmadıklarım, Pazar günü Ankara Radyosu'nda yapılan bir açıklamadan öğrenmiş bulunuyoruz: İl Radyosu programlarını yürütecek il merkezlerinde eleman yokmuş, bu sebeple mahalli yayınlar iptal edilmek zorunda kalmış.

Kıymetli hemşerimiz ve derneğimiz kurucularından, Turizm ve Tanıtma Bakanımız Sayın Ali İhsan Göğüş'ten; Radyo abonelerinden binlerce protesto mektubu gitmeden meseleye derhal el koymasını, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu merkez idarecilerini uyarmasını saygı ile candan diliyoruz. 10.1.1965

*Gaziantep Kültür Derneği 2. Başkanı Hulüsi Yetkin.*⁵⁸

Halk Bilgisi Haberleri Dergisi'nde Gaziantep Folkloru

Şakir Sabri Yener'in 1 Aralık 1964 yılında Ankara'dan gönderdiği ve Ocak 1965'te yayınlanan yazıda, Halk Bilgisi Haberleri Dergisi'nden, ulaşılabilen sayılarından ve Gaziantep Folkloru hakkındaki araştırmalarından bahsedilmektedir. Yazıda bu folklor dergisinin 10 cilt halindeki koleksiyonunun Ankara'daki Milli Kütüphane'de bulunmakta olduğundan, her cilt içerisinde 12 sayı yer alırken, 10. ciltte 15 sayı olduğu fakat bunlar dışında sonradan basılan sayılar olsa da onların bulunmadığı ifade edilmektedir. Kütüphanedeki 10 cilt içerisinde toplam 123 sayıdan 50'sinde Gaziantep folklorundan bahseden 61 yazı tespit ettiğini vurgulayan Yener, bu bilgilerin Gaziantep açısından önemli kaynaklar olacağını şu şekilde anlatmaktadır:

"Yazıların bu 50 sayıda kapladığı sayfaları bir araya getirirsek 105,5 sayfayı buluyor. Eğer bu yazılar o dergiden alınıp da ayrı bir kitap şeklinde bastırılırsa, Gaziantep yeni bir folklor kitabı kazanacak. Bu mümkün olmazsa, hiç değilse yazıları oradan kopya ettirip Gaziantep Kültür Dergisi'nde kısım kısım yayınlamak uygun olur.

Halk Bilgisi Haberleri Dergisi'nde çıkan yazılar, vaktiyle bizim yani Gaziantep öğretmenleri ile folklor meraklılarının seferber olup da derlediğimiz folklor malzemelerinin onda birinin dahi yazıları değildir. Belki bunların bir kısmı daha H.B.H. Dergisi'nin bu gün elimizde olmayan nüshalarında vardır.

58 G.K.D., Hulüsi Yetkin, Gaziantep Radyosu 1965 Yılı Programı Hakkında, Cilt 8, Sayı 85, s. 3-4, 10 Ocak 1965

Bu malzemelerin toplanması hikayesi H.B.H. Dergisi'nin 11. Sayısının 177. sayfasındaki 'İkinci Seyahat' başlıklı yazıdadır. Bu yazıyı oradan alarak Gaziantep Kültür Dergisi'ne gönderdim, folklorcu arkadaşların bu yazıyı dikkatle okumalarını dilerim.

Yazının sonunda; 'Toplanan malzeme geçen sene olduğu gibi bu sene de alınan resimlerle birlikte dernekçe neşredilecektir.' deniliyor. Birinci seyahatte bu tetkik heyeti, Doğu Anadolu'yu gezmiş, topladığı malzemeler 'Erzurum Raporu' adı altında bir kitap halinde yayımlanmıştı.

Yazıda da belirtildiği gibi tetkik heyeti 14 Temmuz 1930'da Gaziantep'e geldi. Burada bir folklor malzemeleri derleme seferberliği oldu. Büyük gayretlerle toplanan malzemeler tetkik heyetinin de denetisinden geçtikten sonra bir bavul dolusu evrak ve fotoğraf halinde Sayın Abdulkadir İnan'ın başkanlığındaki 3 kişilik tetkik heyetine teslim edildi. Rahmetli Enver Koçak'la şimdi İzmir Namık Kemal Lisesi Biyoloji Öğretmeni Hürşit Nazlı hemşerilerimizin de dahil olduğu heyet bu malzemeleri alıp götürdüler, tabii H.B.H' ne teslim ettiler. Artık folklor malzemelerimizde bir kitap olarak çıkacak diye bizim sevincimize son yoktu.

Bir bekledik, iki bekledik çıkmadı, çıkamadı. Meğer H.B.H.' nin bütçesinin müsaadesizliği yüzünden ikinci seyahat raporunun malzemelerinin, kitap halinde neşrinden dernekçe vazgeçilmiş. Derneğin yayın organı olan H.B.H. Dergisi'nde parça parça yayımına karar verilmiş.

Biz Gaziantep Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat kolunca durumu öğrenir öğrenmez bir yazıyla malzemelerimizi H.B.H. 'den geri istedik. Gaziantep Halkevi Dergisi 'Başınar'da yayımlayacaktık onları. Halk Bilgisi Derneği malzemelerimizi geri vermedi: 'Maksat yayımlamak değil mi? İşte bu işi biz yapıyoruz.' diye cevap verildi.

İşte bu basılanlar onların bize el ucuyla verdikleri, devede kulak yazılardır. Gerisi nerede kaldı kim bilir? Emeğimiz de sağdıç emeğine döndü ve bu olay benim de içimde dert, bir düğüm oldu kaldı. Talihsiz bir kentiz vesselam.

Eğer bu ikinci seyahat raporu bir kitap halinde neşredilseydi, Gaziantep Türkiye'de eşi olmayan bir folklor kitabı kazanacak ve bu kitap Oğuzlar tarihine yeni bilgiler katacaktı.

Çoktan beri aradığım bu koleksiyonun bulunduğu yeri bana bir mektupla haber veren Hulusi Yetkin'e teşekkür ederim.²⁵⁹

Gaziantep türküleri gibi pek çok folklor malzemesinin toplanılması ve bir araya getirilerek kaynak oluşturulması konusunun önemine dikkat çeken

59 G.K.D., Şakir Sabri Yener, Halk Bilgisi Haberleri Dergisi'nde Gaziantep Folkloru, Cilt 8, Sayı 85, s.19-20, 10 Ocak 1965

Yener, o dönemde Gaziantep mûsikî kültürü adına da önemli derleme çalışmaları yapıldığını göstermektedir.

Gaziantepli Yeni Bir Kabiliyet: Sonten Top

Derginin 86. sayısında Gaziantepli yeni bir kabiliyet olan Sonten Top isimli bir okuyucudan bahsedilir. Gaziantep Radyosu'nun 1964 yılı programlarında halk türküleri okuyan Sonten Top binlerce dinleyicinin ilgisini toplamıştır. Kendisi hakkındaki bilgiler babası M. Sabih Top'tan öğrenilerek dergide yayımlanmıştır. 15 Mart 1952'de dünyaya gelen Sonten Top, yazı kaleme alınarak 1965'te yayınlandığında 13 yaşında olmalıdır. Babası özel idare memurudur. 1959 yılında Dayı Ahmet Ağa İlkokulu'na başlamış, 1965'te ise Gaziantep Kız Orta Okulu birinci sınıf öğrencisi bulunmaktadır. Mûsikî kabiliyetinin doğuştan geldiği ifade edilen Top, ilkokul 4. sınıfa giderken Nezih Babacan'erden mandolin dersleri almış, yeteneği herkesin dikkatini çekmiş okul aile birliği toplantıları ve Kavaklık kır eğlencelerinde okuduğu türkülerle büyük beğeni almıştır. Temmuz 1964'te Zümrüt Aile Bahçesi'nde yapılan ve Urfa, Adana, Maraş, Gaziantep illerinden 73 ses sanatçısının katıldığı yarışmada "Gaziantep Bölgesi Ses Kraliçesi" seçilmiştir. Yazıda Sonten Top'un, İstanbul ve Ankara'dan yapılan teklifleri o dönemde reddettiği ifade edilmektedir. İleride müzik ve resim öğretmeni olmak ve radyoda halk türküleri dile getirmeyi arzu etmiştir. Ayrıca o sırada iki yıldır Gaziantep'te 23. Tümen Bando Şefi ve Güneyn Sesi Ekibi'nin Şefi Üst Teğmen Zülfikar Özgüner'den müzik dersi almaktadır. Özgüner'in ifadesine göre:

"Sonten Top 12 yaşında kendisini önce okuluna, sonra da en az okulu kadar Türk Müzikî sanatına vermiş. Bu yolda birkaç sene sonra saat sahasında kendine ayrılacak yeri hakkıyla işgal etmeye hazırlanan, mûsikî sanatının ciddiyetini, bilgili bir çalışma istediğini, çalışmaksınız, ter dökmeksizin 'sanatkârum' diyebilmek cesaretini gösterenlerin ancak ve sadece kendilerini anlatmaktan başka bir iş yapmadıklarını bu yaşına rağmen idrak edebilmek olgunluğuna ermiş Halk Türküleri okuyucusu..."

Altı ay gibi kısa bir zaman içerisinde nota okumayı öğrenmiş. İnce his hesaplarına dayanan nota kombinezonlarının hakkından gelme sırrını çözmüş, Türk Halk Müzikî usullerini icra edebilecek seviyeye, türkülerin ait olduğu mahallerin şivelerine göre okuyabilecek bilgiye sahip olmuştur. Buyarak okuyuşu da zaten onun yaradılışında var. Radyo emisyonlarına hazırlanırken yaptığımız çalışma ve provalarda beni hiç yormayan, tarif edilen her türlü durumu bir defada kavrayan, öğrendiğini bir daha unutmayan ayrı zamanda zeki bir çocuk.

*Kabiliyet, zekâ, güzel ve duygulu bir ses, devamlı çalışmaktan yılmayan bir karakter, ağırlaşlılık ve itaatkâr bir terbiye ile işte Sonten Top...*⁶⁰

Bu ifadelerin yer aldığı yazıda ayrıca Sonten Top'un iki fotoğrafı görülmektedir.

Folklor: İkinci Seyahat (Halk Bilgisi Haberleri Dergisi'nden)

Gaziantep Kültür Dergisi'nin Şubat 1965 yılına ait 86. sayısında, Halk Bilgisi Haberleri Dergisi'nde yayınlanan "İkinci Seyahat" başlıklı yazı aynen kopya edilerek yayınlanmıştır. Şakir Sabri Yener tarafından Ankara Milli Kütüphane'de muhafaza edilen H.B.H. Dergisi'nin 1 Eylül 1930 yılında yayımlanmış olan birinci cildin 177. sayfasından alınarak Gaziantep Kültür Dergisi'ne gönderilmiştir. Yazıda, Halk Bilgisi Derneği çalışmaları kapsamında yapılmış olan derleme çalışmaları hakkında bilgiler verilmiştir. Konservatuvar heyetinin önceki derleme çalışmalarında Erzincan, Erzurum, Bayburt, Gümüşhane, Rize, Trabzon illerinde araştırmalar yapılmış fakat mûsikî eserlerin gezici mahsuller oldukları düşünülerek şehir ve kasabalardan bilgiler toplanmış, köylere gidilmeye ihtiyaç duyulmamıştır. Sonraki yıl Gaziantep'te yapılan araştırmalarda ise daha farklı bir yol izlenmiş şehir ve kasabalar dışında köylerde çalışmalar yapılmıştır. Köylüler ve aşiretlerden Gaziantep folkloru hakkında bilgiler toplanılmıştır:

"Bu sene ilim encümenince Gaziantep vilayeti seyahat muntakası olmak üzere tespit edildikten sonra tetkik heyetinden, evvela toplayacakları maddeleri şehirlerin ve kasabaların dışında köylerde, köylüler ve aşiretler arasında aramalarını rica ettik. Ricanın is'afını vadederek İstanbul'dan ayrılan tetkik heyeti temmuzun 14'ünde Gaziantep'e vasıl olmuş, ilk iş olarak dernek teşkilatına dahil Gaziantep'te arkadaşlarla temas etmiş. Bilhassa kendi mesaisi için hazırladığı zemin hakkında Gaziantep dernek muhabiri Ali Rıza Bey'den malumat almıştır. Bunu müteakip maarif müdür vekili Raşit Bey'in delaleti ve muallimlerin iştirakiyle bir içtima akdolunarak heyet azası ve muallimler meyanında iş bölümü yapılmıştır.

Bu izharî mesai bitince muallim arkadaşlar şebir dahilinde, tetkik heyeti de vilayetin merkez kazasına tabi köylerde hemen çalışmaya başlamışlardır.

Gaziantep köylerinde 15 gün devam eden mütemadi bir gayret sarf olunarak Nizip kazasına geçilmiş, Nizip kasabası ile muhitindeki tetkikat dört gün sürmüştür. Oradan tekrar Gaziantep'e dönülerek arkadaşların faaliyeti gözden geçirilmiş ve bazı noktalar hakkında dikkatleri celbedilmiş ve Kilis'e gidilmiştir. Kilis ve havalisinde de bir hafta iştilgal olunarak tekrar Gaziantep'e avdet edilmiş

ve pek mühim görülen bazı maddeler etrafında doğrudan doğruya tetkik heyetince tabkiklerde bulunulmuştur.

Tetkik heyetinin seyahati umumiyetle iyi geçmiştir. Elde edilen Halk Bilgisi ve Etnografya maddeleri fevkalade mühimdir. Bilhassa Elbeyli ve Karaşeyhli, Baral aşiretleri ve şubeleri arasında icra edilen tetkikler derneğe yepyeni malzeme kazandırmış, bundan başka halk bilgisi sahasında şimdiye kadar işitilmemiş mevzuların mevcudiyetini anlatmıştır.

Ez cümle eski Oğuz boylarının Anadolu'da büyük bir istihaleye (başkalaşma) maruz kaldıkları görülmüştür. Eski Oğuz boylarının isimlerine bugün bir köy, yahut küçük bir oymak ismi halinde tesadüf edilmiş, ehyevm aşiret halinde yaşayan veya aşiret ananelerine sadık kalan kabilelerin yeni teşekküllerden ibaret olduğu tezahür etmiştir. (belirmiştir)

Sonra Cenup Türkmenlerinin en ziyade Koroğlu, Kozanoğlu gibi kahramanlık destanlarından hoşlandıkları ve bilakis Aşık Kerem, Aşık Garip gibi romantik mevzularla fazla alakadar olmadıkları tespit edilmiştir.

Seyahat esnasında Gaziantep Vali vekilinden, büyük küçük bütün memurlardan, ilk tedrisat müfettişi Ali Rıza, Muallim Şakir Sabri, Kilis'te ilk tedrisat müfettişi Doğan, Tazebay oğlu Sait, Nizip'te müddei Umumî Ömer Asım ve eşraftan Cemilbey'lerden ve aale'umum muallimlerden çok kıymetli yardımlar görülmüştür.

Toplanan malzeme geçen sene olduğu gibi bu sene de alınan resimlerle birlikte derneğe neşredilecektir.⁶¹

Tanıtamadığımız Örnek Şehir Gaziantep

10 Mayıs 1965 tarihli 89. sayıda Gaziantep Kültür Dergisi'nde yayınlanan ve bir Gaziantep gezisi izlenimlerinin aktarıldığı yazı Fazıl Kafadar tarafından kaleme alınmıştır. Yazar, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaesi Mezunları ve Danıştay Mensupları ile beraber Gaziantep'e yaptıkları bir gezi sırasında Gaziantep İl Radyosu'nun halk türküleri saz ekibinin Muazzez Tatlıses ile birlikte Gaziantep'in yerel türkülerini çalıp söylediklerinden bahseder.⁶²

Bundan Elli Beş Sene Evvel Gaziantep'ten Notlar

Mustafa Güzelhan tarafından kaleme alınan yazı "Bundan elli beş sene evvel Gaziantep'ten Notlar: Fındıklı Bahçe - Maarif Bahçesi - İlk Kulüp" başlığıyla paylaşılmıştır. Adı geçen bahçeler ve bu bahçelerin fiziksel özelliklerinden

61 G.K.D. İkinci Seyahat, Cilt 8, Sayı 86, s.9-16,10 Şubat 1965

62 G.K.D., Fazıl Kafadar, Tanımadığımız Örnek Şehir Gaziantep, Cilt 8, Sayı 89, s.7, 10 Mayıs 1965

bahsedilmesinin yanı sıra, insanların buralarda bir şeyler yiyip içmek için bir araya geldiklerinden ve bu sırada saz ekibinin sahne aldığı ortamlardan söz edilmektedir. Fındıklı Bahçe'nin doğal ortamı anlatılırken hemen akabinde bu bahçedeki icralara yer verilmiştir:

“Antep Savaşından sonra Fındıklı Bahçe’de bir sahne kuruldu. Sazlar çalınır ve Hamiyet Yüceses buralarda şarkular söyledi. Bundan sonra garaj oldu. Adına Fındıklı Bahçe Garajı dendi.”

“Fındıklı Bahçe Garaj olmazdan evvel bahçenin yerinde ve Hükümet Konağı'nın yeri olan Çukur Bostan’da söylenen bir Antep türküsünü yazıyorum:

Dama çıktım dam iki

Yıldız saydım tam on iki

Ellerin yarı gelmiş

Hanı bizim sevgili

Aman aman gülüşan

Mendilim sana nişan

Alacaksan al beni

Etme beni perişan

Gülüşan’ın entarisi

On beş arşın beş nişan

Ben yandım sana Gülüşan

Gülüşan’ın gülleri

Şakıyor onun bülbülleri

Alacaksan al beni

Etme beni perişan

Aman aman Gülüşan

Ben yandım sana Gülüşan”

Yazının devamında Maarif Bahçesi’nden bahsedilir. Maarif Bahçesi’ndeki mûsikî uygulamalarına bir iki cümle ile değinilmiştir:

“Bahçenin ilerisinde büyük bir kahve ve içine bir sahne bulunuyordu. Saz kızları çalıp oynar, söylerlerdi. Biz çocuklar uzaktan şarkı seslerini dinlerdik.”

Yazıda son olarak “Antep’te İlk Kulüp” ifadesiyle buradaki ilk kulübün yeri ve fiziksel özellikleri anlatılmaktadır. Bu bölümde ise bando ve icra ettiği marşlara yer verilmiştir:

“Rumi 1326-1327 yıllarında ilanı hürriyete ait askeri bando marşlar çalardı. Biz çocuklar her gün öğleden sonra karakol kenarına koşup bando takımının seslerini dinlerdik, ağızdan şarkular da söylenirdi. Karakolun üstündeki ay yıldızlı bayrak üstünde 10 Temmuz 1324 hürriyet, müsavat, adalet uhuvvet yazılı idi. Bando diğer merasim günlerinde aşağıdaki marşları çalardı:

Hürriyet ilan oldu

Dideler ruşen oldu

Yaşasın şandı ordu

İstibdattan kurtuldu

Meşrutiyet sayesinde

Ölümlerden kurtuldu

Yaşasın hürriyet adalet

Müsavat uhuvvet

Yaşasın şanlı millet

Mahmut Şevket Paşa sen binler yaşa

Sürüyor asker dağ ile taş

Ana kuzusuyuz vatan yavrusuyuz

Ölümden korkmayız silahtan ürkmeyiz

Merdoğlı merdiz.

Yaşasın hürriyet müsavat adalet uhuvvet

Yaşasın şanlı millet

Türkün kam şerefi şanı savaşa gitmek

Dönmek yaralı”

“Meşrutiyet idaresi zamanında I. Dünya Savaşı başlamıştı. Kabraman M. Kemal Paşa Çanakkale’de büyük zaferler kazanmış Türk’ün şanını bütün dünyaya göstermişti. O zamanlar söylenen Çanakkale şarkısı şöyleydi:

*Çanakkale Gelibolu
Set ettin düşmana yolu
Bize şan-u şeref verdin
Kırıldı düşmanın kolu
Çanakkale’de Gelibolu’da
Düşman ezeriz
Kan dökerek zevk ederek
Harbe gideriz
Kan dökerek zevk ederek
Harbe gideriz.*

Bu yazıdaki şarkıları makamıyla söyleyebilirim. Daha sonra Cumhuriyet idaresi kuruldu. Mustafa Kemal Paşa hakkında o zaman söylenen bir marş şöyle idi:

*Yükseldin ilahi bir vücut gibi
Öğsüz yurdumuzun topraklarında
İmanla titreyen her Türkün kalbi
Bugün de vurulduk sana yârinde”⁶³*

Gaziantep’te Sinemanın Kuruluşu ve Gelişmesi (Mûsikî Uygulama Örnekleri)

Haydar Gököğlu’nun ilk sinema filminin ortaya çıkışından itibaren bazı genel bilgileri ve Gaziantep’e sinemanın gelişi ve buradaki ilerlemesine kadar pek çok noktada ayrıntılı bilgiler verdiği yazıda Gaziantep sinema kültürü içinde mûsikînin etkilerini de görmek mümkündür.

Gaziantep’e sinemanın gelişi 1923 yılında Bey Mahallesi’ndeki Eski Sinema Sokağı’ndaki Darul İtam Mektebi olarak kullanılan büyük bahçeli bir kilise binasında, ilk sinema makinesinin alınmasıyla başlamıştır. Bu mektepte

63 G.K.D. Mustafa Güzelhan, Bundan Elli Beş Sene Evvel Gaziantep’ten Notlar: Fındıklı Bahçe – Maarif Bahçesi – İlk Kulüp, Cilt 8, Sayı 96, s.7-8, 10 Aralık 1965

haftada bir defa sağlık konusunda filmler gösterilmiştir. Fakat Darul İtam Mektebi'nin Kayseri'ye taşınmasıyla, mülkiyeti Özel İdare Müdürlüğü'ne ait olan kilise binası boşalmıştır ve akabinde sinema salonu olarak kullanılmak üzere Giritli Hasan Çavuş, Hayri Altınöz ve Çobanbey Emekli Nahiye Müdürü Niyazi Bey tarafından kiralanmıştır. Bu üç ortak, elle çevrilerek çalışan bir sinema makinesi olarak salonu hayata geçirmişler ve orijinal altyazıları bulunan filmleri oynatmaya başlamışlardır. Seyirci kitlesinin ilgisini artırmak adına ortaklardan Niyazi Bey, iyi İngilizce bilen Ali Bey'i filmlerin çevirisini yapması için sinema salonunda görevlendirmiştir. Ali Bey, filmler gösterilirken, eş zamanlı olarak altyazıları Türkçeye çevirerek, makine dairesinden bir huni yardımıyla seyircilere okumaya başlamıştır. Seyircilerden beklenen ilgiyi göremeyen üç ortağın sinema salonunu Ali Nakıpoğlu'na devretmesiyle, sinema salonunda mûsikî uygulaması görülmeye başlamıştır. O dönemde Maarif Bahçesi'ni gazino olarak işletmekte olan Ali Nakıpoğlu, sinema salonuna olan ilgiyi artırmak için, gazinosundaki sanatçıları sinema salonuna getirterek seans aralarında mûsikî icraları yapmalarını sağlamıştır. Bu mûsikî uygulamalarının, sinema salonlarına katılımı o dönemde desteklediğini ifade eden Gököğlü, altyazıların tercüme edilmesine devam edildiğini, sonraki süreçte ise filme Türkçe altyazı ekleyen projeksiyon cihazlarının geldiğini yazmıştır. Türkçe altyazılı filmlerin ve başrol oyuncularının isimleri, sonrasında Türk filmlerinin yapılmaya başlanması ve Nakıpoğlu Sineması'nda oynatılan Türk filmlerinin ve oyuncularının isimleri ayrıntılı bir şekilde ifade edilmiştir.⁶⁴

Gaziantep Folklor Yaşantısı

Derginin çeşitli sayılarında özellikle Gaziantep Halk türkülleri sözlerini derleyerek geniş bir yer tutan Erol Güneyligil, Gaziantep folklor yaşantısının anlatıldığı bir seminerden ve bu seminerde kaynak olarak kullanılan Ferruh Arsunar'ın "Gaziantep Folkloru" adlı kitabından bahseder. 29 Ocak 1968 günü İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nda Prof. Safa Ş. Erkün'ün Sosyoloji dersinde verilen seminere, konusu geçen eserleri bağlamasıyla icra edip seslendirmek için Urfalı Aşık Hanefi Balaban da katılmıştır. Ayrıca anlatım esnasında katkıda buldukları ifade edilen Tekstil Bölümü İkinci Sınıf Öğrencisi Erol Tanınmış ve İç Mimarlık Bölümü İkinci Sınıf Öğrencisi Mehmet Saim İzli de ismen zikredilmektedir. Arsunar'ın Gaziantep Folkloru kitabının içeriğinden faydalanılarak bu yörenin halk mûsikîsi kültürü, bu kültüre konu olan iklim, coğrafya, göç, toplum, yöre aşiretleri ve uygulamaları gibi pek çok alanın ele alındığı seminerde bu

64 G.K.D., Haydar Gököğlü, Gaziantep'te Sinemanın Kuruluşu ve Gelişmesi, Cilt 9, Sayı 98, s.19-20, Şubat 1966

konulara örnekler teşkil eden türküler Aşık Hanefi Balaban tarafından icra edilmiş olup, Gaziantep kültüründen ağıt ile birlikte Dokuzlu ve Oğuzlu halaylarının plak kaydından dinletildiği ifade edilmektedir. Balaban'ın icra ettiği eserlerin sözleri Güneyligin'in yazısında şu şekilde paylaşılmıştır:

*“Gitme garip gitme yollar harami
Arap vurur Türkmen alır paramı
Gurbet elde kimler sarar yaramı
Git garibim güle güle gelesin*

*Gitme Garip gitme yollar mert olur
Her sinekler bir alıcı kurt olur
Seni eller alır da bana dert olur
Git Garibim güle güle gelesin*

*Gitme Garip gitme yollar çamurdur
Garibin yüreği taştır demirdir
Yedi yıl dediğin hayli ömürdür
Git Garibim güle güle gelesin”*

*“Aman Bilal Bey de Elbeyli'nin ulusu
Binmiş atına da olmuş Halep valisi
Anası hatun da olmuş evlat delisi
Ağlama anam ağlama karaları bağlama
Ben öldükten sonra zalım düşmanlara bel
bağlama*

*Ben de bilseydim şu Halebe gelmezdim
Bu tatlı canımı da bir kör kurşuna
vermezdim.”*

“Bir turna kaldırdım Uruş Gölü'nden

*Tisavet suyuna battı mı dersin
Bir gümanım kaldı zambur köyüne
Telin de şibine seni attı mı dersin*

*Kerpiçtendir şu kozbaşın yapısı
Bostandır da penceresi kapısı
Kurban olsun sana Suriye'nin yarısı
Neneyle de ceren Ezo Gelin neneyle*

*Urgumuzda Sacır keser arayı
Avcular arar da bulur bahtı karayı
Uruç'tan kaldırdılar gözü karayı
Gitti de bir gece Kozba'da yattı mı dersin.”*

Güneyligil'in yazısında icra edildiği ifade edilmeyen ve seminer anlatımı sırasında şiir olarak okunduğu anlaşılan diğer sözler şunlardır:

*“Şu Karkamış da Dönemin eli mi
Korkmuş Arap da Dönemin dengi mi”*

*“Kıreb başı ben bağladım başıma
Ağca ceren ben yazdırdım düşüne
Seni vuran da hiç doymasın yaşına
Neneyle de Haco kızım neneyle*

*Uzun olur bizim elin kavağı
Ağ bağladım kara çezdim duvağı
Kabul oldu düşmanların dileği
Neneyle de Haco kızım neneyle”*

*“İlahim kul Arap kolun sökülsün
Sökülsün de yanlarma dökülsün
Doğru söyle Arap gözüün kör olsun
Öldürdün Hurşidim nic’ettin Arap*

*Bahçalarda ayva olur kar olmaz
Araplardan namus gayret ar olmaz
Ölür Mahimibri sana yar olmaz
Öldürdün Hurşidim Nic’ettin Arap”⁶⁵*

Urfalı Aşık Hanefi Balaban tarafından icra edilen türküler ve seminer sırasında okunan bu türkülerin sözleri anlatım esnasında, Arsunar’ın kitabından da yararlanılarak ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Gaziantep Folkloru kitabı dönemin halk mûsikîsi kültürünün aktarılması açısından önemli bir kaynak olmakla birlikte, İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu’nda Gaziantep mûsikî kültürünün ortaya çıkış hikayeleriyle anlatılması, bu kültürün bilinmesi ve yayılması açısından önemlidir. Gaziantep Kültür Dergisi’nde de 1968’de yapılan bu etkinliğin ayrıntılı bir şekilde paylaşılması o tarihlerde yöre kültürünün tanınması ve bilinmesi açısından neler yapıldığının görülmesi açısından önem taşımaktadır.

Gaziantep’te Klasik Türk Sanat Mûsikîsi Çalışmaları

Derginin Şubat 1969 tarihinde yayınlanan 134. sayısında Gaziantep’teki Türk Sanat Mûsikîsi çalışmaları, o dönemde faaliyet gösteren mûsikî toplulukları ve önemli mûsikîşinasları hakkında bilgiler veren yazı Ali Çelikbaş tarafından kaleme alınmıştır. Bu bilgilerde toplulukların faaliyet ve uygulamaları, önemli bestekarlar ve eserleri gibi ayrıntılar yer almaktadır. Çelikbaş, Gaziantep’teki mûsikî çalışmalarına ait belgelerin çok eski tarihlere uzanmadığını fakat 1910’dan itibaren burada pek çok icracı, bestekar yetiştiğini ve öğreticilerin bu alanda kayda değer çalışmalar yaptıklarını ifade etmektedir. Kaspır Hoca, Kemani Sarkis Efendi, Kemani Zadig ve Hanende Meneş gibi Ermenilerin mûsikî icralarının bu kültüre önemli katkılar sağladıkları, Rıza Cenânî Bey’in iyi bir sanata ulaşılmasına öncülük ederek gençlere örnek teşkil ettiği anlaşılmaktadır.

65 G.K.D., Erol Güneyligil, Gaziantep Folklor Yaşantısı, Cilt 11, Sayı 126, sy. 12-13-14-15-16-17, 10 Haziran 1968

Çelikbaş yazısında, Dr. Cemil Özbal ve Dr. Emin Kılıç Kale tarafından kurulan mûsikî topluluklarından, Gaziantep mûsikisine önemli katkıları olan Ayıntabî Mehmet Bey, Hacı Hıdıroğlu Tevfik, Tanburi Necdet Yaşar, Sami Göğüş, Fuat Ural gibi isimlerden bahsetmektedir.

1942 yılında Antep'e dönen, 1947 yılına kadar muayenehanesinde ve evinde usul ve makam dersleri, meşk çalışmaları, konserler tertip etmiş olan Dr. Cemil Özbal, akabinde Türk Mûsikîsi Derneği'ni kurmuş ve faaliyetlerine bu dernek çatısı altındaki toplulukla devam etmiş, önceden veriyor olduğu dersleri sürdürmekle birlikte Türk Mûsikîsi tarihi ve mûsikî hakkında edebî bilgiler de anlatmıştır. 7 yaşında Kaspar Hoca'dan armoni dersi alan Özbal, İstanbul'da Mehmet Ali Bey, Hacı Ömer Dede, Rauf Yekta Bey, Hafız Ahmet Irsoy, Leon Hancıyan, Udî Talat Bey, Ahmet Avni Bey gibi isimlerle çalışmış, derslerine katılmıştır. Dr. Suphi Ezgi'den klasik tavırda tanbur eğitimi almış olup, Ezgi'nin ifadesine göre bu tavırda tanbur çalan kendisi dışındaki tek kişinin Cemil Özbal olduğundan bahsedilmektedir. Suzidil, Hüzzam ve Hüseyini olmak üzere üç saz semaisi bulunmaktadır.

1945 yılından itibaren evinde ve halkevlerinde, kendi felsefi yaklaşımları çerçevesinde “Tarihi Mûsikîde Hayat Dersleri”, Aşk Mûsikîsi'nde Yeni Çığır veya Hayat Dersleri”, “Klasik Mûsikîde Hayat Dersleri”, “Özel mûsikîde Hayat Dersleri” gibi dersler vermiş olan Dr. Emin Kılıç Kale ise, çalıştırdığı topluluğuna üslup ve tavır açısından klasik icradan farklı bir yaklaşım benimsediği için mûsikîsini “Özel Mûsikî” olarak adlandırmaktadır. Yazıda Kale'nin ilk mûsikî sevgisini Rıza Cenânî Bey'den almasının yanında Kemanî Sarkis Efendi'den keman dersi aldığı, Mehmet Ali Bey ve Hacı Ömer Dede'den kendi ifadesiyle “gerçek mûsikî”yi öğrenmeye başladığı, Rauf Yekta Bey, Hafız Ahmet Irsoy Dede, Leon Hancıyan, Muallim Kazım Bey, Kanunî Abdulkadir Töre ve Ahmet Avni Bey'den dersler aldığı, Neyzen Emin Dede'den ney öğrendiği ifade edilmektedir.

Dergideki çeşitli yazılarda da bahsi geçen ve IV. Sultan Mehmet (648-1687) döneminde meşhur olmuş olan Ayıntabî Mehmet Bey hakkında da bilgilere yer veren Çelikbaş, Şeyhül İslam Esat Efendi'nin Etrab-ül Âsar fi Tezkiret-i Urefa-il Evdar adlı eserinden bestekar hakkında alıntılar yapmıştır. Emin Kılıç Kale'den yapılan ve Ahmet Avni Bey'den alındığı ifade edilen bilgiye göre Türk Mûsikîsinde Farabî, Abdulkadir Meragi ve Ayıntabî Mehmet Bey'in devir açmış üç büyük besteci oldukları ifade edilmektedir.

Yazıda ismi geçen bir diğer bestekar Hacı Hıdıroğlu Tevfik, bu mûsikînin öğretiminde katkıları olan, ud çalan ve Suz-i dil bir saz semaisinin yanında Faruk Nafiz Çamlıbel'in “Kıskanç” adlı şiirini Sultaniyegah şarkı

olarak bestelediği bilinen önemli bir isimdir. Fakat saz semaisinin notası bulunamamıştır.

Yalnızca Gaziantep'te değil, aynı zamanda tüm Türkiye'de adından bir duayen olarak bahsettiren Tanburi Necdet Yaşar, Gaziantep'in Nizip ilçesinde doğmuş ve İstanbul'da yüksek öğrenimi sırasında tanbur öğrenmeye başlamış, Tanburi Cemil Bey'in plak kayıtlarından çalışarak bu çalgının icrasında ilerlemeler kaydetmiştir. G. K.D.'nin bir sayısında kendisiyle yapılan röportajda bu gelişim serüvenini ayrıntılı bir şekilde anlatmış olan Yaşar, bu yazıda da Çelikbaş'ın değindiği bestekarlardan biri olmuştur. Çelikbaş yazısının yayınlandığı 1969 yılında Yaşar'ın halen İstanbul Konservatuarı icra heyetinde yer aldığını ve radyoda çalışmakta olduğunu ifade etmiştir.

Çelikbaş, Antep'in sevilen ses sanatçılarından biri olan Sami Göğüş'ten de bahsetmiş, kendisinin önceleri Türk Müsikîsi Derneği'nin çalışmalarına katıldığını, İstanbul'a gittikten sonra ise konservatuarı bitirdiğini ve İstanbul Radyosu'nda solist olarak katılmakla birlikte koroda da yer aldığını ifade etmektedir.

Yazı içerisinde kendisinin müsikî çalışmalarını da anlatan Çelikbaş, ilk eğitimine batı müziği alanında Müzik Öğretmeni Ferit Ginol'dan keman dersleri alarak başlamıştır. 1949'da Dr. Cemil Özbal'ın çalışmalarına katılmış, Türk Müsikîsi Derneği'nde nazariyat, usul ve meşk alanında eğitimler vermiş ve derneğin korosunun da şefi olarak çalışmıştır. Bestenigar, rast, hüzzam, hüseyini, yegah, evcara, beyati, karcığar ve buselik makamlarında eserleri vardır.

Yazının sonunda ise Zühtü Rıza, Hacı Hızıroğlu Tevfik ve Cemil Özbal'ın topluluklarına keman icrası ile katılan Fuat Ural'dan bahsedilmektedir. Çelikbaş, Fuat Ural'ın Gaziantep'te olmadığını fakat İstanbul'a gidene kadar Türk Müsikîsi Derneği'nde keman ve solfej dersleri verdiğini ve bu şehrin müsikîsine önemli katkılar sunduğunu ifade etmiştir.⁶⁶

Ünlü Halk Türkücü ve Sazcılarına Örnekler

Dergi içerisinde Gaziantep müsikîsi adına önem taşıyan bir konu da derginin yayınlandığı dönemlerdeki müsikî icralarıdır. Nitekim o dönemin alanında çalışmalar yapan icracıları, müsikîşinasları bu vesileyle bugünlere kadar taşınmaktadır. Bu durum, günümüzde de Gaziantep müzik kültürünü araştıran kişiler için fayda sağlayabilir. Kültüre ait izlerin araştırılması adına, dergi içerisinde müzik alanındaki isimlere ya da onlardan sonraki nesillere

66 G.K.D., Ali Çelikbaş, Gaziantep'te Klasik Türk Sanat Müsikîsi Çalışmaları, Cilt 12, Sayı 134, s.5-6-24, 10 Şubat 1969

ulaşarak, yerel müzik kültürü hakkında bilgiler elde edilebilir. Bu da kültür haline gelmiş değerlerin günümüzde ve gelecekte de yaşatılması açısından önem taşımaktadır. Dergi içerisindeki bir derleme çalışmasında o dönemin ünlü halk türkücü ve sazcuları olarak ifade edilen kişilerin isimleri yer almaktadır. İlgili yazının aslında o dönemde Gaziantep Valiliği'ne sunulan raporlardan alındığı da ifade edilmektedir.

- Güneysel'den Ladif, Ali Mengövuç, Mehmet Ammuri ve Camar Ahmet
- Seydimen'den Oruçlu Kocamanoğlu Mustafa,
- Tilbaşar'dan Reslen Ağa'nın azası kör Yusuf
- Nizip'ten Deli Mehmet, Hafız Hüseyin, Çerkişli Mehmet, Vezir Ahmet ve Haydar Mehmet (Haydar Mehmet'in bağlama çaldığı belirtilmektedir.)
- Mizar'dan yapıcı ustası Kadir Recep
- Mercen'den Arap Halil
- Karacaviran'dan Ebudedede Çiçeği'nin oğlu Hacı Şaban Hüseyin
- Şekep'ten Deli Hasan oğlu Halil
- Haral'dan Haydar Dede
- Oğuzeli'den Derik (zurna)
- Lohan'dan Ökkeş (bağlama)
- Karacaçomak'tan Habeş (zurna)
- Barak'tan Sait Ağa ve oğlu İbrahim
- Şehirden ise Ali Kaplan (bağlama), Aziz Kaplan (davul), Kazım Kaplan (zurna) ve Cemil(zurna) olarak ifade edilmektedir. Nokta koyulan yer dergideki aslında boşluk olarak yer almaktadır.⁶⁷

Gaziantep'te Batı Müziği Çalışmaları

Nadir Gül, derginin 1969 yılı mart ayında çıkan sayısında Gaziantep'e bu tarihten dört yıl kadar önce eylül ayında gelen Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ile yaşanan bir anıyı anlatmış ve akabinde buradaki Batı Müziği çalışmalarından bahsetmiştir. Orkestra Gaziantep'ten önce komşu bir ilde konser vermiş fakat dinleyicilerin gürültüsünden rahatsız olan orkestra şefi

67 Gaziantep Valiliği Raporları, Gaziantep Halk Müziği, G. K. D., Cilt 12, Sayı 138, Haziran 1969, s.135

Prof. Lessing konseri birkaç kez durdurmuştur. Nadir Gül'ün de arasında bulunduğu bir grup, ekibi konser verdiği ilde karşılayıp Antep'e getirmek üzere gittiğinde orkestra müdürü yaşanan durumdan rahatsızlığını ifade etmiş ve Antep konserinde de aynı tablo ile karşılaşma endişesini paylaşmıştır. Gül ise, Antep halkının batı müziği sever bir aydın kitlesine sahip olduğunu, beş yıl önce kurulan ve faaliyet gösteren Filarmoni Derneği'nin bu müzik kültürünü tanıtmak ve yaymak açısından önemli etkileri olduğunu, Antep'in bu müziği severek takip ettiğini söylemeleri üzerine orkestra şefinin hayranlık duyduğunu anlatmaktadır. Bir sonraki gün orkestra, Gaziantep Büyük Sinema Salonu'nun dinleyicilerle dolup taşıdığı halde tamamen sessiz bir ortamda konser vermiş, Schubert'in Bitmemiş Senfonisi, Mozart'ın Küçük bir Gece Müziği, Bizet'nin Arlesienne Süiti ve Ulvi Cemal Erkin'in Köçekçe Süiti'ni icra etmiştir.

Bu etkinliği anmasının ardından Gül, Gaziantep'in batı müziği çalışmalarına örnekler vermiştir:

“ Halk müziği alanında büyük zenginlikler taşıyan Gaziantep, Batı Sanat Müziği'ne de en çok adapte olabilen sayılı şehirlerimiz arasındadır. Örneğin Gaziantep, Batı müziği alanında Ankara, İstanbul gibi büyük şehirden sonra e çok plak ithal eden Anadolu kentidir. Aydın ailelerin çoğunun Klasik Batı Müziği Diskotekleri vardır. Özellikle Dış Tabibi Dr. Necdet Karşılıgil, bu konuda maddi değeri on binlerce lirayı bulan zengin bir diskoteğe sahiptir.

Batı Sanat Müziği'nin şehrimizde taşlarını koyan tanınmış kişi de Lise Müzik Öğretmeni Ferit Ginol'dür. Ferit Ginol 35 yıllık öğretmenlik hayatında, derslerindeki ciddiyeti ile tanınmış Batı Sanat Müziği zevkini yetiştirdiği binlerce öğrencisine başarıyla aşlamıştır. Yılmayan çalışmaları ve hazırladığı okul koroları ile ayrıca vokal müzik zevkinin kentimizde yerleşmesinde büyük emekleri geçmiştir. Lise ve Kolej Marşları'ndan başka “Şahin Oratoryosu” adlı eseri, onun bestecilik alanındaki başarılarının da açık delilleridir.

Batı Müziği konusunda üstünde durulması gereken son nokta, hafif Batı Müziği'nin de son yıllarda şehrimizde büyük bir gelişme göstermesidir. Bu gelişmeyi, kasım sonunda şehrimizde bir caz konseri vermeye gelen tanınmış Türk şantörü Erol Büyükburç'un konserdeki sözleriyle belirtebiliriz. Kendisini coşkununla alkışlayan dinleyicilerine şöyle hitap ediyordu Erol Büyükburç: “Endişe etmeyiniz, istediğiniz parçaları söyleyeceğim. İstanbul ve Ankara'da uyguladığım programı müziksever Gaziantep'te uygulayacağım.”

Hafif Batı Müziği alanındaki gelişmenin temellerini atan kişi ise tanınmış bir müziksever olan Macit Deniz'dir. Daha öğrencilik hayatında özel çalışmaları ile müzik bilgisini derinleştiren, akordeon, saksafon ve gitar öğrenen Macit Deniz,

hafif Batı Müziği alanına yönelerek öğrenci arkadaşları ile bir Caz Topluluğu kurmuştu. Bu amatör Caz Grubu ile okul müsamerelerinde ve toplantılarda konserler veren Macit Deniz, kısa zamanda hafif Batı Müziği adı altında toplanan Caz ve Dans Müziğinin gerçek yanlarıyla sevilmesinde çok faydalı olmuştur.

Özetle ve cesaretle söylemek gerekirse Gaziantep, Batı Müziği'nin her dalında Anadolu'nun önder illerinden biridir.”⁶⁸

3. GAZİANTEP KÜLTÜR DERGİSİ'NDE MUSİKİ MEKTUP ve ROPÖRTAJLAR

Şakir Sabri Yener'in Gaziantep İl Radyosu Hakkındaki Mektubu

Kültür Dergisi'nde yayınlanan ve mûsikîyi konu edinen tek mektup Ankara'dan Gaziantep'e Şakir Sabri Yener tarafından yazılan ve Gaziantep İl Radyosu'ndan bahseden mektuptur. Dergide “Gaziantep İl Radyosu ve Müzik” başlığıyla yayınlanan mektubun alt kısmında Şakir Sabri Yener ve eşi Firdevs Yener'in Anıtkabir'de çekilmiş bir fotoğrafı yer almaktadır.

“Ankara Mektubu:

Gaziantep İl Radyosu ve Müzik

Bir süre deneme yayınlarından sonra, Gaziantep İl Radyosu'nun 6 aydan beri günün belirli saatlerinde düzenli ve yararlı yayınlarına devam ettiğini, çevresine güzel müzikler dinlettiğini, faydalı bilgiler verdiğini haber alıyor, seviniyorum.

İl radyomuzun Gaziantep ilinde mevcut radyo sayısının artmasına ve köylerde de yayılmasına sebep olacağını tahmin ediyorum.

Radyonun medeniyete ve insanlığa yaptığı yapıcı hizmetlerine diyecek yok. Müzik hakkındaki düşüncelerimi arz edeyim:

Bilirsiniz, İslamlıkta çalgının haram olduğunu savunanlar var. Eskiler: “Çalgı sesi işitilen yerden kaçmalı” derlerdi. Ben de çocukluğumda bu inancın etkisi altında, saz seslerini duyunca kulaklarımı parmaklarımla tıkar, tabana kuvvet kaçar, o mekrub yerden uzaklaşırdım. Bu halimle beni görenler, deli olmuş sanırlardı. Ne dersiniz. Çocukluk çağı saflık çağıdır.

Çok şükür bugün önemini kaybeden bu yersiz inanış da mübarek dinimize girmiş batıl bir itikad ve hurafe idi.

68 G.K.D., Nadir Gül, Gaziantep'te Batı Müziği Çalışmaları, Cilt 12, Sayı 135, s. 11-12, 10 Mart 1969

'Güzel sanatların bir kolu olan müzik, insanların olup bitenleri kaydetmeye başlamasından çok daha eski çağlarda doğmuştur'. Hayat ansiklopedisi işte böyle diyor.

Hangi duygulu insan var ki ezgiyi, müziği dinleyip de vecde gelmesin. "Müzik ruhun gıdasıdır." derler. O halde bundan hoşlanmayan bir kimse ruhsuz, ölü bir insandır.

Gaziantep Fransız işgalinden kurtulup, öz evladı Türklere kavuştuğu tarihte, idari taksimat bakımından bir "sancak"tı. O günlerde Antep'te, haftada iki gün "Gazisancak" adlı, tek yapraklı bir fikir gazetesi yayınlanırdı. Gaziantep aydın gençleri bu gazeteciğe güzel fıkralar yazarlardı. O sırada Antep'e tath dilli bir vâiz gelmiş, mûsikînin haram olduğunu, var gücüyle savunuyor ve halka haykırıyordu.

Halbuki on bir ay top tüfek altında ruhu bunalmış Anteplinin güzel nağmelere ihtiyacı vardı. Kırık kalbinin melalini onunla avutacaktı.

Bu vaaza kızan bir genç, o zaman Gazisancak Gazetesi'nde bu konuda bir fikra yazmıştı. Fikra özetle şöyleydi: "Galiba Müzekkinnüfus'ta okumuştum: Büyük Mutasavvıf Hasan Basri Hazretleri bir gün camide cemaate vaaz ederken dışarıdan, sokaktan kulağına bir ses gelmiş 'Bir eşek bulaaan... Göreeen....' Hasan Basri hemen vaazını kesmiş, cemaate sormuş: 'Ey cemaat içinizde mûsikî dinleyip de heyecana gelmeyen, bir parmağı dahi kimildamayan bir kimse var mı?!' Cemaatten biri ayağa kalkmış: 'Ben mûsikîden hoşlanmam, duygulanmam Ya Hasan Basri!' demiş. Vâiz hemen eşeğini yitiren adamı çağırılmış, o müzikten hoşlanmayan adamı göstererek: 'Gel al baba işte eşeğin!' demiş!'. Fikra burada bitiyordu.

Bu, belki bir uydurmadır, bir masaldır ama fikranın ruhu, taşıdığı mana bir çok gerçekten daha gerçektir.

Bizim vaiz bu fikrayı okuyunca küplere bindi, vaaz köşkünden, bilmediği fikra yazarına birkaç sefer daha esti, yağdı, sonra da çekti gitti.

En ünlü bir İslam düşünürü ve bilgini olan İmam Gazali Hazretleri bir kitabında mûsikî hakkında şöyle diyor: "Ezgiden, mûsikîden hoşlanmayan, duygulanmayan kimsenin ruhu hasta, sinirleri bozuktur. O adam ilaç alsın, kendisini tedavi etsin!"

İşte müziğin haram olduğuna inananların inançlarını çürütecek en kuvvetli belge!

Müziğin en mühim bir ihtiyaç olduğuna bir örnek daha vereyim:

Birinci Cihan Harbi'nde İngilizler tarafından esir edilip Hind-i Çini'ye götürülen müziksever ve çok güzel sesli dostum rahmetli Binbaşı İbrahim Haydar (Hafız İbrahim) bana şöyle bir esaret hatırasını anlatmıştı:

“Tutsaklığın sıkıntılarını hafifletmenin tek çaresini müzik aletleri çalmakta, dinlemekte buluyorduk. Fakat esaret hayatında nerede bu mutluluğa ermek?!”

Birgün arkadaşlardan birisi bir keşifte bulundu: 8 tane boş su şişesini yan yana dizdi. Bunların içlerine değişik ölçülerde su doldurdu. Elindeki anahtarla bunlara hafif hafif vurdukça her biri içindeki suların doluluk oranlarına göre başka bir perdeden ses vermeye başladı. Şimdi biz gam denen sekiz sesi, yani do, re mi, fa, sol, la, si, do seslerini bulmuş olduk. Antep deyince: pekmezin küpünü bulduk. Esaret süresince kanun denen müzik aletini çalar gibi şişeleri çaldık, söyledik, oynadık. Bu hayat böyle geçer, diye günümüzü gün ettik.”

Ne enteresan bir buluş ve bir hatıradır. Bu şişelerden meydana gelen bir mûsikî aracı şimdiye dek ne görülmuş ne de işitilmiştir. Alet basit ama bulunması bir zeka işidir ve buluş edebiyattaki sehl-i mümteni denen edebi sanata benzer.

Müzik alanında batıl inanışların tesiri altında kalmayan ve çok değerli eserler veren halk saz ve şairlerimiz vardır. Halk saz ve şairlerimizin eserlerinin bir an önce tesbit edilmesini, Türk ruhunun ve sanatının daha iyi anlaşılması ve geliştirilmesi için gerekli buluyorum.

Gaziantep Radyosu kahraman hemşehrilerime kutlu olsun, Tanrım bana da o güzel nağmeleri dinlemek nasip etsin! Ankara, 16.5.1963”⁶⁹

Hilmi Rit'in Tanbûrî Necdet Yaşar Ropörtajı

Kültür Dergisi'nin tamamı incelendiğinde mûsikî konulu bir röportaja rastlanmaktadır. Daha önce Ses Dergisi'nde yayınlanan ve oradan naklen alınan Hilmi Rit'e ait olan bu röportaj Gaziantep'li Necdet Yaşar ile yapılmıştır. 1930 yılında İstanbul'da doğan Hilmi Rit, kanun icrâcısı olarak Ankara Radyosu, İstanbul Radyosu ve İstanbul Belediye Konservatuarı bünyesinde çalışmıştır. Saz semâisi, peşrev, oyun havası ve şarkı gibi çeşitli formlarda eserleri olan bir bestekârdır.⁷⁰ Necdet Yaşar ise Gaziantep'li bir mûsikîşinas olarak tüm Türkiye'de tanınan, bilinen bir isim haline gelmiştir. Hilmi Rit, dergide yayınlanan röportajın başında Yaşar'dan bahsederken genç yaşına

69 G.K.D., Şakir Sabri Yener, Gaziantep İl Radyosu ve Müzik, Cilt 6, Sayı 67, Sy. 7-8, 10 Temmuz 1963

70 Esra Berkman, Kanun Çalmayı Otodidakt Yöntemle Öğrenmiş Beş Kanunçaların Görüş ve Yaklaşımları Bağlamında XX. Yüzyıl Kanun Sanatına Bakış, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul s.107

rağmen kendi alanında ileri bir merhaleye erişen değerli tanburînin aynı zamanda batı müziğini de çok sevdiğini ifade etmiştir.

“*Ses Dergisinden:*

NECDET YAŞAR

Genç fakat kıymetli bir sanatkâr; Tanburî Necdet Yaşar.

Kımseyi kırmaz, sözünden dönmez, mert bir insan, iyi bir arkadaş, haksızlığa tahammüliü yoktur.

Her enstrümana karşı son derece kabiliyeti olan Necdet'in asıl sazı, aşık olduğu tanburudur. Bu genç ve kıymetli sanatkârdan müsikimiz muhakkak ki çok şeyler beklemektedir.

S.: *Sanat hayatınız?*

C.: *1930 senesinde Gaziantep'te doğmuşum. İlk ve lise tahsilimi Gaziantep'te yaptım. 1953 senesinde İstanbul İktisat Fakültesi'nden mezun oldum. Çocukluğumda Aşık Veyssel'e hayrandım. Müsikimize hevesim 20 yaşında başlamıştır. O da şu şekilde oldu. Üniversitede okuduğum sırada, bir akşam kalmakta olduğum talebe yurdunun radyosundan dinlemiş olduğum bir tanbur solosu bende tarifsiz bir heyecan yarattı. Büyük bir merakla radyonun başına koştuğum zaman ağabeyimin bir arkadaşı olan değerli sanatkâr Dr. Nevzat Atlığ'ın da aynı alaka ile bu tanbur solosunu dinlediğini gördüm. Ona 'Bu ne güzel şey?' diye sordum. Cevaben, 'bu çalınan saz tanbur, çalan Mesut Cemil'dir ve tanbur da böyle çalınır' dedi. O andan itibaren bu güzel sazı ele geçirmek, ona hâkim olmak hevesi ile adeta doldum. Ertesi gün, daima bana sanat hayatımda bir ağabey gibi yakınlık gösteren Dr. Nevzat Atlığ ile beraber Yenikapı'da müzik aletleri imal eden ve aynı zamanda amatör bir müzisyen olan Ziya Bey'e giderek bir tanbur satın aldım. Ziya Bey, bana emsalsiz sanatkâr Tanburî Cemil Bey'den ve onu hayatı boyunca gölge gibi takip edip aynı mezara gömülen Kadı Fuat Efendi'den bahsedince hevesim adeta ihtiras halini aldı. Artık kaybedecek vaktim yoktu. Bu çok sevdiğim sazla kendi kendime meşgul olmaya başladım. Bu arada elime geçen bütün parayı Kapalıçarşı'da, Tanburî Cemil Bey'in plaklarını temin için sarfettim. Plakları, bilmece çözer gibi dinleyerek gerek tanbur tekniği, gerek makam seyirleri bakımından çok istifade ettim. İki senelik bir çalışmadan sonra Dr. Nevzat Atlığ'ın idare ettiği Üniversite Korosu'na da intisap ettim. Koro çalışmaları klasik müsikimizi ve onun Itrî Zaharya, Dede Efendi, Sadullah Ağa, Nıkoğo Ağa, Tanburî Ali Efendi, Hacı Arif Bey gibi pek değerli üstadlarını tanımak bakımından fevkalade faydalı oldu. Üniversite Korosu'nun radyodaki bir akşam yayınında tanbur solosu yaptım. Enteresan bir tecelli o zamanki radyo müdürü Mesut Cemil Bey, bu solomu tesadüfen dinlemiş ve merakını gidermek için geldiği radyonun büyük stüdyosunda 'Bunu çalan kim?' dedi ve beni alınımdan*

öptü. Bir anda sevinç ve heyecandan ayaklarımın yerden kesilip adeta başımın tavana değdiğini hissettim. Mesut Cemil Bey'in alakaları ile 1953 senesinde radyoya intisap ettim. 1958 senesinde de İstanbul Belediyesi Konservatuvarı Türk MüsİKİSİ İcra Heyeti'ne girdim. Halen aynı heyette ve radyoda sanat çalışmalarım devam etmektedir.

S.: Batı müziğini sever misiniz?

C.: Evet, çok severim. Bugün daha ziyade batı müziğini dinliyorum diyebilirim. Memleketimize zaman zaman gelen büyük virtüözleri hayranlık ve takdirle takip etmekteyim.

S.: Boş vakitlerinizi nasıl geçirirsiniz?

C.: Yakın arkadaşım, değerli Neyzen Niyazi Sayın'ın Üsküdar'daki evinde sık sık buluşuruz. Çok emek ve masrafla meydana getirdiği şark odasında sedirlere bağdaş kurar, eli ile hazırladığı çayları yudumlarken Türk ve batı müziğinden çeşitli plaklar dinler, muhtelif müsikî meseleleri hakkında kendi kendimize sohbet, müzakere ve mukayeseler yaparak vaktimizi değerlendirmeye çalışırız. Ayrıca fırsat buldukça çok sevdiğim sinemaya da giderim. Bu arada dünya sporunu takip ettiğim gibi, iyi futbol maçlarını ve bilhassa davul zurnalı yağlı güreşleri de zevkle seyrederim.

S.: Müsikimizin bugünkü durumu hakkındaki fikirleriniz?

C.: Şahsen müsikimiz bugünkü durumunu hem sevindirici hem de üzücü bulmaktayım. Sevindirici veya ümit verici, zira muayyen bir topluluğun hoşlandığı müsikî olmaktan çıkarak, geniş halk kitlelerine yayıldığı muhakkaktır. Muhtelif şehirlerde kurulan il radyolarının fonksiyonları da ehemmiyet kazanmıştır. Buna mukabil, akademik çalışmalar ve mektep mevzuunda henüz bir adım atılmamış olması üzücüdür. Sonra topluma güzel ve sana değeri olan eserler takdim edilerek onların, müsikî zevklerini yükseltmek mevzuunda ne dereceye kadar müessir ve muvaffak olduğu da incelenmeli ve münakaşa edilmelidir.

S.: Sanat hayatınızdan bir hatıra?

C.: İstanbul radyosuna ilk girdiğim sene bir mecliste üstad Yahya Kemal merhumu görmek ve tanımak fırsatını bulmuştum. Meclisteki sohbet bir hayli ilerledikten sonra hazır bulunanlardan birkaç kişi tanbur çalmamı istediler. Büyük bir sanatkâr şahsiyetinden pek heyecan duyarak, kızara bozara gayet hırslı bir şekilde çalmamdan mütehassıs olan üstad, tekrar tekrar taksimin devamını istedi ve bana, 'Sen bir kenarda sessiz sedasız peşrev yaparak birdenbire el ense ile hasmına yüklenen bir pehlivana benziyorsun.' Diyerek, yüksek nezaketi ve muhakkak ki teşvik maksadı ile layık olmadığımla ilgili sözler söylemişti. Nur içinde yatsın.

S.: *İstikbal hakkındaki tasavvurlarımız?*

C.: *tasavvur değil de hayal diyebileceğim bir hevesim var. İstanbul civarında mütevazî bir çiftlik sahibi olup, çok sevdiğim arkadaş ve dostlarımı sık sık oraya toplayarak birlikte hoşça vakit geçirmek.*⁷¹

4. GAZİANTEP KÜLTÜR DERGİSİ'NDE DERLEMELER

Çoğunluğu Gaziantep Halk Müsiki'ne ait türkülerin sözleri olmak üzere Gaziantep Dînî Müsikîsi örneği olabilecek birkaç ilahi sözüne yer verilen bu derleme yazıları, derginin muhtelif cilt ve sayılarında bulunmaktadır. Bu eserlere ait sözler ve bazılarının hangi makamda olduğu bilgisi paylaşılmış fakat notalara yer verilmemiştir. Eserlerin sözleri dergide yayınlanma sırasına göre paylaşılmış olup, aynı sırayla numaralandırılmıştır.

4.1. GAZİANTEP HALK MÜZİĞİ DERLEMELERİ

Gaziantep Halk Müsikîsi – 10 Ağustos 1963

1957 yılında yayınlanmaya başlayan Gaziantep Kültür Dergisi'nde Gaziantep müzik kültürüne dair ilk derleme yazıları Ağustos 1963'te yayınlanan 68. sayıda görülmektedir. Üst kısmında Gaziantep folklor ekiplerinden birinin fotoğrafının yer aldığı derleme yazısı, Cemil Cahit Güzelbey tarafından kaleme alınmıştır. Bu çalışmada sözlerini paylaştığı türkülerden yedisinin şehir halk müsikîsine, üç tanesinin ise köy halk müsikîsine ait olduğunu ifade eden Güzelbey, yazısının hazırlanmasında kendisinin de arkadaşı ve o sıralar Tekel Baş Müdürü olan Bestekâr Ali Çelikbaş'ın katkıları olduğunu ifade etmektedir. Güzelbey, şehir halk müsikîsinin sanat müziği estetiği taşıdığını ve makamsal olarak sanat müziği özellikleri gösterdiğini, bu yönüyle sanat müziğinin tesirinde kalmış olduğunu, köy halk müziğinin ise şehirdekilerin aksine sanat müziğinin etkisinden uzak bir yapıya sahip olduğunu ifade etmektedir.

Gaziantep Şehir Halk Müsikîsi Türküleri:

1- (Uzzal Makamı'nda)

Evlerinde bir ipekten halı var

Şekerlenmiş dudağında balı var

Ben de bildim bir münasip yarı var,

Ayip derler kendi düşen ağlamaz.

71 Hilmi Rit, Ses Dergisi'nden: Necdet Yaşar, Gaziantep Kültür Dergisi, Cilt 6, Sayı 68, s.22-23, 10 Ağustos 1963

Ak üstüne karaları bağlamaz.
Sepet aldım bağa girdim üzüme,
Ay karanlık yar görünmez gözüme,
Uyma dedim uydu eller sözüne,
Ayıp derler...⁷²

2- (Uşşak Makamı'nda)

Bahçelerde saz olur
Saz biter de yaz olur
Aman aman şekerim aman.
Ben sana gülüm demem
Gülün ömrü az olur
Aman aman şekerim aman.
Oğlan da kollarımı sallama
Nafile de benim için ağlama
Aman aman şekerim aman.⁷³

3- Kavak kavak uzundur

Tiyekde biten üzümdür,
Yar benim iki gözümdür
Lâle, sümbül, kâkül yâre,
Can kurban ol şivekâre.
Kavak kavağa yaslanır,
Dibinde kumru beslenir,
Öptükçe dudak seslenir,
Lâle sümbül...⁷⁴

72 Cemil Cahit Güzelbey, *Gaziantep Halk Müsikîsi*, G.K.D., Cilt 6, Sayı 68, 10 Ağustos 1963, s.7

73 Güzelbey, s.7

74 Güzelbey, s.8

4- Lamba şişesiz yanmaz mı,
Bana da yar bulunmaz mı,
Ben bu deritten ölürsem,
Bana da ağlayan olmaz mı?
Alamadım kaşları karayı,
Süremedim zevki sefayı.⁷⁵

5- (Türküli Halay)
HıŖıŖıŖı hançer boynuma ley ley
Küveli kızlar koynuma,
Ben halayın başıyım ley ley
İncili küpe kaşım,
Damdan düşdük gürpedek ley ley
Bir kız gördüm tarpadak,
Anası kahpe evdeymiş ley ley
Yüzüme vurdu Ŗarpadak⁷⁶

6- (Güzelbey, masallarda yer alan “Helvacı Güzeli”nin bir benzerini konu alan bu türküden bahsederken Antep’te yaşamış olan bir kızı anlattığını ifade eder.)

Süyükde ot bitmez mi
Süpürseler gitmez mi,
Yarın öpdüğü yerden
Gül rahan bitmez mi,
Helvacı helva, kendir tohumlu helva
Ŗeker lokumlu helva,
Karşıda üç minare
El ettim nazlı yâre,

75 Güzelbey, s.8

76 Güzelbey, s.8

Annem kurban en kurban
Setre pantonlu yâre.
Helvacı helva...⁷⁷

7- (Kadın-erkek karşılıklı söylenen türkü)

Fes başıma, fes başıma
Püskülü ben olayım,
Başım ağrıyor başım ağrıyor
Başına kurban olayım
Yarın pazara varayım
Başına bir fes alayım
(bu şekilde başlayan türkü gözünü, burnunu, kulağını ve kaşını sayar.
Sonra devam eder.)
Fes başıma, sürme gözüme,
Küpe kulağıma, hıdat kaşına,
Kaşına kurban olayım
Yarın pazara varayım,
Fes başıma, fes başıma...⁷⁸

Köy Halk Müsikisi:

8- (Güzelbey, bu türkünün yetişkin bir köylü kızının küçük yaştaki amca oğluluyla evlendirilmesinin ardından acısını bu türküyle dışa vurduğunu ifade etmektedir.)

Kadifeli yastık, kadifeli yorgan yumuşak,
Emmim oğlu koynuma girdi uşak.
Öpmesi yok, sevmesi yok, konuşak.
Ana beni bir çocuğa verdiler,

77 Güzelbey, s.8

78 Güzelbey, s.8

Verdiler de günahıma girdiler.
Sabah olur uşak gider oyuna,
Oynar oynar taş doldurur koynuna,
Beni uşa (uşağa) verenlerin vebalim de boynuna,
Ana beni niçin verdin çocuğa,
Çerez değil, taş doldurur koynuna.⁷⁹

9- (Güzelbey, davul ve zurnacıların hor görüldüğünü fakat içlerinde ince ruhluların pınar gibi çağlayan gönüllere sahip olduklarını ve bunlardan birinin sevdiği olan Deriko için bu türküyü yaktığını ifade eder.)

Deriko saçın örmezler,
Seni de bana vermezler.

Nakarat:

Deriko kaşlar kara
Deriko gözler elâ.

Deriko saçık iki kat
Bir katını bana sat,

Nakarat:

Deriko kaşlar kara
Deriko gözler elâ.⁸⁰

Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler – 10 Ekim 1964

Derginin 82. sayısında yer alan ve üst kısmında Gaziantep'in 1963 yılına ait uçaktan bir görünüşün yer aldığı fotoğraf bulunmaktadır. Fotoğrafın altındaki açıklamada, fotoğrafta görünen bu şehrin insanlarıncı her gün dillendirilen pek çok türkü olduğu ve bu türkülerin bazılarının bir araya

79 Güzelbey, s. 8-24

80 Güzelbey, s. 24

getirildiği bir seri yazıya başlandığı ifade edilmektedir. Bu serinin ilk yazısı ve dergi genelindeki halk müziği derlemelerinin ikinci yazısı Erol Güneyligil tarafından kaleme alınmıştır. Bu derlemede yazarın soyadı “Güceylioglu” olarak yazılmıştır. Derginin ilerleyen birkaç sayısı aynı hata ile basılmışsa da, Şubat 1965’te yayınlanan 86. sayıda “Güneyligil” olarak düzeltilmiş, açıklama olarak derleyiciden özür dilenmiştir.

Bu sayıda Güneyligil’in altı derlemesi yayınlanmıştır.

10- (Güneyligil, türkünün hicaz makamında olduğunu ve Alleben’de bir zamanlar “Çil Sakıp’ın Kahvesi” olarak bilinen dere boyunda yakıldığını, kendilerinin de bu meşhur türküyü Karakabir II. Asri Sokak No: 24’te oturan Hanifi Kolluş’tan tespit ettiklerini ifade etmektedir.)

Patlıcandan kadeh oyar
Pirpirimden karnı doyar
İspirtoya bol su koyar

Nakarat:

Biz Alleben berduşuyuz
Alleben’in demkeşiyiz

Değirmen boğazı yurdumuz
Kimseye yoktur borcumuz
Koska Mustafa kolcumuz

Nakarat:

Biz Alleben berduşuyuz
Alleben’in serkeşiyiz

İspirtoya bol su kattık
Çalı diplerinde yattık
Malı mülkü toptan sattık

Nakarat:

Biz Alleben berduşuyuz

Alleben'in demkeşiyiz.⁸¹

- 11- (Güneyligil, bu türküyü Hanifi Kolluş'tan tespit ettiklerini, il radyosunda Güneyn Sesi ekibi tarafından yanlış okunduğunu ve aslının bu sözler olduğunu ifade etmektedir.)

Değirmen üstü şak şak yar yar yar yar yandım

Küsülü isen barışak can meyro can meyro canan meyro

Aramızda dağlar var yar yar yar yar yandım

Mektubunan konuşak can meyro canan meyro

Değirmene taş koydum yar..

Ben bu yola baş koydum can meyro.

Meyro senin yüzünden yar..

Adımı sarhoş koydum can meyro.

Değirmenin bendine yar..

Döner kendi kendine can meyro.

Meyro bir gül sokunmuş yar..

Yakışmıyor kendine can meyro..⁸²

- 12- (Güneyligil, bu türkünün meşhur deli Emine'nin türküsü olduğunu ve Hanifi Kolluş'tan derlediklerini ifade etmektedir.)

Bağa gider üzümleri getirir

81 Erol Güneyligil, Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler, G.K.D. Cilt 7, Sayı 82, Ekim 1964, s.5

82 Güneyligil, s. 6

Salkımın ambarlara indirir
Tenesini gelinlere yedirir

Nakarat:

Gözlerin kör ola deli Emine
Eski gelin kötü idi yenisine ne

Kayada oturmuş dalı kavurur
Halına bakmadan burun kıvrır
Gelinlere ken edip oğlan doğurur

Nakarat:

Gözlerin kör ola deli Emine
Eski gelin kötü idi yenisine ne.⁸³

- 13- (Güneyligil, bu gelin karşılaşmasını derleyeninin Aliye Yüksekbilgili olduğunu, derlediği kişinin ise bu karşılaşmayı 25 senedir bilen Sabiha Yüksekbilgili olduğunu, eserin halay tarzında da söylenebildiğini ifade etmektedir.)

Giydiğin atlas
İğneler batmaz
Yalnız yatmaz
Sevdiğim, canım
Sen hoş geldin
Sen sefa geldin

Giydiğin aldır
Al dudak baldır
Saracak yardır

Canım hoş geldin
Sen sefa geldin

Giydiğin yeşil
Eteğin döşer
Yakıp yakışır
Sevdiğim canım
Sen hoş geldin
Sen sefa geldin

Giydiğin beyaz
Geceler ayaz
Bu da bir miraz
Sevdiğim, canım
Sen hoş geldin
Sen sefa geldin

Giydiğin telli
Yar ince belli
Canım hoş geldin
Sen sefa geldin.⁸⁴

- 14- (Güneyligil, bu eserin “Leylem Uzun Havası” olduğunu, Gaziantep’in ilçe ve dolaylarında icra edildiğini, Şehitler Caddesi 395’te ikamet eden Yaşar Özbirecikli’den derlediğini ifade etmektedir.)

Leylam kalk gidelim uy uy aman oluyor akşam
Dağlardan iniyor uy uy aman kınalı tavşan

Var mı benim gibi uy uy aman yârına kavuşan

Nakarat:

Demedim mi Leylam sonumuz ayrılık

Yine melül mahsun ağlasın Leylam

Leylam kalk gidelim yolumuz uzak

Yolumuza da kurmuşlar demirden tuzak

Başımıza gelenleri romana yazak

Nakarat:

Demedim mi Leylam sonumuz ayrılık

Yine melül mahsun ağlasın Leylam

Leylam kalk gidelim Hacı köyüne

Kurbanlar alayım kaşla gözüne

Hiç rastlamadım da böyle oyuna

Nakarat:

Demedim mi Leylam sonumuz ayrılık

Yine melül mahsun ağlasın Leylam

Leylamın odası halı döşeli

Leylamı kaçırdım gece yarısı

Bizi berat eder Halep valisi

Nakarat:

Demedim mi Leylam sonumuz ayrılık

Yine melül mahsun ağlasın Leylam.

Mahkemeye vardım da Leylam söylemez
Söylese de Leylam göz yaşını silemez
(Korkarım da Leylam beni dinlemez)
Hançer alıp sinisini dağlamaz

Nakarat:

Demedim mi Leylam sonumuz ayrılık
Yine melül mahsun ağlasın Leylam.⁸⁵

- 15- (Güneyligil, bu Gaziantep Halayı'nı, I. Gaziantep Halk Oyunları Festivali'ne katılan Gaziantep Halay ekibinin birkaç üyesinden iki kıta olarak derleyebildiklerini ifade etmektedir.)

Git kaleden kar getir hele yar yar yar
Mendiline sar getir şınanay nay nay
Mendilin tersi kokar hele yar yar yar
Altın tasa koy getir şınanay nay nay

Tarladan gel tarladan hele yar yar yar
Altın dişi parladan şınanay..
O altın diş değil mi şınanay..
Bekârları ağlatma şınanay..⁸⁶

Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler – 10 Kasım 1964

Derginin 10 Kasım 1964'te basılan 83. sayısında Erol Güneyligil'in yine "Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler" başlığı ile 82. sayıda başlayan derleme serisi ikinci bölüm olarak kaldığı yerden devam etmektedir. Bu sayıda, derlenen altı türkünün sözleri yer almaktadır.

85 Güneyligil, s. 6

86 Güneyligil, s. 6

- 16- (Güneyligil, Hanifi Kolluş'tan derlediği bu türküyü eskilerin çok sevdiğini, Kolluş'un da türkünün bir kısmını kebaççı Ökkeş Ağa'dan tespit ettiğini ifade etmektedir.)

İsfahan'dır bizim aslı elimiz
Ördek uçtu viran kaldı gönlümüz
Yâr sen gidersen nice olur halimiz

Nakarat:

Var sen gül ilen oyna
Ben bu zavallı halime
Yanar ağlar gurbet gezerim vay.

Ben şu dağda dolaşırım kanlı yar
Yar zülfüne asılırım ben kanlı yar
Bu yerlerde bir sevdiğim vardı yar

Nakarat:

Var sen gül ilen oyna
Ben bu zavallı halime
Yanar ağlar gurbet gezerim vay.⁸⁷

- 17- (Güneyligil, Hasan Hüseyin'den alınan ve uzun hava olan bu eseri Hanifi Kolluş'tan yazdıklarını ifade ederken, 8 Şubat "Gazilik Gecesi"nde de Halil Karaduman tarafından mahalli bir şive ile okunduğunu belirtmiştir.)

Ben şu dünyaya geldim geleli geldim geleli
Vah nideyim gamlı gönül şâd olmaz vah beni beni

Kimse istemez şâd olmayı cihanda cihanda
 Aman ben şâd olsam da gamlı gönül şâd olmaz vah beni beni
 Bilmem şu feleğin nesi var bende nesi var bende
 Gece gündüz ağlarım da gözlerim kanda vah beni beni
 Felek bana gülme dedi cihanda cihanda
 Ben gülsem de felek rağzı olmaz
 Belâlı başım ben nasıl edeyim uy...

- 18- (Güneyligil, bu ağıtı Hanifi Kolluş'tan derlediklerini ve Kolluş'un eseri on iki senedir biliyor olduğu ifade etmekte, Kolluş'un naklettiği ağıt hikayesini şöyle ifade etmektedir: “*Cingife'nin Ballık köyünde Kürt dağlılar Ballık tarafından birini vururlar. Ballık köyünden bir genç kız Kürt dağlılardan birine gönül verir, kızın kardeşleri bunu hazmedemezler, neticede kızın bir kardeşini vururlar ve ismini bilmediğimiz bir köylü hadiseden müteessir olarak bu ağıtı yazar.*”)⁸⁸

Seni vuran dağlı mıydı
 Kurşunları anam yağlı mıydı aman
 Sen de dönüp vursanaydın
 Senin kolun ağam bağlı mıydı

Nakarat:
 Aman desinler paşam desinler
 Bir güzel yüzünden ölmüş desinler
 Bir suna saçlıya yanmış desinler

Biner atın iyisine
 Düşer yolun anam kıyısına aman
 Benim ağamı vurmuşlar
 Haber verin aman dayısına

Nakarat:

Aman desinler paşam desinler
Bir güzel yüzünden ölmüş desinler
Bir suna saçlıya yanmış desinler

Kara çadır is mi tutar
Beşli martin pas mı tutar
Geri dönüp vursanaydın
Elin kızı yas mı tutar

Nakarat:

Aman desinler paşam desinler
Bir güzel yüzünden ölmüş desinler
Bir suna saçlıya yanmış desinler

Kara suyun akıntısı
Sarı gülün döküntüsü
Benim ağamı vurmuşlar
Hanı bunun okuntusu

Nakarat:

Aman desinler paşam desinler
Bir güzel yüzünden ölmüş desinler
Bir suna saçlıya yanmış desinler⁸⁹

19- (Güneyligil, çeyizlerde söylenmesi adet olan bu türkiyü, o sıralarda Dügmeçi Mahallesi Arapdarlı Sokak No:11'de ikamet eden Gani Uncugil ile Yaşar Özbirecikli'den derlediklerini fakat beş dördlük

halindeki eserin iki kıtasını kaybettilerini ifade etmektedir. Bu nedenle sözleri üç kıta ve nakarat halinde paylaşılmıştır.)

Merdivenden tıklar mıklar inerken
Yazması boynuna dolanıyor severken
Uyumuşum ağ gerdandan emerken

Nakarat:

Gel otur yanıma hallerini sorayım
Halimden bilmeyen ben o yâri neyleyim
Söyle gelin söyle derdin bileyim
Bende bu derdine çare bulayım

Merdiven başında yatmış uyumuş
Ela gözlerini uyku bürümüş
Evvel yarım küçük idi şimdi büyümüş

Nakarat:

Gel otur yanıma hallerini sorayım
Halimden bilmeyen ben o yâri neyleyim
Söyle gelin söyle derdin bileyim
Bende bu derdine çare bulayım

Merdivenden tıklar mıklar inmedim
Güle güle yar koynuna girmedim
Cahil idim yar kıymetin bilmedim

Nakarat:

Gel otur yanıma hallerini sorayım

Halimden bilmeyen ben o yâri neleyim

Söyle gelin söyle derdin bileyim

Bende bu derdine çare bulayım.⁹⁰

- 20- (Güneyligil, bu ağır havayı Hanifi Kolluş'tan derlediklerini, çeyizlerde biraz orta yaşlıların bu havayı söylerken gençlerin mırıltı şeklinde eşlik edebildiklerini ifade etmektedir.)

Oduncular amman amman dağdan odun indirir

Çeşmimde yaşı belalım amman değirmenler döndürür

Bu dert beni (amman amman iflah etmez) öldürür

Nakarat:

Konma da bülbül belalım amman mezarımın taşına

Yaşım da küçük belalım amman çok çok iş geldi başıma

Sepet aldım amman bağa girdim üzüme

Ay karanlık belalım amman yar göründün gözüme

Uyma dedim amman amman uydun eller sözüne

Nakarat:

Konma da bülbül belalım amman mezarımın taşına

Yaşım da küçük belalım amman çok çok iş geldi başıma⁹¹

- 21- (Güneyligil, destan şeklinde söylenebilen bu “Dahra Destanı”nı Hanifi Kolluş'tan yazdıklarını, Kolluş'un da Keferdizli bir köylüden almış olabileceğini fakat ismini hatırlamadığını ifade etmektedir.)

90 Güneyligil, s. 18

91 Güneyligil, s. 18

Söğütlüye vardım bir abdest aldım
Hakkın divanına secdeye durdum
Yıldırım yapılı dahradan oldum
Çaldırdım dahrayı görmediniz mi

Kırk kuruşu sapcağızını yaptırdım
Ucuna da gümüş halka taktırdım
Ben elimle han evimi yıktırdım
Çaldırdım dahrayı görmediniz mi

Orul'un şendiği satar Ermeni
Keferdiz'den gelir bunun fermanı
Buradan geçti mi Urfa kervanı
Çaldırdım dahrayı görmediniz mi

Tılfarlı Mustafa atımı tuttu
Büyüğü küçüğü çok minnet etti
Kırk kuruşluk dahra böylece gitti
Çaldırdım dahrayı görmediniz mi⁹²

Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler – 10 Aralık 1964

Kasım 1964'te basılan 83. sayıdaki derlemelerin devamı olarak 10 Aralık 1964 tarihli bu 84. sayıda Erol Güneyligil'na ait Gaziantep halk türküleri derlemelerinden sekizi yer almaktadır. Bu derleme yazısının üst kısmında "1964 Yılı Gaziantep'inden Bir Köşe (Yakında yayınlanacak olan Gaziantep Camileri isimli kitaptan alınmıştır.)" açıklamasıyla Antep'in evleri, cami minaresi ve bayrak görüntüsü içeren bir fotoğraf paylaşılmıştır.

- 22- (Aşık Sefil Abidin'nin kader üzerine söylemiş olduğu bu destanı Hanifi Kolluş'tan derleyen Güneyligil, seferberlik zamanında yaşanan kıtlıkta söylendiğini ifade etmektedir.)

Bizim ektiğimiz bir ölçek darı
Darının ekmeğini yapamaz karı
Başımı alıp gitsem de dağa yukarı
Dağın başında da bulursun kader

Birkaç kuruş aldım tüccar Musa'dan
Günü geldi yatamıyom tasadan
Eller su içiyor altın kâsedan
Teneke şapşığı bana çok gördün kader

Sefil Abidin der ki, oy anam anam
Derdi söyledim olmadı tamam
Teneşir üstünde yunduğum zaman
Lif ile sabunu çaldırdım kader.⁹³

- 23- (Bu türküyü iki farklı söz ile derleyen Güneyligil, türkünün sözlerini toplama serüvenini şu şekilde anlatır: “*Şimdi yazacağımız türküyü Fazıl Muhsinoğlu'ndan, Müsiki Cemiyeti'nde Adil Kocaoğlan'a gösterirken işitmiş idik, yalnız ilk mürasımı, yazmak teşebbüsünü gösterince derhal ders bitti diye, niçin yazıyorsunuz demeye getirdi. Bunun üzerine duyduğumuz tek mürayı M. Aziz Seviük arkadaşımıza verdik. O da hepimizin tanıdığı Şakir Baba'dan yazmış ve bize getirmek lütfunda bulundu. Son olarak Hanifi Kolluş'a böyle bir türkü biliyor musun, diye sorduk. Kendisi bir kısım yerini hatırladı ve sonradan Kebaşçı Karadayı tamamını getirdi. İki şekilde tespit edebildiğimiz türküyü ayrı ayrı olarak yazıyoruz. İlk defa M. Aziz Süvek'ten aldığımızı takdim ediyoruz*”)⁹⁴

93 Erol Güneyligil, Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler, G.K.D., Cilt 7, Sayı 84, Aralık 1964, s. 9

94 Güneyligil, s. 9

Varın bakın sarı yıldız doğdu mu
Doğup doğup eski yere geldi mi
Bir gelin ölmüş bütün antep duydu mu

Nakarat:

Aman Allah nedir bunun çaresi
Yarelendi eski hançer yaresi

Varın varın bakın sandığında nesi var
El değmedik elbisenin hası var
Bir civan ölmüş bu Antep'in yası var

Nakarat:

Aman Allah nedir bunun çaresi
Yarelendi eski hançer yaresi.⁹⁵

24- ("Varın Bakın Sarı Yıldız Doğdu Mu" türküsünün Hanifi Kolluş'tan alınan sözleri)

Varın bakın sarı yıldız doğdu mu
Bir gelin ölmüş mezarına kondu mu
Lâle sümbül menekşesi soldu mu
Menekşesi lâleleri soldu mu

Varın bakın sandığında nesi var
Göz görmedik elbiselik hası var
Bir civan ölmüş memleketin yası var
Menekşesi lâleleri soldu mu⁹⁶

95 Güneyligil, s.9

96 Güneyligil, s. 10

- 25- (Güneyligil, Gaziantep Folklor Festivali'nde Mûsikî Cemiyeti Folklor Ekibinden aldığı ve bu eski türkünün, Antep'in eski halıcılıkla meşgul olduğu günleri hatırlatması açısından enteresan bir eser olduğunu ifade etmektedir. Bu eser Ağustos 1963 tarihli 68. sayıda Cemil Cahit Güzelbey tarafından da sözleri paylaşılan türküdür. Bu iki söz arasında bazı küçük farklar vardır.)

Evlerinde bir ipekten halı var
Şeker yemiş dudağında balı var
Ben bildim bir münasip yâri var

Nakarat:

Ayıp derler kendi düşen ağlamaz
Ak üstüne karaları bağlamaz

Sepet aldım bağa girdim üzüme
Yollar uzak yar görünmez gözüme
Uyma dedim uydun eller sözüne

Nakarat:

Ayıp derler kendi düşen ağlamaz
Ak üstüne karaları bağlamaz.⁹⁷

- 26- (Güneyligil, Maya olarak belirttiği eseri, Hanifi Kolluş'un Mızırlı Kadir'den derlediğini ifade etmektedir.)

Aney zülûf kısa yüz örtmez
Uzak yerde elim yetmez
Bu dert bana hayretmez

Akıbet alır ölüş giderim
Vay zalım vay..

Bahçelerde talan var
Talan değil yalan var
Çek Bayraktar bayrağını
Gözü yolda kalan var
Vay zalım vay..⁹⁸

27- (Hanifi Kolluş, Mızarlı Kadir'den derlemiştir.)

Sahar iken okunur ezen
Dizlerim tutmuyor odamı gezem
Ellerim varmıyor mektup yazam
Vurma zalım Amer vurma vurma
Vurma yaram derindir
Ben bu yaradan kurtulursam
Amer Mevlam Kerim'dir

Yarime diktirdim sırmadan yelek
Giymeğe koymadı bu zalım felek
Mevladan istediğim bu muydu dilek
Vurma zalım Amer vurma vurma
Vurma yaram derindir
Ben bu yaradan kurtulursam
Amer Mevlam Kerim'dir..⁹⁹

98 Güneyligil, s. 10

99 Güneyligil, s. 10

- 28- (Güneyligil, Kolluş tarafından tespit edilen türkünün Ökkeş Doğan'dan derlendiğini ifade etmektedir.)

Aney dağların karı bitmez

Aney gönül yâri terketmez

Gönül bir güvercin olmuş

Her güzeli kabul etmez

Aney ağladı güldü gönül

Aney güzelden soldu gönül

Her güzelde vefa olmaz

Bir güzele yandı gönül.¹⁰⁰

- 29- (Güneyligil, bu türküyü 7-8 yıl önce Ağa Camii'nin arkasındaki kilimci dükkanında Mahmut Ebcem'den derlediğini ifade etmektedir.)

Antep'in çardakları

Nay nay nay nay nay nay

Su dolu bardakları

Şinanay yavrum şinanay

Ne hoş yazı yazıyor

Nay nay nay nay nay nay

Şu kızın parmakları

Şinanay yavrum şinanay

Ağaçlar çatal matal nay...

Cemo altında yatar şinanay...

Hasa gömlek içinde nay...

Çalkalar göbek atar şinanay...

Elinde çorap bağı nay...

Çözülün uçkur bağı şinanay...

Muhabbetten ne çıkar nay...

Çarşıda leymun tuzu nay...

Şingir mığırın kızı şinanay...

Alma dedim dul avrat nay...

Ne tadı var ne tuzu şinanay.¹⁰¹

Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler – 10 Ocak 1965

Güneyligil'nun halk türkülerine dair derleme serisi devam etmektedir. Ocak 1965'te yayınlanan 85. sayıda yedi eser sözü yer almaktadır:

- 30- (Güneyligil, bir kına gecesi âdeti olarak söylenen maniye üç ayrı kaynaktan derlediklerini ifade etmektedir. Hanifi Kolluş, Yaşar Özbirecikli ve Mehmet Ali Bey (soyadı yazılmamıştır)'den alınan eserin, 25 Aralık 1960'da bir kına gecesinin sahnelenmesi esnasında Mehmet Ali Bey tarafından seslendirilmiş ve dinleyicilerden ilgi toplamış olduğunu dergideki yazıdan öğrenilmektedir.)

Ey hamamcı bu hamama güzellerden kim gelir

Ne bileyim bey efendi günde yüz bin can gelir

Önde halayıklar arkadan sultan gelir

Nakarat:

Dört gaziler yaman di yaman

Gelen sunam kime ne...

Hamamın kurna yerine soyunur saçlı melek
Ellerin suya batırmış fincana benzer göbek
Ne kadar yalvardımsa kabul olmadı dilek

Nakarat:

Dört gaziler yaman di yaman
Gelen sunam kime ne...

Yar sökmüş sırma saçını hamamda yanmak için
Hamam sana ne devlettir o güzel bastığı için

Nakarat:

Dört gaziler yaman di yaman
Gelen sunam kime ne...¹⁰²

- 31- (Güneyligil, yine kına gecelerinde okunan bir maniyi Hanifi Kolluş'tan derlediğini ifade etmekte olup, nakarat kısmı bir önceki eserle aynı olarak yazılmıştır.)

Kalk gidelim Acem kızı bizecek belalı yar
Kına yakaydım al topuktan dizecek
Gel sarılıp yatalım ilkbahardan güzecek

Nakarat:

Dört gaziler yaman di yaman
Gelen sunam kime ne...

Kaldıraydım yorganının yanını belalı yar

102 Erol Güneyligil, G.K.D., Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler, Cilt 8, Sayı 85, Ocak 1965, s. 14

Emeydim dudağının balını
Satın mı aldın bu uykunun kanını

Nakarat:

Dört gaziler yaman di yaman
Gelen sunam kime ne...¹⁰³

- 32- (Güneyligil, kınalarda seslendirilen bu eseri Hanifi Kolluş'tan derlemiştir.)

Neylemişem ben şu Halep'in şahına
Çifte tellal koşturmuş Halep'in çarşısına
Zalım cellat göz aldırmiş başımın poşusuna
Ölürem ben..

Aslan dede kahvesinde çevirdiler yolumu
Zalım cellat berk bağladı kolumu
Halep'in çarşısına dönderdiler beni
Ölürem ben..

- 33- (Güneyligil'in Hanifi Kolluş'tan derlediği bir eserdir.)

Şu karşıdan aşan da güzellerin yoludur
Aman güzel sevmek de koç yiğidin kârıdır
Açma beyaz göğsünü de aklım dağıtır

Nakarat:

Uzasın da saçın anan örmesin

Seni benden ayıranlar cennet görmesin
Dolanı dolanı da yola gel yola

Sıva kollarımı da sevdiğim boynuma dola
Seni benden ayıranlar da mevladan bula

Nakarat:

Uzasın da saçın anan örmesin
Seni benden ayıranlar cennet görmesin
Dolanı dolanı da yola gel yola¹⁰⁴

- 34- (Güneyligil, bu eserin “Haşıl Türküsü” olduğunu, farklı kelimelerle çeşitli okunuşları olduğunu ve kendisinin bu eseri dört kıta olarak Şehreküstülü Mehmet Aziz Sevük'ten derlediğini ifade etmektedir.)

Elektrik söndü kalkın haşıla
Haşılı da getirin çökün başına
Çifte kurşun değsin nezik taşına

Nakarat:

Gözlerin kör ola ölesin usta
Böyle zulüm mü olur taze kalfaya

Ustamızın giydiği samanı sarı
Usta seni soksun al kızıl arı
Usta paran yoksa etme bu kârı

Nakarat:

Gözlerin kör ola ölesin usta
Böyle zulüm mü olur taze kalfaya

Haşıl parasından bulgur kaynattık
Mangal maşasından saçımızı kıvrattık
Ustamızın düğününde kızlar oynattık

Nakarat:

Gözlerin kör ola ölesin usta
Böyle zulüm mü olur taze kalfaya

Bir direzin çektim iki satirlik
İçinde kırıldı zavallı mekik
Yenisini almağa yoktur metelik

Nakarat:

Gözlerin kör ola ölesin usta
Böyle zulüm mü olur taze kalfaya.¹⁰⁵

- 35- (Eser, Güneyligil tarafından Hanifi Kolluş'tan alınmıştır. Bu eseri kanun virtüözü Halil Karaduman'ın 1964 yılının şubat sömestr tatilinde, halkevinin kuruluş yıl dönümünde seslendirdiği ifade edilmektedir.)

Antep'in çevresinde bağlar bahçeler
Valla Kozandağlı gelmiş de bizi parçalar uy uy
Üleşime döner kuzgun sakçalar uy uy

Nakarat:

Bu gençlikte neler vay zalım neler
Geldi başıma belalı başıma uy uy

Antep'in taşları ağı karalı
Valla anamdan doğdum dabaşım belalı
Karamehmet sol börgünden yaralı uy

Nakarat:

Bu gençlikte neler vay zalım neler
Geldi başıma belalı başıma uy uy

Kamyonlar da Nurgana'ya yaslandı
Valla sıkı sıkı da otomatik paslandı uy..
Eller adam vurdu Nahsen seslendi uy..

Nakarat:

Bu gençlikte neler vay zalım neler
Geldi başıma belalı başıma uy uy

Nurgana'ya geldiğimizi duydular
Zalım düşmanlara haber verdiler uy..
Üleşimi çamurlara uy serdiler uy..
Sebep oldu Nurgana'nın kendiri

Nakarat:

Genç yaşımda da neler vay zalım neler
Geldi başıma belalı başıma uy..¹⁰⁶

36- (Güneyligil'in Hanifi Kolluş'tan derlediği bir eserdir.)

Bir Arap geliyor Yemen elinden
Kimseler bilmiyor onun dilinden
Arap'ın keçtiği bir yar elinden

Nakarat:

Aman Arap oğlu yandım Arap oğlu

Atımı bağladım nar ağacına
Kakülüm dolaştı dar ağacına
Benlen selam söylen nazlı bacıma

Nakarat:

Aman Arap oğlu yandım Arap oğlu.¹⁰⁷

Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler – 10 Şubat 1965

37- (Güneyligil tarafından Rıza Kar'dan derlenen Barak uzun havasıdır.)

Küçük gelin suya gider
El oğluna çalım eder
Çalım etme küçük gelin
Ben cahilim aklım gider

Gelin olan uzun olur
Zülüfleri düzgün olur
Merak etme küçük gelin

Düğünümüz güzün olur.¹⁰⁸

- 38- (Güneyligil, “Koska Mustafa’nın türküsü” olarak ifade ettiği eserin, tamamını tespit edemediklerini ve ağır icra edilen bir hava olduğunu belirtmiştir.)

Şu mahpusu bizim için yapmışlar
Çatısını kudretten çatmışlar
Ölüm ile ayrılığı tartmışlar
Elli gram ağır gelmiş ayrılık.¹⁰⁹

- 39- (Güneyligil, türküyü Arif Abacı’dan derlediklerini ve kendisinin Delbes Mahallesi’nde Kılınç Camii karışığında 15 numaralı evde oturduğunu ifade etmiştir.)

Mekikleri atarık
Kerhanada yatarık
Paramız kalmazsa da
Şalvarları satarık

Nakarat:
Gel ey naçar ağlama
Dar gün geçer ağlama
Bu kapıyı kapıyan
Bir gün açar ağlama

Yolum kerhana düştü
Tesbihim yere düştü

108 Erol Güneyligil, Gaziantep’te Halk Türkülerinden Derlemeler, G.K.D., Cilt 8, Sayı 86, Şubat 1965, s. 16

109 Güneyligil, s. 16

Kerhananın içinde
Gönlüm Meral'a düştü
Nakarat:
Gel ey naçar ağlama
Dar gün geçer ağlama
Bu kapıyı kapıyan
Bir gün açar ağlama.¹¹⁰

40- (Güneyligil, Gaziantep Folklor festivali'nde Adil Dai'den duyduğu bir şirinnar halayı olduğunu ifade etmektedir.)

Çıksorut'ta gezersin
Güzel bağrın ezersin
Sana çirkin diyorlar
Sen herkesten güzelsin.¹¹¹

Gaziantep Halk şairleri: Deli Boran – 10 Mart 1965

şakir Sabri Yener tarafından Milli Kütüphane'de yer alan Halk Bilgisi Haberleri Dergisi'nin üçüncü sayısında Ali Rıza Yalđın'nın kaleme aldığı yazı kopyalanmış ve Gaziantep Kültür Dergisi'ne gönderilmiştir. Kopya edilen yazı, Kültür Dergisi'nde olduğu şekliyle yayınlanmıştır. Yalđın'ın Gaziantep'in halk şairi Deli Boran'ı konu edinen yazısında, şaire ait türkülerin sözleri yer almaktadır.

Yazıda; Gaziantep'in halk şairlerinden Deli Boran, Fırat ile Gavur Dağı arasındaki Türkmen aşiretleri içinde yaşamış olup, eserleriyle Akçakoyunlu civarında Türkmen ve Barak aşiretleri arasında karşılaşıldığı bilgileri de yer almaktadır. Yalđın, 2 Ağustos 1929 yılında Antep'in Haral nahiyesinin Kılavuz Köyü'nde Kilisli Ali Ağa'dan bu birkaç türküyü derlediğini ifade etmektedir.¹¹²

110 Güneyligil, s. 16

111 Güneyligil, s. 16

112 Ali Rıza Yalđın, G.K.D., Cilt 8, Sayı 87, Mart 1965, s. 7 (Halk Bilgisi Haberleri Dergisi, Cilt 1, Sayı 3)

41- (Yalğın'ın, 2 Ağustos 1929'da Kilisli Ali Ağa'dan derlediği Deli Boran türküsüdür.)

Çıktım yücesine baktım,
Baktım Munbuç ellerine,
Akbaş akbaş evler konmuş,
Yücesine, bellerine.

Yağız atların sekişi,
Benli dilberler bakışı,
Fırat'ın coşkun akışı,
Benzer Besay sellerin.

Munbuç derler bir şar (şehir) imiş,
Ağalık, beylik yer imiş,
Zorlu köheylan var imiş,
Kurşun değmiş kollarına

Buna degen Deli Boran,
Sevdiğine meyil veren,
Top top olmuş akça ceren,
Gider garbi yollarına.¹¹³

42- (Yalğın bu türkünün yakılma hikayesini şöyle anlatır: Deli Boran bir gün yolda iki güzel kız ile karşılaşır ve onlara nereli olduklarını sorar. Kızlardan biri Deli Boran'a kendi işine bakmasını söyler. Bunun üzerine diğer kız, tepkili arkadaşının sözünden rahatsız olarak onu susturmaya çalışır. Bu sırada şair, duyduğu ifadeye sinirlenerek sazını eline alır ve bu türküyü yakar.)

İncil, Kur'an, Zebûr olsan,
Açmam seni şimden kelli.
Ab-1 kevser suyu olsan,
İçmem seni şimden kelli.

Has bağçanın gülü olsan,
Beyaz oğul balı olsan,
Lâle, mercan, inci olsan
Seçmem seni şimden kelli.
Eğer bir ulu kuş olsan,
Cümle güzele baş olsan,
Baha yetmez kumaş olsan,
Biçmem seni şimden kelli.

Boran der hakkın muradı,
Sözün sözüme yaradı.
Olsan cennetin sıratı,
Geçmem şimdi senden kelli.¹¹⁴

- 43- (Yalğın, derlediğı bu türkünün de Deli Boran'ın önceki türküde yaşadığı duruma işaret ettiğini ifade eder. Türküsünden sonra Deli Boran, arkadaşını susturarak kendisini savununan diğerk kıza dönerek bu türküyü yakmıştır.)

Her sabah her sahar bâde yerine,
Tan yıldızı gibi doğarsın dilber!
Güneşten yüzüne bir nur almışsın,
Elbet bir gün yere yağarsın dilber!

Görüyon mu kız sevdana düşeni?
Göğsünün ağ beyaz teli perişan,
Ela gözler mah yüzünün nişanı,
Beni kirpiğinle döversin dilber!

Eskiden kurulmuş bunun bünyadı,
Emine'dir uyar Kur'an'a adı,
Verseler Mısır'ı, Şam'ı, Bağdat'ı,
Ol Acemistan'ı değer gözlerin!

Deli Boran destanını düzene,
Kalem olup kaşın vasfın yazana,
Dünya eli seni koysam mizana,
Yine sen bir yana ağarsın dilber!¹¹⁵

44- (Yalgın'ın aktardığı bir Deli Boran türküsüdür.)

Halisa'nın gülü kokar,
Kızlar yanağına sokar,
Sacur derler bir su akar,
Gövel döner göllerinde.

Ağalar yirler hurmayı,
Severler zülfü burmayı,
Şahin neylesin tunayı,
Heves olmuş tellerine.

Deli Bora serden geçtim,
Yar elinden bâde içtim,

Türlü türlü libas biçtim,
Yarın usul boylarına.¹¹⁶

45- (Yalğın'ın aktardığı bir Deli Boran türküsüdür.)

Gam yiyüp kayırma divane gönlüm,
Daima bu dünya başa dar olmaz.
Hakkın kelamını bırakma dilden,
Haktan özge yar adama yar olmaz.

Tarlasında bağı yiğidin atı,
Aslı pak olanın söylenir zatı,
Altuna batsa da iyi olmaz kötü,
Aslı ham demirden cevahir olmaz.

Atı olan ata biner atlanır,
Er yiğitler her cefaya katlanır,
Yiğit gölgesinde yiğit saklanır,
Kötünün gölgesi olmaz, dalı olmaz.

Deli Boran bütün cümleden ganı,
Evvel Allah yaratır, alır canı,
Sen seni yokla da ne fani tanı,
Boğaz kırk boğumdur dilde sır olmaz.¹¹⁷

46- (Yalğın, Deli Boran'ın çok naz eden sevdiğine bu türküyü okuduğunu ifade etmektedir.)

Eğer güzel memelerin ağ ise,

116 Yalğın, s.8

117 Yalğın, s. 8

Dört çevresi mor sümbüllü bağ ise,
Ta ezelden gönlün bana yoğ ise,
Benim işim minnet ile zor değil.

Yukarıda meskenin var, yurdun var,
Aşağıda gerdanın var, odun var,
Bağlanmışsın elvan elvan bendin var,
Çok sallanma karşıdaki tor değil.

Karışdır azacık et ile kandan,
Yarsız yalan dünya sol başa zından,
Ben seni severim gönülden, candan,
Sen beni sevmezsen söyle ar değil.

Deli Boran'dadır sözün mertleri,
Yaktı beni gözleriyin dertleri,
Sevmiyeydim senin gibi sertleri,
Ah neyleyim akıl başa yar değil.¹¹⁸

47- (Yalgın, Deli Boran'ın yârine karşı hazin bir temennisini dile getirdiği bu türküyü naklettiğini ifade eder.)

Hocam vallah ben bu derde yanmazdım,
Beni derde yakan bu leyli leyli.
Gönderdi selam işte ben geldim,
Karşında duruyum da leyli leyli.

Dostum zülüflerin eylemiş çangal,

Sarılak sevdiğim ne durur engel.
Ölürsem sevdiğim üstüme sen gel,
Beni gözyaşınla yu leyli leyli.

Doyamadım cilve ile nazından,
Şekerden şirin söz baldan yüzünden,
Aşka düşeli ben yandım özümünden,
Ben yandım ulaştır su leyli leyli.

Deli Boran şimdi buldu yarını,
Kırdın felek kanadımı kolumu,
Terketmişim evim, barkım, elimi,
Şimdilik meskenim bu leyli leyli.¹¹⁹

48- (Yalğın, bu türküde Deli Boran'ın firar teşebbüslerini anlattığını, zira rivayete göre o sene bir kuraklık olduğunu ve Deli Boran'ın da hicrete mecbur kaldığını belirtmiştir.)

Kalk seninle gidelim
Gün doğmadan Türkistan'a.
Yeter meyveyı batırdık,
İnanmam bağa bostana.

Kimi gider, kimi gelir,
Kimi ölür, kimi kalır,
Hama mı olur, Humus mu olur?
İnelim bir şehristana.

Deli Boran benim adım,
 Ulu Şam'a varamadım,
 Söylemedik söz komadım,
 Şu ala gözlü mestana.¹²⁰

Gaziantep'te Halk Mûsikîsi – 10 Nisan 1965

Gaziantep Kültür Dergisi'nin Nisan 1965 tarihinde basılan 88. sayısında Erol Güneyligil'in halk mûsikîsi derleme çalışmalarının devam ettiği görülmektedir. Fakat bu yazıda Güneyligil'in adı dışında sayfanın sol tarafında bir isim daha yer almaktadır. Kültür Dergisi Yönetmeni S. Hulûsi Yetkin'in adının yer alması yazıda onun katkısı olduğunu gösterebilir. Bir ihtimal, derlemelerin başındaki Gaziantep'teki mûsikî faaliyetlerinden bahseden yazının kendisine ait olabileceği, devamındaki derlemelerin Erol Güneyligil'e ait olduğu yönündedir. Nitekim Güneyligil, derlemelerine önceki sayılarda da paylaştığı şekilde bu sayıda da devam etmiş olup, 89. sayıda da bu derlemenin devamı gelmiştir.

Bu yazının başında Gaziantep'teki mûsikî çalışmalarının Ferit Ginol'un yönettiği korolar, Gaziantep Mûsikî Cemiyeti Folklör Kolu ve Halkevi'nin faaliyetleri olarak üç şekilde var olduğu ifade edilmiştir.¹²¹

49- (Güneyligil, bu türkünün Dört Yol taraflarında oldukça sevilen bir eser olduğunu ve ilk defa burada söylendiğini ifade etmekle birlikte Ankara Radyosu'nda üç kıta olarak bu türkünün seslendirildiğini fakat kendilerinin beş kıta olarak derlediklerini belirtmiştir. Dördüncü kıtanın Mûsikî Cemiyeti'nde Trafik Polisi Emin Bey'den alındığı ifade dilmektedir.)

Bahçelerde gör beni
 Verem ettin sen beni
 Nasıl verem olmayım
 Eller saracak seni

120 Yalçın, s. 8

121 Erol Güneyligil, Gaziantep'te Halk Mûsikîsi, G.K.D., Cilt 8, Sayı 88, Nisan 1965, s. 7

Nakarat:

Ben sana yandım gelin
Yanağı allı gelin
Gaziantep yolunda
Öldürdün beni gelin

Bahçelerde saz olur
Gül açılır yaz olur
Ben yârime gül demem
Gülün ömrü az olur

Nakarat:

Ben sana yandım gelin
Yanağı allı gelin
Gaziantep yolunda
Öldürdün beni gelin

Bahçelerde gül olur
Dalında bülbül olur
Vefasız yar sevenler
Yanar yanar kül olur

Nakarat:

Ben sana yandım gelin
Yanağı allı gelin
Gaziantep yolunda
Öldürdün beni gelin

Bahçelerde sarı gül

Yarı gonca yarı gül
Tez açılıp tez soldun
Açmayaydın bari gül

Nakarat:

Ben sana yandım gelin
Yanağı allı gelin
Gaziantep yolunda
Öldürdün beni gelin.¹²²

(Bu türkü bugün yaygın olarak bilinen Gaziantep türküsü “Bahçalarda Mor Meni” adlı eser ile sözlerinin büyük bir kısmı benzerlik göstermektedir. Buradan yola çıkarak bu iki eserin aynı eser olduğu düşünülmekle birlikte, Güneyligil’in derlediği sözlerin farklılık gösterdiği ve ayrıca farklı bir kıta daha derlemiş olduğu görülmektedir.)

- 50- (Güneyligil’in sözlerini derlediği bu türkü Ağustos 1963 tarihinde 68. sayıda Cemil Cahit Güzelbey tarafından da paylaşılmıştı. Güneyligil’in derlemesinde sözlerde farklılıklar görülmektedir. Eser kadın-erkek karşılıklı olarak seslendirilmektedir.)

Fes başına, fes başına
Püskülü ben olayım
Püskülü ben olayım

Başım ağrıyor, başım ağrıyor
Başına kurban olayım
Sabah pazara varayım
Başına tülbent alayım

Fes başına, fes başına

Püsküli ben olayım

Püsküli ben olayım

Kaşım ağrıyor, kaşım ağrıyor

Kaşına kurban olayım

Sabah pazara varayım

Kaşına hıdat alayım

Hıdat kaşına, hıdat kaşına

Fes başına

Püsküli ben olayım

Püsküli ben olayım

Gözüm ağrıyor, gözüm ağrıyor

Gözüne kurban olayım

Sabah pazara varayım

Gözüne sürme alayım

Sürme gözüne, hıdat kaşına

Fes başına

Püsküli ben olayım

Püsküli ben olayım

Burnum ağrıyor, burnum ağrıyor

Burnuna kurban olayım

Sabah pazara varayım

Burnuna hızma alayım

Hızma burnuna, sürme gözüne

Hıdat kaşına

Fes başına

Püskülü ben olayım

Püskülü ben olayım

Dişim ağrıyor, dişim ağrıyor

Dişine kurban olayım

Sabah pazara varayım

Dişine fıstık alayım

Fıstık dişine, hızma burnuna

Sürme gözüne, hıdat kaşına

Fes başına

Püskülü ben olayım

Püskülü ben olayım.¹²³

(Yazının sonunda Gaziantep Atatürk Bulvarı'nın 1963 yılı kışım gösteren bir fotoğraf yer almaktadır.)

Gaziantep'te Halk MüsİKİSİ – 10 Mayıs 1965

Derginin 89. sayısı Mayıs 1965'te çıkmış olup, Güneyligil'in halk müsİKİSİ derlemeleri devam etmekte olup, türkÜ sözleri Gaziantep'in 1965 yılı gösteren bir fotoğraf ile paylaşılmıştır.

51- (Güneyligil, Aliye Yüksekbilgili'den derlediği bu eserin seferberlik zamanı söylenen bir kırık hava olduğunu ifade etmektedir. Askere gidenler, kadınlar tarafından ağıt olarak icra edilen bu eserle uğurlanmakta ve savaşa gidenlerin uğurlandığı askeri depoda mahşeri bir kalabalığın toplandığı belirtilmektedir.)

Depoya vardım kapı kapalı
Yüzbaşı geliyor eli sopalı
Önüne katmış körü topalı
Dini pir uğruna giden askerler

Deponun urğunda sıra söğütler
Yüzbaşı gelmiş asker öğütler
Analar bacılar yola dökülmüşler
Dini pir uğruna giden yiğitler

Anbara baktım anbar boş imiş
Ocağı yaktım ocak yaş imiş
Çarşıya vardım üç ekmek aldım
Yavrular yedi ben öyle kaldım.¹²⁴

52- (Güneyligil, yanık hava olarak ifade ettiği eseri Hanifi Kolluş'tan derlediklerini ve kendisinin, eserin Hasan Hüseyin'e ait olduğunu söylediğini belirtmiştir.)

Hüseyin'i yandırır da bu aşkın narı
Gel canım alma da bu intizarı
İntizar iyi değildir de yandırır seni
Sen de benim gibi yanar kalırsın

Nakarat:

El bilir ki senin gönlün bende var
Hak bilir ki senin aşkın bende var
Kimseden görmedim halimi soran

Gün be gün işledi sinemde yaran
Memen dolu kalsın beşiğin viran
Sen benim gibi yanar kalırsın

Nakarat:

El bilir ki senin gönlün bende var
Hak bilir ki senin aşkın bende var.¹²⁵

- 53- Güneyligil, Halifi Kolluş'tan derlemiş olduğu eserin Nizipli Dedi Memed'e ait olduğunu ifade etmektedir.)

Ey felek gabrın (çark) bükülsün
Ne murat ettin beni
Ben murada ermiş iken
Tarumar ettin beni, ölürem ben

Gitti kış geldi bahar
Dayanmaz oldu ahıma dağlar
Küller o yârin başına
Her vefasıza bel bağlar, ölürem ben.¹²⁶

- 54- (Bu Şahinbey uzun havasının sözlerini bir kurtuluş gecesi etkinliğinde Ferit Gino'lun şefliğini yaptığı korodan dinlediğini ifade eden Güneyligil, eserin Oğuzelili Şihli olarak bilinen kişi tarafından seslendirildiğini ve Osman Bozkurt tarafından bağlama ile eşlik edildiğini belirtmektedir.)

125 Güneyligil, s. 11

126 Güneyligil, s. 11

Karşiki dağda kara çadır ordu var
Herkesin de vatani var yurdu var
Her yiğidin yüreğinde derdi var
Vatan için ben bu dağda gezerim.

Karşı dağda toplarımız kuruldu
Çetelerim bölük bölük derildi
Şahinbey de Elmalı da vuruldu
Vatan için ben bu yolda ölürüm.¹²⁷

- 55- (Güneyligil, bu türküyü önceden duymuş olmasına rağmen sözlerini ya da söylenişini tespit edemediklerini fakat Gaziantep Halkevi'nde Adil Kocaoğlangil'den gördüklerini ifade etmektedir. Kocaoğlangil, teybe kaydettiği bu türküyü dinletmiş ve sözleri bu kayıttan öğrenilmiştir. Eser iki dörtlük olarak yazılmıştır. Hanifi Kolluş, eserin bir kıtasının daha olması gerektiğini söylemiş olsa da o tespit edilememiştir.)

Bugün bayram günüdür hele hele hele şınanay
Güzeller düğünüdür hele hele hele hele hele şınayım
Herkesin yüzü güler hele hele hele şınayım
Bayram neşe günüdür hele hele hele hele hele şınayım

Ortadır bayram ola hele hele hele şınanay
Kolun boynuma dola hele hele hele hele hele şınayım
Üç gece ayrılığın hele hele hele şınayım
İşte bu gece anla hele hele hele hele hele şınayım.¹²⁸

127 Güneyligil, s. 12

128 Güneyligil, s. 12

- 56- (Hanifi Kolluş'tan derlenmiştir. Güneyligil, buun halife türküsü olduğunu fakat bahsedilen halifenin kim olduğunu bilmediklerini ama Mecit Ağa tarafından vurulduğunu ve türkünün isimsiz biri tarafından yakıldığını, makamının İbrahimî olduğunu belirtmiştir.)

Otelden inerken mendil elimde
Saatin kösteği ince belinde
Şahinler bekliyor kama elinde
Omuzdan vuruldum belden yareli

İpek şal kuşanmış halfe geliyor
Sağına soluna selam veriyor
Vurmayın halfeyi Antep biliyor
Omuzdan vuruldum belden yareli.¹²⁹

- 57- (Güneyligil, türkünün iki kıtasını Gaziantep Mûsikî Cemiyeti'nde Fazıl Muhsinoğlu'ndan gördüğünü, üçüncü kıtayı ise Aliye Yüksekbilgili'den derlediğini ifade etmektedir.)

Dağlar dağladı beni
Gören ağladı beni
Ayırdı zalim felek Haticem
Derde bağladı beni

Kaynar kazan çaşmaz mı
Ay gediği aşmaz mı
Merak etme nazlı da Haticem
Ayrılan kavuşmaz mı

Kara sandık kilidi
Üstünü toz bürüdü
Sen orada ben burada Haticem
Cahil ömrüm çürüdü.¹³⁰

- 58- (Güneyligil, türküyü Ferit Ginoľ'un çalıştırdığı bir koroda duyduğunu, hem şehir hem de köy halk müziği bir araya getiren bir eser olduğunu ifade etmektedir. Türkünün ikinci kıtanın son dizesi hatırlanamamıştır.)

Bize derler saçaklının uşadı
İki kardeş bir bağlarız kuşadı
Düztepe'den indirdiler aşadı

Nakarat:

Yandım anam helal eyle sütünü
Cahil idim dinlemedim sözünü

Anam duydu babam belim büküldü
Yaren yoldaş Düztepe'ye döküldü

-

Nakarat:

Yandım anam helal eyle sütünü
Cahil idim dinlemedim sözünü.¹³¹

- 59- (Hanifi Kolluş tarafından Tutluklu Halil'in kardeşi Nuri Ağa'dan alındığını ifade etmektedir. Güneyligil, eserin Gaziantep'te kalan

130 Güneyligil, s. 12

131 Güneyligil, s. 12

Ermenilerden biri üzerine söylenmiş olabileceğini ve bir maninin parçası olduğunu tahmin etmektedir.)

Gökyüzünde yıldız sıra
Vasrik geldi Mısır'a
Demir çarık yaptırayım
Ben de gidem yanısıra.¹³²

60- (Güneyligil, bu eserin dönemin halk oyunları ekibi tarafından davul, zurna eşliğinde halay çektiği bir şirinnar halayı olduğunu ifade etmektedir.)

Giderim ben de ben de
Bir ayvam kaldı sende
Ayva gibi sarardım
Din iman yok mu sende

Nakarat:
Şirin nar dane dane
Gel güzel döne döne

Gidiyom dur diyen yok
Kebab oldum yiyen yok
Ayrılık gömleğini
Benden başka giyen yok

Nakarat:
Şirin nar dane dane
Gel güzel döne döne

Giden ay tutulur mu

Bala tuz katılır mı

Geceler on beş saat

Yalnız yatılır mı

Nakarat:

Şirin nar dane dane

Gel güzel döne döne.¹³³

61- (Güneyligil, Yaşar Özbirecikli'den derlediği bu eserin bir kına türküsü olduğunu ve erkek kınasında, kız evinden kına alınırken kapıda söylendiğini ifade etmektedir.)

Kız bahçeye girdi mi?

Sevdiğini gördü mü?

Sevdiğini görünce de

Saçlarını ördü mü?

Nakarat:

Yar yar yar yar yar yar, yandım yar

Ey mismire mismire

Kınayı verdin bize

Kınayı vermezseniz

Biz de küseriz size.

Nakarat:

Yar yar yar yar yar yar, yandım yar.

Ver kınayı gidelim
Hacıya selam edelim
Hacının kızını kurt kapmış
Yolda bayram edelim

Nakarat:

Yar yar yar yar yar yar, yandım yar

Su akar çayırı nemlendirir

O sendeki güzellik

Herkesi şenlendirir

-

Nakarat:

Yar yar yar yar yar yar, yandım yar.¹³⁴

Gaziantep'te Halk Müsikisi – 10 Haziran 1965

62- (Güneyligil, bu uzun havayı Hanifi Kolluş'tan derlemiş olup Kolluş eserin hikayesini şöyle anlatmıştır: “*Türktepelî Ali namı ile maruf bir delikanlının annesi, yine aynı semtte oturan Halil'in annesiyle dil kavgası ederler. Halil'le Türktepelî Ali sıkça konuşan iki arkadaşlardır. Halil, Ayşe bacı, der Ali'nin annesine, aldırma dargınlığı kaldırın, yine eskisi gibi olun, derse de nafîle.. Ve netice Türktepelî Ali'nin, Halil tarafından vurulması ile sonuçlanır. İki arkadaş bostan arasında içki içmeye giderler ve annelerinin ağız kavgalarından söz açılır. Sarhoşluğun da tesiriyle birbirlerine girerler. Uzun hava Ali'nin ağızından söylenmiştir.*”¹³⁵)

Araya araya pazarda buldum

Bostana inerken arkadaş oldum

134 Güneyligil, s. 13

135 Erol Güneyligil, Gaziantep'te Halk Müsikisi, G.K.D., Cilt 8, Sayı 90, Haziran 1965, s. 12

Kendi bıçağımla kendim vuruldum

Nakarat:

Vurma Halil vurma biz arkadaşız
Arkadaş değil biz öz kardeşiz

Babam bana vur dedi de vurmadım
Halil senin gençliğine kıymadım
Millet hastanesine gelmedin

Nakarat:

Vurma Halil vurma biz arkadaşız
Arkadaş değil biz öz kardeşiz

Kalkın kızlar kalkın çıramı yakın
Sevdiğim eline kınalar yakın
Cenazem geliyor, adet bakın

Nakarat:

Vurma Halil vurma biz arkadaşız
Arkadaş değil biz öz kardeşiz.¹³⁶

63- (Güneyligil, türkünün sözlerini Ferit Ginoľ'un korolarında söylediklerini Gaziantep'in lirik türkülerinden biri olması açısından örnek bir eser olduğunu ifade etmektedir.)

Gideceğim gurbet eldir
Ya gelinir ya gelinmez

Her güzele meyil verme
Ya sevilir ya sevilmez
Gel hey gel hey gel hey
Her güzele meyil verme
Meyil verme her güzele
Ya sevilir ya sevilmez

Nakarat:

Gel güllüm gel
Gel tellim gel
Gel nazlım gel
Gel hey gel hey gel hey
Gel hey gel hey gel hey hey

Has bahçenin gül ağacı
Gül ağacı has bahçenin
Kimi tatlı kimi acı
Benim derdimin ilacı
Ya bulunur ya bulunmaz

Nakarat:

Gel güllüm gel
Gel tellim gel
Gel nazlım gel
Gel hey gel hey gel hey
Gel hey gel hey gel hey hey

Deryalarda yüzer bahri
Doldur ver içeyim zehri

Zalım gurbet elin kahrını
Gurbet elin zalım kahrını
Ya çekilir ya çekilmez

Nakarat:
Gel güllüm gel
Gel tellim gel
Gel nazlım gel
Gel hey gel hey gel hey
Gel hey gel hey gel hey hey.¹³⁷

64- (Güneylioğlu, Hanifi Kolluş'un Bayram Ağa'dan yazdığı bu uzun havanın Kürtdağlı Halil Ağa'dan bahsettiğini ifade etmektedir.)

Halil Ağa'yı dersen Kürt dağının ulusu
Kolunu çekerdi Halep valisi
Bir kılıçla aldı koca Kilis'i
Kilis benim der Hacı Ömer oğlu

Bir çadırı var da yedi direkli
Öğünü çıkarda ballı direkli
Halil Ağa'yı dersen çatal yürekli
Kilis benim der koca Ömer oğlu

Bir yanı da kara çalı geçilmez
Bir yanı da asker sarmış kaçılmaz
Göz görerek dolu zehir içilmez
Kilis benim der Hacı Ömer oğlu.¹³⁸

137 Güneyligil, s. 12

138 Güneylioğlu, s. 12

- 65- (Güneylioğlu, Gaziantep Halk Müsîkîsi'nin en renkli havalarından biri olduğunu ifade etmektedir.)

Antep'in etrafı gül ilen diken
Ayrılıktır benim belimi bükten
Sinemi sinene saraydım derken
Felek bizi nazlı yardan ayırdı

Bağrımı verdim de binek taşında
Kim karışır bu mevlanın işine
Bizi kınayanın gelsin başına
Felek bizi nazlı yardan ayırdı.¹³⁹

Gaziantep'te Derlenen Bir Türkü: Deniz Altı Minare – 10 Haziran 1965

- 66- (Altında Hulusi Yetkin'i işaret eden "H.Y." parafıyla paylaşılan bir türküdür. Sözlerini Hulusi Yetkin'in derlediği anlaşılmaktadır.)

Deniz altı minare
Dalga vurdu kenare
Evlilerin sevdası
On parmağı kınalı
Bekarlardan ziyade

Denize dalayım mı?
Yar yandım aman
Bir balık alayım mı?
Ay battı şafak attı

Tombul memeli gelin
Daha yalvarayım mı?
Deniz altı derindir
Yar yandım aman
Çıksam üstü serindir
Evlilerin sevdası
On parmağı kınalı
Bekarlardan ziyade

Deniz altı tekneli
Yar yandım aman
İçine gül ekmeli
Yaşamak kolay değil
Tombul memeli gelin
Biraz sevda çekmeli

Denizde kara balık
Hokkalıdır hokkalı
Anne beni evlendir
Tombul memeli gelin
Yeter artık bekarlık

Minarede ezan var
Etrafında gezen var
Şu Antep'in içinde
Tombul memeli gelin
Gün görmedik güzel var.¹⁴⁰

140 Hulusi Yetkin, Gaziantep'te Derlenen Bir Türkü: Deniz Altı Minare, G.K.D., Cilt 8, Sayı 90, Haziran 1965, s. 16

Köyden Derleme: Durantaş Türküleri – 10 Nisan 1966

Gaziantep'in türkü, halay, ninni, mani gibi birçok değeri olduğu fakat bunları derleme zahmetine kimsenin katlanmadığı konusu, derginin Nisan 1966'da yayınlanan 100. sayısında Mehmet Hanifi Taş tarafından ifade edilmektedir. Taş, bu değerlerin ve bu değerleri ortaya koyan aşıkların da Gaziantep'in önemli değerleri olduğunu, Anadolu'da türküsüz, manisiz, aşiksiz köy olmadığı gibi, sessiz ve sönük görünen yerlerin bile muhakkak yanık ve özlü türküleri olduğuna dikkat çekmektedir. Kendisi de yazısında bu değerlerin derlenmesine hizmet etmek isteyerek Durantaş (Zevkir) Köyü'nden iki türkü derlemiştir. Türküyü Fatma Nine'den derlediğini ifade eden Taş, bu türkülerin kına gecelerinde kadınlar tarafından okunduğunu, Fatma Nine'nin bunları kimden duyduğunu hatırlayamadığını, zira çok küçük yaşlarda iken kına gecelerinde köyün kadınlarından öğrendiğini anlatmaktadır.

67- (Mehmet Hanifi Taş'ın, Fatma Nine'den derlediği ve kınalarda okunan Durantaş (Zevkir) Köyü türküsüdür.)

Gelinin kınası çamurdan mıydı?

Gözünün sürmesi kömürden miydi?

Ağlama hey gelin yazın bu imiş,

Divitin kalemin böyle buyurmuş.

Şu dağın ardında bir kuzu meler

Kuzunun firkatı böğrümü deler

Anasız kuzular böyle mi meler?

Ağlama hey gelin yazın bu imiş.

Kürtlerin devesi gider geç gelir.

Haftadan haftaya karnı aç gelir.

Eğlen gelin eğlen baban da gelsin.

Babayın kızı var seni neylesin?

Gömleğin önüne nakış dediler
Gel bizim ellere yakış dediler.
Ağlama hey gelin yazın bu imiş.
Divitler kalemler böyle buyurmuş.¹⁴¹

68- (Mehmet Hanifi Taş'ın, Fatma Nine'den derlediği ve kınalarda okunan Durantaş (Zevkir) Köyü türküsüdür.)

Elimi soktum astara
Elimi kesti testere
Mevlâm şirinlik göstere
Ayrılık anam ayrılık

Atladı gitti eşiği
Sofrada kaldı kaşığı
Büküy evin yakışığı
Ayrılık anam ayrılık.¹⁴²

Memleket Türküleri – 10 Mayıs 1966

Derginin 101. sayısında yayınlanan bu çalışmada Şakir Sabri Yener'in Ankara Milli Kütüphanede bulunan Halk Bilgisi Haberleri Dergisi'nden aldığı ifade ettiği bir türkü yer almaktadır. Türküler "Memleket Türküleri" başlığı ile H.B.H. Dergisi'nin 1934 yılının 34. sayısında¹⁴³ yayınlanmıştır.

Bir Gaziantep türküsünü alıntılaman Yener, o yazı hakkında şunları ifade etmektedir: "Bu sayının 281 ve 282'nci sayfalarında Hikmet Turhan Dağhoğlu'nun "Memleket Türküleri" başlığı altında topladığı 5 Antakya

141 Mehmet Hanifi Taş, G.K.D., Köyden Derleme: Durantaş Türküleri, Cilt 9, Sayı 100, Nisan 1966, s. 22

142 Taş, s. 22

143 Hikmet Turhan Dağhoğlu, Memleket Türküleri, Halk Bilgisi Haberleri Dergisi, Cilt 3, Sayı 34, 15 Mart 1934, s. 281

türkü, bir de “Gaziantep Türkülerinden” başlıklı bir türkü var. Ötekileri bizi ilgilendirmediği için kopya etmedim. Yalnız Antep türküsinii aldım.”¹⁴⁴

69- (Hikmet Turhan Dağlıoğlu tarafından derlenmiştir.)

Şu karşığı yüce dağları delseler yar delseler.
Delseler de mor meneşeleri ekseler yar ekseler
Herkesi sevdiğine verseler yar verseler,
Es ey rüzgar, şakı bülbül sen uyandır yârimi,
Ben gıyamam uyaramam sen uyandır yârimi.

İndim yârin bahçesine, gül açmış gül güle
Bir yadırgı gül açmış haber edin bülbüle
Bir can bir canı sevince halka düşer gulgule
Es ey rüzgar, şakı bülbül sen uyandır yârimi,
Ben gıyamam uyaramam sen uyandır yârimi.

İndim yarın bahçesine, gülleri filcan gibi
Gerdanında üç beni var, her biri mercan gibi
-
Es ey rüzgar, şakı bülbül sen uyandır yârimi,
Ben gıyamam uyaramam sen uyandır yârimi.¹⁴⁵

Gaziantep Türkülerinden Derlemeler – 10 Haziran 1966

Erol Güneyligil, önceki sayılardaki derlemelerine derginin 102. sayısında da devam etmektedir.

70- (Güneyligil, bu dizelerin Hanifi Kolluş'a ait olduğunu ifade etmektedir.)

144 Şakir Sabri Yener, “Halk Bilgisi Haberleri” Memleket Türküleri, G.K.D., Cilt 9, Sayı 101, Mayıs 1966, s. 13

145 Yener, s. 13

Yaş eklendi yarelerime (yaşlarım)
Aklar düştü saçlarım
Neler geldi başlarım
Aç sineni aç sineni
Yorgunum ben..¹⁴⁶

71- (Güneyligil, türküyü Hanifi Kolluş'tan aldığını, aynı zamanda Kilimci Halil Çalışkan'dan yazıldığını ifade etmektedir. Muhtemeldir ki türkünün sözlerini Kolluş, Halil Çalışkan'dan almış, Güneyligil de Kolluş'tan almıştır. Bununla birlikte Kolluş, sözlerin Koska Mustafa'ya ait olduğunu söylemektedir.)

Aya bakar pencerenin kenarı
Kim ısırdı al yanaklar kanadı
Böyle mi idi şu feleğin muradı

Nakarat:

En gel anam en gel seveyim seni
Saat beşten sonra beklerim seni

Ben çekerim bu dert benim kime ne
O yar vurdu oku benim sineme
Haber verin benim garip nineme

Nakarat:

En gel anam en gel seveyim seni
Saat beşten sonra beklerim seni.¹⁴⁷

146 Erol Güneyligil, Gaziantep Türkülerinden Derlemeler, G.K.D., Cilt 9, Sayı 102, Haziran 1966, s. 7

147 Güneyligil, s. 7

72- Güneçligil, türkü hakkında şunları ifade etmektedir:

“Aşağıda yazacağımız parça bir zamanların pek sevilen türkülerindendi. Ankara Radyosu'nun Yurttan Sesler Grubu söz konusu eseri Diyarbakır türküsü olarak söylüyorsa da, biz Gaziantep'te söylenen ve tamamen söylendiği mahallin özelliklerini aksettiren kısımları yazıyoruz. Belki de bu türküyü isimsiz bir Gaziantepli yakmıştır ve halk türkülerinin anonim oluşu her söyleyenin mahallinden ve kendinden bir şeyler katışı gibi öz be öz kendi mahalli havamız olan bu eserin radyo evine bir Diyarbakırlı vasıtası ile intikal etmesi neticesi olarak Yurttan Sesler programlarında “Diyarbakır'a aittir”, diye mehaş gösterilmesine sebep olmaktadır.

Bu durum şu gerçeği ortaya çıkarıyor. Gaziantep Halk Türküleri'nin tamamen derlenme ve notalarının alınması zamanı gelmiştir. Bu gibi konularda oldukça müspet çalışmaları olan Kültür Derneği'nin mevzu'a öncü olmasını dileriz.”¹⁴⁸

Hey.. hey..

Dut ağacı değilim

Yel vurdukça eğilem

Eğil eğil öpeyim

Can alıcı değilim

Tabağa koydum reçel

Bugünler gelir geçer

Gün olur mevlam döner

Elin elime geçer

Nakarat:

Aman başım nanay

Ağrıdı dişim nanay

İyilere göbek

Kötülere kötek

Dut ağacı dut verir
Yaprağını kıt verir
Bekar oğlan bekar kız
Sarıldıkça tat verir

Değirmenin oluğu
Kavaktadır kavaktan
Bekar kızın memesi
Kaymaktadır kaymaktan

Nakarat:
Aman başım nanay
Ağrıdı dişim nanay
İyilere göbek
Kötülere kötek

Kundurama kum doldu
Atmaya kürek gerek
Bekar kızın memesini
Öpmeye yürek gerek

Kale kaleye karşı
Kalenin altı çarşı
Gel sarılıp yatalım
Dosta düşmana karşı

Nakarat:
Aman başım nanay
Ağrıdı dişim nanay

İyilere göbek
Kötülere kötek

Kalenin oylumuna
Kalenin o yüzünde
Ceylan gezer düzünde
Benim bir nişanlım var
Üç beni var yüzünde

Kalenin ardı tandır
Yandır Allahım yandır
Beni bir çift kuşeyle
Yârin göğsüne kondur

Nakarat:
Aman başım nanay
Ağrıdı dişim nanay
İyilere göbek
Kötülere kötek

Feneri yanık koydum
Yâri uyanık sandım
Girdim yârin koynuna
Açılmış pamuk sandım

Alica yılan girdi
Kızlara kıran girdi
Kör olası herif
Avrat acından öldü

Nakarat:

Aman başım nanay

Ağrıldı dişim nanay

İyilere göbek

Kötülere kötek.¹⁴⁹

73- (Güneyligil, yanık hava olarak belirttiği eserin sözlerinin 3-4 yıl önceki dökümanları arasından çıktığını ve kimden derlediğini tespit edemediğini ifade etmektedir.)

Yar elinden ben de şaştım

Görünmez dağları aştım

Ne fena talihim varmış

şu gurbet ele düştüm

Haber salsam yârime gelmez

Gelip şu halimi görmez

Acı çekmeyen güzelin

Yanağında gül solmaz

Yüce dağların başına

Bülbüller konmuş taşına

Yârim merhamet eylesin

Akan gözümün yaşına.¹⁵⁰

74- (Güneyligil, Ekim 1964'te 82. sayıda bu türküyü derlemişti. Fakat bu sayıda M. Aziz Sevük'ten bir kıta ekledikleri için tekrar yazdığını ifade etmektedir.)

149 Güneyligil, s. 8

150 Güneyligil, s. 8

Patlıcandan kadeh oyar
Pirpirimden karnı doyar
İspirtoya bol su koyar

Nakarat:

Biz Alleben berduşuyuz
Alleben'in demkeşiyiz

Değirmen boğazı yurdumuz
Kimseye yoktur borcumuz
Koska Mustafa kolcumuz

Nakarat:

Biz Alleben berduşuyuz
Alleben'in serkeşiyiz

İspirtoya bol su kattık
Çalı diplerinde yattık
Malı mülkü toptan sattık

Nakarat:

Biz Alleben berduşuyuz
Alleben'in demkeşiyiz.

Kavaklık suyun kurusun
Üstünü duman bürüsün
Ağaçların kökten çürüsün

Nakarat:

Biz Alleben berduşuyuz

Alleben'in demkeşiyiz.¹⁵¹

75- (Güneyligil, Ekim 1964'te 82. sayıda bu türküyü derlemişti. Fakat bir kıta daha derlenerek tekrar paylaşılmıştır.)

Bağa gider üzümli getiris

Salkımını anbarlara indirir

Tanesini gelinlere yedirir

Nakarat:

Gözlerin kör ola deli Emine

Eski gelin kötü idi yenisine ne

Hayada otormuş darı kavurur

Halına bakmadan burun kıvrır

Gelinlere ken edip oğlan doğurur

Nakarat:

Gözlerin kör ola deli Emine

Eski gelin kötü idi yenisine ne

Tarhanayı getirir livana asar

Gelen gelin ondan ümidi keser

Salını salını hayatta gezer

Nakarat:

Gözlerin kör ola deli Emine

Eski gelin kötü idi yenisine ne.¹⁵²

76- (Güneyligil, herkesin bildiği bu gelin ile küçük damat mizahî türküsünün bilinmeyen kısımlarını tespit ettiklerini ve farklılıkları sebebiyle dergide paylaşıldığını ifade etmektedir. Nitekim derginin Ağustos 1963 tarihli 68. sayısında Cemil Cahit Güzelbey tarafından da paylaşılan bu türkü, Güneyligil'in derlediği sözlerde farklılık göstermektedir.)

Eleyvana yatak serdim yumuşak

Emmim oğlu yanıma geldi bir uşak oy bir uşak

Kızması yok küsmesi yok ne konuşak

Nakarat:

Anne beni bir çocuğa verdiler oy verdiler oy

Verdiler de günahıma girdiler oy girdiler

İki dağın arasında kalmışam

Bülbül gibi daldan dala konmuşam

Ne görüp ne murat almışam

Nakarat:

Anne beni bir çocuğa verdiler oy verdiler oy

Verdiler de günahıma girdiler oy girdiler

Sabah olur çocuk gider oyuna

Oynar oynar taş doldurur koynuna

Emmim oğlu günahlarım boynuna

Nakarat:

Anne beni bir çocuğa verdiler oy verdiler oy

Verdiler de günahıma girdiler oy girdiler.¹⁵³

77- (Güneyligil, bu türküyü Doğan Küpeli'den derlediğini ifade etmektedir.)

Orta mektepte durdum

Çantayı yere vurdum

Keriman'ı görmeden

Neriman'a vuruldum

Nakarat:

Neriman dolan gel

Neriman fırlan gel

Her gün bizim eve

antaylan gel.

Keehane yokuğu

İbo aldı pğu

İbo gzin kr ola

Müdür duydu bu iğu

Nakarat:

Neriman dolan gel

Neriman fırlan gel

Her gün bizim eve

antaylan gel.¹⁵⁴

153 Güneyligil, s. 17

154 Güneyligil, s. 18

78- (Güneyligil, düğün ve çeyizlerde söylenen bu neşeli türküyü Delbes Mahallesi'nden Arif Abacı'dan derlediğini, kilimci kalfaları tarafından uzun bir şekilde çalındığını ve söylendiğini ifade etmektedir.)

Bahçede mişmiş
Sarıp yere düşmüş
Sevdiğim komşu kıızı
Arkama düşmüş

Nakarat:
Ararım billahi
Severim vallahi
Arayıp da bulamazsam
Çekerim silahı

Bahçede iğde
Dalları hep yerde
Sevdiğim Hattuç Bacı
Gel gönlüm egle

Nakarat:
Ararım billahi
Severim vallahi
Arayıp da bulamazsam
Çekerim silahı

Bahçede darı
Habbesi sarı

-

-

Nakarat:

Ararım billahi

Severim vallahi

Arayıp da bulamazsam

Çekerim silahı

Bahçede havuz

Etrafı yıldız (yavuz)

Elimizde bellur şişe

Mezemiz karpuz

Nakarat:

Ararım billahi

Severim vallahi

Arayıp da bulamazsam

Çekerim silahı

Öyledir öyle

Derdini söyle

Derdini söylemezsen

Gel beni egle

Nakarat:

Ararım billahi

Severim vallahi

Arayıp da bulamazsam

Çekerim silahı.¹⁵⁵

79- (Güneyligil, Esme Hanım'ın türküsü olarak belirttiği kırık havayı Yaşar Özbirecikli'den derlediğini ifade etmektedir.)

Ah...

Karşıdan gel karşıdan

Bizim dağın başından

İnşallah kavuşuruz

Gelen ayın başında

Nakarat:

Aman aman Han Esme

Gözleri ceren Esme

Ben sana çoktan yandım

Sen de bana yan Esme

Yemenim cici mici

Gezdiğim çemen içi

Esme kızın gözleri

Kavrulmuş badem içi

Nakarat:

Aman aman Han Esme

Gözleri ceren Esme

Ben sana çoktan yandım

Sen de bana yan Esme

Yemenim cici mordur

Sevda çekmek pek zordur

Her yiğitler çekemez

Bu bir incecik yoldur

Nakarat:

Aman aman Han Esme

Gözleri ceren Esme

Ben sana çoktan yandım

Sen de bana yan Esme.¹⁵⁶

Gaziantep Türkülerinden Derlemeler – 10 Temmuz 1966

Temmuz 1966’da aktarılan bu derlemeler derginin 103. sayısında yayınlanmıştır. Güneyligil, bu derlemede ilk sırada yer alan “Pınara varmadın mı” türküsünün Urfa türküsü olduğunu ve Gaziantep’te de çok sevildiğini ve burada da söylendiğini ifade etmektedir. Fakat Urfa türküsü olması nedeniyle biz buraya aktarmamayı uygun bulduk.

80- (Güneyligil, Sultan Hanım’ın bu türküsü olarak ifade ettiği bu eseri Kilis’li Mehmet Kesici’den derlediğini ifade etmektedir.)

Sultanın giydiği kareli kumaş

Yandım ateşine Sultanım ulaş

Bir öpücük ver de köşeyi dolaş

Nakarat:

Hiç mi oturmadık yan yana Sultan

Hadi de yavrum can sana kurban

Sultan sermiş seccadeyi köşeye

Rakı şarap doldurmuşlar şişeye

Saat beşten sonra gelir döşeğe

Nakarat:

Hiç mi oturmadık yan yana Sultan

Hadi de yavrum can sana kurban.¹⁵⁷

- 81- (Güneyligil, Hanifi Kolluş'tan derlediği bu eserin 1954'te Suriye'de vurulan Kullo Hüseyin uzun havası olduğunu ifade etmektedir.)

Yemin ettim Halep suyu içmeye aman içmeye

Hat boyunda pusulara düşmeye pusulara düşmeye

Bilmem ne eyledim anam zalim feleğe anam feleğe

Nakarat:

Vurma asker vurma düştüm toruna (tuzağa)

Bana acımazsan acı oğluma

Adımı sordun da asker Kullo Hüseyin ağam Hüseyin

Kurşumu yedim de kalmadı beyin

Kader böyle imiş kime ne deyim

Nakarat:

Vurma asker vurma düştüm toruna (tuzağa)

Bana acımazsan acı oğluma.¹⁵⁸

- 82- (Güneyligil, bu eserin 1959'da Şıh Baba Pastanesi'nde Şıh Baba'dan alınan bir nefes olduğunu ifade etmektedir.)

Hu... diyelim gerçeklerin demine

157 Erol Güneyligil, *Gaziantep Türkülerinden Derlemeler*, G.K.D., Cilt 9, Sayı 103, Temmuz 1966, s. 14

158 Güneyligil, sç 14

Gerçeklerin demi nurdan sayılır
Erenlerin katarına katılan
Muhammed Ali'ye yardan sayılır.

Üç gün imiş Şu dünyanın sefası
Sefadan artık imiş cefası
Gerçek erenlerin nutku, nefesi
Biri kırktır, kırkı birden sayılır.

Őahı merdan, Sur'i Yezdan
Nuru Nebi, Keremi Ali
Üstat, Hünkar, Hacı Bektaş Veli
Demine devranına hu... diyelim

Hu.. Hu diyelim Hu.. Hu.. Hu..¹⁵⁹

83- (Güneyligil, Hanifi KolluŐtan alınan bu eserin bir gelin havası olduğunu ifade etmektedir.)

Dönem zülüflerin deste deste yar yar
Aman derdinden olmuşam hasta
Şeker Şerbet altın tasta
Aman içmez misin gel ey Dönem oy oy.

Dönem zülüflerin enli enli
Dönem ne bakarsın kenli kenli
Gelin mi oldun iki dinli
Aman dönmez misin Gelin Dönem ey ey.

Dönem zülüflerin burma burma
Aman sallanıp karşımda durma
Ela göze siyah sürme
Aman çekmez misin Gelin Dönem yar yar.

Pazarlıktan geldik şükür
Aman aklına getirme fikir
Selvi boya kutnu diktir
Aman giymez misin Gelin Dönem yar yar.

Ekinler orağa geldi
Mana zülüfler tarağa geldi
Mahmut Bey konağa geldi
Aman kalkmaz mısın Gelin Dönem oy oy.¹⁶⁰

84- (Güneyligil, lisede Ferit Gino'l'un yönettiği korolardan birinde eşlik ettikleri bir türkü olduğunu söyledikleri "Deriko" türküsünün sözlerini paylaşmıştır. Cemil Cahit Güzelbey, Ağustos 1963'te yayınlanan 68. sayıda yaptığı derlemede bu türkünün sözlerini yazmıştır. Fakat Güneyligil'in derlemesinde Önceki derlemeye göre farklılıklar vardır.)

Derik saçın örmezler
Seni bana vermezler
Gel seninle kaçalım
Ay karanlık görmezler

Nakarat:

Deriko kaşlar kara

Deriko gözler ela

Derik saçın iki kat

Kes birini bana at

Git annenden izin al

Bir gececik bizde kal

Nakarat:

Deriko kaşlar kara

Deriko gözler ela.¹⁶¹

85- (Güneyligil, bu türküyü ilk kez Yaşar Özbirecikli'den duyduğunu, sözlerin bir kısmını ise Şhreküstülü M. Aziz Sevik'ten aldığını ifade etmektedir.)

Pınar senin ne sevdalı başın var

Baş ucunda elvan elvan taşın var

Yarenin var yoldaşın var eşin var

Yandım kızlar bir su verin pınardan

Pınar senin ayağını kazarlar kazarlar

Kazarlar da inci mercan dizerler aman dizerler aman

Top top olmuş geziyorlar güzeller güzeller

Yandım kızlar bir su verin pınardan aman pınardan aman.¹⁶²

161 Güneyligil, s. 15

162 Güneyligil, s. 15

- 86- (Güneyligil, Gaziantep'te hanımlar tarafından seslendirilen bir gelin havası olan bu eseri Kilisli Mehmet Kesici'den derlediğini ifade etmektedir.)

Yoğurt koydum dolaba ellere vay

Bugün başım kalaba ellere vay

Aha ben gidiyorum ellere vay

Buralar kalsın haraba ellere vay

Nakarat:

Ellere cicom cicom ellere vay

Giyin pembe şalvarı

Sallansın saçakları

Yerlere vay...

Kalashı tas yoğurdu

Seni kimler doğurdu

Seni doğuran ana

Bal ile mi yoğurdu

Nakarat:

Ellere cicom cicom ellere vay

Giyin pembe şalvarı

Sallansın saçakları

Yerlere vay...

Bal oldum pekmez oldum

Yürekler yakmaz oldum

Evvel gerekirdim ellere

Şimdi gerekmez oldum.

Nakarat:

Ellere cicom cicom ellere vay

Giyin pembe Şalvarı

Sallansın saçakları

Yerlere vay...¹⁶³

Gaziantep’i Güldürenler: Komik Abdullah Efendi ve Türküsü – 10 Ağustos 1966

Mustafa Güzelhan’ın kaleme aldığı bu kısımda Gaziantep’li Giranet Abdullah Efendi’den ve ondan alınan türkülerden bahsedilmektedir. Güzelhan, Abdullah Efendi’nin Şen ve herkes tarafından sevilen, Antep’in saz meclislerinde ve düğünlerde çalgı çalan ve eğlence gecelerinde çeşitli rollerle oyunlar oynayarak izleyenleri güldüren biri olduğunu ifade etmektedir.

87- (Güzelhan, “yüz senelik insan hayatı türküsü” olarak belirttiği bu türküyü 1937’de Gaziantep’li Giranet Abdullah Efendi’den aldığını vurgulamaktadır.)

Allah bir insana evlat verirse

Bahçede dikilmiş fidana benzer

Bir başına varıp kadem basınca

Bülbüller ötüşür gülŐene benzer

İkisinde sarhoş gibi dolaŐır

Üç yaşında her nesne ile uğraŐır

Dört yaşında boyu bosu uzanır

Beş yaşında kaşlar kemana benzer

Altısında değişir dişini
Yedisinde beyan eder işini

Sekizinde cehde koyar işini
Dokuzunda bağdır bostana benzer

On yaşında konca güldür açılır
Onbirinde miski amber saçılır

Onikisinde boyu bosu seçilir
Onüçünde gözleri mestana (sarhoşa) benzer

Ondördünde giyim giymek çağıdır
Onyedide gözler ceylana benzer

Onsekizinde cehde koyar arını
Ondokuzunda arar bulur yarını

Yirmisinde eve koyar yarını
Aynen yırtıcı bir hayvana benzer
Yirmibeşte tam bıyıkları bürülür

Otuzunda coşkun sular durulur
Oturbeşinde günahları sorulur
Yavrusunu kaybetmiş ceylana benzer

Kırk yaşında günahıma ağlarım
Kırkbeşimde gazel döktü bağlarım
Yüce dağ başında dumana benzer

Ellibeşte duş olur
Altmışbeşte pırlık düşer kış olur
Altmışbeşte durmaz gözler yaş olur
Yavrusunu uçurmuş kuşlara benzer

Yetmişbeşte sızı ener dizine
Yetmişbeşte kimse bakmaz yüzüne

Sekseninde duman çöker gözüne
Baykuşlar misali veyrana benzer

Seksenbeşte beli boynu bükülür
Gider ömrü günü bünyesi sökülür

Doksanında hep dişleri dökülür
Yolunu tüketmiş kervana benzer

İnsanoğlu doksanbeşe varınca
Azrail gelir pençesini sarınca

İnsanoğlu yüz yaşına varınca
Aynı savrulmuş harmana benzer.¹⁶⁴

Gaziantep Derlemelerinden Türküler – 10 Şubat 1967

Derginin 110. sayısında “Gaziantep Derlemelerinden Türküler IV” başlığı taşıyan bu derlemeler, 111 ve 112. sayılarda da aynı başlık ve numarayla parça parça paylaşılmıştır. Erol Güneyligil tarafından kaleme alınan bu kısımda, kendisinin derginin önceki sayılarında paylaştığı Döne Gelin uzun havasına

164 Mustafa Güzelhan, Gaziantep’i Güldürenler: Komik Abdullah Efendi ve Türküsü, G.K.D. Cilt 9, Sayı 104, Ağustos 1966, s. 77

ait olan ve farklı kişilerden derlenen sözlerine yer vermiştir. Bu eserin çeşitli versiyonları olduğu ve farklı kişilerden derlenmesine göre sözlerde farklılıklar görüldüğünden bahseden Güneyligil, öncelikle esere ait bir kıtanın üç farklı şekline örnek olarak üç kıta paylaşmaktadır:

“Aşağıdan gelir atlı araba
Dönem gidersen bizim eller haraba
Seni verdiler küllü araba
Yazık oldu genç yaşına Döne'nin”,

“Karşıdan gelir yaylı araba
Evleri yıkılmış olmuş haraba
Dönem seni vermişler kürde araba
Yazık oldu genç yaşına Döne'nin”,

“Karşıdan gelir dörtlü araba
Sen gideli bizim eller haraba
Dönem seni verdiler kürde araba
Yazık oldu genç yaşına Döne'nin”¹⁶⁵

Bu üç farklı versiyon bu eser üzerindeki farklılıklara örnek olarak verilmiştir.

88- (Güneyligil, Barak Döne Gelin havasının bu sözlerinin Miktaf Erkan'ın amcası 27 yaşındaki Muharrem Erkan'dan derlendiğini ifade etmektedir.)

Ulan Baraklılar siz de nohut ıslayın
Şıh Cesim geliyor geri tösleyin

165 Erol Güneyligil, *Gaziantep Derlemelerinden Türküler*, G.K.D. Cilt 10, Sayı 110, Şubat 1967, s. 37

Siz de böyle Őetil besleyin
Yazık oldu genę yaşına Döne'nin

Taksinin önü Antep'e bakar
Dönem oturmuş altın diş takar
Dönenin ateşi de Barağı yakar
Yazık oldu genę yaşına Döne'nin

AŞağıdan gelir yaylı araba
Dönem gidersen bizim eller haraba
Seni verdiler küllü Araba
Yazık oldu genę yaşına Döne'nin

Yolundu yolmada kalmadı kucak
Sakla gül memeni değmesin sıcak
Demedim mi seni kötü Arap alacak
Hele sorun halı ne Döne'nin

Ağaçlar meyve verir sallanır
Kötü Arap bülbül olmuş dillendir
.....
Hele söyleyin hali ne Döne'nin¹⁶⁶

89- (Güneyligil, Döne Gelin havasına ait farklı sözlerin olduğu versiyonunu paylaşmakta ve bu halinin eserin en yaygın ve popüler hali olduğunu ifade etmektedir. Bu sözlerin ise kimden derlendiği yazılmamıştır.)

Zülüflerin deste deste

Aman derdinden olmuşam hasta
Şeker şerbet altın tasta
Aman içmez misin gel ey Dönem

Dönem zülüflerin enli enli
Dönem ne bakarsın kenli kenli
Gelin mi oldun iki dinli
Aman dönmez misin Gelin Dönem

Dönem zülüflerin burma burma
Aman salınıp karşımda durma
Ela göze siyah sürme
Aman çekmez misin Gelin Döne

Dönem kâküllerin tutam tutam
Aman arasına güller katam
Hele gidip gurbet elde yatam
Benimle yatmaz mısın Gelin Döne

Dönem yavaş yürü pekçe salın
Yar yüzüne koymuş elin
Gümüş kemeri ince bele
Takmaz mısın Gelin Döne

Dönem geldi pazarlık belası
Aman ağlar Döne'nin anası
Ak ellere Halep kınası
Yakmaz mı oldun Gelin Döne

Dönem pazarlıktan geldik şükür
Kalbimizden kalktı fikir
Ak ellere gümüş zekir
Takmaz mı oldun Gelin Döne

Pazarlıktan geldik şükür
Aman aklına getirme fikir
Selvi boya kutnu diktir
Aman giyemez misin Gelin Döne

Ekinler orağa geldi
Zülüfler tarağa geldi
Mahmut Bey konağa geldi
Aman kalkmaz mısın Gelin Döne

Harbeteden indirdiler gelini
Kınalamışlar (on) parmağınan elini
Gümüş kemer sıkılmış ince belini
Aman takmaz mısın Gelin Döne.¹⁶⁷

90- (Güneyligil, bu eserin “Ferik Gelin uzun havası” olduğunu ve Hüseyin Tilkiler’den derlediklerini ifade etmektedir.)

Keklik uçtu dağa düştü
Ay ışığı bağa düştü
Kurban olam Ferik Gelin
Benim gönlüm sana düştü

Şu dağlarınan taşlarınan
Emin gidem kuşlarınan
Kız gel hakkın helal eyle
.....

Ferik Gelin suya gider
El oğluna çalım eder
Çalım etme Ferik Gelin
Ben cahilim aklım gider

Gelin olan uzun olur
Zülüfleri düzgün olur
Harman kalkar Ferik Gelin
Düğünümüz güzün olur.¹⁶⁸

Gaziantep Derlemelerinden Türküler – 10 Mart 1967

Bu eserler, derginin 10. cilt ve 111. sayısında yer almaktadır.

91- (Güneyligil, “Leylam uzun havası” olarak ifade ettiği bu eserin hemen her vilayette söylenen anonim Türk Halk Müsîkîsi eseri olduğunu ve Gaziantep’te söylenen kısımlara ilk yazısında yer verdiğini ifade etmektedir. Bu sözlerde ise Hameyli Köyü’nden Mikdat Erkan tarafından amcası Muharrem Erkan’dan derlenen iki kıtaya, Yaşar Özbirecikli’den derlenen kısımlar eklenmiştir.)

Leylam kalk gidelim uy uy amann olmuyor akşam
Dağlardan iniyor uy uy aman kınalı tavşan
Var mı benim gibi uy uy ayarına kavuşan

Nakarat:

Demedim mi Leylam sonumuz ayrılık
Yine melul melul ağlasın Leylam

Evlerinin önü yüksek çevirme
Asker oldum yâre bildirme
Bu yıllıkta mevlam bizi ayırma

Nakarat:

Demedim mi Leylam sonumuz ayrılık
Yine melul melul ağlasın Leylam

Evlerinin önü dolama arık
Oğlan çek kamamı yapma fenalık
Beni mevlam sana görmez layık

Nakarat:

Demedim mi Leylam sonumuz ayrılık
Yine melul melul ağlasın Leylam

Leylam kalk gidelim yolumuz uzak
Yolumuza da kurmuşlar demirden tuzak
Başımıza gelini romana yazak

Nakarat:

Demedim mi Leylam sonumuz ayrılık
Yine melul melul ağlasın Leylam

Leylam kalk gidelim Hacı köyüne

Kurbanlar olayım kaşla gözüne
Hiç rastlamadım da böyle oyuna

Nakarat:

Demedim mi Leylam sonumuz ayrılık
Yine melul melul ağlasın Leylam

Leylam odası halı döşeli
Leylamı kaşırdım gece yarısı
Bizi berat eder Halep Valisi

Nakarat:

Demedim mi Leylam sonumuz ayrılık
Yine melul melul ağlasın Leylam

Mahkemeye vardım da Leylam söylemez
(Söylese de Leylam göz yaşını silemez)
Korkarım Leylam beni dinlemez
Hançer alıp sinesini dağlamaz

Nakarat:

Demedim mi Leylam sonumuz ayrılık
Yine melul melul ağlasın Leylam¹⁶⁹

- 92- (Güneyligil, Leylam eserinin bestesi birebir aynı fakat sözleri farklı bir versiyonunu Hekimhanlı Molla Akgün'den derlediğini ifade etmektedir. Antep'te söylenen önceki halinden farklı olarak Halep Valisi yerine Harput Valisi'nden bahsedildiğini vurgulamaktadır.)

Kapımızın önu yüksek çevirme
Kadir Mevlam beni yardan ayırma
Mahkeme olduğumu yâre duyurma
Dayar ifadeyi değişir Leylam

İplik çorak çorap giymiş lastik içinde
Kolonya kokuyor siyah saçında
Leylamı yitirdim kürtler içinde
Yine melul melul ağlıyor Leylam

Leylama yaptırdım fil dişi tarak
Kalk gidelim Leylam yolumuz ırak
Bacı kardeş gibi bu yılda kalak
Demedim mi Leylam sonumuz ayrılık

Çiçek dağı derler dağlar ulusun
Eksik olmaz yağmur ilen dolusun
Sağ olsun var olsun Harput Valisi
Verdi de Leylamı aldım gidiyom.¹⁷⁰

- 93- (Güneyligil, bu eseri Gaziantep’te bir koroda duyduğunu ifade etmektedir. Bir lise korosunun hazırlanması sırasında Ferit Ginol Hocanın Gaziantep türkülerinden sorması üzerine, korodaki bir arkadaşın “Hönüsü Üzüm” diye bir eserden bahsettiğini belirten Güneyligil, bu türkünün ifadesini birçok mahalli türkünün temel aldığı eski bir gelin karşılamasından aldığını vurgulamaktadır.)

Giydiğin atlas
İğneler batmaz

Yalınız yatmaz

Hacı cav cav

Canına değsin

Nakarat:

Şişeler linge linge şişeler

Rakı mı içtin sen bensiz

Çamura mı yattın denęsiz

Nay nay nay nay aman

Hönüsü üzüm

Çürüsün dizin

Kör olsun gözüün

Hacı cav cav

Ganına değsin

Nakarat:

Şişeler linge linge şişeler

Rakı mı içtin sen bensiz

Çamura mı yattın denęsiz

Nay nay nay nay aman

Giydiğin beyaz

Geceler ayaz

Bu da bir miraz

Nakarat:

Hacı cav cav canına değsin

Şişeler linge linge şişeler

Rakı mı içtin sen bensiz
Çamura mı yattın dengşiz
Nay nay nay nay aman.¹⁷¹

- 94- (Güneyligil, “Helvacı” nakaratı ile meşhur olan bu türkünün lisenin tertip ettiği eğlencelerin hepsinde ve özellikle cehizlerde (çeyiz) sıklıkla söylendiğini ifade etmektedir.)

Süyükte ot bitmez mi
Süpürseler gitmez mi
Yarın geçtiği yerden de
Gülü rahan bitmez mi

Nakarat:

Helvacı helva
Kendir tohumlu helva
Şeker lokumlu helva

Çadır altı minare
El ettim eski yâre
Anam kurban ben kurban
Setre pantollu yâre

Nakarat:

Helvacı helva
Kendir tohumlu helva
Şeker lokumlu helva

Karakoyun etli olur
Kavurması tatlı olur
Dul yerine varan kızlar
Ölmez aman dertli olur

Nakarat:

Helvacı helva
Kendir tohumlu helva
Şeker lokumlu helva.¹⁷²

Gaziantep Derlemelerinden Türküler – 10 Nisan 1967

Derginin önceki iki sayısında verilen eserlerin devamı olarak Nisan 1967'de çıkan bu derlemeler 112. sayıda yer almaktadır.

95- (Güneyligil, bu türküyü Aliye Yüksek Bilgili'den derlediğini ve kendisinin bu eseri ne zamandan beri bildiğini ve kimden öğrendiğini hatırlamadığını ifade etmektedir.)

Sıçanın yer altıdır evleri
Eğri büğrüdür yolları
Ardına düşürmüş dölleri
Aptal olmuş küçük sıçan

Sıçan ırafta gezer
Bulgara karanfili düzer
.....
Attar olmuş küçük sıçan

Sıçan hombur hombur eder

Pisik zombur zombur eder
Korkarım bunlar bir hal eder
Cenkçi olmuş küçük sıçan.¹⁷³

- 96- (Güneyligil, bu dördlüğü kimden duyduğunu hatırlamadığını fakat Nizipli meşhur Hasan Hüseyin'e ait olduğunu ifade etmektedir.)

Bir gelinin bir kızanın cengi var
Bilemedim hangisinin dengi var
Çeker süngüsünü yâre saldırır
O kızda çift sürmeli süngü var.¹⁷⁴

- 97- (Güneyligil, bu türküyü derginin önceki sayılarından birinde Adil Kocaoğlu'dan derlemiştir. O derlemede Hanifi Kolluş'un, bu eserin bir dördlüğüünün daha olduğunu söylediği fakat o kısmın tecbit edilemediği ifade edilmiştir. Derginin 112. sayısında o kısmı da bularak eserin sözlerini yeni eklenen dördlüğüyle paylaşan Güneyligil, Kocaoğlu'dan aldığı şekline göre de ikinci dördlükte farklılıklar bulunduğunu ve burada tekrar derlediğini yazmaktadır.)

Bugün bayram günüdür hele hele hele şinanay
Güzeller düğünüdür hele hele hele hele şinanayım
Herkesin yüzü güler hele hele hele hele şinanay
Bayram neşe günüdür hele hele hele hele şinanayım

Az kaldı bayram ola hele hele hele hele şinanay
Kolun koluma dola hele hele hele hele şinanayım
Bir aylık hasretini hele hele hele hele şinanay
İster bir günde ala hele hele hele hele şinanayım

173 Güneyligil, s. 85

174 Güneyligil, s. 85

Bugün ayın üçüdür hele hele hele hele şınanay
Girme bostan içidir hele hele hele hele şınanayım
Dudakların bal şeker hele hele hele hele şınanay
Dilimi badem içidir hele hele hele hele şınanayım.¹⁷⁵

- 98- (Güneyligil, kına götürmeleri ve çeyiz eğlencelerinde söylenen bu eseri Şehreküstülü M. Aziz Sevük'te derlediğini ve tipik bir söyleniş tarzı olduğunu ifade etmektedir.)

Kamayı çektim kından
Gel yakından yakından
Koynundaki memenin
Ben gelirim hakkından
Nakarat:
Oy mendir hele hele mendil
Kaldır kolların indir

Hovarda şaşkın yârim
Sen söyle ben yazayım
Ettiğin günahları
Baş deftere yazayım

Nakarat:
Oy mendir hele hele mendil
Kaldır kolların indir

Hep gözlerin yalandır
Gir koynuma inandır

.....

.....

Nakarat:

Oy mendir hele hele mendil

Kaldır kolların indir.¹⁷⁶

- 99- (Güneyligil, bu eserin uzun hava olduğunu ve Kilisli Mehmet Kesici'den aldıklarını ifade ederken eserde bahsedilen Nahsen adındaki kişinin hikayesini anlatır. Anlatılana göre Nahsen, önceleri Mişetil Köyü'nde, daha sonraları Kilis köylerinde bahçe işleriyle uğraşan bir çiftçidir. Zenginden alıp fakire veren, muhtaçlara dağıtan bir halk adamı olarak anlatılan Nahsen birgün bir olaya karışıp Suriye'ye gider. Zaman zaman gider gelir fakat bu gidiş gelişler tek başına olmaz ve mahiyetinde bir çok adam bulunur. Birgün Hındo adında biri ile arası açılır ve Nahsen Kilis'te bulunduğu sırada Hındo tarafından ihbar edilir. Kilis'te bir bahçede uyurken basılır. Nahsen'in bu uzun havasını ise kimin yaktığı bilinmemektedir.)

Suriye'den çıktım beşgil Badeli

Beylerden kurtardım kanlı bedeli

İsmimi sorarsan Nahsen Badeli

Nakarat:

Vurma Hındo vurma ben Badeli Nahsenim

Neçe zincirlerden boşanacak arslanım

Suriye'den çıktım döndüm bağlara

Yönümü çevirdim kara dağlara

Benden selam söylen oğlum karaya

Nakarat:

Vurma Hındo vurma ben Badeli Nahsenim

Neçe zincirlerden boşanacak arslanım

Suriye'den çıktım bu nedir telaşım

İçeri bahçede kaldı öleşim

Ahmet Bey gelince doğdu güneşim

Nakarat:

Vurma Hindo vurma ben Badeli Nahsenim

Neçe zincirlerden boşanacak arslanım

Getirin atımı nalbant nallasın

Verin parasını da oğlum borca kalmasın

Üç beş arslanım var hayfımı alsın

Nakarat:

Vurma Hindo vurma ben Badeli Nahsenim

Neçe zincirlerden boşanacak arslanım.¹⁷⁷

100- (Güneyligil, Yaşar Özbirecikli'den aldığımı ifade etmektedir. Güneyligil, türküyü daha önce paylaştıklarını fakat eklenti ve düzeltmeler yaptıklarını belirtmektedir.)

Kız bahçeye girdin mi

Sevdiğini gördün mü

Sevdiğini görünce de

Saçlarımı ördün mü

Nakarat:

Yar yar yar yar yar yar

Yandım yar

Ey mismire mismire
Kınayı verin bize
Kınayı vermezseniz
Biz de küseriz size
Nakarat:
Yar yar yar yar yar yar
Yandım yar

Ver kınayı gidelim
Hacıya selam edelim
Hacının kızını kurt kapmış
Yolda bayram edelim
Nakarat:
Yar yar yar yar yar yar
Yandım yar

Su akar nemlendirir
Çayırı şenlendirir
O sendeki güzellik
Dilsizi dillendirir
Nakarat:
Yar yar yar yar yar yar
Yandım yar.¹⁷⁸

101- (Güneyligil, bu eserin bir kırık hava olduğunu ve eserle ilgili; *“Bu kırık hava okunurken halk müzikimizin ne kadar renkli olduğunu görmemek kabil değildir.”* ifadelerini kullanmaktadır. Ayrıca bazı sözleri ellerindeki dokümanlarda bulamadıklarını ve birçok

kişiy e sormalarına rağmen tamamlayıcı bir sonuç alamadıklarını belirtmektedir.)

Hışı hışı hançer boynuma ley ley

Küpeli kızlar koynuma

.....

.....

Nakarat:

Ben halayın başyım ley ley

İncili küpe taşıyam

Çekin halay dizilsin ley ley

Mahmur gözler süzölsün

.....

.....

Nakarat:

Ben halayın başyım ley ley

İncili küpe taşıyam

Damdan düştüm gümpedek ley ley

Bir kız gördüm tarpadak

Annesi hatun görmemiş ley ley

Yüzüme vurdu şarpadak

Nakarat:

Ben halayın başyım ley ley

İncili küpe taşıyam

102- (Güneyligil, eserin daha uzun olduğunu fakat bildiği iki dörtlüğü yazdığını ifade etmektedir.)

Karanfil deste gider hah hah hah nanay
Kokusu dosta gider hah hah hah nanay
Benim kalbimde senden hah hah hah nanay
Senin kalbinde kimler nanay nanay nanay nanay

Nakarat:

Nanay ellerin malı
Çürük bellerin malı
Gün olur devran döner
Elbet sararım yarı nanay nanay nanay nanay

Kadı Kastel akıyor hah hah hah nanay
Yar yüzüme bakıyor hah hah hah nanay
Üç deste gül kokladım hah hah hah nanay
Yârim gibi kokmuyor nanay nanay nanay nanay

Nakarat:

Nanay ellerin malı
Çürük bellerin malı
Gün olur devran döner
Elbet sararım yarı nanay nanay nanay nanay.¹⁷⁹

Kelpinli Nahsen Türküsü – 10 Haziran 1967

Bu derlemede Mehmet Solmaz tarafından bir türkü yazılmıştır. Solmaz, “Kelpinli Nahsen Türküsü” başlığı altında hem türkünün hikayesini hem de sözlerini paylaşmaktadır. Yazar, hazin olarak ifade ettiği türkünün hikayesini şöyle anlatmaktadır: “Kilis, jandarma bölüğünde Nahsen askerlik görevini bundan 25-30 sene önce yapıyor. Askerlik yaparken köy olan Kelpin köyüne izinli gidiyor. Bir kadın meselesinden Çavdar Kıya'ya vurarak dağa çıkıyor. Epey müddet dağlarda eşkıya şeklinde gezip tozuyor. Birgün Gaziantep-Oğuzeli arasında bulunan Nurgana Köyü'ne geliyor. Yanında 4 silahlı arkadaşı var. Kelçik, Kara Mehmet, Nurganalı Yirik Mehmet... Zaten Nahsen 3 seneden beri dağlardadır. Nurganalı Hacı Mamo tarafından Oğuzeli (Büyükkızılhisar) Jandarma Komutanlığı'na bir de Antep Jandarma Komutanlığı'na iki mektup ile ayrı ayrı ihbar ediliyor. Nahsen'in Nurgana'da ağaçların altında oturduğu bildiriliyor. Zavallı Nahsen arkadaşlarıyla oturmuş sohbet ediyor. Oğuzeli'nde jandarma kumandan vekili olan Kozandağlı Mustafa Çavuş ve Karakol Kumandanı Nuri Çavuş (Gaziantep ve Belediye zabıta çavuşluğundan emekli ve hayattadır) yanlarına birkaç jandarma, köy bekçisini de alarak atlı olarak Oğuzeli'nden Nurgana köyüne geliyorlar. Kelpinli Nahsen ihbara uğradığını anlıyor ve civardaki kendir ekili tarlanın içine arkadaşlarıyla saklanıyor. Nuri Çavuş Kelpinli Nahsen'in İspanak'ta kumandanı olduğundan Nahsen'i çok seviyor, Nahsen de Nuri Çavuş'u çok severmiş, tarihin garip cilvesine bakınız ki, silahlı olarak karşılaşmaları icap ediyor. Birisi resmi görevli jandarma kumandanı diğeri kanunları çiğneyen bir kaçak, bir eşkıya, Nuri Özmmimar Çavuşun amısı şöyledir: Bekçi Kagüle Mustafa, filik Mustafa. Kozandağlı Mustafa Çavuş olmak üzere hepimiz kendir tarlasının etrafını çevirdik. Teslim olmalarını birkaç defa ihbar ettik. Ateşle bize karşılık verince biz de kendir tarlası içine rastgele ateşe başladık. O zamana kadar, Antep'ten bir kamyon dolu jandarma eri Üstteğmen Fehmi ile Yüzbaşı Ziya komutasında yardımımıza geldiler. Yanılmazsam yanlarında 10-15 jandarma vardı. Antepli Ali'nin kamyonu ile gelmişlerdi. Ablukayı sıklaştırdık. Ateş de kesilince tarlanın içerisine girdik. Nahsen yaralı idi, sol böğründen vurulmuştu, diğerleri vurularak ölmüştü. Beni görünce ağladı. Az sonra o da öldü. Bunları kimin vurduğu belli değil. Çünkü birçok taraftan ateş edilmişti. Cesetleri kamyonun çamurluğuna iple asılarak kanlı bir halde Antep'e getirildi. Hükümet konağı önüne bırakıldı. 4 kişi ile beraber alkanları Nurgana kendirini sulamış oldu. Halkımız da böylece 4 eşkiyanın şerrinden kurtulmuş oldu.”¹⁸⁰

103- (Solmaz, türkünü kimin tarafından yakıldığını bilinmediğini ve köylerde halen okunmakta olduğunu ifade etmektedir.)

Antep'in etrafı ağlı karalı
Anamdan doğdum da başım belâlı
Kara Mehmet sol böğründen yaralı
Genç yaşında neler geldi başıma

Nurgana'ya geldiğimiz bildiler
Hemen jandarmaya haber verdiler
Dördümüzü bir arada vurdular
Sebep oldu Nurgana'nın kendiri

Biz beş kardeş idik kaldık dördümüz
Kelpin'dir bizim ana yurdumuz
Kelpin'de yatar asıl kurdumuz
Sebep oldu Nurgana'nın kendiri

Antep'in etrafı bağlar bahçeler
Kozandağlı gelmiş bizi parçalar
Leşimize döner kuzgun zahçalar
Zalim düşman ne çok düştü peşime

Biz beş kardeş idik kaldık dördümüz
İzmir'de yatıyor aslan kurdumuz
Kelpin bizim vatanımız yurdumuz
Bizim sebebimiz Nurgana'nın kendiri

Kelciğe söyleyin destan eylesin

Arkadaşlar şu gediği bağlasın
 Kelçik dağda kimle gönül eğlesin
 Sorun arkadaşlar beni kim vurdu.¹⁸¹

Gaziantep'ten 9 Parça Ezgi – 10 Ekim 1967

Erol Güneyligil tarafından yazılan bu derlemeler derginin 118. sayı ve 10. cildinde yer almaktadır. Güneyligil, Gaziantep türkülerinden örnekler sunacağını, bu örneklerle Güneydoğu bölgesinde yer alan bu ilin, civar illerden farklı karakteristik folklor özelliklerinden ve türkülerin kimlerden derlendiği, içeriğinde hangi olayları konu edindiği gibi konularda bilgi verdiğini ifade etmektedir. Bununla birlikte yazar, bu kısımda verilen türkü ve uzun havaların Ankara ve İstanbul radyoları ile Devlet Konservatuarı folklor arşivinde bulunmayan eserler olması bakımından önemine vurgu yapmaktadır. Gaziantep Halk Müziği kültürünün Türk kültüründeki yeri ve önemine ise şu şekilde değinmektedir:

“Gaziantep ve çevresinin Güneydoğu Anadolu’da oldukça yaşlı bir yer yüzü şekline sahip oluşu Gaziantep Folklor Müsiki’sinde çok tesiri görülen bir sebeptir. Türkiye’nin hiçbir yerinde Gaziantep kadar uzun hava tabir edilen ezgilere sahip bir mahal yoktur. Adeta bir dağdan bir dağa seslenen insanın sesini veya halay seken insanların ayak hareketlerindeki ritmini hatırlatır Gaziantep uzun havaları, iskan türküsü tabir edilen ezgiler ve ağıt uzun havalar hep bu nev’indedir.

Uzun havaların yanı sıra türkü ve koşmalar da önemlidir. Gaziantep’te umumiyetle Anadolu halk türküleri Rumeli türküleri kadar parlak ve zengin değildir. Özellikle bu durum Gaziantep’te yakılan türküler için de söz konusu olmakla beraber bazı istisnalar da yok değildir.”¹⁸²

104-(Güneyligil, Haşıl türküsü olarak adlandırdığı bu türküyü Şhreküstülü Mehmet Aziz Sevük’ten 1959 yılında Gaziantep Ticaret Lisesi salonunda derlediğini ifade etmektedir. Sevük ise ilk kimden dinlediğini bilmemesine rağmen yazının yayınlandığı sırada 15 yıldır bu türküyü bildiğini belirtmektedir. Yazar, Sevük’ün bu eseri Gaziantep erkek kınaları ve cehizlerinde (Derginin muhtelif yerlerinde çeyiz kelimesi cehiz olarak ifade edilmektedir. Bu da yerel olarak bu şekilde ifade edilmesinden olmalıdır.) ya da kilimci

181 Solmaz, s.140

182 Erol Güneyligil, Gaziantep’ten 9 Parça Ezgi, G.K.D., Cilt 10, Sayı 118, Ekim 1967 s. 227

kalfalarının kilim işleme sırasında söylemelerinden öğrenmiş olacağıının kuvvetli bir ihtimal olduğu yorumunu yapmakta, kilimci kalfalarınca Gaziantep'e ilk elektriğin geldiği senelerde söylendiğini ifade etmektedir. Türkünün hikayesi konusunda çok fazla bilgi olmasa da özellikle Şehreküstü, Kozluca ve Yazıcık gibi semtlerde hemen hemen herkesin bildiği de vurgulanmaktadır.)

Alatirik söndü kalkın haşıla
Haşılı da getirin çökün başına
Çifte kurşun değsin nezzik taşına
Nakarat:
Gözlerin kör ola ölesin usta
Böyle zulüm olur mu teze halfiye

Ustamızın giydiği samanı sarı
Usta seni soksun alkızıl arı
Usta paran yoksa etme bu kârı
Nakarat:
Gözlerin kör olasın ölesin usta
Böyle zulüm olur mu teze halfiye

Haşıl parasından bulgur kaynattık
Mangal maşasından saçımızı kıvrattık
Ustamızın düğününde kızlar oynattık
Nakarat:
Gözlerin kör ola ölesin usta
Böyle zulüm olur mu teze halfiye

Bir direzin çektim iki sedirlik
İçinde kırıldı zavallı mekik

Yenisini almağa yoktur metelik

Gözlerin kör ola ölesin usta.¹⁸³

- 105- (Güneyligil, türküyü Hanefi Kolluş'tan derlediğini ifade etmektedir. Kolluş da eseri 11 yıl önce Gaziantep'in Şehreküstü semtinin Ağa Camii arkasında Kilimci Mahmut Ebcem'den dinlediğini belirtmektedir. Güneyligil, derginin daha önceki sayılarında da kendisinden birçok türkünün sözlerini derlediği Kolluş hakkında bu sefer kişisel bilgiler de paylaşmaktadır: "... *Türkiyü yazdıran Hanefi Kolluş Gaziantep kına gecelerinde, celiz ve düğün eğlencelerinde hanendelik yapmış, dünün heyecan ve hadiseleri ile yakından ilgilenmiş bu sebepten Gaziantep türküleri hakkından vakıfkişilerden biridir. Şimdi motorlu tezgah işi ile meşgul olup evvelce kilim tezgahlarında çalışırdı. Kendisi bir çalgı çalamazsa da çok güzel okur. Bu konuda yetişme tarzı yukarıda bahsettiğimiz gibi hayat yaşantısının neticesidir.*")

Antep'in çardakları

Nay nay nay nay nay nay

Su dolu bardakları

Şinanay yavrum şinanay

Ne hoş yazı yazıyor

Nay nay nay nay nay nay

Şu kızın parmakları

Şinanay yavrum şinanay

Ağaçlar çatal matal

Nay nay nay nay nay nay

Cemo altında yatar

Şinanay yavrum şinanay

Hasa gömlek içinde
Nay nay nay nay nay nay
Çalkalar göbek atar
Şinanay yavrum şinanay

Elinde çorap bağı
Nay nay nay nay nay nay
Çözölsün uçkur bağı
Şinanay yavrum şinanay

Muhabbetten ne çıkar
Nay nay nay nay nay nay
Şinanay yavrum şinanay

Çarşıda leymun tuzu
Nay nay nay nay nay nay
Şingir mıngırın kızı
Şinanay yavrum şinanay

Alma dedim dul avrat
Nay nay nay nay nay nay
Ne tadı var ne tuzu
Şinanay yavrum şinanay.¹⁸⁴

106-(Güneyligil bu türküyü Mehmet Aziz Sevik ve Halefi Kolluş olmak üzere iki kişiden almıştır. Sevik, Gaziantep'te meşhur olan Şakir Baba'dan, Kolluş ise Kebapçı Karadayı namıyla bilinen bir yaşlıdan derlemiştir. Bu kişiler eseri ilk kimden duyduklarını hatırlamamaktadırlar. Güneyligil, iki derlemenin sözleri arasında

farklılıklar olduğundan ötürü ikisini ayrı ayrı belirterek yazmıştır. Eserin, her yerde güzelliği, babayığitliği ile bilinen bir civanın ani ölümü üzerine bir halk şairi tarafından yakılan bir ağıt olduğu ifade edilmektedir.)

Mehmet Aziz Sevük'ten alınan:

Varın varın bakın sarı yıldız doğdu mu
Doğup doğup eski yere geldi mi
Bir gelin ölmüş bütün Antep duydu mu
Aman Allah nedir bunun çaresi

Yaralandı eski hançer yarası
Varın varın bakın sandığında nesi var
Bir civan ölmüş şu Antebin yası var
El değmedik elbisenin hası var.

Hanefi Kolluş'tan yazılan:

Varın varın bakın sarı yıldız doğdu mu
Bir gelin ölmüş mezarına konu mu
Lale sümbül menekşesi soldu mu
Menekşesi laleleri soldu mu

Varın bakın sandığında nesi var
Göz görmedik elbiselik hası var
Bir civan ölmüş memleketin yası var
Menekşesi laleleri soldu mu¹⁸⁵

107-(Hanifi Kolluş, türküyü 16-17 yıldan beri bildiğini belirten Halil alışkan'dan derlemiştir. Gaziantep'te meşhur Koska Mustafa'ya ait olduğu ifade edilen bir türküdür. Ayrıca Koska Mustafa'nın üzerine Gaziantep'te birçok türkünün yakıldığı, derbeder bir hayat ve kalender dünya görüşü sebebiyle ilham verici biri olduğu belirtilmektedir.)

Aya bakar pencerenin kanadı

Kim ısırıldı al yanaklar kanadı

Böyle mi idi şu feleğin muradı

Nakarat:

En gel anam en gel seveyim seni

Saat beşten sonra beklerim seni

Ben çekerim bu dert benim kime ne

O yar vurdu oku benim sineme

Haber verin benim garip nineme

Nakarat:

En gel anam en gel seveyim seni

Saat beşten sonra beklerim seni¹⁸⁶

108-(Güneyligil, Gaziantep'te bir zamanlar güzelliği ile dillerde ve gönüllerde gezen Fatma adındaki biri için yakılan türküyü Aliye Yüksekbilgili'den derlediğini ifade etmektedir. Yüksekbilgili, ilk olarak kimden duyduğunu hatırlamasa da 25-26 seneden beri bildiğini ve o zamanlarda düğün eğlencelerinde okunmasının çok revaçta olduğunu belirtmektedir.)

Fatmalar iki iki

Giyinmiş samur kürkü

Fatma benim olursa

Neyleyim malı mülkü

Nakarat:

Aman Fatma can Fatma

A'rakıya su katma

Su katarsan ben içmem

Ben Fatma'dan vazgeçmem

Aman Fatma neler olacak

Keskin bıçak kan olacak

(İpek köynek kan olacak,

.....

Nakarat:

Aman Fatma can Fatma

A'rakıya su katma

Su katarsan ben içmem

Ben Fatma'dan vazgeçmem

Külekte su bulanır

Fatma damda dolandır

Fatma'nın memeleri

El değmeden uyanır.

Nakarat:

Aman Fatma can Fatma

A'rakıya su katma

Su katarsan ben içmem

Ben Fatma'dan vazgeçmem

Aman Fatma elleniyor
Hovardalar eğleniyor

.....
.....

Nakarat:

Aman Fatma can Fatma
Arakıya su katma
Su katarsan ben içmem
Ben Fatma'dan vazgeçmem¹⁸⁷

109- (Güneyligil, türküyü Aliye Yüksekbilgili ve Culha Metmet'in eşi Firdevs Bacı'dan derlediğini ifade etmektedir. Türküde geçen "culha" ifadesini Güneyligil, Gaziantep'te kilim işleyen ve kilim işleyenlere iplik hazırlayan kişilere verilen isim olarak açıklamaktadır.)

Culha çukurda mısın
Kaygıda fikirde misin
Eller seyrana çıktı
Daha sen çukurda mısın

Nakarat:

Beh kele cülha
İşin gücün rastgele

Acından karnı dalar
Bir parmak balı yalar

.....
.....

Nakarat:

Beh kele cülha

İşin gücün rastgele¹⁸⁸

110- (Gaziantep'in Oğuzeli ilçesinin Hameyli Köyü'nden Miktaf Erkan, babası Ali Erkan'dan derlemiştir. Erkan'ın, babasının bu uzun havayı kaç senedir bildiğini öğrenemediği ifade edilmektedir.)

Küçük taştan yaptırırım odanı

Sen küçüksün ben alayım kadanı

Günde gel süpür odanı

Te desinler bu da bunu severmiş

Bahar gelir de bülbül güle konaklar

Halep'e kalsın yaptırdığım konaklar

Şeker şerbetine dönmüş kiraz dudaklar

Te desinler bu da bunu severmiş

Sarı saçların da kollarıma bağ olsun

O şirin gözlerin de gözlerime dert olsun

Sen gidersen küçük bacın sağ olsun

Te desinler bu da bunu severmiş¹⁸⁹

111-(Hanefi Kolluş ve Mehmet Aziz Sevik'ten derlenen bu türküyü Alleben'de Çil Sakıp'ın kahvesinde Değirmen Boğazı sakinlerinden Koska Mustafa'nın söylediği belirtilmektedir. Güneyligil, "*Türküden de anlaşılacağı gibi ispiro müptelası mentecilerin bayal alemlerinin geniş olduğu eşraf saatlarında yaktıkları bir parçadır.*" ifadelerini kullanmıştır.)

188 Güneyligil, s. 230

189 Güneyligil, s.232

Patlıcandan kadeh oyar
Pirpirimden karnı doyar
İspirtoya bol su koyar
Biz Alleben'in berduşuyuz

Suburcu'nun sarhoşuyuz
Değirmen boğazı yurdumuz
Kimseye yoktur borcumuz
Biz Alleben'in demkeşiyiz
Suburcu'nun sarhoşuyuz

İspirtoya bol su kattık
Çalı diplerinde yattık
Malı mülkü toptan sattık
Biz Alleben'in berduşuyuz
Kavaklık'ın sarhoşuyuz

Kavaklık suyun kurusun
Üstünü duman bürüsün
Ağaçların kökten çürüsün
Biz Allaben'in berduşuyuz
Kavaklık'ın demkeşiyiz.¹⁹⁰

112- (Güneyligil, Deli Emine'nin türküsü olarak ifade ettiği eseri Hanefi Kolluş'tan derlemiştir.)

Bağa gider üzümleri getirir
Salkımını anbarlara indirir

Tenesini gelinlere yedirir

Nakarat:

Gözlerin kör ola Deli Emine

Eski gelin kötü idi yenisine ne

Hayada oturmuş darı kavurur

Haline bakmadan burun kıvrırır

Gelinlere ken edip oğlan doğurur

Nakarat:

Gözlerin kör ola Deli Emine

Eski gelin kötü idi yenisine ne

Tarhanayı getirir livana asar

Gelen gelin ondan ümidi keser

Salını salını hayatta gezer

Nakarat:

Gözlerin kör ola Deli Emine

Eski gelin kötü idi yenisine ne¹⁹¹

Araştırmalar: Bebek Hikâyesi – 10 Haziran 1968

Cemil Cahit Güzelbey tarafından kaleme alınan bu kısım derginin 126. sayısında yer almaktadır. Güzelbey, Gaziantep'in göç meselelerinden doğan olay ve hikâyelerden bahsetmektedir. Bu hikâyelerden yazıya konu olan ise Bebek Hikâyesi başlığıyla anlatılmaktadır. Derginin 138. sayısında da çok benzer bir bebek hikâyesiyle bir eser paylaşılmaktadır. Hikâye neredeyse aynı olsa da eser sözleri farklılık göstermektedir. Hikâyeye göre kışın erken geleceği anlaşıldığı bir yılda yayladakiler çadırlarını toplayıp sürüleriyle birlikte göç etmek üzere yola koyulurlar. Akşam kalacakları yere vardıklarında konaklama hazırlıkları yapılırken bir bey çadırında çığlık sesi duyulması üzerine herkes toplanır. Çılgılığın sahibi anne, henüz birkaç aylık olan bebeğinin beşiğinin

191 Güneçligil, s. 232

orada olmadığını anlamıştır. Bunun üzerine on beş kişi atlarıyla geldikleri yola koyulur. Bir süre sonra ellerinde bebeğin beşiğiyle geri döndüklerinde, beşiğin deve üzerinden ağaç dalına asılı kaldığı ve kuş saldışlarına uğradığı anlaşılır.

113- (Güzelbey, bebeğin annesinin ağzından söylenmiş bir ezgili mersiye olan bu eserin çadırđan çadıra yayıldığını ifade etmektedir. Bu kısmın yazılmasından 15 yıl önce Oğuzeli ilçesinde Deli namıyla bilinen Abdal Cumali'den ve Sofalıçı Köyü'nden Hurşit'ten dinlendiği fakat Cumali'nin son iki kıtayı söyleyemediği belirtilmektedir.)

Aldan işlettim bezini
Yavrum çekerdim nazını
Kargalar oydu gözünü
Yaktı yaktı küleyledi
Bebek seni belemedim
Yavrum diye salladım
Yavrum nenni kuzu nenni nenni

Bebek nenni nenni uy bebek uy
Bebeğin beşiği bakır
Sallamadım takır takır
İçindeki molla Bekir
Bebek beni deleyledi

Yekin kara devem yekin
Cenımı zilini dakın
Ağ bebeği daldan sakın
Yavru beni deleyledi

Yekin kara devem yekin
Dal geliy boynunu sakın

Babanın gelmesi yakın
Bebek beni deleyledi

Deveyi deveye çattım
Yuları boynuna attım
Kaynanadan hicap ettim
Bebek beni deleyledi

Deve dabanın yarıla
Ardıç kolların kırıla
Kaynana gözüün kör ola
Yavru beni deleyledi.

Kara kuşlar ötüşüyor
Cınak vurup bölüşüyor
Düşman bize gülüşüyor
Bebek beni deleyledi

Ali ipekten abası var
Gurbet elde babası var
Yedi köyde ebesi var
Yavru beni deleyledi

Bebeğin beşiği çamdan
Yuvarlandı düştü damdan
Şimdi gelir baban Şam'dan
Bebek beni deleyledi.¹⁹²

192 Cemil Cahit Güzelbey, Bir Araştırma: Bebek Hikâyesi, G.K.D., Cilt 11, Sayı 126, Haziran 1968, s.132

Hamide Gelin Türküsü ve Türkünün Hikayesi – 10 Eylül 1968

Derginin 11. cildi ve 129. sayısında yer alan bu derleme, Türk Folklor Kurumu 5 Nolu Araştırmacısı olduğu belirtilen Mehmet Solmaz tarafından yapılmıştır. Solmaz, Gaziantep'in köylerinde çok sayıda aşk hikayeleri olduğundan ve büyük bir kısmının facia ile sonuçlandığından bahsetmektedir. Ayrıca bu hikayeleri ve ortaya çıkan olaylarını Haber Gazetesi'nde 180 gün boyunca parça parça yayınlattığına ve bir kısmının da Gaziantep Kültür Dergisi'nde yayınlanmasına karar verdiğini belirtmektedir. Derginin 129. sayısında da buna istinaden bir türkü ve hikayesi paylaşılmaktadır.

114- (Solmaz, eserin Hamide Gelin türküsü olduğunu ifade etmektedir. Anlattığına göre eserin bahsettiği hikâye Kilis'in doğusundaki Hümeyle Köyü'nde ve 1953 yılı sonlarına doğru gerçekleşmektedir. Güzelliginden ötürü adı dillere destan olan 17-18 yaşlarındaki Hamide, Ahmet Faki isimli birine sevdalanır fakat onun sevdiğiyle evlenmesine izin verilmez. Başka biriyle evlenmesi için yapılan baskılara dayanamayan Hamide, bir gece vakti kendisini asarak intihar eder. Ardından türküler yakılıp gözyaşları döküldüğünü ifade eden Solmaz, eseri derlediği zamanı şöyle ifade eder: *“Köylerine vardığımda bu acı olayı bana anlattılar. Tabii ki bu anlatılanlar dinleyenlerin yeniden gözyaşı dökmelerine sebep oldu. Babası Akküprik Ali, annesi Fatma, kardeşleri Eyüp, Ramazan, bacası Senem, Meriş (öldü). Babası ve annesi hala İslahiye'nin Şatıroğlu Köyü'nde çiftçilik yapmaktadırlar.”* Solmaz türkü sözlerinin intihar yerine öldürüldüğü üzerinden ilerlese de gerçek olanın intihar olduğunu belirtmektedir. Eserin sözlerinin kime ait olduğu konusunda da son dörtlükte adı zikredilen Hafız Mehmet olduğu sonucuna ulaşılabilir.)

Mezarlarımı bol eşin yapmayın derin

Soğuk sular dökün eyleyin serin

Hamide kızı ettiler bugün de gelin

Diyerek yolladık allı gelini

Hamide'yi dersin güzelden güzel

Kaşların çatarı gözleri süzer

Kollarına inciler mercanlar dizer

Diyerek yolladık allı gelini

Giyinmiş kuşanmış olmuş bir gelin
Kemere sıkırmış o ince belin
Kara toprak yedi kınalı elin
Diyerek yolladık allı gelini

Hamide kızı bir dar yerde tuttular
Bağda öldü diye bahane ettiler
Bütün esvabını üstüne attılar
Diyerek yolladık allı gelini

Kimseler görmemiş böyle gelini
Bala koymuş dudağını dilini
Ben bilirim Ahmedimin huyunu
Diyerek yolladık allı gelini

Naylon, kedi bastı geyerdi boya
Kimse rast gelmedi bu güzel huya
Salını salını gidersin suya
Diyerek yolladık allı gelini

Âlem eder Hamide'ye seyranı
Sanki bugün bizde Kurban Bayramı
Tükettik devri de battı devranı
Diyerek yolladık allı gelini

Bütün bu yazılan geline destan
Sırtına giymemiş ipekli fistan
Ahmet'ti sebedi ağıttan yastan
Diyerek yolladık allı gelini

Hamide'yi bekler yer karış karış
Evvel köşkün idik gel barış
Hamide'yi karşıla, bacısı Meriş
Diyerek yolladık allı gelini

Hamide için ağladı anam
Ben daha ne kadar bu derde yanam
Yere baygın düştü bacısı Senem
Diyerek yılladık allı gelini

Kardeşlere verdiler kara haberi
Sanki gözümüze vurduk biberi
Küsüp gitme gelin gelsene beri
Diyerek yolladık allı gelini

Sanki ceylan oynar bulanık çayda
Hamide'nin ateşi gitmez ne fayda
Hamide'yi boğdular bir çetin ayda
Diyerek yolladık allı gelini

Kendir sıkılmış sızılıyor yarası
Kudretten sürmeli kaşın arası
Hayalimde gözlerinin karası
Diyerek yolladık allı gelini

Salına salına gidiyor bağa
Kara duman gitmiş karşıki dağa
Hamide'ye yas çeker hem bey hem ağa
Diyerek yolladık allı gelini

Kapayın kuağınızı bunu duymayın
Her duyduğunuz el sözüne uymayın
Aman yazık Hamide'ye kıymayın
Diyerek yılladık allı gelini

Kendi Hamide değil sanki bir Suna
Beyaz ellerinde yakınmış kına
İçimde ateşi sönmüyor yine
Diyerek yolladık allı gelini

Hamide'yi dersin kuyuya attılar
Mesul olmayalım diye geri tuttular
Nergizli, reyhanlı mezar ettiler
Diyerek yolladık allı gelini

Hafız Mehmet der ki çok çekti zahmet
Hamide'yi vuranlar bulmasın cennet
Örtün mezarımı görmesin Ahmet
Diyerek yolladık allı gelini.¹⁹³

Gaziantep Türkülerinden Derlemeler – 10 Aralık 1968

Erol Güneyligil'in derlemelerinin devamı olarak 11. cildin 132. sayısında derlenen 7 türkünün sözlerine yer verilmiştir.

115- (Güneyligil, türküyü Hanefi Kolluş'tan derlediğini ifade etmektedir. Gaziantep'in çeyiz götürme adetlerinde uzun yıllardır söylenen bu eser hakkında Güneyligil şunları ifade etmektedir: *"yazacağımız parçanın tipik bir tarzda söylenişi vardır ki, umum Gaziantep cebiz türkülerinin karakteristik vasıflarına bağlıyoruz bunu; türküde geçen "başın var, eşin var bir gecelik, ver içeyim, filcandan" gibi kelimeleri*

193 Mehmet Solmaz, Hamide Gelin Türküsü ve Türkünün Hikayesi, G.K.D., Cilt 11, Sayı 129, Eylül 1968, s. 201-202.

ait oldukları yerlerinde çağrılırken yapılan duraklama ve uzatmalar Gaziantep ağızı ve Gaziantep merkez kazası halk müziğinin bütün inceliklerini göstermesi bakımından parça hayli ilginç olup, ona Gaziantep cebizlerinden peykelerin hal ve davranışları türküde buruk bir şekilde hayalimizi okşar.”)

Pınar senin ne belalı başın var
Yerenin var yoldaşın var eşiğ var
Kız ey seninğ bir gecelik işin var
Kız gene doldur ver içeyim şişeden, kadehten, filcandan

Pınar senin etrafını gezmeli
Galem alıp başınğ gözüün yazmalı
Anmı top kaküllüde burnu hızmalı
Kız gene doldur ver içeyim şişeden, kadehten, filcandan¹⁹⁴

116- (Güneyligil, türküyü kendisinin 12 senedir bildiğini fakat kimden öğrendiğini hatırlayamadığını ifade etmektedir. Ayrıca türkünün Gaziantep’in Saçaklı mahallesinde geçen bir olayı anlattığını, köy ve şehir halk müziğinin ortaklaşa özelliklerini gösterdiğini belirtmektedir.)

Bize derler Saçaklı’nın uşağı
İki kardeş bir bağlardık kuşağı
Düztepe’den indirdiler aşağı

Nakarat:

Yandım anam helal eyle sütünü
Cahildim dinlemedim sözünü

194 Erol Güneyligil, Gaziantep Türkülerinden Derlemeler, G.K.D. Cilt 11, Sayı 132, Aralık 1968, s. 269

Anam duydu babam belin büküldü
Yeren yoldaş Düztepe'ye döküldü
Kardeşimin şerbeti de içildi

Nakarat:

Yandım anam helal eyle sütünü
Cahildim dinlemedim sözünü¹⁹⁵

117-(Elbeyli'nin Zıbarın Köyü'nden 1840 doğumlu Ali kaya ve oğlu Hayrettin Kaya'dan yazılan Gaziantep ağızlı bu uzun hava, Milli Mücadele yıllarında geçen bir olayı anlatmaktadır. Güneyligil, Elbeyli beyi Bilal Bey'in, bir sabah erken saatlerde İspaha Köyü'ne yapılan bir baskında öldürülmesi üzerine halk şairi aşığı olarak ifade ettiği biri tarafından yakıldığını ifade etmektedir. Bahsi geçen olayla ilgili çeşitli söylentiler olduğunu söyleyerek kendisi de bunlardan bazı örnekler anlatmaktadır.)

Bilal Bey'i dersin de Elbeyli'nin ulusu
Binmiş atına da gene olmuş Halep valisi
Hopunu çekenler Halep valisi
Ağlama anam ağlama
Ben öldükten kelli de
Düşmana meyil bağlama

Bele bilsem de şu Halep'ten gelmezdim
Şu dadlı canımı da bi kör kurşun vermezdim
Kirve, haberim olsaydı da sana yenmezdim
Aman avunan avladılar bizi
Öldürdüler ikimizi
Sondürdüler çıramızı

Sabah erkenden İspaha'yı bastılar
Kanlı gönlekleri de bokçalara bastılar
İki kardaşı bir arada kestiler
Beyler yanarım kardaş yanarım
Ben beni bağlattım da ona yanarım

Odasına varsam arzuhaller yazılır
Çatmasına vardım da çifte kurban yüzülür
Bilal Bey ölürse aşireti bozulur
Ağlama garib anam ağlama
Ben öldükten kelli de
Zalım düşmanlara bel bağlama

Bilal Beyi dersen de Kasım Bey'in büyüğü
Kasım Bey de bizim elin geyiğı
İki eli kınalı da yeni güveğı
Aman avunan avladılar bizi
Öldürdüler ikimizi
Söndürdüler çıramızı

Dayıma söyleyin de atıma binsin
Sıramlı meşrahımı da dellala versin
Nişanlım güzelmiş de Mehmet Bey alsın
Anam ağlama aman
Ben öldükten kelli de
Zalım düşmanlara bel bağlama

Hele bakında şu derenin otuna
Zalım Lüveren de binmiş Bilal Bey'in atına

Mevlam yardım etsin Güssün Hatun'a

Beyler yanarım kardaş yanarım

Ben beni bağlattım da ona yanarım.¹⁹⁶

118-(Hanefi Kolluş'tan derlediği bu türkü için Güneyligil; “Çekirge endi yazıya / Ot kalmadı koyunnan kuzuya / Biz de layık mıyk böyle yazıya..” diye söylenen çekirge destanının yakıldığı günlerden kalma eski bir türküyü, çift sürerken dağ başında sabırsızlıkla öğle yemeğini getireni düşünen azabın türküsünü...” ifadelerini kullanmaktadır.

Çüt sürerim dala dala

Öküzün annı ala

Azıkcım Allah'tan bula

Nerde galdı nazlı yârim gelmedi vay

Güneş depeye dikildi

Sıcaktan boynum büküldü

Yokluk ömrümü bitirdi

Nerde galdı nazlı yârim gelmedi vay

Çüt sürdüm kolum yoruldu

Suşumdan dilim kurudu

Acımdan dizim kırıldı

Nerde galdı nazlı yârim gelmedi vay¹⁹⁷

119-(Gaziantep'in çehiz ve kınalarında söylenen türkülerden olduğu belirtilen ve “yetmiş yaşındaki eski zaman gençlerinden kalma” olarak tanımlanan türküyü Güneyligil, Hanefi kolluş'tan derlemiştir.)

196 Güneyligil, s. 283

197 Güneyligil, s. 283

Pınara atım urganı
Üşüdüüm çektim yorganı
Susadım ver ağzıma gerdanı gülüm amman

Nakarat:
Aman yar öldürdüün beni
Ölmeden sarayım seni

Pınarın etrafı iğde
İğdenin dalları yerde
Hanım kız eviniz nerde gülüm amman

Nakarat:
Aman yar öldürdüün beni
Ölmeden sarayım seni¹⁹⁸

120- (Güneyligil, köy gençlerinin hayvanları otlatırken bu garip havasını söylediğini ve eseri Ali Kaya ile oğlu Hayrettin Kaya'dan derlediğini ifade etmektedir.)

Gitme Garip gitme yollar çamurdur
Garibin yüreği de taştır demirdir
Yedi yıl dediğin hayli ömürdür
Kadını alam Garip kal burda burda

Gitme Garip gitme yollar harami
Arap vurur Türkmen alır paramı
Sen gidersen kimler sarar sinemi

Kadanı ama garip kal burda burda

Dön beri dön beri yüzünü göreyim

Al yanaklarına kurban olayım

Bir emanetin var da onu vereyim

Kadanı alam Garip kal burda burda¹⁹⁹

121- (Güneyligil, Ali Kaya'dan tespit edilen bir Garip uzun hava olduğunu belirtmektedir.)

Ak şarap içerler yeşil ganneden

Güzel seven mahrum kalmaz dünyadan

Karaman'dan Kayseri'den Konya'dan

Acem sevdiğimi bilir mi ola

Uyudum uyandım ben seni gördüm

Gül yüzlü Senem'i Tivriz'de koydum

Dağılmış aklımı başıma verdim

Çarşıda pazarı malı Tivriz'in

Olmaz Şavo olmaz bu böyle olmaz

Bülbül gülü koyup dikene konmaz

Babası Kurtbey oğlu karşı konulmaz

Acem sevdiğimi bilir mi ola

Yol ver Şavo da ben gider oldum

Gül yüzlü Senem'i üryamda gördüm

Senem'in şerbetini elimden içtim

Acep sevdiğimi bilir mi ola

Tivriz'in etrafı dağdır meşedir
 Seksen bin mahalle yüzbin köşedir
 İçinde oturan beydir paşadır
 Çarşıda pazarı malı Tivrin'in²⁰⁰

Gaziantep Türkülerinden Derlemeler – 10 Şubat 1969

Derginin 12. cilt ve 134. sayısında Erol Güneyligil bundan sonraki derlemeleri konusunda daha farklı bir yol izleyeceğinden bahsetmektedir. İfade ettiğine göre Milli Folklor Enstitüsü 2 nolu bildirisinde halk müziği eserlerinin derleme kriterlerini belirtmektedir. Güneyligil de ilk defa derginin bu sayısında bu kriterlerden bahsetmiş ve ilk defa bu sayıdaki türküleri bu kriterlere göre derlemiştir. Kriterlere göre derleyicinin adı soyadı ve iş adresi, türkünün derlendiği yer ve tarih, alındığı kişinin çalgı çalıp çalmama durumu ve amatör ise nasıl yetiştiği, o türkünün alındığı yerde herkesçe bilinip bilinmeme durumu, türkünün hikayesi gibi noktalar da kayıt altına alınmalıdır. Bu sayıda Güneyligil bu kriterlere uygun derleme yapmaya çalışmıştır.

122- (Derleyici Adı soyadı ve iş adresi: Erol Güneyligil, talebe, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Beşiktaş, İstanbul.

Türkünün derlendiği yer ve tarih: Gaziantep 1965

Alındığı kişinin çalgı çalıp çalmama durumu: Herhangi bir çalgı kullanmıyor.

Alındığı kişi amatör ise nasıl yetiştiği: Alınan kişi Hanifi Kolluş olup, Gaziantep kına ve düğünlerinde hanendelik yaparak yetişmiştir. Türkü Kolluş tarafından Kilimci Halil Çalışkan'dan tespit edilmiş olup, Gaziantep'in karakteristik yaşayışı olan kişilerinden Koska Mustafa'ya ait olduğu ifade edilmektedir. Yazının yazıldığı sıralarda Koska Mustafa'nın Almanya'da yaşadığı belirtilmektedir.

Türkünün alındığı yerde herkesçe bilinip bilinmeme durumu: İlk defa Kilimci Halil Çalışkan'dan duyulmuş olup, çoğunlukla kilimciliğin olduğu Şehreküstü, Delben Mahallesi, Kara Kabir, Yazıcık mahalleleri ile Ağa Camii civarında söylenmektedir.

Türkünün hikayesi: Bilinmiyor.

Alındığı kişinin çalgı çalıp çalmama durumu: Güneyligil, kuvvetle muhtemel alınan kişinin çalgı çalmaması nedeniyle bu konuda bilgi vermemektedir. Gaziantep halk müzik kültüründe sıkça kullanılan bozuk bağlama ve onun yapısı hakkında bilgiler vermektedir.

Türkünün nota ya da teybe alınması: Nota ya da kayıt alınamamıştır. Güneyligil bağlama çalması nedeniyle öğrendiği eserleri kendisi çalıp öğrenmektedir.)

Aya bakar pencerenin kenarı

Kim ısırdı al yanaklar kanadı

Böyle mi idi şu feleğin muradı

Nakarat:

En gel anam en gel seveyim seni

Saat beşten sonra beklerim seni

Ben çekerim bu dert benim kime ne

O yar vurdu oku benim sineme

Haber verin benim gariip nineme

Nakarat:

En gel anam en gel seveyim seni

Saat beşten sonra beklerim seni²⁰¹

123-(Güneyligil, bu türküyü 16 Eylül 1964 tarihinde Hanefi Kolluş'tan derlemiştir. Kolluş'un kendisini bildi bileli söylediğini ifade ettiği türkünün Gaziantep'in bütün semtlerinde okunduğu belirtilmektedir. Darbuka, klarnet, cümbüş gibi çalgılarla cihazlarda çalındığı ve erkekler tarafından söylendiği bilgilerinin yanısıra bu kısımda, geleneksel Gaziantep cihaz kültürünün nasıl gerçekleştiği anlatılmaktadır.)

201 Erol Güneyligil, Gaziantep Türkülerinde Derlemeler, G.K.D. Cilt 12, Sayı 134, Şubat 1969 s.31

Oduncular amman dağdan odun indirir
Çeşmimde yaşı belalım amman değirmenler döndürür
Bu dert beni iflah etmez amman amman öldürür
Konma da bülbül belalım amman mezarımın taşına
Yaşım da küçük belalım amman çok iş geldi başıma

Sepet aldım amman amman bağa girdim üzümce
Ay karanlık belalım amman yar görünmez gözüme
Uyma dedim amman amman uydun eller sözüne
Konma da bülbül belalım amman mezarımın taşına
Yaşım da küçük belalım amman çok iş geldi başıma²⁰²

Gaziantep Türkülerinden Derlemeler – 10 Mart 1969

124- (Güneyligil, Gaziantep ağızlı bu uzun havanın 1963'te Gaziantep Halkevi'nde derlendiğini ve Hanifi Kolluş'tan alındığını ifade etmektedir. Eseri 8 Şubat 1963 Gazilik gecesinde Halil Karaduman tarafından okunduğu belirtilmiştir. Ayrıca uzun havanın Hasan Hüseyin'den bahsettiği, Hasan Hüseyin'in Nizipli olduğu ve bu nedenle adına birçok uzun hava ve türkü yakıldığı bilgisi yer almaktadır.)

Ben de şu dünyaya geldim geledi geldim geledi
Vah nideyim gamlı gönül şad olmaz vah
Kim istemez şad olmayı cihanda cihanda
Aman ben şad olsam dagamlı gönül şad olmaz vah beni beni..

Bilmem şu feleğin nesi var bende nesi var bende
Gece gündüz ağlarım da gözlerim kande vah beni beni
Felek bana gülme dedi cihanda cihanda

Ben gülsem de felek razıng olmaz belalı başım ben nasıl edeyim uy.²⁰³

125-(Güneyligil, çok eski olan bu Gaziantep türküsünün 1963'te Gaziantep Mûsikî Cemiyeti Folklor Mûsikî Bölümü'nde derlendiğini ifade etmektedir. Eserin bazı kısımlarının Kolluş tarafından Kebapçı Hökkeş Ağa'dan alınmasının yanı sıra türkünün dayandığı tarihsel süreç hakkında da bilgiler verilmektedir.)

İsfahan'dır bizim aslı elimiz

Ördek uçtu viran kaldı gölümüz

Yar sen gidersen nice olur halimiz

Nakarat:

Var sen gül ilen oyna

Ben bu zavallı halime yanar ağlar gurbet gezerim uy.

Ben şu dağda dolaşırım kanlı yar

Yar zülfüne asılırım ben kanlı yar

Bu yerlerde bir sevdiğim vardı

Nakarat:

Var sen gül ilen oyna

Ben bu zavallı halime yanar ağlar gurbet gezerim uy.²⁰⁴

126-(Güneyligil'in bir Gaziantep Mesnevisi olarak ifade ettiği eser, 1962'de Kolluş'tan derlenmiştir.)

Şu karşıdan aşarı da güzellerin yoludur

Aman güzel sevmekte koç yiğidin kârıdır

Aça beyaz göğsünü de aklımı dağydın

203 Güneyligil, s.60

204 Güneyligil, s.61

Nakarat:

Uzasın da saçın anan örmesin
Seni benden ayıranlar cennet görmesin

Dolanı dolanı da yola gel yola
Sıva kollarını da sevdiğim boynuma dola
Seni benden ayıranlar da mevladan bula

Nakarat:

Uzasın da saçın anan örmesin
Seni benden ayıranlar cennet görmesin.²⁰⁵

127- (Eserin Kolluş'tan yazıldığı ifade edilmektedir. Güneyligil, Gaziantep ağızlı uzun hava olduğunu söylediği bu eserin Şubat 1964'te Gaziantep Halkevi'nde Halil Karaduman tarafından okunduğunu ve Gaziantep'te herkes tarafından bilindiğini belirtmiştir. Bu kısımda eserin Nahsen adında birine yakıldığından ve hikayesinden bahsedilmektedir.)

Antep'in çevresi de çağlar bahçalar
Valla Kozandağlı gelmiş de bizi parçalar uy uy
Üleşime döner kuzgun sakçalar

Nakarat:

Bu gençlikte de neler vay zalım neler
Geldi başıma belalı başıma uy uy.

Antep'in taşları ağlı karalı
Valla anamdan doğdum da başım belalı uy uy
Karamehmet sol böğründen yaralı

Nakarat:

Bu gençlikte de neler vay zalım neler
Geldi başıma belalı başıma uy uy.

Kamyonlar da Nurgana'ya yaslandı
Valla sıkı sıkı da otomatik paslandı uy uy
Eller adam vurdu Nahsen seslendi

Nakarat:

Bu gençlikte de neler vay zalım neler
Geldi başıma belalı başıma uy uy.

Nurgana'ya geldiğimizi duydular
Valla zalım düşmanlara da haber verdiler uy uy
Üleşimi çamurlara da uy serdiler uy uy
Sebep oldu Nurgana'nın kendiri

Nakarat:

Bu gençlikte de neler vay zalım neler
Geldi başıma belalı başıma uy uy.²⁰⁶

128- (1960 yılında Rıza Kar'dan derlendiği belirtilmektedir.)

Küçük gelin suya gider
El oğluna çalım eder
Çalım etme küçük gelin
Ben cahilim aklım gider

Gelin olan uzun olur
Zülüfleri düzgün olur

Merak etme küçük gelin

Düğünümüz güzün olur.²⁰⁷

Gaziantep Ezgileri ve Haco Gelin – 10 Nisan 1969

Derginin 12. cilt ve 136. sayısında anlatılan Haco Gelin'in, Gaziantep'te yaşadığı ve hikayesiyle türkülere konu olduğundan bahsedilmektedir. Güneyligil'in Nisan 1969'da yayınladığı bu yazısı Haco Gelin'den bahseden bir dörtlükle başlar: "*Haco gelin bu ellerin çiçeği / Odalarda oynadılar elli dilli köçeği / Sol börgünden yemiş Hacom yaylı bıçağı / Suçu neydi de öldürdüler Haco Gelini...*". Dörtlükte geçen köçek ifadesini açıklayan Güneyligil, Gaziantep dolaylarında kadın kostümü ile oynayan erkek oyuncu olarak köçeği ve Haco Gelin'in adının Hacer isminden geldiğini anlatmaktadır. Ayrıca yazıda Haco Gelin eserinin popüler hale gelmesi ile sahne sanatçıları tarafından Gaziantep'in ağız yapısından uzak okunmasının, bu eserin bahtsızlığı olduğu belirtilmiştir.

129- (Güneyligil tarafından, Bayram Gezer ve Hayrettin Kaya'dan derlenmiştir. Eserin hikayesine göre, ağa kızı olan Haco, amca oğlu ile nişanlanır fakat uzun zaman geçtikten sonra nişan bozulur. Babası Haco'yu başka köyden biriyle evlendirmeye karar verir. Düğün günü gelin alayı yolda giderken eski nişanlısı tarafından öldürölür. Eserin bir halk şairi tarafından Haco Gelin'in annesinin ağzından söylendiği belirtilmektedir.)

Kalk gidelim Haco Gelin bu el bize yaramaz

Sarı saçlarına kan bulaşmış da gümüş tarak taramaz

Doktor Mecit gelse de çare bulamaz

Suçu neydi de öldürdüler Haco Gelini

Uzun olur da Harbete'nin kavağı

Al bağladım yeşil çıktı duvağı

Al kırmızı yanardı Haco Gelin'in yanağı

Suçu neydi de öldürdüler Haco Gelini.

Harbete'den bindirdiler gelini
Bereke'den aşırđılar yolunu
Yaşın küçük kabul etmen ölümü
Suçu neydi de öldürdüler Haco Gelini.

Düğünçülerin Karataş'da endirdiler
Kınacıların bozuk bozuk geri döndüler
Sizin ördekler bizim gölde yüzdüler
Suçu neydi de öldürdüler Haco Gelini.

Haco Gelin bu ellerin çiçeği
Odalarda oynadılar eli dilli köçeği
Sol börgünden yemiş de Hacom yaylı bıçağı
Suçu neydi de öldürdüler Haco Gelini.

Evlerinin önü çifte sekili
Sekilerinde top top güllen ırahan ekili
Sen gidersen kim olacak güzellerin vekili
Suçu neydi de öldürdüler Haco Gelini.

Evlerinin önü millet bahçası
Cebine doldurmuş Mısır akçası
Sandıkta kalmış pazarlık bokçası
Suçu neydi de öldürdüler Haco Gelini.

Tüfek getirin de şu kartalı vurak
Dalgıç getirin de Haco Gelini (kızı) bulak
Sen ölmeden de ben yerine ölem
Suçu neydi de öldürdüler Haco Gelini.²⁰⁸

Gaziantep Halk Müziği – 10 Mayıs 1969

12. cildin 137. sayısında Gaziantep Valiliği'ne sunulan raporlardan alınan ve 138. Sayıda da devam eden bu kısım Gaziantep Halk Müziği kültüründen bahsetmektedir. Eserlerinin tabiat, aşk, kahramanlık gibi konularından, ağıt, ninni ve oyunlu türkü gibi formlardan, davul, zurna, bağlama, bozuk, dilli-dilsiz kaval gibi kullanılan enstrümanlardan ve Barak gibi bu kültürün kendine has bir ağız ve icra üslup taşıyan ögelerinden bahsedilmektedir. Bu sayıda iskan türküleri, kına türküsü, gelin öğmesi, ağıt gibi konulardak, türkü sözlerine yer verilmiştir.

130-(İskan başlığıyla yazılan türkünün İbrahim Çakır'dan alındığı ifade edilmektedir.)

Çıktık Horasan'dan eyledik sökün

Düşürdüler bizi tozlu yollara

Omuzda parlıyor, kargı cidalar

Aşırdılar bizi karlı dağlara

Bölük bölük, oldu yüklendi göçler

Atlandı ihtiyarlar, yayandır gençler

Başımıza geldi gördüğüm düşler

Düşürdüler bizi karlı dađlara²⁰⁹

131-(İskan başlığı ile verilen türkünün, Barak oymaklarının iki kola ayrılmasıyla Firuz Bey'in kolunun İran'a giderken Dedemoğlu tarafından söylendiği ifade edilmektedir.)

Beyler binsin Arap atın beline

Def turalım Nûş u revan yoluna

Dedem yurdu Türkistan'ın çölüne

Gergiler kurduğum günler olur mu?

209 Gaziantep Halk Müziği (Gaziantep Valiliği Raporları, G.K.D. Cilt 12, Sayı 137, Mayıs 1969 s. 114

Yolum aşşa karlı dağın sağından
Gül döşürsek Erdebil'in bağından
Tütünsüzle Musul'lunun dağından
Acem'e gittiğim günler olur mu?²¹⁰

132- (Firuz Bey'in Acem'e gitmesinden sonra söylenen türkü olarak ifade edilmektedir.)

Alıcı kuş kanadın tartar
Pençeye vurursa yerleri yırtar
Eşini terkeyle, başını kurtar
Firuz Bey Acem'e gitti durnalar²¹¹

133- (Gelenek ve Âdet Türküleri başlığıyla verilen kısımda kına türküsü olarak ifade edilmektedir.)

Ver kınayı gidelim
Hacıya selam ederim
Hacının kızını kurt kapmış
Evde bayram edelim.²¹²

134- (Gelin Öğmesi olarak Muza Han başlığıyla Firuz Bey'in bacısına söylendiği ifade edilmektedir.) Eserde Fehmi olarak geçen kişinin Şah İsmail devri şairlerinden Âşık Fehmi olduğu da belirtilmiştir.)

Bir Acem misali mehbub-ı İramı
Sual ettim aslı Horasanlıdır

210 Gaziantep Halk Müziği, s. 114

211 Gaziantep Halk Müziği, s. 114

212 Gaziantep Halk Müziği, s. 114

Aşıka eder nâz-ü istina
Soyluğu alemde destanlıdır.

Dayanılmaz işvesine nazına
Nice tercümanlar gelir firkatine
Karşı durup konuşulmaz yüzüne
Çekilmez vakarı çok ilivamlıdır.

Lahuri şal başında sırma saçağı
Mengüşe küpeler döver yanağı
Ilıca kaynağı sokak bukağı
Hışı gerdanda hali şanlıdır

Giyinmiş endamı türlü libası
Hiç adam kıyar mı böyle zıbayı
Fehmi der ki aklım verdim yağıya
Siyah geysuları perişandır.²¹³

135- (Eser, Muza Han başlığıyla verilmiştir.)

Her sabah, her sabah meydan yerine
Han yıldızı gibi doğarsın dilber
Yüzün şems-ü kamer dudak bal akar
İkinci güneşi gibi ağarsın dilber
Kurulmuştur bu dünyanın bünyanı
Elif'in Kur'an'a yakışır adı
Verseler Mısır'ı, Şam'ı, Bağdad'ı
Kisre'yi Kışmir'i değersin dilber

Aşık Şeyh derler destan düzene
Kalem ile kaşın gözün yazana
Seni dünya ile koydum mizana
Yine bir tarafa ağarsın dilber.²¹⁴

136- (Eser Gelin Öğmesi olarak verilmiştir.)

Giyinir alını
Gelir salını
Saray kadını
Sevdiğim mübarek olsun

Giydiği aldır
Al dudak baldır
Sevdiğim canım hoş geldin
Sen sefa geldin

Giydiği atlas
İğneler batmaz
Yalnız yatmaz
Sevdiğim canım hoş geldin
Sen sefa geldin²¹⁵

137- (Ağıtlar başlığı altında verilen eser, Arkıklı Mavi'nin oğlu Hüseyin Ağa başlığını taşımaktadır.)

Elli değil altmış değil yüz gündür

214 Gaziantep Halk Müziği, s. 115

215 Gaziantep Halk Müziği, s. 115

Al yanakta kara zülüf düzgündür
El vurma tabib yaralarım azgındır
Sen benim yaramı sorabilmezsin.

Hani benim çalgılarım sazlarım
Yarım yok ki kime edem nazlarım
Ağlasana kör olası gözlerim
Sen artık onu görebilmezsin

Kır ata binip de dağlar taşlar gezmişim
Kalem alıp gözün kaşın yazmışım
Ağlasana kömür gözlü Emişim
Sen artık beni görebilmezsin

Hüseyin Ağa der ki belim büküldü
Eğildi kâm etim zırhım söküldü
Ömrüm sarayından bir kor yıkıldı
Sen onun bir taşını koyabilmesin²¹⁶

Gaziantep Halk Müziği – 10 Haziran 1969

Derginin 12. cilt, 138. sayısında yer alan bu kısım, bir önceki Gaziantep Valiliği Raporları'nın devamıdır.

138- (Eser, Cekkeli Mecit Ağanın babası Kazlı aşiretinin ağası Hüseyin Ağa bağlığını taşımaktadır. İlk dörtlük, mayıs sayısında verilmiş fakat haziran sayısında diğer iki dörtlük devam etmiştir.)

Akşam oldu gene
Badelerim doldu gene

Gelin ağlaşalım kardeşler

Kara bayram oldu gene

Nakarat:

Hüseyin adlım dili datlım

Yavuz atlım dört avratlım

Erenleri erenlerin

Dof dof olmuş cerenleri

Toplanmış da geliyorlar

Halil Mecit yarenleri

Nakarat:

Hüseyin adlım dili datlım

Yavuz atlım dört avratlım

(Bu eser sonrasında “iki kağıtta Çabalı köyünden Ali Eroğlu’dan alındı.” ifadeleri yer almaktadır. Bu cümleden anlaşıldığına göre, bir önceki sayıdaki eserlerden buraya kadar olan Gaziantep Valiliği Raporları’ndaki sözler Ali Eroğlu’ndan alınmış olmalıdır.)

- 139-(Ninniler başlığı altında yer alan iki ninniden biridir ve Barak tarafından bir ninni örneği olarak ifade edilmektedir. Barak’tan İbrahim Çakır’dan alındığı belirtilmektedir. Ninni hakkındaki hikâye ise şöyle anlatılmaktadır: “Barak oymaklarının yaz, kış göçleri sırasında olmuş bir vak’a ninnisidir. Aşiret kışın sıcak yerlere göç ederken oymak beylerinden birinin gelinine ait beşik devenin üstüne bağlanarak göç yollarına düşülmüştür. Bu gidiş esnasında devenin sırtında bulunan beşik bir çam ağacının dalına asılır ve bundan kimse haberdar olamamış. Katar yoluna devam etmiş, bir mola sonunda devenin üstündeki beşik ve çocuğun yok olduğu görülmüş, telaş içinde geriye dönüldüğünde beşiğin bir dalda asılı olduğu ve beşikteki yavrunun kuzgunlar tarafından didiklendiği görülerek bu ağıtlı ninni söylenmiştir. Aynı olayın çok benzeri Muğla taraflarında Kırobası oymak türkülerinde de mevcuttur. Kelime ve melodi buradakinden farklıdır.”)

Devenin yuları uzun
Göçleri yükledik güzün
Kaynana kör ola gözün
gitme kaldı diyemedim

Yekin kara devem yekin
Çanlı çingirdaklar takın
Al bebeği daldan sakın
Bebek kaldı diyemedim

Bebeğin beşiği çamdan
Yuvarlandı düştü daldan
Babacığın gelir Şam'dan
Bebek kaldı diyemedim

Deveyi deveye çattım
Yuların boynuna attım
Kaynanamdan hicabettim
Kaldı bebek diyemedim²¹⁷

140-(Islahiye tarafında görüldüğü ve “Hüdaverdi Caffer oğlu'dan” alındığı ifade edilen ninnidir. Eserin hikayesine göre; Ahmet adında bir ağa, genç ve güzel karısına çocuğu olmadığı için işkence eder ve karısı, bir gün kundakladığı bir taşa bu ninniye söyleyerek bir bebek vermesi için Allah'a yalvarır. Hikâyeye göre bir gün taş canlanır ve onun bir bebek olduğu görülür.)

Yallah deli gönül yallah
Hiç kimseye etmem eyvallah

217 Gaziantep Halk Müziği (Gaziantep Valiliği Raporları, G.K.D. Cilt 12, Sayı 138, Haziran 1969 s. 131

Kör kuşun yuvasını yapar Allah

Mevlam bebek versen ne olur

Erimin de adı Ahmet

Çok ediyor bana zahmet

Ya Hazret, ya Muhammet

Mevlam bebek versen ne olur.²¹⁸

141- (Oyunlu türkü örneği olarak verilen eserin başlığı Hele Yar (Leylim) olarak belirtilmiştir.)

Git tarladan kar getir

Hele yar hele yar

Mendiline koy getir

Hele yar hele yar

Mendilin tersi kokar

Hele yar hele yar

Altın tasa koy getir

Tarladan gel tarladan

Hele yar hele yar

Altın dişi parlatan

Hele yar hele yar

O altın diş değil mi

Hele yar hele yar

Bekarları aldatan²¹⁹

218 Gaziantep Halk Müziği, s. 132

219 Gaziantep Halk Müziği, s.132

142- (Oyunlu türkü örneği olarak verilen Keloğlan adlı eserin, Karkamış'ta Tahsin Çakır'dan alındığı ifade edilmektedir.)

Hele Keloğlan Keloğlan
Kelle de pişti gel oğlan
Ondört bayat ekmekle
Tiridine vur oğlan
Sabah Halep'e giderim
Sana çizme alırım²²⁰

143- (Oyunlu türkü örneği olarak verilen Meyrem adlı eserin, Tilhalit'te İbrahim Yaşar'dan alındığı ifade edilmektedir.)

Adın Meyrem değil mi
Giydiğin al değil mi
Meyremin memeleri
Cana derman değil mi

Hele Meyrem Meyrem Meyrem
Eller kınalı Meyrem
Gözler sürmeli Meyrem
Yona'nın yazısına
Koç kattım kuzusuna
Doksan dokuz kız kurban da
Erkeğin tazısına
Hele Meyrem Meyrem...
Tilhabeş'te tel direk
Suyu nerden indirek

Ehlikamil adam yok da
Yâre selam gönderek
Hele Meyrem...
Tarlada çalı mıydım
Ben senin malın mıydım
El sürdü felhan etti de
Ben seni alır mıydım²²¹

144-(Oyunlu türkü örneği olarak verilen Hallome adı verilen eserin, Seydimen'den Rasim Cenani'den alındığı ifade edilmektedir.)

Hallome damda yatar
Yorganını yer atar
Hallome kimin kızı
Yanakları kırmızı
Hal Hal Hallome
Şeker yesin Fattome
Fattome kimin kızı
Yanakları kırmızı.²²²

145-(Tabiat türküleri başlığı altında yer alan bu Bozlak'ın, Çapalı Köyü'nden Haydar Beyaz'dan alındığı belirtilmektedir.)

Kızardı kayalar göverdi bağlar
Al yeşil çemenle bezendi dağlar
Herkes yârini sardığı çağlar
Ağalar ben bugün yardan ayrıldım.

221 Gaziantep Halk Müziği, s.132

222 Gaziantep Halk Müziği, s.132

Böyle mi edermiş adam adama
Başımı koydum da senin gerdana
Çoluk çocuk oturtmuşsun odana
Bize oturacak yerin kalmamış.²²³

146- (Tabiat türküleri içerisinde ifade edilen bu eserin başlığında Bozlak (Azez) ifadesi yer almaktadır.)

Çıkaydım yüce dağlar başına
Başımı koyaydım mezar taşına
Beni kınıyanın versin başına
Felek beni nazlı yardan ayırdı

Gaziantep derler benim durağım
Evvel yakın idim şimdi ırağım
Yanmazken yanar oldu yüreğim
Felek beni nazlı yardan ayırdı

Antep'in etrafı gül ile diken
Ayrılıktır benim belimi bükten
Sinemi sinene saraydım derken
Felek bir başımı zora getirdi²²⁴

147- (Tarihi ve kahramanlık türküleri altında iskan konulu Delferoğlu isimli eserin, Barak'ta İbrahim Çakır'dan alındığı ifade edilmektedir.)

Firuz Bey'den Muslu Bey'e bir selam
Gelin bu ellerden göçelim dedi

223 Gaziantep Halk Müziği, s.133

224 Gaziantep Halk Müziği, s.133

Al Osman oğluna karşı durulmaz
Vakitken arayı açalım dedi

Muslu Şeyhoğlu der ki biz de varalım
Göçü çekip düşmana karşı duralım
Hayırsızı tutup ele verelim
Yahşiyi yamandan seçelim dedi

Koç Delferoğlu der ki Osmanlı handa
Kır at altında demir donlar bende
Kümenizin kümü cehitiniz bende
Gelin şu candan geçelim dedi²²⁵

148- (Tarihi ve kahramanlık türküleri olarak Cezayir adıyla yer alan eserin Çapalı Köyü'nden Ali Eroğlu'ndan alındığı ve rivayete göre Kıbrıs'ın fethine katılan Antepli denizci bir erin uzun yıllardan sonra vatan hasreti duyması üzerine bu türküyü söylediği ifade edilmektedir.)

Geminin tahtası çamdır dayanmaz
Yoldaşım gaflet basmış uyanmaz
Ezrail karşımda kalbim inanmaz
İhsan eyle bir kenara sür bizi

Geminin tahtası yosunlar bağlar
Ben söylerim uyanan ağlar
On bir deyince göründü dağlar
İhsan eyle bir kenara sür bizi ²²⁶

225 Gaziantep Halk Müziği, s.133

226 Gaziantep Halk Müziği, s.133

149- (Tarihi ve kahramanlık türküleri olarak ifade edilen Şahin adı ile verilmiştir.)

Karşı dağda kara çadır ordu var
Herkesin de vatani var yurdu var
Her yiğidin yüreğinde derdi var
Vatan için ben bu dağda gezerim

Karşı dağda kara çadır kuruldu
Çetelerin bölük bölük derildi
Şahin Bey de Elmalı'da vuruldu
Uyan Şahin uyan gör neler oldu.²²⁷

150- (Tarihi ve kahramanlık türküleri olarak ifade edilen Karayılan adı ile verilmiştir.)

Sürerim sürerim gitmez kadana
Fransız kurşunu değmez adam
Kara haberi verin benim anama
Vurun Antepliler namus günüdür

Antep'in harbine on bir ay oldu
Kanımız kara da rengimiz soldu
Analar bacılar saçların yoldu
Vurun Antepliler namus günüdür

Atına binmiş elinde dizgin
Olduğu cephede hiç vermez bozgun

Çeteler içinde yılanım azgın
Vurun Antepliler namus günüdür.²²⁸

151- (Aşk türküsü olarak ifade edilen Turna Kız isimli eserin Karacurun'dan Mustafa Baba'dan alındığı ifade edilmektedir. Eserin hikayesi olarak da Karacaoğlan'ın Akpınar Köyü'nde oturduğu sıralarda oğlu Yakup'un çift çubuk işlerine baktığı, her gün oğlu için tarlaya yemek gönderdiği fakat oğlunun hiç yememesi üzerine Keklice Köyü'nden Turna isimli bir kıza tutulduğunu öğrenir. Bunun üzerine Karacaoğlan'ın bu türkü ile kızı oğluna istediği anlatılmaktadır.)

Yetti mi ola Şam elinin gülleri
Aştı mı ola sigeçinden dalları
O sefil Yakup'un şirin dilleri
Yakup sana selam saldı Turna kız

Turna ne gedersin keklicenin dışında
Zağar avcı gezer senin peşinde
Uzak değil Akpınar'ın başında
Yakup sana selam saldı Turna kız²²⁹

152- (Aşk türküsü olarak ifade edilen Telli isimli türkünün, Karacaoğlan'ın Barak İkizce Köyü'ndeki Marziyalı Yusuf'un kızı Telli'yi sevmesi ve kızın bir gün kendisine kırıcı bir söz sarfetmesi üzerine yakıldığı anlatılmaktadır.)

Aşıp aşır giden yerin yoludur
Güzel sevmek koç yiğidin kârıdır
Benin gönlüm ham ibrişim telidir
Dolaşırsa açamazsın sevdiğim

228 Gaziantep Halk Müziği, s.134

229 Gaziantep Halk Müziği, s.134

Benim gönlüm ganne değil ŐiŐedir
Kırılırsa yapamazsın sevdiğim
Karacaoğlan der ki gam yükünü götürme
Kötüleri meclisine getirme
Kömürcünün dükkanına oturma
Ak üstünü kara eder sevdiđim²³⁰

153- (Tüzelli Köyü'nden Mustafa Turan'dan alınan Bozlak başlıklı eser aşk türküleri altında yer almaktadır.)

Hasretinden dertli sinem delinir
Ayrılınacak dost kıymet bilinir
Kulağına hayal meyal çalınır
Seda ile tatlı dillerin senin

İlgıt ılgıt eser garibinin yeli
Kırıldı kollarım dönmiyor geri
Hamam'dan Humas'dan Urum'dan beri
Oturur beklerim yolların senin²³¹

154- (Eser Karacaoğlan başlığıyla verilmektedir.)

Karlı dağlar bir sualım var sana
Kömür gözlüm geçti mi ola başından
Bir firkat geldi de ben de söyledim
Alem sele gitti gözüm yaŐından

230 Gaziantep Halk Müziği, s.134

231 Gaziantep Halk Müziği, s.134

Yüksek kayaların taşçılar dövmüş
Tomurcuk güllerin yad eller dermiş
Benim dostum size emanet imiş
Saklar dağlar boranından kışından²³²

155-(Yazının son eseri Bozlak başlığıyla ve yalnızca bir dördlük olarak ifade edilmektedir.)

Salını salını gelen sevdiğim
Bunca aşıkların ahı zarısın
Karşıdan karşıya Bulgar dağısın
Seherin güneşi tez değer sana²³³

Gaziantep Türkülerinden Derlemeler – 10 Temmuz 1969

Erol Güneyligil tarafından kaleme alınmış bu kısım derginin 12. Cildi ve 139. Sayısında yer almaktadır.

156-(Güneyligil, bu eserin tahminen elli altmış senelik olduğunu ve Hanefi Kolluş'tan derlendiğini ifade etmektedir.)

Evlerinin önü balcan tarlası
Cebine doldurmuş yaprak sarması
Gadaların gide gabak dolması
İçli köfte yuvarlandı gördün mü

Bir dal sucuknan boynumu vursalar
Çulluk kızartmasını kabrime koysalar
Beyaz bastığı kefin diye sarsalar
Dört köşeli baklava dilimi yuvarlandı gördün mü

232 Gaziantep Halk Müziği, s.135

233 Gaziantep Halk Müziği, s.135

Şirin dilmeyi sapıtma taşım etseler
Kuru üzümü de toprak diye dökseler

.....
.....²³⁴

157-(Güneyligil bu Gaziantep ağızlı bu uzun havayı ilk kez Yaşar Özbirecikli'den duyduğunu, sözlerini Elbeyli'nin Zabaran Köyü'nden Hayrettin Kaya ve Bayram Gezer'den tespit ettiğini ifade etmektedir. Gezer'in Musabeyli'de Kara Ali olarak bilinen Ali Gezer'den öğrendiği belirtilmektedir.)

Aman şeftaliyi şitil ettim burada
Hele yarama fitil eyledim
Aldılar yârimi elimden
Senden beni yaradana şükür eyledim

Tabancam olsaydı beklerdim yolunu
Saçın uzun bağlasınlar kolumu
El beş bin verse
Ben on bin verirdim kalını

Bitmez mi oldu da şu dağların çayır çimeni
Yoktur güzelliklerin de dini imanı
Yeni geldi de çüt gezmenin zamanı
Yaktı beni şu güzelin kaşı kemeri

Kırmızı gül de çiçek açmış buramda
Her ah çektikçe fitil işler yaramda

Bir ayrılık varmış senden benim aramda
Ne edim aramızda boz bulanık dağlar var

Bilmedim bilmedim çok ağlattın da
Genç yaşımda gülmedim

.....
.....²³⁵

158-(Güneyligil, bu eserin Hayrettin Kaya'dan derlendiğini ifade etmektedir. Eser, yâre selam, sılaya haber taşıyan turna kuşundan bahsetmektedir.)

Bitmez mi ola da Şam elinin gülleri
Soldu mu ola Alduvağın telleri
Bağdat'ın Basra'nın gonca gülleri
Turna yardan haber geldi eylene

Gözlerim gözlerim benim gözlerim
Görür görmez tutmaz oldu dizlerim
Yedi yıldır yollarını gözlerim
Turna yardan haber geldi eylene²³⁶

159-(Güneyligil, Oğuzeli Hameyli Köyü'nden Ali Erkan ve Elbeyli Zabaran Köyü'nden Ali Kaya'dan derlediğini ifade etmektedir. Eserde Gaziantep dolaylarındaki mahalli yer ve köy isimleri yer almaktadır.)

Çeke çeke de bu dert beni öldürür
Musibet kemalını bulana kadar

235 Güneyligil, s.153

236 Güneyligil, s.154

Demirden arıık yaptırdım o da yırtıldı
Arayıp da nazlı yâri bulana kadar

Oylumun hüyüğü kurulmuş düze
Etrafi gark olmuş güle nergize
Seve'de rast geldim bir güzel kıza
Eğritmiş şambarı da teli görünür Yummanın

Hameyli'nin horozları bağlamaz
Dahne Arap olmuş da dillerinden anlamaz
Halep arığı da oşmuş akar turnam eynlenmez
Eğritmiş tozağı da teli görünür Yummanın

Bahıda köyünden çıktık kol kola düze
Mülk köyü gark olmuş güle nergize
Antep elinde rast geldim bir güzel kıza
Telli turnam Bazarcık'ı arzular

Tilbattal hüyüğünde Tirşaal düzü
Tırkişin Kürtleri görmesin bizi
Solak dermeni derler kumru boğaz
Gıdevir havasından ötün turnalar

Yaşa telli turnam sen binler yaşa
Çeçitli Gavhort'tan yolların aş
Geç cihan suyunu da urga Maraş'a
Telli turnam da Bazarcık'ı arzular²³⁷

160- (Güneyligil, mahalli gelin havalarından olduğunu ifade ettiği eseri Hayrettin Kaya'dan derlemiştir. Eserin halay sekilirken arada bağlantı olarak çalındığı belirtilmiştir.)

Yağmur yağar da top zülfler ıslanır

Zeynep gelin de arabaya yaslanır

Üç köyün içinde Zeynep seslenir

Nakarat:

Di yeri yeri de Zeynebim yeri

Taş olsaydı erir de dağların karı

Dikildi bayrak da hazır pazarlık

Zeynep kız çok güzeldir atın nazarlık

Zeynep gelir diye şenol mezarlık

Nakarat:

Di yeri yeri de Zeynebim yeri

Taş olsaydı erir de dağların karı²³⁸

Türkü Düden'den Çıkar Barağa Gelir Ağız Olur – 10 Kasım 1969

Güneyligil 12. cildin 141. sayısında Kasım 1969 sayısında bu yazıyı kaleme almıştır. İfade ettiğine göre o yıl, şubat tatilinde İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu için Gaziantep halay ve türkülerini bant kaydına alırlar. O sırada davulcu Musa Bulur veya zurnacı Hacı Bulur, “Türkü Düden'den çıkar Barağa gelir ağız olur.” ifadelerini kullanmışlardır. Güneyligil, Türkünün Düden'den çıkması konusunda şimdiye kadar tam olarak cevap bulamadıklarını fakat Barak'a gelmesi üzerine çeşitli konuşmalara katıldıklarını belirtmektedir. Ayrıca Gaziantep'in şahsına münhasır bir yaşam biçimi olduğu ve bu yaşam biçiminin geçmişte de yaşanılan çağda da korunduğu ifade edilmektedir. Yaşam biçiminde olduğu gibi Gaziantep'in müziği açısından da geçerli olduğu

anlatılmaktadır. Güneyligil, yörenin halkının yaşadığı olayların ve yaşadığı duyguların Barak kültürü ile yoğrulup terbiye edildiğini bu nedenle de “Türkü Düden’den çıkar Barağa gelir terbiye olur.” yorumunu benimsediğini belirtmektedir. Bu ifadenin anlamına vurgu yapıldıktan sonra Gaziantep türkülerinden derlenen eserlerin sözlerine yer verilmiştir.

161- (Güneyligil, Kolluş’tan alınan bu eserin Gaziantep’in yirminci yüzyıl ezgilerine örnek teşkil ettiğini vurgulamaktadır.)

Geceler gündüz oldu nay nay nay nay
Lambalar yıldız oldu şinanay yavrum şinanay
Şu zamanın kızları nay nay nay nay
Laylondan ucuz oldu şşinanay yavrum şşinanay

Alleben taşları nay nay nay nay
Sallanır ağaçları şinanay yavrum şinanay
Kızın gönlü olursa nay nay nay nay
B.. yemiş kardaşları şinanay yavrum şinanay nay

Leblebi koydum tasa nay nay nay nay
Dolduralım basa basa şinanay yavrum şinanay nay
Kız kurbanın olam nay nay nay nay
.....²³⁹

162- (Güneyligil, Ali Kaya ve Kayrettin Kaya’dan derlediği bu türkünün Ali Paşa ve Beyoğluna ait olmak üzere iki varyantı olduğundan bahsetmektedir. Bu varyantın Beyoğlu’na ait olduğu ifade edilmektedir.)

Evlerinin urgu kayalı
Kayada selvi dayalı

239 Erol Güneyligil, *Türkü Düdenden Çıkar Barağa Gelir Ağz Olur*, G.K.D., Cilt 12, Sayı 141, Kasım 1969, s.204

İnce belli ak sakalı
Kısa mı geldin Beyoğlu

Evlerinin urgu koruklu
Göllerinde yeşil balıklı
İnce belli mor belikli
Kıza mı geldin Beyoğlu

Evlerinin urgu sekili
İnce belli mor kekilli
Kıza mı geldin Beyoğlu

Evlerinin urgu kaşaklı
Yükleri şal döşekli
İnce belli şal kuşaklı
Kıza mı geldin Beyoğlu²⁴⁰

163-(Güneyligil, eserin Ali Paşa varyantını, Ferit Ginol Hocanın korolarından Oğuzelili Şıhlı adında bir arkadaşından dinlediğini ifade etmektedir. Yazar, batı insanının bu yöredikleri kaba gördüklerini fakat aslında kaba değil belki biraz hoyrat olabileceklerini belirtmektedir. Bu eserin de yöre insanın hoyrat ruhunun yanık bir öyküsünü anlattığından bahsedilmektedir.)

Güvercinler yüksek uçar
Kanatları kamha biçer
Güzeller göğsünü açar
Dağlan Ali Paşam dağlan

handan Ali Paşam handan
Didelerim doldu kandan
Kırk basamak lerdivandan
İner salımı salımı

Fani Ali Paşam fani
Veren Allah alır canı
Sevmediğim mavi donu
Yar karşımda giyinirsin

Gam yip de kayırma divane gönlüm
Daima dünya başa dar olmaz
Hakkın keremini bırakmam dilden
Haktan özge sana yar olan olmaz

Ali Paşam der gaziler
Yanar yüreğim sızılar
Gönül sevdiğini arzular
Dağlan Ali Paşam dağlan.²⁴¹

164- (Güneyligil, bu eserin Ali Kaya'dan derledikleri Kılınçoğlu'na ait varyant olduğunu belirtmektedir.)

Hey ağalar malamatı mal örter
Tavlanmış beygirler tavlada uyluğun dartar
Her adam zengin olmayla rağbet mi artar
Yeddi yulardan küheylanlara soy gerek

Bir yol aşar da sakar çayı başından
Sakin vardı Mahmut Bey'in kuşundan
Yollarım uğradı şu dağların başından
Küheylanlar da yeddi yulardan soy olur

Bir gider de beş arkama bakarım
Gözlerimden kanlı yaşlar dökerim
Bir ah çeksem şol alemi yakarım
Küheylanlar da yeddi yulardan soy olur

Kılınçoğluyum da tarikatta yerim var
El alem namus gayret arım var
Hacı Bektaş Veli derler pirim var
Küheylanlar da yeddi yulardan soy olur²⁴²

165- (Güneyligil, Kapcağız Köyü'nden Azzet kızı Zilha'nın ağıdı olarak ifade ettiği eseri, Mehmet Akkurt ve Cuma Özçalı'dan derlemiştir.)

Akkebeden yüklediler göçünü
Gezemedim şu Zaga'nın içini
Kızıl kana boyadılar saçını

Nakarat:

Gelini gelini Zilha gelini
Hayadın taşına koymuş elini

İki yiğit bir geline kıyar mı
Yiğit olan el sözüne uyar mı
Acep öldüğünü anam duyar mı

Nakarat:

Gelini gelini Zilha gelini
Hayadın taşına koymuş elini

Acer köy yolunda sohunun taşı
Abrazı sorarsan sebebin başı
Kiyayı sorarsan Behlil bir kişi

Nakarat:

Gelini gelini Zilha gelini
Hayadın üstüne koymuş elini

Almalı yolunda sohunun taşı
Durmadan akıyor gözümün yaşı
Zilha'yı vuran Kazım kardaşı

Nakarat:

Gelini gelini Zilha gelini
Hayadın üstüne koymuş elini

Sağımçılar gelir sağım sağmadan
Yüreğim vurdular kanlı kamadan
şu benim sebebim zalım kaynanam

Nakarat:

Gelini gelini Zilha gelini
Hayadın üstüne koymuş elini

Söyleyin Abraza kınalar yaksın

Anam gazilerini boynuna taksın
Allah sebebinin evini yıksın

Nakarat:

Gelini gelini Zilha gelini
Hayadın üstüne koymuş elini

Yağlı kurşun yemiş de Zilha ölmemiş
Nedim Araplarda adam kalmamış
Böyle güzel bu ellere gelmemiş

Nakarat:

Gelini gelini Zilha gelini
Hayadın üstüne koymuş elini

Yüce dağ başında yıldız ışılar
Yıldız değil anam kanım hışılar
Duydu da gelmedi zalım komşular

Nakarat:

Gelini gelini Zilha gelini
Hayadın üstüne koymuş elini

Zaga'nın suları akar durulur
Kuşluk vakti Zilha gelin vurulur
Akşama kalmaz etraf köyler duyulur

Nakarat:

Gelini gelini Zilha gelini

Hayadın üstüne koymuş elini

Babası vurmaya eli varmadı

O zalım dayısı aman vermedi

Nacarlar soyunda adam kalmadı

Nakarat:

Gelini gelini Zilha gelini

Hayadın üstüne koymuş elini²⁴³

166- (Güneyligil, bu eseri Hayrettin Kaya'dan Kilis Ortaokulu inşaatında dinleyerek derlediğini ifade etmektedir. Eserin Tilhabeşli Hafız Memey tarafından Mayacı Mehmet'in vurulması üzerine yakıldığı belirtilmektedir.)

Lağabım Mayacı da öz adım Mehmet

Kaldırma yorganı oluyor zahmet

Gurbet elde ah çeker kardeşim Ahmet

Nakarat:

Yen yaralandım da kardeşim kanım çok akar

Aman yaralı cesetten de nasıl kan akar

Kilis'ten çıktıkdi bindik atlara

Biz yedi atlı idik de düştük yollara

Benim bu derdime de dostlar bulunmaz çare

Nakarat:

Yen yaralandım da kardeşim kanım çok akar

Aman yaralı cesetten de nasıl kan akar

Şu Çörten'den Minadırın arası

Arasına boz dumanlar durası

Aman benim yaram da siten mavzer yarası

Nakarat:

Yen yaralandım da kardaşım kanım çok akar

Aman yaralı cesetten de nasıl kan akar

Götürün atımı da pazarda satın

Odamı boş koymayın da odamda yatın

Aman kardaşlarım da yurdumu tutun

Nakarat:

Yen yaralandım da kardaşım kanım çok akar

Aman yaralı cesetten de nasıl kan akar²⁴⁴

4.2. GAZİANTEP DİNÎ MÛSİKÎ DERLEMELERİ

Gaziantep'in dinî mûsikî kültürüne ait eserler halk müziğine göre dergide daha az yer bulmaktadır. Bu alanda yer alan eserler yayınlanma sıralarına göre bu başlık altında yer almaktadır.

Gaziantep'te Derlenen Türkçe İlahiler: Benim Şanlı Halilim – 10 Ağustos 1964

Derginin 7. cilt ve 80. sayısında yer alan bu kısımda Türkçe bir ilâhinin sözlerine yer verilmiştir. Hulûsi Yetkin'in girizgâh kısmında yazdığı bir paragrafta ilâhi hakkında kısaca bilgi verilmiş ve derginin gelecek sayılarında Türkçe ilâhi sözlerinin yayınlanmaya devam edileceği bilgisi verilmektedir.

- 1- (İlâhi, Firdevs Yetkin tarafından kadın hocalardan derlenmiştir. İbrahim Peygamber hakkında söylenen eserin, Gaziantep halkı arasında yaygın olarak söylendiği belirtilmektedir.)

Benim Şanlı Halilim
Boynu bükük melilim
Ne güzel Kâbe yapmış
Benim Rabbi Celilim

Ateş oldu gülistan
Açıldı bağı bostan
Haber geldi o dosttan
Benim Şanlı Halilim

Kovası suda gezer
İçenler zezem süzer
Kapıyı açan hoca
Arafat'ta delile benzer

Mancılıkta bir attı
Mevlâm neler yarattı
Kırmızı gül üstünde
Sarı bülbüller öttü

Mancılık hiç dönmedi
Bu sırra hiç ermedi
Nemrudun muradını
Güzel Allah vermedi

Mancılıktan attılar
Suları kaynattılar
Yeşil yeşil balığı
İçinde oynattılar

Benim Şanlı Halilim
Boynu bükük melilim
Ne güzel Kâbe yapmış
Benim Rabbi Celilim.²⁴⁵

Gaziantep'te Derlenen Türkçe İlahiler: Allah de Gönül Allah de – 10 Eylül 1964

Derginin 81. sayısında yer alan eser başka bir bilgi verilmeden yalnızca söz ve derleyici adıyla birlikte paylaşılmıştır.

- 2- (Eser Firdevs Yetkin tarafından derlenmiştir. Sözler ise sabahın seherinde uyanıp Allah'a yönelmeyi ve rahmet bulmayı konu edinmektedir.)

Seher vakti ne uyursun?
Bu uykudan ne bulursun?
Tevhit çeker eylenirsin
Allah de gönül Allah de

Seher vakti erken uyan
Kuvvetli tevhide dayan
Uyku mu uyur âşık olan?
Allah de gönlüm Allah de

245 Hulüsi Yetkin, Gaziantep'te Derlenen Türkçe İlahiler: Benim Şanlı Halilim, G.K.D. Cilt 7, Sayı 80, Ağustos 1964, s.188

Seherden açılır cennet
Aleme verilir rahmet
Âşık olan çeker zahmet
Allah de gönül Allah de

Seherden ötüşür kuşlar
Dilince tevhide başlar
Pervane döner çavuşlar
Allah de gönül Allah de

Sahardan kapına varsam
Elini elime alsam
Nur cemalin orda görsem
Allah de gönül Allah de

Yüce dağın alıcıyam
Hem tatlıyam hem acıyam
Hem kapına muhtacıyam
Allah de gönül Allah de.²⁴⁶

Gaziantep'te Derlenen Türkçe İlahiler: Ceddîm İbrahim Halil – 20 Aralık 1965

3- (Derginin 96. sayısında yayınlanan bu ilâhinin sözleri Firdevs Yetkin tarafından derlenmiştir.)

Cümlenin mabudu birsin
Bize yavallah Celil
Kuluna yol gösterensin

246 Firdevs Yetkin, Gaziantep'te Derlenen Türkçe İlahiler: Allah de Gönül Allah de, G.K.D., cilt 7, Sayı 81, Eylül 1964, s. 200.

Rehberimsin hem delil
Anı inkâr eyleyenler
Ahır olurlar zelil
Pir nur olmuşlar makamın
Seyreden olmaz melil
Evliyalar atasıdır
Ceddim İbrahim Halil

Anı bir geyik emzirdi
Görmedi hiç annesi
Yedi yaşında dağıttı
Kâfirin puthanesi
Ruzi raisten bilip
Ahtinin peymanesi

Kâfir attı mancılıktan
Kurtaran halığı gör
Göz açıp yumana kadar
Coştı su balığı gör
Nari İbrahim'e gülzar
Eyleyen Halığı gör

Mustafayem ruzi şep
Yalvarırım Allah'a ben
Sıtgele bel bağlamışam
Ol Rasulullah'a ben
Ölmeden yüzüm süreydim
Haki Beytullah'a ben.²⁴⁷

247 Firdevs Yetkin, Gaziantep'te Derlenen Türkçe İlahiler: Ceddim İbrahim Halil, G.K.D., Cilt 8, Sayı 96, Aralık 1965, s. 270.

Zeki Savcı'nın Dini Manzumeleri – 10 Aralık 1967

Mustafa Güzelhan'ın kaleme aldığı bu kısım derginin 10. cilt 120. sayısında yayınlanmıştır. Zeki Savcı'nın 1967'de vefatı üzerine yazdığı yazıda Güzelhan, Savcı'nın Gaziantep'in yetiştirdiği ender şairlerden olduğunu, kahramanlıkla ilgili şiirlerinin daha önce dergide yayınlandığını ifade etmektedir. Şakir Sabri Yener de bir yazısında Savcı'dan ve anılarından, karşılıklı müşaareler yani karşılıklı şiir okumaları yaptıklarından ve hatta bir bayram münasebetiyle Savcı'nın kendisine ithafen bir şiir yazdığından bahsetmektedir.²⁴⁸

Bu kısımda da kendisinin mevlidlerde söylenen üç manzumesi örnek olarak paylaşılmıştır. Aynı sayfalarda ayrılan kısımda ise Cemil Cahit Güzelbey de Savcı'nın vefatından duyduğu üzüntüden ve şairin öneminden edebi yönünün güçlü oluşundan, tevazusundan ve hiçbir siyasi otoriteye boyun eğlemeyen muhalif duruşundan bahsetmektedir. Bu kısımda Güzelbey, şairin gazellerinin mevlidlerde sıklıkla câmi minarelerinden okunduğunu belirtmiştir.

- 4- (Güzelhan, Hazreti Muhammed başlığıyla verdiği Savcı'nın eserinin mevlid-i nebi münasebetiyle okunduğunu belirtmektedir.)

Ey tanrının insanlığa ihsanı celili
 Ey Asıyanın iclâlî ve evlâdı nebili
 Sen doğmasan âlemleri zulmat boğacaktı
 Vahşet ve şemaatla beşer mahvolacaktı
 Sen doğmasan ahlâkı fazilet mi doğardı
 Sen doğmasan insanlığın ahlâkı nesi vardı
 Adlin ile kanlar kurudu, göz yaşı dindi
 Neşrettiğin insanlığa bir dini mübindi
 Bir din ki: onun hurşidi Kuran-ı Kerim
 Bir din ki: odur hatemi edyamı kadimin
 Bir din ki: müsevâtî ve kardeşi Amir
 Bir din ki: görür haksızı, zalimleri kâfir
 Bir din ki: verir hak söz için âcizlere cür'et

248 Ş.S. Yener, Zeki Savcıya Ait Anılarım, G.K.D., Cilt 12, Sayı 133, Ocak 1969, s.15

Düşkünlere, yoksullara hep lütfu mürüvvet.²⁴⁹

- 5- (Güzelhan, Savcı'nın bu eserini Hazreti Hüseyin bağılığıyla paylaşmaktadır. Eserin altında Muharrem 1359 tarihi yer almaktadır.)

Kurban olayım Hazreti Serdarı Hüseyne
Merdanı şehidan Alemdarı Hüseyne
Kanlar sızan alnından öpen cecdi başışun
Yarab beni hasret koma didar Hüseyne
Yansın ebedi ateşi hüsrân ile bunalsın
Kim yanmaz ise haşre kadar narı Hüseyne
Şebnem yerine her gece gökten melekûtun
Hürmetle iner göz yaşı gülzarı Hüseyne
Evladi Resulün bu elim akıbetinde
Çöllerde serap oldu yazık rahmeti Rahman
Takdiri ezel uğruna naçar Hüseyne
Matem ayıdır, dert ayıdır, kan ayıdır bu
Kan ağlar Zeki derdiyle herhan Hüseyne.²⁵⁰

- 6- (Savcı'nın bu eseri Hicri 10 Muharrem 1363 tarihiyle verilmiştir.)

Geldikçe Hüseyin yadıma gönlüm gözüm ağlar
Ben ağlamasam dert ile yanmış özüm ağlar
Kan ağladığı gün bugün evlâdı resulün
Matem ayıdır bunda gecem gündüzüm ağlar
Bir damla suyun hasreti masumlara inler
Ateşli bulutlarla bakarım, gözüm ağlar

249 Mustafa Güzelhan, Zeki Savcı'nın Dini Manzumeleri, G.K.D., Cilt 10, Sayı 120, Aralık 1967, s. 271.

250 Güzelhan, s.272.

Ahfadı nebi ibni Ali Seyyidi İslâm
Ruhunda bu aciz kalemim sözüm ağlar
Takdiri eceldir zalimlere kinim
Izhar edemem böyle Zeki iç yüzüm ağlar.²⁵¹

Nuri Mehmet Paşa Divanı ve Bazı Şiirleri – 10 Ocak 1969

Cemil Cahit Güzelbey tarafından kaleme alınan bu kısımda bir câminin kurucusu, Antep sancak beyliği yapmış divan sahibi bir şair olan Nuri Mehmet Paşa'dan bahsedilmekte ve bazı şiirlerine yer verilmektedir. Şiirleri arasında şarkı ve ilahi sözleri de yer almaktadır.

- 7- (Güzelbey, şiirleri arasında yer alan bu eseri Mevlevi tarikatına mensup ilâhi olarak nitelemektedir.)

Ey dilber bize ver haber
Aşk illerine kim gider
Hasret ile yandı ciğer
Aşk illerine kim gider

İster gönül ol illeri
Müskin kokar sünbülleri
Solmaz o bağın gülleri
Aşk illerine kim gider

Aşıklara vakt-ı seher
Andan nesim-i aşk eser
Ol nefhadan olup haber
Aşk illerine kim gider

Ey bab-1 gaflette kalan
Fırsat geçer bir dem uyan
Bakı değil bizim cihan
Aşk illerine kim gider

Billahi ol ilin yolu
Nuri'ye candan sevgili
Bağlandı aşkın mahfeli
Aşk illerine kim gider²⁵²

4.3. GAZİANTEP SANAT MÜZİĞİ DERLEMELERİ

Kültür Dergisi içerisinde sanat müziği eserlerine rastlanmamıştır. Fakat Güzelbey tarafından verilen Nuri Mehmet Paşa eserleri içerisinde belirtilen üç eserin sözleri bulunmaktadır.

Nuri Mehmet Paşa Divanı ve Bazı Şiirleri – 10 Ocak 1969

1- (Güzelbey, Ahmet Orhan Battal'ın defterinden aldığını ifade etmektedir. Ahmet Orhan Battal'ın ise Nuri Mehmet Paşa'nın kardeşi Ömer Battal'ın torunu olduğu belirtilmektedir. Beste başlığıyla bu eser iki kıta olarak verilmiş, aslında defterde dört kıta olduğu ama iki kıtanın tam olarak okunamadığı ifade edilmektedir. O sıralarda Ömer Battal'ın ağır hasta olması sebebiyle de kendisine sorulamamıştır.)

Var mı haberin söylemeden bülbül-i şeyda
Kimdir o levendane reviş taze kimindir
..... anı yanıma vay eylesi mihman
Ardınca giden duhter-i Pakize kimindir

Bir servi boyun dünü gün seyrine vardım
Bir gül hevesiyle bugün ömrüm çemen ettim

252 Cemil Cahit Güzelbey, Nuri Mehmet Paşa Divanı ve bazı Şiirleri, G.K.D., Ocak 1969, Cilt 12, Sayı 133, s.20

Mestetti beni bağında nale işittim
Bülbül mü bu avaze gimindir.²⁵³

- 2- (Güzelbey, şarkı başlığıyla bu Nuri Mehmet Paşa'nın bu eserini yazmaktadır.)

Ağ kırmızı bu güzellik hep sende
Aşkın ile mest olmuşum gülşende
Hem canım hem canım hem cananımsın
Şhavette gel aman
Beyaz fese baş bağlatır gül pembe
Dünya dolu güzel olsa
Yine gönlüm var sende²⁵⁴

- 3- (Güzelbey, bu eserin başlığını “Beste-i Mehmet Paşa” olarak ifade etmektedir.)

Ey gamzesi fettan hamı kisu-yu kemendim
Ol yosma kıyafet keleş endamı beğendim
İnce küçücüksün benim ey serv-ü bülendim
Aldı bu revişler beni ey şah-ı levendim
Kurbanın olam kıma medet kânım efendim

Billahi yeter canıma kâr etti nedir bu
Şimden geri ey kavli yalan yahu
Aldı bu revişler beni ey şah-ı levendim
Kurbanın olam kıma medet kânım efendim

253 Güzelbey, s.20

254 Güzelbey, s.21

Nuri nice bir didelerin kan olsun
Hasretle gönül gülşenin gülleri olsun
Hercai güzel sevmeyeyim tövbeler olsun
Aldı bu revişler beni ey şah-ı levendim
Kurbanın olam kıma medet kânım efendim²⁵⁵

(Eserdeki noktalı kısmın Ahmet Orhan Battal Bey'in defterinde eksik olduğu belirtilmektedir.)

Sonuç

Yılmaz Öztuna, 1970 yılında basılan “Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi” eserinin önsözünde şu ifadeleri kullanmaktadır: “*Her milletin en büyük, vazgeçilmez, vazgeçildiği anda gerçek millî kültürden eser bırakmayan parçalardan biri olan millî mûsikî üzerinde bir ansiklopediyi Türk'lüğe ve dünya âlemine sunabildiğim için bahtiyarım.*”²⁵⁶ Öztuna'nın ifadelerinden de anlaşıldığı üzere mûsikî, kaybedilmemesi gereken önemli bir milli değerdir ve yazarın yaptığı gibi Türk mûsikîsini milli değer olarak gören herkesin, ona sahip çıkmak adına eserler üretmesi, üretilmiş olanlara sahip çıkması gerekmektedir. Bu durum mûsikî için geleceğe arşiv oluşturacak çalışmalar yapmayı gerektirmektedir. Gaziantep Kültür Dergisi de bu anlamda Gaziantep mûsikî kültürünü aktarmayı hedeflemiştir.

Gaziantep'in özellikle yazıldığı dönemdeki müzik kültürü hakkında çok yönlü bilgiler veren Gaziantep Kültür Dergisi, bugün de sürdürülmesi gereken bir geleneğe öncülük etmektedir. Günümüzde de yerel bestekâr ve icracılar, mûsikî etkinliği yapılan yerler ve topluluklar, yerel uygulamalar içerisindeki mûsikî geleneği gibi birçok noktada örnekler taşıyan ve gelecekte Gaziantep kültürünün arşivini oluşturacak yazılı metinler önemsenmeli ve bu alanda çalışılmalıdır. Nitekim arşivler içerisinde yer alan geçmiş yüzyılların belgeleri, tarihsel araştırmalar için en değerli dokümanlar olarak görülmekte ve toplumsal yaşayışların tüm izlerini barındırmaktadır.²⁵⁷ Bu noktadan hareketle 1957-1973 yılları arasında yayınlanan derginin, dönemin yaşayışından demografik yapısına; dokumacılık, bakırcılık gibi yerel mesleklerinden kendine has yemek kültürüne; savaş zamanlarında yaşanan kahramanlık hikâyelerinden şehrin yerel yönetimine; halk oyunlarından müzik kültürüne kadar birçok konuda önemli bir misyon üstlendiği

256 Yılmaz Öztuna, Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1970.

257 Sami N. Özerdim, Bilgi Kaynakları ve Arşivcilik, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın ve Yayın Yüksek Okulu, Ankara, 1967, S.6

görülmektedir. Özellikle müzik kültürü açısından Gaziantepli bestekarlar, dönemin icracıları, mûsikî eğitimleri ve toplulukları, konserler ve etkinlikler gibi birçok konuda bilgi sahibi olmak mümkündür. Türk Sanat müziği, Halk müziği ya da Türk Din mûsikîsi alanlarında sözleri verilen eserlerin notaları ya da ses kayıtlarına dair bilgiler bulunmamaktadır. Bunun nedeni, o dönemde kayıt cihazlarının yeterince yaygınlaşmamış olması ya da derleme yapan yazarların nota ve müzik teorisi konusunda bilgi yeterince bilgi sahibi olmamaları gibi nedenlerden kaynaklanabilir. Belki de bu noktadan sonra derlenen sözlerin, derlendikleri kişilere ulaşılmasa da çocukları ya da torunları gibi eserleri bilme ihtimali olan kişilere ulaşarak müzikal anlamda da bir derleme yapılması söz konusu olabilir. Yüksek lisans tezi sırasında yaptığımız bir araştırmada²⁵⁸, 1960'lı yıllardan kalma makaralı teyp ile yapılmış Gaziantep dini mûsikî örneği olan eserlere ulaşmış ve eserleri notaya aktararak uzun yıllar sonra eserlerin gün yüzüne çıktığını görmüş olduk. Bu durum da genelde Türk müzik kültürüne, özeldense Gaziantep müzik kültürüne katkı sağlayacak hala araştırılması ve keşfedilmesi gereken yerel ürünler olduğunu göstermektedir. Bu çalışmanın bir dergi içerisinde yerel müzik kültürünü yeniden düşünmeyi, okumayı sağlaması ve on cilt içerisinde yer alan müzik hakkındaki tüm bilgileri bir arada görünür kılmayı hedeflemektedir. Umulur ki yerel Türk müzik kültürü, daha fazla araştırmanın konusu olur ve günümüzün ürünleri de Gaziantep Kültür Dergisi'nde yapıldığı gibi ayrıntılı şekilde kaydedilerek geleceğe aktarılır.

258 Zeyneb Türkoğlu, Gaziantep'te Dinî Mûsikî, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi İstanbul, 2020.

Kaynakça

- Aksoy, Ö. A. (1959). “Türkmenler ve Baraklar” Üzerine, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 16, s.4.
- Barlas, H. U. (1960). Gaziantep Belediyesi Tarihi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 32, sy.15.
- Berkman, Esra. (2007) Kanun çalmayı otodidakt yöntemle öğrenmiş beş kanunçaların görüş ve yaklaşımları bağlamında XX. yüzyıl kanun sanatına bakış (Tez No. 219324) [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi-İstanbul] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bozgeyik, B. (1996). *Her yönüyle “Gaziantep” tarih-kültür-folklor*, Ziya Ofset, s.28-29
- Coşkun, Ö. (2020). Mithat Fenmen’in Sanat Yaşamı ve Piyano Eğitimine Katkıları Üzerine Bir Araştıma, [Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi – Afyon Kocatepe Üniversitesi] Afyonkarahisar.
- Çelikbaş, A. (1969). Gaziantep’te Klasik Türk Sanat Müsikisi Çalışmaları, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 134, s.5-6-24.
- Dağhoğlu, H. T. (1934). Memleket Türküleri, Halk Bilgisi Haberleri Dergisi, Cilt 3, Sayı 34, s. 281
- Folklor: İkinci Seyahat. (1965). *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 86, s.9-16.
- Gaziantep Akyol Ortaokulu, İnternet sitesi Erişim (12.09.2024): https://akyolortaokulu.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/27/08/716252/icerikler/tarihcemiz_2480523.html?CHK=449e1c650121f539ec4c233b9f88128
- Gaziantep Filarmoni Derneği Yönetim Kurulu Yıllık Çalışma Raporu. (1960). *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 27, sy. 17-18.
- Gaziantep Halk Bilgisi Derlemeleri, Gaziantep Kültür Derneği Kitap ve Büroşür Yayınları, Gaziyurt Matbaası, Gaziantep 1959
- Gaziantep Halk Müziği, Gaziantep Valiliği Raporları. (1969). *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 138, s. 131

- Gaziantep Halk Müziği, Gaziantep Valiliği Raporları. (1969). *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 137, s. 114
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1958). Haberler 10 Aralık 1957 Cilt 1, Sayı 2, sy. 18
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1958). Haberler 10 Mart 1958 Cilt 1, Sayı 5, sy. 12
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1958). Haberler. Cilt 1, Sayı 7 sy. 19
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1959). Dernek Haberleri, Cilt 2, Sayı 16, s.23.
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1959). Gençlerin Tiyatro ve Mûsikî Gösterileri, Cilt 2, Sayı 22, sy. 23.
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1962). Şahane Konser: Prof. Zuckmayer yönetimindeki Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Korosu. Cilt 5, Sayı 54.
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1964). Gaziantep gençlik tiyatrosu gecesi, Cilt 7, Sayı 74, sy. 2.
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1964). Gaziantep Kurtuluşunun 42. Yıldönümü Heyecanla Kutlandı, Cilt 7, Sayı 73, s. 24.
- Gaziantep Valiliği Raporları, Gaziantep Halk Müziği, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 138, Haziran 1969, s.135
- Gazimihal, M. R. (1963). Gaziantep'te Halkbilgisi Yayınları, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 71, s.10-17.
- Ginol, F. (1963). Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 70, s. 23-24.
- Gökoğlu, H. (1966). Gaziantep'te Sinemanın Kuruluşu ve Gelişmesi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 9, Sayı 98, s.19-20.
- Güçyetmez, C. (1958). Gaziantep Mânileri ve Türküleri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 7, s. 22.
- Güçyetmez, C. (1958). Gaziantep'de Derlenen Türküler ve Maniler, Gaziyurt Matbaası.
- Güçyetmez, C. (1960). Ali Nadi Ünler'in Hatıraları 2, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 29, s. 11-16.
- Güçyetmez, C. (1960). Ali Nadi Ünler'in Hatıraları, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 28, s. 15-23.
- Gül, N. (1963). Mr. Lloyd La Vaux'un Konseri "Akordiyonu Org Gibi Kullanan Bir Sanatçı", *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 70, s.19-22.
- Gül, N. (1969). Gaziantep'te Batı Müziği Çalışmaları, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 135, s. 11-12.
- Güneyligil, E. (1964). Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 82, s.5
- Güneyligil, E. (1964). Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 83, s. 17

- Güneyligil, E. (1964). Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 84, s. 9
- Güneyligil, E. (1965). Gaziantep'te Halk Müsîkîsi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 88, s. 7
- Güneyligil, E. (1965). Gaziantep'te Halk Müsîkîsi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 89, s. 11
- Güneyligil, E. (1965). Gaziantep'te Halk Müsîkîsi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 90, s. 12
- Güneyligil, E. (1965). Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 85, s. 14
- Güneyligil, E. (1965). Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 86, s. 16
- Güneyligil, E. (1966). Gaziantep Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 9, Sayı 102, Haziran 1966, s. 7
- Güneyligil, E. (1966). Gaziantep Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 9, Sayı 103, s. 14
- Güneyligil, E. (1967). Gaziantep Derlemelerinden Türküler, *Gaziantep Kültür Dergisi* Cilt 10, Sayı 110, s. 37
- Güneyligil, E. (1968). Gaziantep Folklor Yaşantısı, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 11, Sayı 126, sy. 12-17.
- Güneyligil, Erol. (1967). Gaziantep'ten 9 parça ezgi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 10, Sayı 118, s. 227
- Güneyligil, Erol. (1968). Gaziantep türkülerinden derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 11, Sayı 132, s. 269
- Güneyligil, Erol. (1969). Gaziantep türkülerinde derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 134, s.31
- Güneyligil, Erol. (1969). Gaziantep türkülerinden derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 139, s. 153
- Güneyligil, Erol. (1969). Türkü düdenden çıkar Barağa gelir ağız olur, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 141, s.204.
- Güneyligil, Erol.(1969). Gaziantep ezgileri ve Haco Gelin, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 136, s.83
- Güngör, M. B. (2004). *Antep Harbi*, Eren Yayıncılık, s.19
- Güzelbey, C. C. (1959). Gaziantep Folklorundan Notlar, Gaziantep Kültür Derneği Kitap ve Büroşür Yayınları, Gaziyurt Matbaası.
- Güzelbey, C. C. (1963). Gaziantep Halk müsîkîsi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 68, sy. 7-8-24.
- Güzelbey, C. C. (1963). Gaziantep Halk Müsîkîsi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 68, s.7

- Güzelbey, Cemil Cahit. (1968). Bir araştırma: bebek hikâyesi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 11, Sayı 126, s.132
- Güzelbey, Cemil Cahit. (1969). Nuri Mehmet Paşa divanı ve bazı şiirleri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 133, s.20
- Güzelhan, M. (1965). Bundan Elli Beş Sene Evvel Gaziantep'ten Notlar: Fındıklı Bahçe – Maarif Bahçesi – İlk Kulüp, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 96, s.7-8.
- Güzelhan, M. (1966). Gaziantep'i Güldürenler: Komik Abdullah Efendi ve Türküsü, *Gaziantep Kültür Dergisi* Cilt 9, Sayı 104, Ağustos 1966, s. 77
- Güzelhan, Mustafa. (1967). Zeki Savcı'nın dini manzumeleri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 10, Sayı 120, s. 271.
- Kafadar, F. (1965). Tanımadığımız Örnek Şehir Gaziantep, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 89, s.7.
- Karşıgil, Ş. (1958). Türk Müsîkîsi Konseri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 9, Sy. 14-15.
- Karşıgil, Ş. (1973). *Sağlık Bilgisi*, Gaziyurt Matbaası.
- Kazanasmaz, S. (1958). Derneğimizin Tiyatro ve Müsîkî Gösterileri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 10.
- Koroğlu, S., Alagöz, U., Pamuk, B. (2016). Gaziantep tarihi, (Kitap: Şehr-i Ayntab-ı Cihan Gaziantep), ed. Ergün Özuslu, Dumat Ofset Matbaacılık, s.110
- Liman, A. S. (2014). Gaziantep'te Sinema, Seyir ve Seyirci (1923-1980) *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2014/II 47 97-124 s.107 DOI: 10.17064/iüifhd.37946
- Muhsinoğlu, F. (1958). Bir Sanat Gecesi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 9, Sy. 21-22.
- Özbal, C. (1959). Müsîkişinas Ayıntabî Mehmet Bey hakkında bir açıklama, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 18, Sy. 4-22.
- Özbal, C. (1959). Türk Müsîkîsine Dair, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 16, Sy. 4-23,
- Özbaş, Ö. (1958). Gaziantep Dolaylarında Türkmenler ve Baraklar, *Gaziantep Kültür Kitap ve Buroşür Yayınları*, Gaziyurt Matbaası.
- Özer, A. (1964). Gaziantep'te UNESCO Haftası, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 73, s.3.
- Özerdim, S. N. (1967). Bilgi Kaynakları ve Arşivcilik, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın ve Yayın Yüksek Okulu, Ankara.
- Öztuna, Y. (1970). Türk Müsîkîsi Ansiklopedisi, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Rit, Hilmi. (1963). Ses Dergisi'nden: Necdet Yaşar, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 68, s.22-23, 10 Ağustos 1963

- Sağlam, A. (2007). *Gaziantep Öğretmen Okulları*, Yayınlanmamış YL Tezi, Niğde Üniversitesi, 2007, s.89
- Solmaz, M. (1967). Kelpinli Nahsen Türküsü, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 10, Sayı 114, s. 139
- Solmaz, Mehmet. (1968). Hamide Gelin türküsü ve türkünün hikayesi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 11, Sayı 129, s. 201-202.
- Tahmişçi, M. (1958). Kültür Derneği'nin Tiyatro ve Müsiki Gösterisi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 9, Sy. 23.
- Taş, M. H. (1966). Köyden Derleme: Durantaş Türküleri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 9, Sayı 100, s. 22
- Tekin, C. (1959). Gaziantep Kına Gecesi (Koro), *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 20, Sy. 16-17-18.
- Türk Dil Kurumu, Değerli Bir Üyemizi Yitirdik Şakir Sabri Yener (1887-28 Mart 1973), *Türk Dili Dergisi*, Cilt 28, Sayı 260, Mayıs 1973, (Kayıt No: 8577) s.131.
- Türkoğlu, Z. (2020) *Gaziantep'te dîni mûsiki*, Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü.
- Ünler, A. N. (1964). Gaziantep Folkloru: Gece Toplantıları, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 74, s. 43.
- Ünler, Ali Nadi. (1969). *Gaziantep Savunması*, Kardeşler Matbaası.
- Yalçın, A. R. (1965). Gaziantep Halk Şairleri: Deli Boran, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 87,
- Yener, Ş. S. (1958). Müsiki Hayatında Gaziantep “Büyük Bestekârlarımızdan: Mehmet Bey (Ayıntabî), *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 6, sy. 7.
- Yener, Ş. S. (1964). Bezek ve Leblebici Kara, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 76, s. 16.
- Yener, Ş. S. (1965). Halk Bilgisi Haberleri Dergisi'nde Gaziantep Folkloru, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 85, s.19-20.
- Yener, Ş. S. (1966). “Halk Bilgisi Haberleri” Memleket Türküleri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 9, Sayı 101, s. 13
- Yener, Ş. S. (1969). Hafız Abdülaziz Efendi (Çolak Hafız), *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 137, s.102
- Yener, Şakir Sabri. (1969). Zeki Savcıya ait anılarım, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 133, s.15.
- Yetkin, Firdevs. (1964) Gaziantep'te Derlenen Türkçe İlâhiler: Allah de Gönül Allah de, *Gaziantep Kültür Dergisi*, cilt 7, Sayı 81, s. 200.
- Yetkin, Firdevs. (1965). Gaziantep'te derlenen Türkçe ilâhiler: Ceddîm İbrahim Halil, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 96, s. 270.

- Yetkin, H. A.P. Belediye Başkan Adaylarından Hulüsi Yetkin Kimdir, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 11, Sayı 125
- Yetkin, H. (1958). Tiyatro ve Müsikî kolu faaliyetleri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, 10 Şubat 1958, Cilt 1, Sayı 4.
- Yetkin, H. (1959). Gaziantep Filarmoni Derneği genel kurul toplantısı, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 17, Sy. 19-20.
- Yetkin, H. (1959). Ömer Asım Aksoy, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 22, s.5-6-7-24
- Yetkin, H. (1962). *Gaziantep Savaşı Hatıralarından Derlemeler*, Gaziantep Kültür Derneği Baskı ve Broşür Yayınları, Işık Matbaası, Gaziantep, 1962
- Yetkin, H. (1962). *Gaziantep'te Derlenen Halk Masalları*, Gaziantep Kültür Derneği Baskı ve Broşür Yayınları, Işık Matbaası, Gaziantep, 1962
- Yetkin, H. (1963). Gaziantep Dügünlerinde “Kara Hava”, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 71, s.5-6.
- Yetkin, H. (1964). Türkiye Turizm Mecmuası'nın Gaziantep Sayısı, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 74, s.12-13.
- Yetkin, H. (1965). Gaziantep Radyosu 1965 Yılı Programı Hakkında, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 85, s. 3-4.
- Yetkin, H. (1965). Gaziantep'te Derlenen Bir Türkü: Deniz Altı Minare, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 90, s. 16
- Yetkin, H. (1965). Sonten Top, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 86, s.2-24.
- Yetkin, H. (1968). *Gaziantep Taribi ve Davaları*, Gaziantep Kültür Derneği Kitap ve Broşür Yayınları, Yeni Matbaa, Gaziantep 1968
- Yetkin, H. (1978). *Gaziantep Türkçülüğünün Bayrak Şehidi Şahin Bey*, Gaziantep Kültür Derneği Baskı ve Broşür Yayınları, Yeni Matbaa, Gaziantep.
- Yetkin, Hulüsi. (1964). Gaziantep'te derlenen Türkçe ilâiler: Benim Şanlı Halilim, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 80, s.188
- Yetkin, Y. (2024). *Cumhuriyet Taşrasında Bir Aydın Profili: Hulusi Yetkin*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Gaziantep Üniversitesi-Gaziantep, s.23

Gaziantep Kültür Dergisi'nde Türk Müziği ve Gaziantep Müzik Kültürü

Zeyneb Türkoğlu